

So eben sind erschienen und in der Buchhandlung des
Jakob Schloßberg am Franz Josefs-Quai zu haben:

מַמְצָרִים

Nach dem dritten Bande des Reiseverkes:

„Aus Egypten“

von

Dr. L. A. Frankl.

Ins Ebräische überfetzt von M. W. Gottlob.

Nebst

נְשִׂיא הָעֵדָה.

Nach L. A. Frankls „Primator“ ins Ebräische überfetzt von

Dr. M. Letteris.

(Preis 1 fl. 20 kr.)

Ferner befindet sich in demselben Verlage so eben unter der Presse
der zweite Theil des

מורה נבוכים (Führer der Verirrten)

des Maimonides.

Zum ersten Male nach den neuesten, correctesten und besten Quellen
ins Deutsche überfetzt von

M. E. Stern.

Worauf der erste und sodann der dritte Theil, so Gott will, folgen.

Fast mit dem genannten Werke zugleich kommt in einem andern
Verlage unter die Presse:

ספר דבורי Das Buch Kusaci

des R. Jehuda ha-Lewi,

nach der ebräischen Uebersetzung des Jehuda Ibn Tibbon mit einer
küngst vollendet, dem Texte treuen erläuternden deutschen Uebersetzung

von M. E. Stern.

Bestellungen hierauf werden beim Redacteur angenommen.

כוכבי יצחק

כולל

פרי מחקר וילדי מליצה מחכמי הדור ומנעימי
השיר בזמננו.

להועיל וללמד בני יהודה קסת הסופר

מחברת שמונה ועשרים.

נאספו לאגודה אחת מאת

מענדל בר"י שטערן

KOCHBE JIZCHAK.

Achtundzwanzigstes Heft.

Herausgegeben

von

M. C. Stern,

Mitglied der deutschen morgenländischen Gesellschaft zu Leipzig und Halle und Inhaber
der k. k. österreichischen goldenen Medaille für Wissenschaft und Kunst.

Gedruckt mit Subvention der kais. Akademie der Wissenschaften in Wien.

Wien, 1862.

Druck von S. Holzwarth.

Adresse: **M. C. Stern,** Stadt, Kohlmessergasse Nr. 475, 2. Stock.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 354. 28.

1126 897/2

כוכבי יצחק

כולל

פרי מחקר וילדי מליצה מחכמי הדור ומנעימי
השיר בזמננו.

להועיל וללמד בני יהודה קסת הסופר

ולהדריכם כנתיב ההגיון, להבין דברי חכמים משליהם וחידותם, לעורר
קנאתם לשפת קודש, ונחתה קסת נחושה זרועותם, לאמת ולאמונה
ולהרים קרנה כמקדם.

נאספו לאגודה אחת מאת

מענדל בר"י שטערן

Achtundzwanzigstes Heft.

KOCHBE JIZCHAK.

Eine Sammlung

ebräischer Aufsätze, literarhistorischen, philologischen, exegetischen und
poetischen Inhalts, zur Förderung des ebräischen Sprachstudiums

herausgegeben

von

M. C. Stern,

Mitglied der deutschen morgenländischen Gesellschaft zu Leipzig und Halle und Inhaber
der k. k. österreichischen goldenen Medaille für Wissenschaft und Kunst.

Gedruckt mit Subvention der kais. Akademie der Wissenschaften in Wien.

Wien, 1862.

Druck von S. Holzwarth.

Adresse: **M. C. Stern,** Stadt, Kohlmeßergasse Nr. 475, 2. Stock.

מכתמים.

Von Markus Weißmann.

1. כִּילֵי הַתְּפָאָר כִּי תוֹרַת יי בְּמַעְיוֹ,
וְאִשֶּׁר שְׁנָאָה נִפְשׁוֹ לֹא עָשָׂה לְרַעְיוֹ,
לְכֵן בְּאִשֶּׁר אָכַל הוּא פֶת הַרְבֵּה,
לֹא הִשְׁפִּיעַ דִּשְׁן כָּל נִפְשׁ רַעְבָּה.
כֶּסֶף מַטְהַר מַמְזֵרִים.
2. אִשָּׁה הַשְּׂאָה תַעֲשֶׂה כְּתוֹרָה,
וְסִפְרָה לָהּ — גַּתְּהי מְהוֹרָה;
כֵּן אַתָּה נִמְמָאָת — וְמַהֲרֵת
אַחֲרֵי אִשֶּׁר מְנִית וְסִפְרֵת.
טִי שֵׁאֲשֶׁתוּ מוֹשַׁלֵּת עָלֶיךָ חַיִּים אִינִם חַיִּים.
3. לְנַחֵשׁ נִתֵן תּוֹרָה מִלֵּב עֲמוּק נּוֹבַעַת,
כִּי פֶתָה אֶת חוֹה אֹכֹל מַעֵץ הַדַּעַת,
בְּגִלְלָה זֶה, לְהִיּוֹת שׂוֹרֵר בְּאִשָּׁה כָּל בַּעַל
כִּבְר תְּלוּיָה עֲלֶיהָ קָלְלַת אֵל מַמְעַל —
לוֹ מְשַׁלָּה כְּנוֹ וְתִאֲלַעְנֵנוּ בְּקוֹלָהּ לִשְׁמוֹעַ
גַּם בְּאִקְלָנוּ מַעֵץ הַחַיִּים תִּמְנֵנוּ לְגֹעַ!
וּמַחֲרִים אִימָה.
4. לְמִילְדוֹת הַעֲבָרִיּוֹת עָשָׂה אֱלֹהִים כְּתִים,
בְּחַחֲיוֹתֵם הַיְלָדִים אִשֶּׁר לְהַרְגַּם מֵטִים;
וְעַתָּה מוֹרִים הַמּוֹרִים עוֹשִׂים לָמוּ הַדְרִים,
לְהַכְרִית בָּם מֵאֶרֶץ הַחַיִּים אֶת הַנְּעָרִים.
הַמַּחֲכָר וְהַקּוֹרָא.
5. אַחַד הַזְּכִיל סִפְרוֹ לְאִישׁ גְּבוֹךְ דַּעַת,
וַיְהִי כְּקִרְאוֹ בּוֹ וַיִּמְלֹא חֲמָה וְכַעַס,
וַיֹּאמֶר לְהַמְחַבֵּר: הֲלֹא כָּל אִשֶּׁר פֶּתַבְתָּ
מִסְפָּרִים אַחֲרָיִם שְׁוֹנִים גָּבַב גְּנֻבָתָּ;
וְלָמָּה זֶה עַל יַדְךָ בְּסוֹחֵר אִשָּׁבָה,
כְּמִשְׁפַּשׁ חֲאִישׁ אִשֶּׁר תִּסְטַעַא בִּידוֹ הַגְּנֻבָה?
עוֹלָם הַסּוֹךְ.
6. שְׂאוּל הַלֵּךְ אֶל בֵּית שְׂמוּאֵל הַרְוֵעָה
כִּי בִקֵּשׁ הָאֲתוֹנוֹת עַל יַד הַרְוֵעִים;
וְהַיּוֹם נִלְכָּה אֶל בֵּית חַמּוֹר תוֹעָה
כִּי גִבְקֵשׁ אִי זֶה בֵּית הַרְוֵאִים.

V o r w o r t.

Wir fühlen uns hiermit verpflichtet, einer hohen kaiserlichen Akademie der Wissenschaften zu Wien, für die, in freundlich wohlwollender Würdigung unseres vieljährigen mühevollen und nicht ganz verdienstlosen literarischen Strebens, zur Förderung und Fortsetzung unseres heiligen Institutes, in großherziger Munificenz uns gewährte Subvention unsern tiefgefühltesten Dank öffentlich auszusprechen.

Die hohe kaiserliche Akademie der Wissenschaften hat es hiermit, wie schon oft, aufs anerkennenswürdigste beurkundet, daß kein Gebiet des Wissens ihrem theilnehmenden Interesse fremd und ferne stehe, kein Zweig der Literatur außerhalb des Bereiches ihrer Beachtung und väterlich fürsorgenden Pflege sich befinde, und daß sie jegliche Saat eines ernstern, gemeinnützigen und verdienten Strebens und Wirkens mit dem wohlthätigen Thau aneinander Aufmunterung und thatkräftiger Unterstützung der Erhaltung, der Förderung und dem Gedeihen zuzuführen wisse.

Sie hat, indem sie nach gütvoller prüfender Einsichtnahme von dem Wirken und Schaffen, wie von den heilbringenden Leistungen unseres seit sechzehn Jahren mit aller Mühe und Selbstaufopferung fortgeführten Sammelwerkes, durch welches — wie wir dies mit befriedigtem Selbstbewußtsein als allbekannt voraussetzen dürfen, wir zu einer Zeit allenthalben vorherrschender Apathie und eingerissener totaler Vergessenheit im Gebiete der ebräischen Literatur einen zündenden Lebensfunken der Auferstehung in die Todesnacht allgemeiner theilnahmsloser frostiger Erstarrung schleuderten und das nun herrschende rege Leben und Wirken in diesem verödeten Gebiete zu schaffen und hervorzurufen so glücklich waren — indem sie, sagen wir, unser zur Kräftigung eines geweihten Literaturzweiges und sich gottlob als segenbringend bewährendes Institut ihrer hohen Regide zu würdigen geruhete, hat sie einen neuen Vorbeer in den reichen Kranz ihrer bisherigen unsterblichen Verdienste um Wissenschaft und Kunst geflochten und eine rühmliche Denksäule im Bereiche der altehrwürdigen heiligen Literatur und Gottesprache sich begründet, in deren Namen wir hier, dem Forum der Oeffentlichkeit gegenüber, hiemit nochmals unsern wärmsten Dank ehrfurchtsvoll auszusprechen uns beehren, welchen sie freundlichst genehmigen wolle.

Wien, im October 1862.

M. G. Stern.

Dichtergruß.

An Ihre k. k. Apostolische Majestät unserer allgeliebten Kaiserin

Elisabeth Amalia Eugenie,

bei Gelegenheit Allerhöchsthiner glücklichen Heimkehr,

den 14. August 1862.

Von M. G. Stern.

1. Du nah'st, erlauchte Fürstin, und entgegen
Läßt Dir ein Jubelgruß von Millionen,
Gebete, aus des Busens heißen Zonen,
Geweicht in glüh'nder Andacht Herzensschlägen.
Und wo Du ziehst, auf allen Deinen Wegen
Flücht Dir Dein Volk der Liebe Blumenkronen,
Und schau't empor zu himmlischen Regionen,
Daß Deine Heimkehr sei zum Heil und Segen.
Daß wie beglückt, Dich, herrlichste der Frauen,
Wir heute Dich im Jugendglanze schauen,
Verjüngt, in der Genesung Strahl verklärt,
Dir immer mög' aus lichten Himmelsauen
Der Segen der Gesundheit niederthauen,
Vom Hort der Guld und Milde Dir gewährt!
2. Es ist nur Eine tiefgefühlte Bitte,
Mag sie ertönen auch in vielen Zungen;
Sie ist nur Einem Liebesquell' entsprungen,
So vom Pallaste, wie aus nied'rer Hütte.
D mögst Du weisen fort in uns'rer Mitte,
Von Deiner Völkler Liebesband umschlungen,
Das stehend seine Hände hat gerungen,
Als Du zur Ferne lenktest Deine Schritte.
D'rum kehrest verjüngt Du heim nach langer Reise,
Ertönet laut im weiten Völklerkreise
Der Kinder Dank, im frohen Jubelsang:
D schirme, Herr, sie fort, in milder Weise,
Zum Glück der Thronen, uns und Dir zum Preise,
Und „Lebehoch!“ Erlauchte, lebe lang!

Immortelle.

Auf das Grab Dr. Theodor Mannheimers.

Gest. zu Venedig den 25. Mai 1862.

So bist Du, Armer, früh schon heimgegangen,
Zu Deines Daseins vollster Blütenkraft,
Nachdem die Weihe Du kaum hast empfangen
Des Priesterthumes heil'ger Wissenschaft,

Deß' Haupt so manche Preise früh umschlangen
 Für Vieles, das Du schufst so meisterhaft;
 Ach, mußtest Du, nach kurzem Seyn auf Erden,
 Ein Baum voll Segensfrucht, gebrochen werden!
 Gebrochen — so zerbricht der Sturm die Aeste,
 Die mit dem Wipfel reichen himmelwärts;
 Gebrochen — unter Bessern wohl der Beste,
 An Geist ein Gluthenstrom, an Fleiß von Erz,
 Und an Charakter eine Eisenfeste —
 Und früh gebrochen — und ein Vaterherz
 Und all sein Lebensglück und all sein Hoffen,
 Es ward mit diesem Todesstreich getroffen!
 Doch, ihn allein nicht traf die Todeswunde,
 Den hochverdienten, weitgepries'nen Greis;
 So wie Dein Lob ertönt aus Aller Munde,
 Wie Alle Dir gereicht der Wüld'gung Preis,
 So traf auch Alle diese Schauerkunde,
 So traf sie schwer der Freunde weiten Kreis,
 Die Alle, schmerzverbrübert mit den Deinen,
 Dich lebend liebten und im Tod beweinen.
 Doch, warum ob des frühen Todes klagen,
 Wo sich so schön das kurze Seyn bewährt?
 Den schönen Namensruhm, den Du getragen,
 Du hast ihn durch Dein Streben nur verklärt!
 Wer Hunderte an Geistesmacht geschlagen,
 Der hat im Tod zu seyn nicht aufgehört;
 Hat er schon früh solch edle Frucht gespendet,
 So hat sein ird'sches Tag'werk er — vollendet.
 Fahr' wohl, denn edler Waller, der so gerne
 Nach höchsten Hö'h'n ergriff den Wanderstab
 Um Heil zu schöpfen aus der Lichteiferne,
 Zogst, ach, Du dieses Mal — für immer ab.
 Den Heilsquell suchend, fandest in der Ferne
 Du, hoffnungslos, ein frühes fremdes Grab —
 Doch, ruhst Du fern auch, erdenmüder Waller,
 Dir grünt ein Denkmal hier, im Herzen Aller!

M. G. Stern.

קול הַיִד רַנְנָה! *

ביום צלוח אדוננו הקיסר האדיר פֿראַנק יאָזעף הראשון י"ה,
 הטעכרה לעבור ולהגלות בכבודו

כמדירת אונגארן בשנת ב'ר"ת * * * * * מלך עולם לפ"ק.

Von M. G. Stern.

1. מָה קוֹל תְּרוּעַת גִּיל? מָה קוֹל הַקְרִיָה הַזֹּמָה?

מָה קוֹל הַשִּׁשׁוֹן אִשְׁרֵי אֲנֹכִי שׁוֹמֵעַ?

*) Für das „Kaiser-Album“ der P. T. Mechitaristen 1858 eigends geschrieben.

מה קול השמחות רחבי ארץ בוקע?
מה היה לבת הנגרי, כי כל איש ילך רומה?

ערי ארץ ישתחוו שרים גבתי קומה?
פמעט ירון כל אלם, יכרפר צולע?
האם שור אל מרמים לגבולם נוסע,
כי קראו תהלה לשערים, ישועה לחומה? —

הנה כגד לארץ, מושל גבור צולה,
תרועת מלכו בקרבו כהוד שמש זרח;
פראנץ יאזעף, שור שלום, משיב הרב לגדנה!
אבי הארץ, לרגליו שושן אהבה פורח,
על בן ינצחו גם עלגים וידלג פסח,
על בן תרוץ כל דאכה, וכל פה עין רננה!

2. על בן מעט גיל אדמת הנגרי הנאדרת,
בגאון האבסבורג ידונו הישרים בלבותם,
בבני יקיר מול אביהם, הוד משלו בראותם;
כי מנת פוסם אמונה, וברית תמימות משמרת.

מפרחי אהבה וישר יענדו לו כתרת,
ישובו יושבי כצלו המטים עקלקלותם,
חסד משיחם כי קרן לפליץ בינותם,
יבושו רגע מתת עוד כתר סודרת. —

הנה כא במכשור שלום, ישועה משטיע,
קרן חסד עולמים מהודו יופיע,
חיים באור פניו, קסם הנינה בשפתותיו.
על בן זמרו תהלתו עוז גדלו להודיע!
לפני שמש שמו ינון, על אויביו ירע,
ערי ידבר עמים תחתיו, ואשרי כל חסיו!

3. וגם יעקב, עם לא עז, ירים כנף רנניו,
ואל גיל בעמים ירים, ישרון רון תודתו;
כי מי מנה עפר יעקב בין שכמי נחלתו?
ומספר רובע ישראל בין שארית בניו? —

מי האיר אופל ארחו בכרך הוד קרניו?
מי פנה אבני מכישול, שם מישור מסלתו?

מי בפראנץ יאָעף הרים טעפּר פּנעטו?
הרפת עמים להסיר, למחות דמעה מפניו? —

על פּן בבלא השר, אָשר פּרצונו חיים,
אל גיל פעמים ישמח במנה אחת אפים,
וכפלים למשנה ירים רגנת תודותיו.
ועת תהום הקריה מרזן עמים מסביב,
ישיש גם הוא לקראת פואו, כפן מול אביו,
תחד כבודו בקהלם לנצח פּננינותו!

Mittheilung von Dr. Adolf Zellinek, Prediger
in Wien.

ספר גנזי המלך

לר' יצחק בן אברהם לשיף ז"ל. הוצאתו לאור ע"פ כ"י מינכען
נוב' 33 להבנת ספר הזוהר הנסתר והנגלה אחר הרב המחבר
ז"ל אני אהרן יעללינעק יושב ודורש פה ווינא.

ואלה תולדות יצחק בן אברהם. אונר הנוחזר ונועם צחירתי צחיים
החנודיים האנטיים ככפפה וגם כלתה כפטי לעלות אל דרך גדולה לזקש לה
ונוח אשר ייטב לה כי לא זאה עד עתה אל הנוחה ואל הנחלה ללאת
ונדית ארעי אשר היא קרית הארצע ולעלות עיר גבורים קרית נוך רב
אשר היא דירת קצע להכלל ניד זוני הנוסך חכי צחכה וצחל יסקיע לשוני
ולא יתנוני העז רוחי עד אשר גולחתי וקר ונוני כחי והככוכי צעזי הקירות
והכסיונות עד כוועט גם חלקי ויוצזי קרנות שאני עוצר ונוחעצר על ריצ
לא לו ונוקל ורשות שאינה שלי לרשות שלי וכל יוני צין החכמים גדלתי
והנה כא ז קנת י וחכמה לא לונדתי כי כל שנותי ונלווד צכיונות הייתי
ועלונים הפוכים רליתי וכונה נשאתי ונתתי ועליתי וירדתי וקויתי ונפלתי
עליתי לנורם הצקסה ולא שציתי שצי וצאתי צווענוקי ויוניה ואפילו חרם
צדי לא העליתי ואף גם זאת צהיותו ציוני חרפי שלנותי כפטי צכפי והעיר
ה' את רוחי וגם אני העירותי את לצצי וכתי לחצר חצור כללי אחד קראתיו
ש ער ה ש נויס ונשאתי לצי להעיר צו אל דצרים נעלמים כחונים וחחונים
וענינים עווקים ודצרים עתיקים עד היות עיקר כותי לציאור וכוסה
להעלים הושל הנשוא צנושא והייתי צעזי בצורא חדשה שלוחה עתה
לע"פ שעדותה צדה כי ווקס קדושה רק אם הכיחה לא נלחטה, וכללתי
חצור כללים גדולים ונחכונות העצע הקרקא וועשה צראשית ונחכונות אלהות
הקרקא וועשה ורצבה ולקנותי ונה שנכלל צפרשת צראשית עינים שלקסה בגררים
צראשי פרקים ורנזים עווקים צציאור קתום צכלל קלת קתרי התורה והצנאות
שהעירותי קלחם השארתי רוצם אל הוועיזים ודעותם אשר הם חכונים

גדולים ונוגים אחרי שהעיריותם הערה ויושרת ופניתי הדרך לפניהם והקירותי הנוקד הנופריד צין הרואים וצין הנראים ויהי כאשר טעמו חצרי בקלת הנוטה אשר צדי ועטן הדבש ותאורנה עיניהם ויושרו ויצקשו ונוגים להרחיב להם נקצי המעשיות ולהוסיף להם גם כן ואלותן ההערות הנשאלות ולהציגם צנוקות הקודות המופלאים והנוכסים והם לא ידעו כי פליאה דעת ונוגים נשגבה לא אובל לה וכי לא ידעתי ישאלוכי להזיח להם נויס וון הקלע ולהזיח ולהזיח וזליחות קיינות וון ההעדר המוחלט כאילו הן נודוין שהחכמה זאין תנולל והזיקו לי כל היונים ויפתוני ויובלו לי עד אשר כועט התכרתי ונוה שהייתי זוכיר צעלוי ואזרתי אולי אחר אזי וצטלתי דעתי צנויעוטה ופני דעתם ורלוגי ופני רלונס והכריחתי להצתם לקלקל השורה וחתאפק ואצל העילה (?) ואם אור השונק נעלם וועיני נורוז הגלתו עצתי וראה לחקור ולדרוש לאור הכר היפה לצדיקה עד ונקום סידי ונגעת והייתי צעיני כנוולא קלת סתרי התורה וון הנוחזואים אשר התחצלו עס וחתו הוא ונעט נגד שאר סתרי תורה והנצואות הנפלאים והנשגבים ונוגים ואונס הצנתי את אשר לקנתי והצאתיו אל בית האולר ונורוז הצנתי וחפץ צו והיות החכמות הנכללות צו רעות צעיני כמאמר החכם ע"ה רעות לאויל חכמות קרחתיו ג"ז"י"ה"נ"ז"ך וחולי ונה שהוא גדול וקסה אללי הוא קטן ורך אלל כל וצין זולתי כמאמר ג"כ ודעת לצון נקל. ורליתי להקדים לכונת חיבורי זה קלת פרקים ארנוח צהם כללים גדולים וזאירים אל וזליחות האל ית' וחתונך אליו קוד וזליחות העולם וזורתו צבללו וחלקיו וקיוס התכלית האנושית שהיא ההשאלות ר"ל השאלות הנפש החכמה אחר הפרדה וון הגוף צרליות חזקות קרבות אל המופת ומוגזים הצניין צשאר הסתרים הפנימיים שאליהם היתה כונת החבור השאלונה ואעיר ג"ב אל סדרי החכמות המוגיעות את האדם לשלמותו האחרונה ואל ידיעת ונהות כל אחת ואחת ונהן, ושומר הצרית והסוד לאוהציו ולשונורי ונלותיו שומר לצי ונלשטוב ונלסמוך על דבר רחוק וון האונת וישנר דרכי ונחטוב צלשוני ונלוור דבר שלא כרלוגו וינחי צנועבלי דק למונן שנוי:

פרק א אור הנציח ע"ה אל יתהלל חכם צחכמותו ואל יתהלל הגבור צגבורתו ואל יתהלל בעשיר צבעשו עיניו פסוק זה וזורת כל אחת ואחת ונשלש ונעלות הנכללות צו ר"ל החכמה והגזורה והעשר כצר הרחיץ החכם הר"ס ז"ל צוזליחות כל אחת ונהן ונהותם ואזי איני כדאי להוסיף על דצריו ולא לגרוע ולא לשנות כי הם ונצוארים צחכלית הציחור ונותוקים צחכלית התיקון אונס ונה שאני לריך להוסיף לו צחור כפי כונת חצורי זה הוא צקלת עיניו הפסוק שלחשר פסוק זה ר"ל השכל וידוע אותי עם ציחור עני עיניים הנשנשים חצריו אחר אשר אקדים הקדונה ואומר כי וזליחות האל ית' הוא וזליחות ההכרותיות האנושיות וכל וזואים זולתי ית' וזליחותן אפשרית כשנערך אותן אל וזליחותו ית' שהוא הקצה הראשונה וזהו עיקר הגדול והסוד האנון שכל הנזואים כנו שאנותהו וקיינותו הראיות האנותיות והנופתים הנחכים שלא לזייר שום ראשם (רושם?) אחרים וידיעת וזליחות זו הנשגבה והנועולה צחכלית רוס הנועלות רלוגי לומר וזליחות האל ית' היא נושגת ונלד צראיו הטצעיים והרוחניים לא שהשגתה ונלד השכלים הרוחניים היא השגה שלימה צחכלית השלמות והנוקוינות צחכלית השלמות הקיוס עד שאין אנו לריכים לחפש אחר לקיחת הראיות וון הנזואים הטצעיים כהשתדלות ארסנוט' צבלל רוצ הנועיניים הקדונים

זנתיכת קצת התנועות הגלגלים קצוציות על דעת הקדוות אע"פ שיכלה צידו
וובלל השתדלות אותו העיון הטבעי ראיות חזקות ראויות לטווחך על עדותן צעוד
שלא תהיינה קותרות שום עיקר ונעיקרי התורה לעיר אל קלת עיקר ונעיקרן
צפרק השלישי אונס השתדלותו כווקוס זה צקיום הנופת וולד הסכלים או מפני
שאלו ונולחין דינו ונוגעיין לתכלית כונתנו צראיות הסכליות הנופתיות צלצד ונצלי
קריגע הנוחצבות והעיונים צוולחים הטבעיים הנוורגשים עם היות קלת הרגשים
חוטחים לפענוים צווקלת הנוורגשים וזהו אונרו השכל וידוע אותי הכונה שתהיה
הידיעה וולד השכל לפני שהיא ההשגה האונתית ואיני יכול לדקדק צענין זה
יותר וזה השיעור צווקוס זה פן נהיה נוטים ווכנת החצור לזולתה
נטיה רחוקה: **פרק ב'** השכל האנושי ישיג לורת הנונין היסודיים
האנושי ונהתם השגה עיונית כללית והשגה פרטית ורלוני צפרטית
הוא שיפשוט לורותיהן הפרטיות ונעל החוור ויטביל עניניהם ונהותם
צקצת היות הרבצת כל הנוולחים היסודיים נכללות צהרצבה האנושית לפיכך וותרך
ידיעת האדם עלונו ידע הכל וכן ישיג שכלו לורת הגרמיים העליונים הגלגלים
צאוועיות ההרגשים לא ונהתם לפי שאין אדם ושתתק עוהס צחוור ולא צורה
ולא צנוצע אונס הנוולחים הסכליים שעליו וצפרט השכל הפועל ישיג השכל
האנושי ונליחותו ר"ל השכל הפועל לפי שהוא ונוניו וקצת שכלו ונהוטי
הוא לפי שהשכל הפועל עלה וטבל האנושי עלול ונצול ההשגה הוא להקיף
היודע את הידוע וכל האדדים צתכליה ההיקף ואם יהיה הוא הנוקיף
שלנועלה ונונו יהיה או השכל האנושי הנוטיג ונעולה ונכצד יותר ון
הנוטיג ונולח העלול וקיף ועלתו ווקפת וזה שור והוא הדין לשכל
הפועל אלל הנוולחים שלנועלה ונונו, והקצה השנית צהשגת שכל האנושי
ונליחות השכל הפועל היא וולד היות השכל האנושי ונולח צכח ולריך להולילו לדי
ונעשה על כל פנים ויתחייב שיהיה ונולילו חוץ ונונו שאם יהיה צתוכו לא יהיה
לו ונונע יהיה ונזוי צפעל ויתחייב ג"כ שיהיה הנוולילו ונויך הנוולח כנוו שצבר
הצחאר צנופת צווקוונותיו ויתחייב ג"כ שיהיה הנוולילו שכל צפעל נצדל ונחוור
הגוף שאם יהיה כח צגוף ילטרך גם הוא לנוולילו לדי ונעשה ואם יהים הנוולילו
שני צכח ילטרך גם הוא לנוולילו שלישי וישתלשלו הנוולילים והנוולחים עד לאין
תכלית והיו כולן כחות צגופים כי אין ונליחות שכל צכח אלח וולד הדצקו צגוף
וולד היותו הנוולילו ונויך הנוולילו אי אפשר להיות זה הנוולילו קצה ראשונה וציאר
זה הוא כי הסכלים הנפרדים יווייר צהם הצדל וולד היות האחד עלה והשני עלול
וזה היא הקצה הנוחייצת הצדל ציניהם והיותם נכללים תחת ויין השכל היא וולד
היותם ונשתתפים צעלס לא שהוין קצת ונליחותם כי אם קצת השתתפס צלצד לפי
שהוין הוא עלס האיסים לא דצר אחד חוץ ונעלום לפי שנוליחות כל ויין צאיטיו
ונוליחות חאיטים צוויין לפיכך יחייצ ונליחות קצה ראשונה אל הכל ושתהיה
פשוטה ונצדלת וכל הנוולחים זולתה צלי שום הרבצה ולא שום רצוי ולא שום
דוויין ריצוי כנוו שהוא ונצור צנופת צווקוונותיו ועוד אענויק העיון צזה העיון
צדרך ודרכי הנופת צפרק שאציח אחר זה, ועכשיו נשאר עלינו לחפש אחר זה
ההיקש הסכליי ונת שהוא ון האפשר שיאונר הנועבה או הנוועבה הנוקצר צעיון
כי צבר ונלחנו הנוורבצים היסודיים שתחת גלגל הצלנים יולחים ון הכלל אל הפועל
צאוועיות האור והשקש שהם הנוולילים הקרוצים ונוללו לורותיהן נפקדות ואוצדות
אחר יליחתן לדי ונעשה וולוי כן ההקש צשכלים האנושיים שהם נפקדים אחר

שהליחס השכל הפועל לידי ועשה נשיבתו כאלותו פן יהיה חכם צעיקו ונאמר
כי היואלים הנורבצים הנצביים שחונרס ונויך הדיולי שהויים ונוויו וחזרתן אליו
צהברח לפי טעצבו שפושטן לורה ולוצט לורה אחרת ולא תונלח לורה בלא חונור
ונוחץ לשכל ולא חונור בלא לורה אלל השכל אינו צעל חונור ולורה גשוניית
ואינו וקצב לורה חוץ ונעלמו כי הלורה שקצב כבר ונהשכל הפועל הוא עלונו
ועלמו היא לורתו לפיכך הוא קיים צקיום קצתו ונלד היות שניהם דצר אחד
והוא עלם השכל להונע החלוק בצנדלים אלל שדצוק השכל האזושי צשכל
הפועל לא ילוייר צו דצק ונזוי ווכל לל לפי שהשכל הפועל עלה והשכל
האזושי עלול וגם לא ילוייר צו חלוק כי אם וזה הלד ר"ל היות השכל
הפועל עלה והשכל האזושי עלול אם כן יהא הדצוק צדרך דוייון ושל זה
הוא קוד ענווק תלוי צענין גבוה ועוד חוסיק לדצר וללצן ענין ההשחרות
ר"ל וליחות לורות הנפשות הנוליות צפועל והשחרס אחר הפרדס ועל
הגוייות ונעלם כל אחת ואחת צפני עלמוס ולויר וקוונותיהן דרך ושל ועל
דרך הערה וון הגלוי אל הנקתר אע"פ שכצר העירותי על זה העניין סקחוס
צחיצורי הקטן הוא שקרלתי קפר תולדות אדס אשפ"ב חייצתי כוונת
השבור להרתיצ קצבי ושכיותיו צנוקוס זה על דרך ושל לנען ירוץ הקורח
צו ואגביס צנינו צרוניס אחרים נעלנויס וקודות ענווקיס עהס (צרונוו?) של עולם
ואכלול חותן צשני פרקיס ונפרקי זה הנולנור צע"ה: **פרק ג'** אחר שהעיר
הנצוי הזה ע"ה אל ידיעת הנולוי הראשון ית' ונלד הראיות השכליות צאנורו
השכל וידוע אותי קנוך לו כי אינו ה' להורות שחכלית ההשגה היא לידע
הנולוי צלצד לא שיט דרך להשיג והיותו וקנוך לו גם כן עושה להודיע שזווי
זהו הוא עושה כל ונה שזולתו וננסיגו צחפלו לא על לל החיוצ כונו שטוען
צעל דינינו וענין עושה צנוקוס זה על פי ראה וכלל הראיות השכליות
שיעדתי להעיר אליהם הוא שכצר התצאר צנוופת שהשכל הפועל צצל וון
החונור הצדלה אונתית ושהשכל האזושי הוא ונויניו כונו שקדס צזה הנולנור
צפרק שלפני זה ואם כן הוא צברח כוונתו ואשפר לו ר"ל לשכל הפועל לידע
ונותו ולא להיות וליחותו צפועל כי אם צהסיגו קצת וליחותו ואם אינו
נשיג קצתו כשיבור ההשגה הנולוחדת לנוליות עלמוס אינן שכל צפועל צקוס
פניס כי קצת היותו שכל צפעל הוא ונלד היותו ונשכיל צפועל אם כן
השגתו היא ונחותו וזה הננושכל שהוא קצתו הוא הפועל ונחותו תנויד צלי
הפסק שאלו ילוייר השתלק ההשגה אפי' רגע קטן תקתלק היות הנשיג לפי
שאין ונחותו זולת ההשגה לפיכך תחייצ וליחות עלתו שנה קיום וליחותו
שהוא ונשכל צהברח וזה ונזואר ונלד צנוופת אלל כל ונשיין זך הנשחלד
צאלה הענייניס האלהיים ואם תהיה עלתו עלולק יתחייצ לל כל הנותחייצ לזה
העלול שקדס צו הנולנור וישתלשל הדצר לאין תכלית וזה שוא אם כן יתחייצ
וליחות קצה ראשונה צהברח ויתחייצ גם כן שיהיה זה הנולוי שהוא קצה
ראשונה צלתי גוף שאם היה גוף לא תהיה פעולתו שכל צצל צצו השעול
ונעלם שאין השחל ארסטו' צנתינת קיצת התנועות הגלגליות צאנלעבות
ונשיעיס שאין גופים ולא כחות צגופים כונו שהוא ונזואר היעצ צנוקונותיו אם
כן אינו הנשיעיס הם פועלים התנועות תנויד צלי הפסק שאם יפקו יסתלקו
אילו הנשיעיס יתצטלו התנועות וצהצטטל התנועה העליונה יתצטלו כל התנועות
קצתוכה הקרובות והרחוקות ויתצטלו כל היות הנשיעיות והאישיות אם כן

הוסיף הראשון הוא עושה תמיד צלי הפסק שאם יתחיל הוסיף ולהוסיף
אפי' רגע אחד קטן תחצטל וליאות העולם הטבעי בכלליו וחלקיו והוסיף
הראשון הוא הצורה ית' אם בחפץ פקוט כפי ידיעתו ואוונותיו או באוונות
שכלים נפרדים כוונ סקידר אריקטו' והנושבים אחר דעתו לפיכך אומר הנביא
ע"ה עושה ולא אומר עשיתי ולא אעשה וכואמר יעשיו ע"ה השווים החדשים
והארץ החדשה אשר אני עושה כוונ שציארת צהי צורי הקודם זה
הנביא ע"ה ר"ל יעשיו ע"ה כלל העבר וההווה והעתיד בצפוק אחד והוא
אומר אף ידו יקדם ארץ ויוני עפחה שנים הודאה לשעבר קודם אני עליהם
הוראה להיות ולהתנוות הדיבור כאומר לעולם ה' דרך כל צפונים יעמדו
יחדו הוראה לעתיד והיא הראת לדעת כי יקוד אונת והאנונה השליונה הוא
לידע שיש וואו ראשון גדל וכל הנושאים זולתו כוונ שהורו עליו הנושאים
האנונים הנחשבים ושהוא פועל כל הנושאים השכלים והטבעים
והנסיגים ואלד שאינו גוף ולא בה צגוף ואינו אונת וקום חיוב העיון האנוני
היותו נאול בכל והכל בו ואלד היותו ידיעתו שהיא עלונו שלמה תכלית
כל ויני השליונות כולן יתחייב היותו רואה ויודע ושונע הדברים כולן הנושאים
והנוורגים כוונ שאענוק צוה העניין צו העיון צפרק ופרקי זה הנואמר
צו"ה: **פרק ד'** רואי להרחיב צוה העיון הנפלא קלת הרחצה לפי שאין
רוב העוונות האנוניות יכולות לליירו ליור שלם ואומר שהנפש הנודצרת היא
עצב והראיה על זה היא שהיא נאולה בכל אדם ופעולותיה ידועות איהן
נצדין וכן הנוורג וכשתחזק ובה"ה (יגדל?) בזה יופיע עליה אור וליאות שכליות
נצדלת וכן החוונר והוא השכל הקמי בדעיון אור השוים הנוף והנחשבלש צוגרבליות
ואין האור עלם הנודצרות אלא שפעולתו נכרת צו זה האור השכלי חוקר על
קצת זאת הנפש הנודצרת ונחשבלש צידעצה לצי שהקצה זולת הנפש שאם אין
הענין כן תהיה הנפש קצת עלונו זה הוא ואם החוקר השכלי אינו הפעל לפי
שפעולתו אינה נעוין פעולותיה לפי שפעולתו אינו צגוף ופעולות הנפש כלן
וואין צגוף ונאול פעולותיה צוולתה ופעולות זה החוקר השכלי הן צעלנו ואלד
היות פעולתו היא עלונו וכן הנפש הנודצרת נחנת לורה חורית לכל פעולה
אוונית והשכל נותן עלם שכלי לכל צעל שכל והכן זה לפיכך יתחייב שהיה זה
החוקר קום שכל גדל וכן החוונר והוא השכל האנוני הנולוי צכח זה השכל
תציאה חקירתו להשיג עלונו ואז יריגש שהיא צעלנו קצת האור צכח הנוף על
עליונות הנפש הנודצרת צפעל עד שנגעה לורה לה על הגד שאעיד עליו צוה
הנואמר צו"ה לפי שלא נאול קום אנועי צינו לבינה זה השכל כשינאל צפועל
ישו צחקור חקירות האונת על קצתו של עלונו והקצית על קצת יליחתו וכן
הבה אל הפעל וישיג אז כי קצת וליאות צכח הוא שכל גדל לפי שאי אפשר
שהולוי הוא את עלונו וכן ישיג שאין צו דיות ולא אפשרות שולוי הוא
עלנו וכן הבה אל הפועל לפיכך יתחייב שיש לו נוילוי חוץ וינונו שאם יהיה
צהובו היה נוילוי צפועל תמיד ולריך שהיה אונת הנוול שכל וואו צפועל
כוונ שהוא נוצאר היעצ צנדע הטבע צנדע האלה. וכבר הקדמנו הציאר
צוה ויה שיש צו די. ובין שהשיג זה החוקר שהוא השכל האנוני קצתו
שהוא חוקר עליה שהוא השכל הפועל הנעשה הנשיג והנו וקד דצר אחד ואלד
היות השכל והנושבל והנושכל דצר אחד וכבר ציארנו גם כן שאי אפשר
להיות אונתו השכל הפועל קצת ראשונה לפי קזה הנושג שהוא השכל הפועל

שהוליא את המשיג שהוא השכל האנושי וכן הבח אל הפועל כצר חייב החיוב
הנופתי היות הנווליא ונויף הנוולא בהברה ודין זה יתחייב לדון על השכל
הפועל כשיחקור גם הוא על נושגו שהוא קצת ונליחותו זה לא ישתלשל
עד לאין תכלית לפיכך יתחייב ונליחות קצת ראשונה אל הכל והיותי זלתי
גוף ולא כח צגוף ושהוא אחד אחדות אונתית ואינו ככלל תחת שום ויין
ולא תחת שום סוג אלא כדל בתכלית ההבדל והוא צורח הכל ית' ויתרום
ויתנשא על הכל וכל אלו הענינים כצר צא הנופת הכחך על כל אחד
ואחד ונסן צנוקותותיו ועכשיו נשאר לנו לחפש צאמה ענין יגיע זה
השכל האנושי אל היליאה וכן הבח אל הפועל לפי שצטייל זה הנושגו הנואנרים
זה אחר זה צזה הפרק ואוור שאיפשרות הגעתו לנועלה זו היא צדיעתו
עלמו על פי הקדר הנקדם צזה הפרק וידיעת קצותיו הקרוצות והרחוקות
ר"ל קצות העצמיים שמתחיו וקצות השכלים שעליו עד שיגיע לקיום קצת
ראשונה על דרך הקיום הנופתי כי וני שאינו יודע ויה שלנוטה ונומו
וקצותיו שלנועלה ונומו כל אחד כפי שלמותו וכפי השגתו אינו שכל צפועל
לפי שיתחייב לנוליחות השכל השלם הבדל היותו ככל והכל צו לפיכך אין
דרך לשכל האנושי להיות שכל שלם צפועל כי אם צדיעתו לורת העולם
ככללו וחלקיו על פי השיעור הוויחד להשגתו ויהיה צו אז הכל והכל צו
ויאזור זה כשתהיה ידיעתו ונחשפטת ככל חלקי הנוליחות הרי נוולא הוא
כבולן וכשתהייה גם כן הורות העצמיית והשכליות פשוטות וחקוקות צדעתו
על דרך האונת נוולא אז ונה השלד בלם צו והשלם הכולל אותם צשכלו הנולי
צפעל ון האיפשר הוא שיתחדש על ידו שום חידוש לשעתו צשום
הלק ונחלקי הנוליחות צחפץ הצורח ית' על ידי נס ואולי
יזדמן שום מצב צקלת העתים וענין זה היא קוד ונופלח אינו ראוי לגלותו
כי אם צרונו כזה ואל היחיד השלם צשלמות השכליי וצנועלות הודות. **פרק ד'**
ונפתח לידיעת קוד לורת הנוליחות על דרך האונת ואוור כי לא יונלנו
הנוולאים ונהיותם ונוחויצם ונהקצת הראשונה או שיהיו כצראים צחפץ ואם
נקבים שהם נוולאים על דרך החיוב כקצת צעל דינינו אם כן אי אפשר
שלא ידונה העבור לעלתו שמתחייב ונונה צשום לך ונהלד וכצר צא הנופת
האונת שאין שום דניין ולא שום ערך צין הצורח יתעלה וצין שום ונולי זולתו
וכן אלו ינושבו הנוולאים ון הקצת הראשונה על דרך החיוב לא יחויב להם
קץ ותכלית להנושג היות כח האל ית' ונגיע לתכלית אם כן צהתקיים עניין
זה לא נשאר ונדרך העיון אלא שיהיו כלן כצראין צחפץ פשוט כולל כנו
שחייב העיון הנופתי ר"ל וניעות רצוי החפלים צחקו ית' כיון שאין חפלו
ית' דצר חוץ ונעלמו ונלה צראשית וניעה על חפץ פשוט כולל צלצר ושאר
החפלים השכליים צו ונחוררים צנואנרים והצן זה. ונלטרך עכשיו לענין
צחפץ אם הוא קדמון או חדש שכיון שאין החפץ דצר חוץ ונעלמו ית' אם
תאמר שהוא ונחודש כנולאת ונחייב חודש הקדמון ואם תאמר שהחפץ קדמון
כנולאת ונחייב קדמות הנוחודש אונס כצר הכריחתו חקירת העיון לחתוך
הדון על קדמות החפץ כיון שאינו דצר חוץ ונעלמו ית' אצל האונת
החדש ונחייבת הגלות החפץ צעשה שגולה על פי גזירת ההנהגה האלהית
הנחייבת האפק קודם ונליחת העולם ולפי שאין לחפץ ונעורר ולא ונודיע חוץ
ונעלמו לא יזויר יליאה ון הבח אל הפועל. העולה צידנו ונה העיון הוא

כי הצריחה צחפץ הכרחית ונלד המונע החיוצ על פי הראיות
סהקדונו ונואלת היות החפץ וכוון אל עת הראותו אפשרי על פי גזירת
החכמה כיון שאין החפץ גם כן אינו נצלל ונעלם החכמה כפי מה שחייב
העיון האלתי הנופתיי לא שאין דרך לא להשיג וזהו החכמה היא הנוחייצת
החפץ קודם ונליחות העולם ילא ונכלל זה שהנצרה הראשון נצרה
צחפץ פשוט כולל בלא שום אנושיות נצרה אחר לפיכך אין ונליחותו
וורבצת כלל לפי שאין החפץ הקדוון וולטרף עם שום דבר חוץ ונעלמו כדי
שהיו שניהם וולטרפים למעול פבל אחד וזה עיון דק ונצור צנופת אונתי
וזה הנצרה ראשון השתכלל הכל על דרך שפע ואלימות השתכללות דבר
ונצרה ונואל עלמו כאילו הוא עלם העולם צכללו כדויון איש אחד צעל שכל
שלם כולל נפט ונצרת ונפט חיה ונפט לוונחת ורגשים ואיברים חילונים
ופניונים וכשאינע שום שינוי או כאצ או ריצוי או וניעוט צשום חלק ונחלקיו
וויד השכל ורגיש אלף שאינו ונשתנה צהשתנותם אם כן הנצרה ראשון ית'
יודע הכל ונלד עלמו לפי שהוא צכלל וזהו חוורו ונלא כל הארץ
כצורי וכל האנושים ונשפעים ונואלין ונונו על דרך אלימות והשתכללות ואין
דבר חוץ ונעלמו כחיוצ האור ון השמש ואין האור זולתי השמש והכחות
ונשתים על פי שינוי הנוקצלים לפי שזורת השכליות והרוחניות והגשוניות כולן
ונושפעות זו אחר זו על דרך היות האחד קצת השני ועל דרך עליונות
ותחתונות ר"ל ראש ועקצ וזהו עיקר הנואלים כולן וצאנושעות השכלים הנפרדים
הקרוצים אל הנצרה הראשון הושפע דמות כסא הנושג ונועל לרקיע ושחיוצ
ונליחותו נווי צשכל והוא קוד שני שני קדם וקוד הנוים העליונים
וקוד הפרכת שהעיר עליה ר' אליעזר הגדול וקוד אספק לריח הנואיה
וקוד כסא הכבוד שנשפות הלדיקים גנוזה תחתיו והוא הנותר צערצות
צאנוור קלו לרובצ צערצות שיה לרובצ צשווי שני קדם והוא כסיה והעד
ציה שנו והוא קתר עליון אעיר אליו צפרק שאציה שליטי לזה אל תדונה
זולת צה וכצר תאריהו גם כן קלת אגשי לצצ צגלגל השכל ונליחות זו
ונוחייצת גם כן ונלד תיקון הנוליחות הנצעייות ושלמותה לפי שוידרך העיון
ההיקשי יתחייצ שיואל שום נווי קיצל גשונות העולם להיות אנושעי צין עולם
השכל ועולם הנצע אונם התיסקו לעולם השכל היא שפיעותו והצדלתו ושום
חוור כולל והתיסקו לעולם הנצעי הוא להיותו קוצל העולם הגשוני צכללו
ונושפיע לו ונליחות צחפץ הצורה ית' על לך שאצאר צפרק שאציה אחר זה
לפיכך הוא ונותר צנוים העליונים והוא נושל על דרך הערה ון הגלוי אל
הנפתר כדויון העלם הקוצל הנוקרים התשעה כי גשווי הנוליחות הכוללים
התשעה כפי הנושג ון הקדר הננוצ צנורחה יחזקאל ע"ה והצנזון צו הינצ
כי הוא קוד ונהקודות הגנוצים צעשר קפירות צעשר ונאונרות שזהן נצרה העולם
ונוחותו הנווי הננושל צדנות הכסא צוושלי הנציה הושפעה ונליחות הגלגל
העליון הנווי ונלד העיון ההקשי גם כן ר"ל גוף הרקיע הנקרה שנוים הקוצל
לזרות העולם כנוו שהתקיים צנופת צוודע ההיקשי השקול צנואזני חכמת
ההגיון והוא קוד שני השנוים ועל זה עיון דק אינו וושג כי אם אלל היסודים
הנועניוקים צעיון השלם ונוזרת זה הגלגל העליון הנוקיף הושפעו לזרות הכצדים
וכל הזורות שתחתיו וכל הנואלים הגשוניים על דרך עליונות ותחתונות כנוו
שצצר ציארתי אם כן כלן נושכין ונעלם הנציה ראשון והוא צכלן וכלן צו

כרונן בצראשית וצרה ולעשות וכל ונה שהם עושין הפועלים הרוחניים והטבעיים
 הוא עושה דביוון האדם שכל פעולה שיבשה שום אחר ויאצרו הכל ויוחק
 לאדם וצרוחניים כדמות שופטים וזהם כדמות שופטים וזהם פועלין צבאון
 וזהם פועלין באונלעות הגשמים וכל זה קתר עליון לפיכך הנושכלים והנורגשים
 וגם הנוחודשים לשעתם הוא הפועל אותן באיזה עניין שהשג וליאותן אם
 צנורחה או צחלום על ידי הרגש או על ידי השגה שכלית או על ידי גס
 התחלתן כולן היא ון האורה העליונה שהיא ראש העולם כדמות השמות
 הנושכות ון הראש ר"ל וחסדה השכלית והאיכר והדבור והצבור והצבור והדביון והרגש
 והתנועה השכלית אונם החיות הרוחנית היא הרואה והיא השנועבת והיא
 הנודצרת והנזכרת לא ההרגש רק השכל הוא הנונייה הראשון והוא האשיג
 ונהותם ונהות החיות הפועלת ואין כל דבר נעלם וננוו והסודות ענווקים והדברים
 עתיקים לפיכך יחייב העיון היית הקצה צראשונה יודע הכל ואלד עליו להיותו
 עלם העולם בכללו ונשיג הנורגשים ואלד ההשתלשלות וכל זה קוד ענווק נמשל
 צבוקדה העליונה וצוקים וצטטה וצבוק וצאספקלריה
 הנאירה ועלמה וצדפוס העליון הנלוי שכל החותם האורות
 באין תכלית וצלא זמן והנצין הזך השלם יצין. ועוד אוקין להעיר אל קתם
 הערה קרובה אל הביאור ונאמרי זה צב"ם והנראות והגיונין הננושלים
 ונוליאין להם שורש על פי קתם הנודעות כרונן צדודי לא ולדום. ואשז לבנות
 העניין ואומר כי כבר התקיים צקדר נודע התיקיו וליאות ולי קיבל לורת
 העולם ונליאות שני לנטע וננוו קיבל בשנות העולם ולורתו כנוו שהעירתי
 אליהם צונה שקדם ולפי שאנו רואין קתם הנוליאין נצדלין ונחנור הגוף וקלמן
 ונחוצרין ונורגש ונושכל וקלמן ונחוצרין ונחנור לורה נצבד ונקלמן ונרצבין ון
 היקודות הארצע ונחוצרין ונניע וננועב ון הדוב שאין הנצל גוף ואין
 הנורגש ונושכל ואין החנור לורה ואין הנניע הוא עליוו הננועב עם היות
 העולם נכללו ונליאות אחת כפי ונה שחייב העיון הננועבי תחייב ואלד העיון
 ההקטי האנתי שיונא שום ונלי כולל הנצדלי' והנושכל והנורגש והחנור והאורה
 והנניע והננועב והוא הקיבל היולם כלו נכלליו וחלקיו לפי שהם לורהם
 ותכליתם ורשות הפועלים צידו נחונה ולפי שהוא שכל' תכלית נוס הננועבת
 יתחייב שידע הכל וינהיג את הכל הנהגה ונישרת:

(המשך צנצרת הצאה)

**Gegebe über den ersten Abschnitt im Tractat „Aboth“.
 Mitgetheilt von S. D. Luzatto, Professor am Colle-
 gium rabbinicum in Padua.**

(* כל ישראל וכו': משה קבל וכו' והם אמרו וכו':

כך היא תחלת הננועב ומה קבל, וננסכהא זאח נקדר ישועות היא, וקרה אחר
 נוסכה ע"ז לנעלה ונורויה, וקרהא נוסכה אבות על שם ששורש צה קרן של אבותינו

(* פירוש מסכת אבות לאחד נכחותינו הרשום ז"ל העתקתו אני ש"ל
 ונחזור ויערי כ"ו אשר ציד ידדי הנשכיל והננוו כנכ יוסף אלמלי, והוספתי
 צנאמר נוסגר חלוסי נקסאות אשר ונלתי צב"י אחר אשר ציד ידדי הנ"ל,

הראשונים דור אחר דור היאך קצלו תורה זה וזה. ובהגו העם לשטותה צבית הכנסת (ק"א ציונות הקיץ) בין ונחה לנועריו צבנת לבי שעוני הארץ (ק"א לפי שהימים ארוכים ועני הארץ העלים ונואלחמן) נאקפים (ק"א שם שבחו) לקריחת התורה ושמיעים אחם גדות תרומיות השניות בנאקבחה זו פרק ליום (ק"א לשבת). כלפי שאנרו חכמים צהנניח אה סבר (צ"ק דף ל') הי ניהו מסדי מן דנקיים עלי לזנות. והם הכניחו להחיל בה כל ישראל יש להם חלק לע"צ שהחלה יפה היא וכדי להמשיך לב עוני הארץ, שלא יחישו מן החשונה ומן הגאולה, לומר שאציה הקוחה ונחנת קום עברות שביים; אבל אין צבא זו ונאקבחה זו, ותחלת פרק היא בנאקבה סנהדרין. וכמו כן הכניחו לקיים בכל פרק ופרק ר' חנינא בן עקשיא, ואם איהם צבא איהם ונאקבחה זו, אלא סוף פרק היא בנאקבת נכות פרק אלו מן הלוקין, ולפי שיש בה קיום נאה נהגו העם לאומרה בקוף כל פרק ופרק.

עשה קבל תורה וקייני, כל התורה כלה שבכתב ושבע"פ, כאוחה ששירשו חכמים צהנניח קורין (ברכות ה') אומר ר' לוי צר הנהא אומר ר' שמועין בן לקיש וחי דכתיב עלה אלי הסרה והיה שם ואתנה לך את נוחות הארץ והתורה והנולות אשר כתבתי לכוהנים, לוחם כנשנעני, תורה זו עשנה, מזה אלו מלות ותקים, אשר כתבתי אלו נביאים וכחוצים, להורות זה הלמוד, ונלמד שכלם יתנו לנשה צביני. ועוד עלינו צפקתחא ושאר אגרות שכתבחה לו הקצ"ה לנשה צנא' פרה אומר לו אליעזר בני כך הוא אומר יושע בני כך הוא אומר וחי שאמר הכתוב דברי חכמים כדברות וחי נהגו ארועה אחד, ורשטיקן דהכל הייבין צבחה (חגיגה ג') אע"פ שהללו ונענאין והללו ונעזרין הללו אוקרין והללו ונחירין, כלם כתבו ארועה אחד, רועה אחד אוקרין, ואלו ואלו דברי אלהים חיים (ק"א ולפיכך לא ניתנה תורה חתובה. שאילו כך לא היה רשות לנורה שורה ונאקבה קופרים פרק י"ה הלכה ה'). ותורה שבע"פ היא סונעירין של הקצ"ה, כמו ששירשו רבותינו צבחה, והוא שאמר הכתוב אכתב לו רובי תורתו כמו זר נחשנו. שאין לך דבר הכתובים צנביאים וכחוצים שלריבה הלמוד שלא כאנורה לנשה צביני אלא לא ניתנה ליכתב על ידו עד שבחו קופרים שכלל דור ודור וכחצוה על פי רוח הקדש, כמו שגזר עליהם ונשפת ימי צראשית כמו של' זה קשר חולדות אדם בלפני ארדיסן (ע"ז דף ה') והוא שאנו אומרים בחלמוד בכונה דברים בנסהדרין פרק כהן גדול (דף כ"ג צ') וציונא (ע"א צ') גורא גיורי לה ואחא יתוקאל ונאקבה אקרא. ולכך חזי אומר שנקראו נביאים וכחוצים דברי קבלה, שהיו אקובלין ונאקבין וצוים וצויות ונשה, ונאקבין ונקום איהם שים לנשה ספרים שכולן מלות ותקים. ולא אלו בלבד נאנרו צביני, אלא אף התרגום ופיקוקי הנקראות והעשויים נאנרו לנשה צביני צל פה, כאוחה ששנינו באין בין הנודר (נדרים ל"ז צ') אומר ר' יתק וקרא קופרים ועשור קופרים וקריין ולא כתבין וכחצין ולא קריין הלכה לנשה וקייני ואמר רב הנחלל אומר רב וחי דכתיב וקראו בקשר צחורה האלהים עשירש ושום שכל וציוני צמקרא, ונקיק זה פיקוק עשויים. ותו ספיקתו של איסי בן יהודה שהיה אומר (יונא כ"ג) חנשה וקראות שאין להם הכרע מן התורה. וכשהיה דהכל הייבין צבחים (חגיגה ו' צ') היכי קאומר ויעלו עולות כנשים וכו' נפקא מינה לפיקוקי עשויים. שעשויי הנגיונות (ק"א חגיגות) הם שנאנרו לנשה, מי תולש ווי זוקק ווי יושב ווי העולה ווי היורד ווי הנונה, אבל קייני הנגיונות קופרים הוא שנקום, ולפיכך אין יקוד עברי (ק"א עברייא) דונה ליקוד שלכו, ולא שניה דוויס ליקוד ארץ ישראל (ח) ונשני שהיו העשויים והנגיונות ונשחכים הוא שנקום, ונאקבין על מה שאמר הכתוב עת לעשות לה' הסרו תורתך. ולפיכך לא ניתן ס"ח ליקוד שאע"פ שיתנו פקוקי העשויים ונגיונות הקרייה וקייני בנאקבה דכתיב ושום שכל, על מה נאנרו ולא קייני קודם צבא. ועוד עלינו צבא. ונאקבין ונאקבין וצוים וצויות ונשה, ונאקבין אלא ששכחתי וחזרו ויסודו, ולפיכך זכה תרגום שאנרו חכמים שלריך אדם להשלים פרשותיו עם הלמוד שים וקרא ואחד תרגום, מה שאין כן בכל לשון. וכן

וכבר דברתי על הפירוט הזה בפרס הנוד רביעי עמוד ר"א, ושם העתקתי דף אחד לדוגמא, ובאין בחלושי הנאקחות הנאקבחים דף ההוא קלחתי לפעמים ונאקבתי על מה שבכר כתבתי צב"ח הנ"ל.
 ח) אומר ד"ל כבר כתבתי עתה וקראו יקוד משונה ונאמר אחרו, וכבר דברתי עליו בקשר הליכות קדם (אונקטרס, תה"ל) מן עמוד כ"ג עד ל' ומן ל"ז עד ל"ט.

אמר רב עמרם שהשיב נר רב כערוכאי גאון. ואמרין נויי בהקורא חס הונגלה לנפרע (וונגלה י"ט ז') ואמר ר' חייה צר אבא אמר ר' יוחנן נאי דכתיב ועליהם ככל הדברים ונלמד שהרחה לו הקב"ה לנפש בסיני דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים.

ונוקרה ליהושע, דכתיב ויען יהושע בן נון משרת משה, והומר ונמרחו יהושע בן נון כער רגו'. ליהושע לזקנים, ועל ידי יהושע נמסרה לזקנים (ק"א ל"ג ה' תבות). הם שופטים שעמדו לישראל עד שנגל שאלו, וקורא אותם זקנים, שכן דרך לומרם זקנים על הלבוז כדכתיב אשר ידעה כי הם זקני העם ושועריו. ומלינו שיהושע מסרה לזקנים שהיו רודים ושוערים את ישראל (ק"א ו) ויהושע הוא נסר לזקנים שהיו ציניו שהיו רודים ושוערים על ישראל (עמו) כדכתיב ויעמדו העם את ה' כל ימי יהושע וכל ימי הזקנים אשר האריכו ימים אחרי יהושע. ואזכיר זקנים נמסרה לשופטים שחזריהם שהיו זקנים (ק"א ל"ג ז' תבות) וכל אחד מהזקנים והשופטים (ק"א וכל שופט ושופט) נסר להבזר. והא לך קדר השופטים עתה, אהוד, שנגר, צרק, גזעון, חזינולך הילע, יחי, הגלעני, פנתס, יפתח, חזני, זה בעז (ק"א ל"ג ג' תבות), חלון בעדון, נכוח, שונון.

וזקנים לנביאים, ונביאים התקבלו זה מזה, זה קדרן של נביאים, עלי, שמואל (ק"א ונסיך: נתן), גד, שועיה, עדוא אחיה השילוני, אליהו, אליהו, ויכיהו, עזביה, יונה, נביה המורשהי (ק"א ון נרשה), ישעיה, יואל, נחום, חזקוק, לפניה, ירמיה, יחזקאל, חולדה, חגי, זכריה ונלחכי. ונביאים נמסרה לחכמי כנסת הגדולה, ואל, הם עזריה (ק"א עזרה) הוא עזרה שעלה מוצל וגלוהו עמו, זרובבל, ישוע, נחמיה ונרדי צלשון, ככל לשון היה ידעו, כדליתא צונגלה. שמושי צבחת הגויים היה, וזה דלחוי דהוא כיייל לישני ורמי להו, כדל' צונגלות פרק ר' שמעאל (ק"ד ז') זינח הדל לא הו ידעי היכא עומר לחחויי, אכרזו, אחא, יהוא הרשא, אחיהו חדל ידיה אריגה, ומדא אריגהון אמר להו ונרדי ניי איכא דוכחא דשמיא בגוה לריפין, בדוק ואשכח (ק"א ל"ג ח' תבות).

ובצורת דר' נתן (ק"א ל"ג, וגרים ובצרייתא) כך שנינו, משה קבל תורה וסיני, שני' ויחכס ה' אלי, ולאומר זכרו תורה משה עבדי, יהושע קבלה מנשה, שני' ונתח מהדור עליו, זקנים קבלו מיהושע. שני' ויעמדו העם את ה' כל ימי יהושע וכל ימי הזקנים וגו' שופטים קבלו מזקנים, שני' והיו ציניו שפוט השופטים, ונביאים קבלו משופטים, שני' וישלח ה' אליהם ציר עבדיו הנביאים יום השבס ושלוה ולא שועתס. (ק"א חגי זכריה ונלחכי קבלו מהנביאים), ואנשי כנסת הגדולה קבלו מנביאים החכמים, הן חגי (ק"א קבלו מנחגי), זכריה, ונלחכי. ובצרייתא זו קורין אותה אבות דר' נתן, וכל ידעתי על מה, אס נשני שהוכר בתחלה, הרי ר' יוסי הגלילי הוכר שס ראשון, שני לו ר' נתן, וכך נהחלה, משה נתקדש צעקן, צריש יונח וייתי לה (ק"א ל"ג ט' תבות). יש לוור שר' נתן סידרה, וכך נקורח צידס, כונו מנשה (ק"א כונו סקידרו) ר' חייא ור' הושעיה, ומנשה צר קשרא (ק"א וצר קשרא) צ"צ דעז' (ק"א ל"ג), ושמואל (ק"א ושמואל) ולוי, וכן הני לוי צנתיתין בפרקא קנא דיצמוה (ק"א ל"ג ז' תבות), הו היא מנשה ר' נתן האמורה צנורס קהלס ומדרס פסיקתא רבתי (ק"א וצנורס איכס בפסיקתא רבתי).

ונקורס לחכמי כנסת הגדולה, לכך נקרא שמוס כנסת הגדולה, לפי שהיו כנסייח גדולה וחסונה וקדושה לפני הנוקוס, שכן גדלוהו להקב"ה והחזירו עטרה ליושנה, כדל' בנאקסס וינח צברק צל לו (דף ק"ט ז') משה אמר האל הגדול הבזר והנורס, צל ירמיה ואמר האל הגדול והנורס (ק"א ולא אמר הבזר), אמר גויס מרקדין צסיכלו ואיה בגזרותיו, צל נליאל ואמר האל הגדול (ק"א האל הגדול הבזר, ולא אמר והנורס), אמר גויס משהעבדים צבניו ואיה נורחותיו (אישוך, עיין ירמיה ל"צ י"ה ונליאל ע' ד') צלו אנשי כנ"ה והחזירו עטרה ואמרו האל הגדול הבזר והנורס, אמרו הן הן בגזרותיו, שנעסס ארך אפים לרשעים, הן הן נורחותיו, שאלעלל נורחותיו היאך אונס יחיה מתיקיימת (ק"א הן הן נורחותיו, שאונס יחיה כו יכילה לעמוד) צין האונס. ובאגדה נוחן נורחות (אולי ל"ל נורחות) הנקרא לנורחס נקדס (ק"א נוחן נורס לנקדס) על סס שני' ונקדשי היכא, ואיזרו מורס נקדס, לא יכנס חסס לרס הביה בפרקא קנא דיצמוה (דף ו' ז'), ובק"א ל"ג, י"ח תבות), ואומר נורס אלחיס מווקדש, אלמס דנורס צננקס (ק"א ל"ג ג' תבות), וחסו שאמר גויס (ק"א ואין זה מורס שגויס) מרקדין צסיכלו איס נורחותיו (ק"א ל"ג צ"ט).

הם אונרו שלשה דברים, אנשי כנ"הג אונרו שלשה דברים. הוו מנחנים צדין דנחין ונזיק חליצו דשנעהא, בקוף הוריות, כלומר מנחתיין לחשוב עומק דיין ולישא וליהן זו, ומפרש בקפרי זפרשה אלה הדברים (ק"ח ל"ג חלח: הוו מנחנים צדין. מנחתיין, ומפרש בקפרי זאלה הדברים) אס זא לפניך דין אחד שנים ושלשה פעמים, לכשבח לפניך (ק"ח לכשיבא לידך) פעם רביעיה אל תשתכחו מיד, לומר כזר פסקתיו פעם ראשונה ושניה חלח חזור ופשטם זו, שטח הנאלל זו עטם אחר. ובצרייהא דל' נתן (ק"ח דר' נתן ל"ג) ומפרש שכן מלינו זאנשי כנ"הג שהיו מנחתיין צדין, של' גם אלה משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חזקיה מלך יהודה, לא שהעתיקו חלח שהמתינו. ובפ"ק דסנהדרין (ק"ז ז' ז') מוליח ואלל העלה זמטלות, ומזיך ליה ואלה המשפטים.

והעמידו תלמידים הרבה, להרבות חכמתם (ק"ח ל"ג ז"ח, ומזיק: שכל המרצה בתלמידים מרצה זכאונה, דלחור נזר) מרצה ישיבה מרצה חכמה, ואזר מר הרבה (ק"ח חורה: לנדהי מרצותי, ויחר מרצתי, ומתלמידי יחר מכלם. וכן מלינו זיעבץ זביקש רחמים על הדבר, של' ויקרא יעבץ לאלהי ישראל לאמר אס זרך זככני והרצית את גבולי (ד"ה ח' ד' י'), ופירשו זכותינו זנוקתה מנורה (ק"ז י"ז) והרצית את גבולי בתלמידים. ועשו קייג, גרר והרחה לזכרי חורה (ק"ח ל"ג ג"ח). שתינו גזריין גזרה, לעלות כגון שניה לערוה זפי"ז דיבמות, כדי להרחיק אדם מן העברה עלונה שאקורה מן החורה וכן הוא חומר ושנחה אס מנחתי, (ק"ח ורז"ל פירשו) עשו משנחה למשנחתי, הרחק מן הכיעור ומן הדומה לו, שאף גזרה לגזרה פלוגתא דלבי ורצא, וואן דלח גזר דייק לקרא הכי, ולח משנחה למשנחה משנחתי, ובשנחה ר' נתן מנחתיין, (ק"ח ל"ג כ"ו תנח) זן עזאי חומר הוי זחיר זדריך וזעלתן (זכ"ס ונהל זו חוקה), ועטש קייג לזכרי, כדרך עטשה הקב"ה קייג לזכרו (ק"ח ל"ג ז"ח). אס מנחתיין חורה, עשה, חיוב, נביאים וכחובים, כו כדומפרש חסם (ק"ח כדומפרש זמשנה ר' נתן עיין זפירוש האחר שלי מדר' יוסף זר' יהודה והמלאש כלם מפורשים). ושנינו זנכילתי, לא חותיחו מוננו עד זקר, הותר מוננו עד זקר לנה כאמר, לא זא הכתוב חלח לקצוע חסום לזקרו של זקר, וזיה זה עמוד השחר, מיקן אונרו חכמים חכילם פתחים ואכילה זחמים ותקעו חלמים ואיברים מלותן עד שיעלה עמוד השחר, כל האכלין ליום אחד מלותן עד שיעלה עמוד השחר, ולמה אונרו חכמים עד תורה, כדי להרחיק אדם מן העברה, ולעטשה קייג לחורה, ולקיים דברי אנשי כנ"הג שהיו מנחתיין שלשה דברים, הוו מנחתיין צדין. והעמידו תלמידים הרבה, ועשו קייג לחורה (ק"ח ל"ג מן ושנינו ואילך).

שמעון הצדיק וכו' :

שמעון הצדיק, כהן גדול היה, וציוני חלכסכדרוס וקדון שהרג דלוש זן אסתר. היה נשירי כנ"הג מן האחרונים שנהם (ק"ח ל"ג ג"ח), שכבר זיוויו נפערו לניה עולונס רובה (ק"ח רובם) של כנ"הג. על החורה, ומפרש זצרייהא דכתיב אס לח זריהי יווש ולילה חתוק שמים וארץ לח שנהי, וכדח' זלפני חזיהן (ק"ז ג') שהחנה הקב"ה עם נעשה זרשית אס ישראל וקבלין אס החורה מוטע, ואס לחו לחזיר אסחם לחהו ובהו (ק"ח ל"ג מן וכדח'). ועל העבודה, עבודה זיה הנקדש, אונרו (ק"ח חז"ל) כל זמן שניה הנקדש קיים היה העולם מנחרך על יושציו והגשמיים יורדין זונחין, של' והיה אס שמוע השמועו וגו' ולעזבו זכל לזככם וזכל נפשכם ונחתי מטר חלככם זעמו, וחזו זו, זו עבודה זיה הנקדש, ובזמן שאין זיה הנקדש קיים אין העולם מנחרך על יושציו, ואין הגשמיים יורדין זונחין. של' השמרו לכס פן ישחה לזככם וגו', ומה אף ה' זכס ועזר אס השמים וגו', וכן זצרייהא, זמגי הוא חומר מתיחוס זא אל ערונת עשרים והיהה עשרה (ק"ח יען זיתי אשר הוא חבב, ול"ל פנה אל הרבה והכה למעט יען זיתי אשר הוא חרב). ועוד מלינו זרלש חסנה זמנוגלה חלונלח ומעודה לח נחתייו שמים וארץ.

ועל גמילות חסדים, של' כי חקד חפלתי ולא זנח, ועולם לח זנרח ומחלתו חלח זמגמילות חסדים של' מנחתי עולם חקד זינה. ועכשו שאין עבודה מנחתיים העולם זחורה זמגמילות חסדים זנתפלה, שהשפלה חשונה כעבודה, כדומפרש זקפרי ונתפלה השחר יכושלמי, ולעזבו זכל לזככם, וכי יש עבודה זכל, חלח זו תפלה, וכן הוא חומר חלכמי, די חלח פלה ליה זמדיחל ישזביך, וכי יש עבודה זככל, חלח זו תפלה. הו מנחתיין שדולה תפלה, ואף מן הקרבנות נראה חל (ק"ח ז"ל ל"ג) היא חשונה, שהרי

השונה היא כקערה, של' חסון השלתי קערה לפיך. ואמרינן רשב"ג אומר מיום שחרב בית המקדש אין לך יום שאין בו קללה, ולא ירד על לברכה, ואמרינן בגמרא ועלמא אגואי אוקיים, אלקדושה מקדרא ואיהא שמייה רבא אנכך דאגדחא (ק"א ל"ג מן ואמרינן). וגדולה היא בגמלות חסדים יותר מן הלקה, כונו שאמרו חכמים שזה מחיים חס בין מחיים בין לאחר מיתה, זה במומוזו חס בין במומוזו, זה דרך הלוואה, שמונה חס העני נעוה בשעת דוחקו ואינו מהבייש, ואילו לוקה כשנותנה לו מהבייש, זה לעמי חס אף לעשיר (ק"א ל"ג ה"ח).

אנטיגונוס וכו' אלא וכו' על מנת שלא וכו':

ח"ש סוכו ס"ס ע"רו, כדכתיב ימונה ועדולם סוכו ועצוה.

פרס, מנה, לחם חק, פרוכדא (ק"א פרוכדלח) בלעז (it. provianda, fr. provende) וקראתה פרס לשון פרוס ההב, לפי ההב (ק"א ל"ג ב"ה), שנוטל הרב ומשאוה מנה פניו ומתן לחם, ויש לומר לשון פרוסא לחם, שפוסק עליו לחם לו כך וכך. או שמא לשון משאם הוא בלשון מן הלשונות.

אלה על מנה שלא לקבל פרס, ומתוך דבר זה פקרו המינין. כדמפורש בגמרא, שהיו יושבין לפניו שני הלמניים לדוק ובייחוס, וכששעו כן פשוו והלכו להם ונעשו חוניה לנעמן שלא לשמוע עוד דברי חכמים, ומשי (ק"א שאמרו) שכל דבריהם הבל וריק, וכי למה חס יגע לריק ועמל לרוח חס אינו נועל שכל על המנוח (ק"א חס אינו נועל עליה שכל), כסבורין שכל אור אנטיגונוס שאין השלום שכל ללדיקים. ועוד... (ק"א ענין ירקב שנו חכרו (ק"א חכרו ל"ג) חסד מן התלמידים (ק"א ונתלמידיו) ומשי פרילי עוננו (ק"א ל"ג ג"ה), וכזה לחס ספר מזרח (ק"א רעות) חקק און עון גליון ומכזה עמל (ק"א חקי און ומכזה עמל), חקים לא עובים ומשעטים לא ימיו בהם, ועל שום נקראו לזוקין ובייחוסין, וחס ושלום שלא עלה על דעהו (ק"א שעלה בדעתו) של אנטיגונוס לומר כך, אלא כך חסר, שלא יאמר חסד עצמו חס יולרי כדי שיקפי' לי לרכי, חלל משפיק ואינו משפיק יעבוד חס בוראו ומחשבה, שום חסד חסר לוי ה' אלהי, ואע"פ שייסורין גלים עליו חל יהרהר ואל יענין אחריו, חלל יקבלם ומחשבה, כדכתיב אשרי הגבר אשר יסקרנו יח, שאע"פ שוילך עכשו, שנת הוא לאחר זמן, שסוף הכבוד לבא, כדכתיב בשמרת עקב רב. ואילו כל המוקיים מלוה על מנה, כשרואה תחלו כלה, מניחם והולך לו, שכל אמרו חכמים כל חסבה שהיא הלוייה בדבר, בעל דבר ובעלה חסבה, זשאיה הכייה בדבר אינה בעלה לעולם. ותנן בפ"ז דר"ה האומר חנו קלע זו ללדקה בשביל שימיו ציין ושחקה לעולם הבא, הכי זה לדיק גמור, לאו בעל מנה קאמר, ומאל דעבד הכי לאו מעליוחא היא. מיהו חס מוקי לה בישראל, שמתוך שלא לשונה בל לשמה, ועוד שלא יחשרת חס לא ימיו ציין ובאמונה העולם לביכא למימר הכי מוכח החס מנה לן דלחמינן, ומכא וואלליין למי ומכא ובכוהי (ק"א ל"ג מן ותנן). וחף מועט חסבה הלוייה בדבר (ק"א ל"ג חלל ומנה העטס) אמרו חכמים שיעבוד חסד חס בוראו ומחשבה הנקוס ולא מחשבה שכל המנוח (ק"א חס בוראו ומחשבה), כדכתיב וחסבה חס ה' חלסיך, ולא מתוך יראה (ק"א לבדה), שמא ימתוך חנוכה (annua) ויפקו פרנסתו (ק"א מירוש חנוכה פרנסה בלשון יון) שכל העובד חס רבו מחשבה, אפילו ומכדי עליו כל היום, אינו דוונה עליו (ק"א בעיניו) לכלום, כדרך שחליו ציעקב ויהיו בעיניו כמיים חסדים בלשונתו חסבה, ואילו העובד מיראה, כשרואה רבו ומכדי עליו, ומיחו והולך לו.

ויהי מורא שמים עליכם, עם חסבה, שלא ינהג קלות ראש כלפי מעלה, כגון המחשעל לפני אציו ומחנה חסבה שלבו גס בו, כונו שחליו ציין חנוכה שחלל לו שמועין בן שנת חלולת חוסי חסבה גמרינן עליוך נרו, חלל עם חשבה שחלה ומחשעל לפני הקב"ה כגון המחשעל לפני אציו ועושה לו רלונו (ק"א ל"ג מן כונו שחליו).

יוסף בן יועזר וכו' ויוסף בן יוחנן וכו' יוסף בן וכו' ויוסף בן וכו' כל זמן שאדם מרבה וכו' יורד לגהינם:

למה, שם וקוס. קבלו מנהגן ומחשבת ככ"הב (ק"א קבלו מנהגו, ומחשבתו). וכל הזוגות הללו השנויין כאן ראשי פסהדראות היו, ופירשו חכמים בנאקבת חגיגה שאחד מהם נשאל, שני לו אב בית דין. בית ועד לחכמים, ומפורש בגמרא, ומלמד שיהא

ביתו של אדם וזמון להכניס לבית ועדם, כאשר שאומר להצטרף שומר לי צניה פלוני. והיו מחלצק בעשר רגליים כיצד בזמן שהלמוד חכם ככנס לעיר אל האמר איני לריך לו, אלא לך חללו ושז לפניו, ואל חשב לפניו לא על הסקא ולא על הנעה ולא על הספקל, אלא על הקרקע, שהעמר בעשר רגליו, שמתוך כך חזקה, כדא"ל בפ"ק דקהדרין ושמועני החיינו על לפניו צרקקע, ויש תימא, דלחיינו צמולה ומנין לרב שלא שב על גבי יוטה ויטה לתלמידיו על גבי צרקקע, שנאמר ואחיה מה עמוד ענדי, וצבצב וליעל סרק השוכר את הפועלים ויניחהו אתו שותין ועל גבי צרקקע הם יושבין, ויש לומר את לויגרס כעשה, את לעיוני כשעונן (ס"א ל"ג וין כדא"). והיו שותה בלוא את דברים, צדקון ונפש חפלה, כוויס קרים על נפש עיפה, ששותה לחצון, ומתקבלין צדקון על לבו.

פחות לרווחה, ופירש צבדייחא שיהא ציחך פחות לעוצרים ולשנים ומרויח להם ומספיק צרוחז ידים, כדרך שהיה ביתו של חיוב עתה ללפון ולדרוס למורח ולמערב, ולמה עשה חיוב הרצעה פחמים לביתו כדי שלא יהו עניים ולמערים עד שיקיפו את כל הבית, אלא כל הצא יכנס כדרכו ויאל בפחה השני, שלא יראוהו העומדים דרך כניסתו ויהביש מיהן (ס"א כן פירש רבינו אשר). והיו כן פירש צני ציחך אל הרצה עניים ושפחות לשרתה, אלא הפא עניים צוקווס להיות צני ציחך, ויעבדו ומקבל סכר עליהם, כדרך שעשה רבא, כדמפורש בזהב, וצבדייחא מפורש לא צני ציחך מווש, אלא שהיו עניים משיחין ויה שזוכלין ושוחין על שלחך וכו'. ואל הרצה שיחה, דברים צעלים (ס"א ל"ג ה"ה).

באשתו אמרו, רבנו הקדוש כשקידר העשנה פירש כן. ק"ו באשת חצרו, ומני עטנה מצריחה ולמה שפתיס (ס"א ל"ג צ"ה). באשתו נדה לא גרסינן, שאף באשתו טורחא אמרו, מפני צטול חורה.

מיהן אמרו חכמים, מתוך דבר זה לנווה הבאים אחריו והומיפו על דבריו, ופירשו שלשיכך לא ירצה אדם שיחה עם האשה שכל זמן וכו'.

גורם רעה לעלמו, מפרש צבדייחא, כיצד, בזמן שאדם הולך לבית המדרש א לבית הכנסת, ולא היו נוהגין בו כבוד, או שערער עם חצרו, אם ילך ויפטר לאשתו כך וכך ערערתה עם חברי, כך וכך אמרו אלי וכך וכך אונתה לו, נוולא וצוה את עלאם וצוה את אברו, שאין ספק לה כל אותן הדברים אף היא צוה אותו בלבה. ובטל מדברי חורה, שהעסק בדברים צעלים, עומד ענה ומשחק עמה, וסופו יורד לנהיגים, ששוקק וקלות ראש וירגלין את האדם לערוה, ופעמים שאין אשתו מ בלת היומו, וילכו חוקמו, והולך לו לאשה אחרת וכנסל בה.

היושע וכו' : וניתאי וכו' :

(ס"א הארצלי, ועיר ארצל). קבלו ויהי, ויוסף בן יעזר ויוסף בן יוחנן, וכן כלם קבלו זה וזה. עשה לך רב, ומפורש צבדייחא, כיצד, שיעשה אדם את רבו קצבו, שילמד ממנו ומקרא ומשנה הלכות ואגדות, ועם שהיה לו צוקקא סופו לומה לו במשנה, ושהיה לו במשנה סופו לומר לו בתלמוד, ושהיה לו בתלמוד סופו לאמר לו צמדרש, ושהיה לו צמדרש סופו לאמר לו בהלכות, ושהיה לו בהלכות סופו לאמר לו באגדות, נוולא אותו אדם יולא מלפניו מלא כל טוב וצרכה. דבר אחר עשה לך רב, שלא היה חוקק עמוך לדבר הלכה, דכתיב ושונא חוקקים צועט, השונע את מי שחוקק עלמו (ס"א לדבר הלכה) ואינו גורם כעונו, הוא יעמוד לנעת. ומהו חוקק, דאחא דינא קמייה וגומר הלכתא ומדמי מלחא למלחא, ואיה ליה רבא צמחא ולא איהל לויגמר מיניה, דכיון דלא אמרוהו חכמים צמירוש, לריך הוא לייך לפני רבו וללמוד.

וקנה לך חבר, דכתיב חרב אל הבדים וכו'אלו, חרב על תלמידי חכמים שיושבין צד צד ועוסקין צמורה, ולא עוד אלא ששעשעין, דכתיב וכו'אלו, וכתיב וכו'אלו שרי לנן ועוד כאשר עובים שנים מן האחד. (ס"א ועיין אחר) מפורש צבדייחא שנים שיושבין ועוסקין צמורה, עשה אחד מהם הלכה או פסוק (ס"א צפוק או בהלכה), או שאומר על עהור עומא ועל עומא עהור, וחצרו ומחירו, יש להם סכר טוב צעמלם.

והיין דן את כל האדם לכך זכות, אם עשה אדם דבר שיש להכריע עליו לזכות ולחובה, הכריעהו לכך זכות, כאשר שנינו צום שנה סרק מפנין, ועשה בלדס אחר שהשכיר עלמו צבלי העליון, ובר' יהושע שפישר עם מערוביחא צמדל (ס"א ציחוד)

ובשלה הלך ועבד, והסריעוהו הלמידו לכף זכות, שופני שנחם ליורח (ק"ח רוק) ופיה עליו חוזק לעבולה, וכן באתו חסיד שפדו ריבם אחת והסכיבם למרגלותיו (ק"ח) ובסהכים עבד והסריעוהו לכף זכות לומר שמועה הדך רחם קרי ובסהכיבם למרגלותיו) מפני הסלמדים (ק"ח ל"ג ז"ב) שלא (ק"ח לא) היה בקי בהם (ק"ח מוסף: כמו שאנ' שם אורו שוא' יש זכינו חלמיד שאילו בקי לרבינו.

הרחק משכן רע, ומורם בצרייתח אחד שכינו שבציה ואחד ששדה, שאין הנגעים באים אלף ומחנה ביתו של רעע, עוונותיו של רעע גרמו לקטור כותלו של לדיק, כיצד, נראה נגע בכוחל שבין רעע ללדיק, קוחרין כותלו של לדיק. ח"ר שיעאל בנו של ר' יוחנן בן זרוקא אוי לרשא ואוי לשכנו, עוונותיו של רעע גרמו לקטור כותלו של לדיק. ום היעה, מדהיחא בחורח כהנים ונחתי נגע לרעה, בשורה היו לכס שהנגעים באים עליהם, לפי שהאמורים העוניו ומעוניות של זהב, כפירות רש"י בוחח תהיה, ולי נראה דשורה היה להם ללדיקים כשנולדו מעוניות, ולכן בא לרעה בצתיהם, אבל כשבא לרעה ואינן מולאים שום זעונו, זידוע שהוא רעע, וגרם לקטור כותלו של לדיק (ק"ח ל"ג מן ויש תינה). ואני אומר (ק"ח ל"ג. אלף: דבר אחר) הרחק משכן רע, מי שהוא רע לשנים ורע לבניות כמו שפירשו חכמים אוי לרעע רע, כגון שאותו אדם רמאי בכז ובזון, ואורו חכמים שלא יהא אדם כונשך אללו, שלא ילמד מונשיו, מפני שהן דברים שהנפש נחמה להם ונחמה, וכל שכן שלא יתחבר עמו, ואפילו לאדם שאינו אלף רעע, שהוא רע לשנים ואינו רע לבניות, כגון מי שהוא עובד ע"ז, או אוכל כצלות וערפות, ואין לריך לומר שלא יהא כונשך אללו, אלף אפילו שום עסק ושותפות בעלמא לא יהא לו אללו, ואפילו לאקראי בעלמא. שכן מלינו ביהושע מלך יהודה שנתחבר לאחאב לילך לרעותו גלעד, והיה עליו ק"ף מלפני הקב"ה, ש' ויאמר כה אור ה' הלרעע לעור ולשונאי ה' תחבז וגו'.

והל תחיש מן הפורענות, אל התי מיואש, שאחוריך בלעו (assuré, assuré) (ק"ח אקבור בלעו) (assegurare), כך נהיר במושח ר' אפרים (ק"ח כך נקוד בורש ר' אפרים), כלומר אם רחיה פורענות מונשוחה לבא (ק"ח) ובאה) הסקן עלויך לעמוד בצפון קודם שתחזוק לבא (ק"ח שיחזוק הדבר). וקנן אל תחיש אלף תחבר, שאם תחבר לאדם רעע תדאג מן הפורענות, תראה ותחשוב איך יכלל מוננו, שבדורי יבא (ק"ח שאם תחבר אדם לרעע יקנין עלמו לפורענות, ויראה היך יכלל מוננו, שבדורי יבא). ובצרייתח שכינו אל תחיש מן הפורענות, ש' שיהא אדם נחפחד בכל יום (ק"ח ואומר שווא היום יבא עלי הפורענות, שווא לנחך, כדך שהיה איוב נחפחד בכל יום) ש' כי פחד פחדתי ויחתי, שמתוך כך לבו שלם עם הקב"ה בכל שעה, כמו שולינו זיעקב שאע"פ שהציעוהו הקב"ה, היה דואג שווא קלקל חסר כך ואל הציעוהו הקב"ה אלף על מנת שלא יקלקל. ד"ח אל תחיש מן הפורענות כיצד, בזמן שאדם רואה חס ביתו ונלליח, אל יאמר בשביל זכותי הקב"ה נותן לי פרנסתי בעולם הזה והקרן קיימת לי לע"ב, אלף יאמר אוי לי (ק"ח לו) (שלא ק"ח שווא לא) נמלא לי בפני הקב"ה (ק"ח צידו לפני הנקום) אלף זכות אחת והוא נותן לי (ק"ח לו) מאלל ומתהה בע"ה כדי שיאבד שכרי (ק"ח זכרי) לע"ב.

(התעשך נעחצרת הבאה).

Mittheilungen von Prof. S. Pinsker.

Aus dem Divan des Kardens Moses Darai.

(Fortsetzung.*)

כרך ב' שיר קל"ח
 מות בא ממעונים ולקח בעצמה ואונים
 בת המודה מפנים יקרה היא מפנינים . פזמון בת

(* עיין כוכבי יחמך כרך כ"ו זל 22 וכרך כ"ז זל 24. ולריך לתקן סס חלו

שמה ההזיקתני על מפקד אהובתי
 והישברתי וקדרתי לחסרונה מביתי
 ואכסה בזכרי אותה משתי בדמעותי
 ולעד עליה אעשה מספר בתנים. פו' בת

הישוב לי אכול ושתות בכל-עת לא אראנה?

ואיך תערכ לי שנה ואני נד ממנה?

ואיך על-ארץ אלה והיא תחמיה שוכנה?

ולמח לי חיים והיא כפמים באשמים? פו' בת

רע עלי ראות ביתה בלי יפיה ודמותה.

ומשפנה ומגורה משתוממין⁽¹⁾ מראותה

פניה לא אנשה ולא אשפח צורתה

אשר היו אל-נפשי שעשועים ומעדנים, פו' בת

קרובי וכל-יודעי בחייכם זכרוני,

רביצתי בתוך קברי ולינתי בציני

אל תנשו, ובכל-עת-עלו אלי ופקדוני

יום יום, והיו תמיד לבקורי בזמנים. פו' בת

חויסי אמי עלי ומנעי קול מבכי,

זנחי אבלי ונחמי אבי, כי אנכי

קראני צור אל-גן עדנו, ובשורני כי

מחה יי אלהים דמעה מעל כל-פנים. פו' בת

כרך ב' שיר ק"מ

ומרוב מכאוב החליתיני,	חברתי ובתי יום עזבתיני
ובאיש רחוק שרפתיני. חברתי	הכרע הכרעתיני. פו' חברתי
הפרחמת אביונים	משושי היית באהלי
והיקרה מפנינים	ושמחתי כד וגם גילי.
איכה קראוך האסונים	והיום כמותך אויה לי,
עד-כי בחשפי הקדרתיני	וכום מר וחטור ⁽²⁾ השקתיני
ובדר עזר הושבתיני. חברתי	ברחוק, עד הישברתיני. חברתי
רפתי מפל-בנות!	שברך השביר ⁽³⁾ את-לבי
וגם שרתי בפדינות!	נרפה אבלי ועצבי
פגיד לו בנום שגות	ותמיד חם לבי בקרבי

טעויות: 24 שורה 17 קום: קרז, 3⁵: קום קרז. סס 26 שורה 3
 ואכן, 3⁵ ואכן.

מְעוֹנָה, וְלֹא רַחֲמַתֵּי . חֲבֵרְתִי	אֲחֻזָּה, וְאִזָּה דַמְעַת עֵינַי ,
חֲמוּל צוּרֵי עַל-סִנְלִתְךָ	וְאִזּוּ יִרְחַח לִי מֵאֵי . חֲבֵרְתִי
זָכַר-לָהּ חֲסִדְךָ וְחֲמִלְתְּךָ	קָרַבִי לְקָרְבֶּךָ ⁽⁴⁾ נִכְסְפוּ ,
קוֹל תִּשְׁמַע בְּיִשׁוּעֶתְךָ ,	רְאוּת פְּנֵיךָ אֲשֶׁר יִפּוּ
עֲרַתִי בְּבֵיתִי בּוֹאֵי רִנִּי	אֲאֻנָּה , וְעֵינַי דָּם נִטְפוּ ,
וְיִשְׁרִי לִי עַל-קַרְבְּנִי . חֲבֵרְתִי	יְחִידָה יְדִידָה! אֵיךְ שִׁמְתִּינִי

כרך ב' שיר קצ"ג

וּכְמָה יָד נִשְׁקַתִּיהָ לְצַרְךָ וּכְל־חֲפְצֵי כְרוֹת אוֹתָהּ וּנְקֻצוֹת
וְהִשְׁלַמְתִּי בְּכַרְחִי⁽⁵⁾ עִם אֲנָשִׁים, אֲזֹו עִפְס עֲשׂוֹת כְּל־רִיב וּמִצּוֹת .
וְנִשְׁבַּעְתִּי בְּחֵי רֹאשׁ אִישׁ אֲשֶׁר תִּאֲוֹתִי תִהְיֶה⁽⁶⁾ לְרִכּוֹת וְרֻצוֹת .
וְתַחְבוּלוֹת לְשָׁלִי מִמִּשְׁנָאֵי בְּמַעֲנָה רַךְ אֲהִי מְרַבָּה וְעֻצּוֹת⁽⁷⁾ .
עֲרִי שִׁבְתִּי פְּנֵי צִרִי לְהִיטִיב אֲמַת נְרָאָה וְלִב עֲרִי לְרֻצּוֹת⁽⁸⁾ .
וְסָר רַעַם פְּנֵיהֶם מִשְׁחֹזֵק סִי , וְבוּ רַעוֹת קְבוּצוֹת לֹא נְפוּצוֹת
שְׁמֹר אֶת-נַפְשֶׁךָ מְרִיב⁽⁹⁾ מְרִיבֶךָ , וְעַם לֹחֵם לָךְ לְעֲשׂוֹת מְרוּצוֹת⁽¹⁰⁾ .

שם שיר קצ"ד עוד על זה הענין.

וּכְמָה (עַת¹¹) לְאִישׁ הוֹמֵס בְּכַרְחִי אֲהִי מוֹדָה וּמִשְׁתַּחֲוֶה לְאִפִּי .
וּכְמָה יָד נִשְׁקַתִּיהָ לְצַרְךָ , וְלוֹ אוּכַל כְּרַתִּיהָ בְּאִפִּי
וּכְמָה מֵר לְרַפְּאוֹתַי לְשׁוֹנֵי כְּכָר נַעַם וְנִבְאֵשׁ בָּא בְּאִפִּי⁽¹²⁾ .
וּכְמָה מִהַלֵּל שִׁבְחָ לְמוֹשֵׁל , וְהוּא סַתִּי וְרִק , נִשְׁמַע עָלַי סִי .
וּכְמָה לְאוּיִל וּכְסִיל אֶקַּר לְשִׁלְטוֹנִים עָלַי גְּבִי וְעַרְפִּי .
וְעַת אֲנֻנָּה עָלַי כְּל־יִשְׂר וּטְפִסְרִי , וְעַת אֲשַׁחֶה לְשִׁפְחָתִי וּטְפִסִּי⁽¹³⁾ .
וְעוֹד אֲשַׁאֵל לְכָל-חַפְּזֵי בִידֵי וְאֵל תּוֹלְדוֹת זְמַן שְׁנֵי בְּכַפִּי⁽¹⁴⁾ .

שם שיר קצ"ט

בְּרִאוֹתַי מִתֵּן טוֹב אֵל אֶל-בְּלִתִּי חִזְתָּר מִפְּנֵי
בְּמַעַט מְטָה רַגְלִי לְוִלִי תַם יוֹצְרֵי יוֹדַע אֲנִי .
וּבְשִׁכְלִי כִי מַרַע מַעֲשֵׂי רִשִׁי גְדַל עִם חֲסִרוֹנִי .
וּכְלָבִי אֲאָמִין וּבָפִי אֲעִיד לְעַד : יוֹדַעְתִּי קוֹנֵי
כִּי צָדֵק עֲנַגְתָּ זוֹלָתִי וְאֲמוּנָה עֲנִיתִנִי . —

שם שיר ר"ב

לָךְ צֵא מֵאֲרֻצְךָ וּמְגוֹרְךָ לְמִצְא חֲפְצְךָ . וְרֹאֵה חֲחֵץ
לְוִלִי נָד מִיָּתֵר קֹשֶׁת לֹא הִשְׁלִים מֵהִדְרוֹכוֹ חוֹפֵץ⁽¹⁵⁾ .
כִּי הַסּוֹחֵר יִשְׁיג תְּמִיד מִרְפוֹ וְיִהִי לְחוּץ קוֹבֵץ .
אֵךְ הַעֲצַל יוֹדְמָה לְחִמּוֹר עוֹד תַּחַת מִשְׁאוֹ רוֹבֵץ . —

שם שיר ר"ג

מַעֲט קַח וְאֶסֶף לְמַעַט יְהִי רַב, וְצִיץ אַחַד הָיָה לְזֶקֶט וּקְוִטָּף.
וְיִשׂוּר גְּשָׁמֵי זְבוּל עֵת נְאֻסָּפוּ אֲשֶׁר הָיוּ לְנַחַל עֵז וְיִשׁוּטָף. —

שם שיר ר"ה

אִם תִּתֵּן צִוּר נֹתֵן, וְאֲנָשִׁים יִדְוֶךָ כִּי תִיטִיב לָךְ.
אוּ תִמְנַע הוּא הַמּוֹנֵעַ, וְאַתָּה¹⁶) נִכְזָה עַל מַסְעֶלְךָ.
עַל־כֵּן חוֹב תִּישָׂר¹⁷) אֶת־דְּרָכֶךָ תָּמִיד וּתְפִלִּים מַעֲנֶלְךָ.
לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה כְּנִמְצָא אִם עַל־כֶּחֶךָ אוּ עַל־מַחְלָךָ¹⁸)
וְדָרוֹךְ הַדְּרָךְ תִּבְיַנְוִינִית, בַּה יָרוּם עַל כָּל דְּגָלְךָ
בַּמְדָּבָר בַּחֶם אֵל תִּשְׁכֵּן, וּבְלִבֵּי־אֵל תִּהְיֶה מוֹשְׁלָךָ
בְּשֹׁפֵת יָם לָךְ תִּצַּל מִחֶם נִשְׁשָׁף מַעֲמָקֶיךָ¹⁹) יָם וּרְגֵלְךָ
אֶל־תִּפְתַּח יָד מִבְּלַתִּי אֶל²⁰) אֵל תִּקְפֹּץ אוֹתָהּ אִם אֶצְלָךְ.
וְשֹׁפֵט בֵּין נִשְׁשָׁף וּבְשָׁרְךָ עוֹר בְּשִׂתוֹתֶךָ וּבְמֵאֲכָלְךָ.
שֹׁפֵטִים הַיּוֹם מְשַׁפֵּט צָדֵק, מִחֹר מִשׁוֹפְטֶיךָ יִצִּילְךָ.
אוּלַי יֵאָמֵר עֲלֶיךָ אֲחֵרֶיךָ אֲשֶׁרְךָ גַם אֲחֵלְךָ²¹).
כִּי הִשְׁלַמְתָּ יוֹצְרֶךָ עַל־יִצְרֶךָ גַם שִׁכְלְךָ עַל־סִכְלְךָ
וּתְשִׁימ²²) וְסִנֵּךְ תוֹךְ פֶּה תִאֲזוֹתֶךָ בְּמֵאֲדָךְ וּבִיבְלָךְ.
עַד־כִּי תָבוֹא אֶל־גֵּן עֵדֶן וְיִשָּׁם צִוּר לָךְ בְּה²³) מַחְלָךְ. —

שם שיר ר"ו ור"ז

לְבִי לַחֵץ קָשָׁת עָלַי מִצַּח יִפֹּת הַחַן כְּמוֹ צֶנֶה וְגַם סוֹחֶרְךָ.
סוּדֵי הַשְּׂבָרָתִיחוּ בַתּוֹךְ לְבָה וְהִיא כּוֹ סוֹבְכָה אֶל־כָּל־אֲנוּשׁ סוֹחֶרְךָ²⁴). —
לְעוֹרְכִים אֶת־הַשׁוֹקֵתִי וּמַצְהֶה לְאוֹר שְׁמִישׁ וְעִינֶיהָ לְיוֹנָה,
עֲנִיתִים: בְּאֲמַת כֵּן־הוּא וְאוֹת כִּי אֲנִי חוֹשֶׁקֶה וְהִיא לִי עוֹד כִּי־נָה²⁵). —

שם שיר ר"ט

אֵל תִּבְזֶה דְּבַר פֶּן תִּחְבַּל, כִּי כָל־בְּזוּהָ הוּא נִבְזָה.
וּרְאָה כִּי אֵין בְּכִלָּל הַנְּבָרָאִים כְּפָרְעֵשׁ דֵּק גַם רָזָה.
וּבַעַת כְּזוֹת לוֹ דְּמָה מְגוּפָה עַל־בְּגָדֶךָ מְזָה.
לָבֵן חוֹב כָּל־דָּךְ עוֹ תַחֲשֹׁב, גַם כָּל־קִטְוִן גְּדוּל תִּתְזֶה.
עַד מִהֲרַע וְגִזַּק תִּהְיֶה שְׁמֹר מְזָה וּמְזָה.

(1) ב"ר כ"ו ח' י"ד ו"ה ע"ד כל שעריה שוונין (איכה ח'). (2) מלשון נעני
חנרנרו. — (3) מלשון השברתי (ינאי ח'). — (4) לקרב אליך כמו. כמו
נביד חרצננו, וסוד מהסיעל. (5) עיין ל"ק ז' מ"ט. — (6) שהייתי מחלואה
לדכות. (7) והייתי מרבה חסדולוח ועלום לרעות נשנאי ע"י מענה כך. ונלם
לשלי מלשון לדבר אחר בשלי (ש"צ ג'). (8) עד שהיה כרחם צלחת שהשיבתי

פני לרי להיטיב ולב אויבי לרלות. (9) ע"פ ריבה ד' אח יריעי. — (10) מלשון ועל הנרולה לעשות (ירמ' כ"ג). — (11) הוספתי מלה זו בצביל המשקל. (12) לא אוכל להלוס היטב חבור הנולות אך נראה בדרכ כלל שר"ל שכונה דברים נרים וכנחשים משחמה בהם לעוצתו. בצקנים נרים לרפואה. — (13) לפעמים חני מהגאה חפי' על השרים ולפעמים חני משחמה חפילו לשפחתי (14) ואני נכרך לשאל בידו הנחוץ לי ובכפי מחולדות הזמן שבווא לי. (15) כך מלחתי והיה ל"ל חפין. — (16) בכ"י ואת. — (17) היה ל"ל תישייר חלא שעהו ע"ד

הישר לפני דרביך. אם ששם הוא כנון. — (18) שחמה הנוטל עליך כפי חונם שחמה בן כפי ימלחך או חקרין יכלחך. והיה ל"ל מלחך חלא שכן דרכו עיין ל"ק לד ע"ג. — (19) בכ"י מנעמקי. (20) מלשון כח וחיל. כלומר או אין זיכלחך לחם. — (21) מלשון חלתי יכונו דרכי (תלים קי"ט) (22) נקדתי כך עפ"י לכונו של המשורר ובחנה היה ל"ל וְתַיִשִׁים. וכן וישם

במקום היה ל"ל וישם. (23) ל"ל בו. — (24) חניי מחפשל מחלי החבחה. אחר נודעתי שחבתי אשר חשבתי אותה יחידה בחוך לכה היא סובבת וכוונת ענה על כל ח"ט. (25) יונה הא' כמשמעו ויונה הב' מלשון העיר היונה עיין חונסה והרעיהו.

העתקה משירי דעלא וויגנא.

Von M. Weilenfou.

אנטיגאנע את עסטענע בקימתן על אחיהן פוליניק ועטעוקל
בני עדיפ מלך טעבן, בהצותם יחד על ירושת כס המלוכה
ויך איש אחיו ויפלו שניהם חללים.

אנטיגאנע:

עסטענע:

גָחוּ נָא אֲנַחֲוֹתַי	זָרְמְנָה מְאֹד דְּמַעֲוֹתַי
הָה מַכָּה אֶף מַכָּה	עַל זִבְחָהּ גַּם תִּכָּה
אֵיכָה תְּבוֹאֶה חֲרָבוֹ	וְתַחַת חֲרָבָהּ קָרְבוֹ
שְׁנֵיכֶם תְּאוֹמֵי יָמִים	יַחַד שְׂקוּלֵי דָמַיִם
פָּכָה תֹאמְיֵי הַחֲלָלִים	אוֹי אֲחֵים אֲמַלְלִים

שְׂקוּלֵי אֲחֵיוֹת נָחְנוּ!

גָחוּ נָא אֲנַחֲוֹתַי	זָרְמְנָה מְאֹד דְּמַעֲוֹתַי
עֵינֵי בְּפֶה אוֹפֵל	לְבִי תוֹנָה וְעָרְפֵל
קוּלֵי מִלֵּל יַגַּע	בְּאַנְחוֹת דּוּם גּוֹעַ.
הָה אֵיךְ פֶּה פִּגְעוּ	זֶה לְבַיְתָהּ בְּקַעוּ?
שְׁנֵיהֶם יַחַד נִצְחוּ	כֵּן יַחַד נִצְחוּ —
אוֹי שְׂמוֹעָה מִהֲרֹדֶת	אוֹי מַחֲזָה מִרְעֵדֶת.

שְׂקוּלֵי אֲחֵיוֹת נָחְנוּ!

אָנה אַיפֿו יַעֲיֶעוּ? אַתְּ דָמָס יַעֲיֶעוּ? —
אַל יִרְבֵּתִי כּוֹז אַבְיָהֶם! אַיִשׁ אֶבֶד כְּמוֹתָם!

אַתָּה פּוֹלֵינִיק יִקְרִי וְאַתָּה עֲטָאָרְקֵל בְּחִירִי.

יִשְׂרָאֵל אֲחִיּוֹת נַחְנוּ!

(מַאֲבֵן.)

von L. Gisler, Rabbiner in Gumanowitz.

3^ה. זכרתי לך רעי היקר!

מה חומר לך אחי מה חזרתי וצמח חלוקתי, אשר הליכות עלי לאמר: תעמין ידך בללתי, וחרפה במלחכתך ומלחכת הכתיבה הזה וכיולת הזה נפעם הואם לא חומר, כי לא חזרתי חלוקתי ומלוקותי עברו ראשו והן מעטותי מעטות עמי גדול, לא לא! כי אם אודה עלי פשעי לך, ואהיה כאורח נאמן ורחמן שא לא לעונן חסיד ותעמלתי וחומר קלתי — והנה נזי חסדוק לשמוע דעתי הקלה גם על חובתה כ"ז עמדת העמי כ"ו. אשר נראה זה חמשה חדשים בחמה העברים לא חמשה מהדמם לשלחך זה, ואין צדאונה אל הקונה, אשר קוין העליץ המפואר ל' נחמם כ"ז שטעכן על מות החכם הגדול ר' יששכר בעער כ"ג, באומרי, כי היא עולה רעיונים רעים ונשגבים ותתן ערות נאמנה על כותבה על ערך מדברו כי נאום ועל ונליחתי כי נעמה, היא ירם בעתו כחה אל חרירי לבי והשחירה נפשתי רשע חזק ונאמן, אשר לא יגוש עונה לעולמי עד. שערי הקוד והימוד והאמונה לך' חלעור ונרגעתי מולאים ימירי החכם והדרשן המפורסם מהר"א יעלניעק יכללו כמה דברים הפערים מעוררים את נפש הישראלים אל האמונה ויראת ד' העבודה, אונם נה שנוגע בהם אל חכמת הקבלה, ידוע הע אחי, כי מעוררי עד היום הזה ונאלו נשמת אלוה בחפי לא עונתי צדוק ד' לשמוע מה ששלחי ונעלה יאמרו ולהבין מה שידברו לא עברתי בחמדות ולא באחי צמקלותם כי לא צמתי אך וראת אלהי הכבוד אנוכי חשוד ונפירי אשפוך שחי ותמתי, כי יתה לבי בחורתי הורה אחת וישם צו אהבתי ויראתו, לעשות רלוו וחסנו ולעבדו בלב עהור ורוח נכון כל הימים, לכן על הקבלה וכיולת זה ישפיעו אחרים ולא אחי — בקרתי המליצה, בשת גב"ה להט' קעללער ונלחתי שחוק פי כל היום, אהשוב, כי גם אחת חזקת באומי בשוועך עין עליה וחלוקתי, כי חדה ושונה היא ומכונה היעב אל גבתי הגב"ה' ונשה עץ קרש, כה יהי ונח חלק כל הצוערים וחקתי לך אשר אחרי כי אין לאל יום להולית דבר ונה צרות ונציחם ללור יגבנו דברים ויחנקו עיניהם מוחברים שונים וישונום ככליהם לקלון ולחרפה ולבשה פניהם. עשה צדוק ד' נצוזה אל המשך הנחמר, אגדה נרשתי" להר"ש פרענקעל, האיש הזה הוא באמת חכם נפלא וגדול כמו ובגורתו לחשוק ונלפני חז"ל באצרותיהם ובפרט צונה שנוגע בהם אל קורות עמונ ציני קדם קדושתה. אונם לר לי נחמד, כי החכם הנפלא הזה יגבר רבות פעמים וכן גם בנחמתי הוכחי ונליח לשונו בכבודת, באופן שילחה הקורא בקראו ונחמתי ערם הגיעו עד החל, ולמה זה? למה ילאה את הקורא חכם? הלא יהי עוזב יחתי, אם יבחר לשון להט ונקי, לשון בה ישחשו חכמים אחרים גדולים ומופלאים כמו ש"ר שד"ל¹ יח"ש מהר"ל לעק ומהר"ג דוויטש בחקירותיהם היקרות והסכדות. ייעמי נחמתי, כי אם כה יעשה ינאל רב חן ציני כל חכמי לב. תחם כי עשה דרים מים שחמרו וינהלו נקושי לשונו ויחמרו ונכונד ונליחתי, כאשר הגד לי ושונתי ונחש נאמן ויקר רוח — והנה כמו הנחמר היקר, אגדה נרשתי" קן ננאלו עוד דברים אחרים יקרי הערך בחובתם

¹ החכם המפורסם ה"ל ימים לפני קוראיו הנגיד ש"ו נומר 7 מסובתו עלי על חזרות שנינו, והנה לא חרירי ולא חסוכה עמו עוד על הנשוא הזה, ועל הקוראים הנכבדים לשמוע היין עם מי; רק על האמת חרירי, כי לא ישחך פיו ונקרחה שם לשפיתיה בשם הכבוד, רשע ערום! וכרו זה והתנונו השיבו חרתי שפיתיה על לב!

כ"ז הוא כמו הדרוש לשנה זכור להרב והר"ח הרוויץ צבור מאמר חז"ל קנהדרין ל"ט
 ע"ח להמשיל יעקב לזי הלוי, והערה צענין הפלה "הי' עם פסיוח" לר"י מיימון:
 חולם ביותר השתעשעתי בקראי מכתב "אות צריח" להחכם הכבוד רייפמאן, זו ישיביל
 לבאר חיה לשונות בתרגום משלי קשות ההגנה ויראה לנכון כמה שיבויי הפסחאות שהיו
 לפני המהרשם הקשר הלז (2), ומי דברי בתרגום משלי חמיך על דבר יקר שנאלצתי בו
 והוא פרשה כ"ד ש' שחכם עב גבר חכימה און עשינא וגבדא דייטשא און הוה דאריז
 בחיליה "הנה ה' הנוקחא לפניו" גבר חכם ועז ואיש דעה וז' מ' יך כח והוא צאמה נכון
 נואל. ואוקיפה לך עוד שני מקומים בזה הקשר, אשר עלו בלבי צאלה הימים אזוי
 יטבו צעניך גם הם, ה' בפרשה ע' ל"ה: כי מולאי ומלאי (כן הוא הכתיב) היים
 ייסק רלון מל' לדעתי נעקחה צעמות צמלה השלישית מזה הכתוב הי"ד ל' קפוסה והראוי
 "ימלא" וצמלה "ויסק" הנקוד הכתוב ויסק, כי כונה המאמר על הפזיר ולל על העבר
 ה': לב נבון יקש דעה ושני (כן הוא הכתיב) כקילים ירעה חולה (ע"ר י"ד) לדעתי
 הקריאה הכונה "ופסי" והוא כדקדק עם מלה "לב" כאלו כתוב "לב נבון ולב
 כקילים." ולא אחמד מנך ידי, כי זה חוש שנים כתב לי חכם ופואר, אשר פני
 שים מואר הכונה לו לונה חיה מקומים בקשר תהלים, אשר אשים מה לפניך ככתבם
 ובלשונם ועניך לקדם או לרחקם: וממור נ"ח האונם אלם לך דברון נראה של"ל
 "חלים" כמו חלקים, ומדבר מוסב אל השופטים לאמור: האונם חלים! לך דברון?
 משים חששו וכי' לא! אף בלב וכולי עם שפיק ד' זורו רשעים, נראה של"ל חזרו
 שם כ' ימאסו ל"ל לדעתי ימסו שם "ידוך חליו כמו" ל"ל "צמו" ונראה ג"כ שהמלות:
 כמו שבלול חמק ייחך ל"ל יוד אחרי המלות "יחלבו לאו" וממור ע"ב א': אך עוב
 לישראל, אין בכל הממור זכר ישראל, וכל הממור איננו מדבר כלל ומעניני האומה.
 כ"א ומעניני הימים ענין לדיק ורע לו ורע ועוב לו, וגם לפי זה שכתוב "ישראל"
 לריבים אנו מומר שנלה חלים מוסב על שלפניו ועל שלחרי, "אך עוב לישראל חלים,
 חלים לבני לבב." לכן נראה של"ל "אך עוב לישראל (אך עוב) חלקים לבני לבב"
 והללעות ומקבילות ח"כ. שם ד' כי אין חלצות למוחם, נראה של"ל כי אין חלצות
 לו, חס ובריא חולם. שם ח' יינקו וידברו דרע ל"ל יעניקו ומקביל לעמם ממרום

(2) אך הראיות שהביא החכם הנ"ל על היות המהרשם קשר משלי נולרי, אין נראה
 צעניו כמותו כל כך, כי הדעה להרחיק העושר בשביל קנין הדברים האמתיים,
 אשר ימילו בעליהם אחר שנים לא בזה הנולרי דוקא יקוה עד שאמר, כי
 עליה ירמו המהרשם בתרגומו "צניוהך פרק וניה" (משלי כ"ב ד') כי צאמה
 דעה כיוצא בה גם בלב השלם ל' יוחנן הכהן שרש, כי נאלץ ויקרא דעה
 פרשה ל' שומר בועט כל נכסיו בגלל למוכי באורייתא, עד שבני דורו קראו
 עליו צמותו: אם יתן איש את כל הון ציחו צאמה שאהב רצי יוחנן את החורה
 וכולו (עיי"ש) הכי כאשר, כי מייקד אמונתם לנעל לשעות כן? והנה כמו שר'
 יוחנן ודאי לא זכר ששמו מעשהו את הפקס, אשר כהן ישו לחלמידיו, כן יחנן,
 כי כונה המהרשם קשר משלי לא היחה בתרגומו הפסוק בשלפניו להביא בזה
 קעד וקויע לבדרי הנולרי, רק שחשב צמומו היות כן צאמה פסומו של מקרא,
 והוא שם "מייקתך" העמוד צנוקס צי"ה, כמו שמיניו הרבה פעמים שאותיות
 צ"מ יוחלפו זה בזה, גם שצנוקס "תיגע" בלי ששק ה' הנוקחא לפניו "השג"
 על כל פנים הוא מתרגום זה הכתוב רח"ה המהרשם ה' נולרי. וחס יאמר
 רייפמאן, כי רבו כמו רבו פקוקים, אשר לא נהרגו בו לפי הנוקחא האומה
 כי אם לפי ההעקה המיוחסת לשבעים זקנים הנה לא יוכיח בזה רק שמהרשם
 לא הנין שפה קדש ולא שלא ה' יהודי? כי כן נאלץ מילון הנקרא מנעל מואר
 עינים יודי' האלפסנדרי יע קשרי ח"ך רק מההרשם השבעים (כאשר ידבר
 ככדורה על זה בקשר המכר חלק חארי צינה פרק ה') ושפתו העברי' ככרי'
 נחשבה לו ולא ה' לו זה ידיעה כלל, ועם כל זה ה' יהודי? ווי יחמיש זאה?
 חולם הר"ח שביח הח' רייפמאן לדעתו ון הפסוק כן דעה חכמה לנפשך וכולו
 (כ"ד י"ד) שחכם "אין משכחה קדמיתא אחייא אחריחא דעבא וניה" היא
 יותר חזקה וחלונה ון הראשונות והמוזנ ועל על חמני לב לשפת התרגום
 הפרטי הזה שיצו נכון ולהראות עד מקום שידם ונעה, כי גם המהרשם קשר
 משלי חמינו בשרנו הוא ולא להרחיקו ועל בגול ישראל!

בנקראת סלה חריו: בשנים — בארץ. ע"כ לשון הסכם הזה; אכן שנוע נא אחי אשר קרני: בשמיים מחזיונות לילה כנפול חרמה על מתי הצל ואלו שכנתי ואישנה, והנה רוח על פני הלק ואשמע קול מדבר אלי? מה לך ולהחשקך בתקוהי כהני קדם? הלא ידעה, כי יהושע הפתחן הגדול עודנו חי? הנח לכן החקונים לזרוע של שור ואל תהערצ בנלאתו זה חיי רוחו חמיד פן ערה תהי' לך באחרונה! המראה הזה הפחדני והזהירני עד ואלד ואלך נור בחמה רוחי יום ויומים, עדי שמיים ודומתי נפשי ומערות הרבות, אשר כהמות ימים המו זה, ואלו גמתי כלבי לשמוע בקול הדובר אלי לבלתי שלוח יד עוד בנזקת קפרי הנביאים והכחזים מיראתי פן ילא שברי בהסקרי, כי אהעל לשור ואחש — ענה ידיי אעביר לפניך הסבורים החדשים, אשר נשלחו לי מידי מחזריהם בשנה הזאת והם: לור אלעקאנדער = זאגע ודרייאונאייניקייט להסכם היקר והנכבד מהר"מ שערן בקריאתם מלאחי עיוג רב, יען שניהם כאחד עובדים, ובדבריהם לאון שומעה נעימים וערבים. שבי "קיקיון יונה" להסכם המשורקס, החוקר השנון מתי, שישאר זקס⁸) בו יראה, כי יגביר ללשונו הקדושה, כי שפה יה אחו וכי הוא חזון לה, בו ידבר צנו רב והעלמומה על לב הנבונים והמשכילים בעם, כי יתמכוהו בכל מחזלי כהם ויבואו על החסום בחוליו שניה לאור נכחתי עמי "היונה" ומי יתן ואחי בני עמי יעו און קשנה אל דבריו ולא ירשו ידע מוננו, באשר רחוי הוא הסכם המהלל הוה לקצרו ולעמוד ליימיו בפעולתו ועבודתו, אשר יעבד חמיד בשנים הליעראשעור העברית לא למען הרוחה ממון ולא למען צלע כסף (כי מה הצלע אשר יש לקוות לסופרי ישראל עמני ישראל?) רק מחמתו לשפתנו ומחמתו לחכמת ישראל — וזיל תזלחו. הלישבי "ראש העדה" מליה ומספרה בשבעה מחלקות אשר שר בשפת אשכנזית הולין המשואר לי א. מלחקל ונחתק ללשון עבר מלא יעקב פישנר מורה צבית הקצר לילדי ישרון צעיר פרישעשעטע על נהר וואלד. ההעפקה הזאת ישרה צעיני מלא, יען מליחותיה זכות ונעימות, על אחי לחות הלשון" הפצעו ורוח שפה ציבילית מרחפת עליהן ואם גם כה וכה מלאחי איה שגיאות כמו לז' ח' ושלוס פרוש בארץ וכולו חתה "על" יען השרש פרש לא יבחר בשום מקום עם צ'. לז' י"א מוללח חתה מוללח י"ב כחורה לחי קשרים הוא בעצמולחמוק שם פהוד ישחוד חתה שח' ישחוד (כלה חסלים) י"ד ה' נ"ג ו') ל"ב העוד האון, האש חתה העוד, האון, האש בני חעף. כאשר נדרש חמיד צבוח ה"א השאלה לפני אות ברזית ורבים ממליי העברים לא ישגוהו על הכלל הגדול הזה. לז' ל"ג לבאות פרושים חתה לבאות, יען כי הוא נקמך אל המלה שלאחריו. ל"ה נעשיכם חתה נעשיכם יקביכם חתה יקביכם, וכדומה הלא צוה לא יגרע ערך פשרו בתחומה, באשר יתרון קצר וקצר בכל הוא עליו ישים המבקר הנאון את עמי ולשיהו יגור אחר העוב הוא אם לא. ומי יתן והמליץ הנכבד הזה יוסף לשמחתי גם צינים הנאים צבירי העברים, אשר יקרים ושמדים הם ומענינים לנפש הקורא יתנו ובעם האחרים אברתי זאת אגלה עוד את אונך, כי עלי המגיד לשלחו אל ידי זה זמן לא כביר הנכ אין כסף מחאובי התורני הסון העשיר מתי פתח השלש בק"ק אשכנזיות (ד' יאריך ימיו ושנותיו צנעימים) ואשמח מאוד בקראו אותם, יען כי נמלאו בהם דברים עובים ומושכלים מחלטים חכמים נבונים וידועים המרוים עונב את נפשי הנכספה לחכמה ובה המלא כוחם מבינה ועלזונה: אולם גם צוכחתי עמי "המשבר" היולא לאור ע"י החכם יצ"א כהן לך בלבנו יש ויש כמה ענינים החלום לשים לב אליהם ורבים הם החכמים, אשר ישקו בו דברי תבונה ודעת ובתוכם גם ידיר לני הרב החכם החוקר הנודע לחלה בשער זה רבים מהר"מ דושאק י"ז. ע"י מחבתי עתים כאלה יפולו בני עקב מעינות המדע בקרב אחינו ויושב בהם הסעף היקר. אשר הוא להגדיל תורה

(8) ברשות למשח יו"הב מר' שלמה בן גבירול הנקפה אל קשר קיקיון יונה ה"ל מלאחי חתה אשר קצום ומחוס והוא: "בקרלי ענני יום רחשי על כי תקוב" מה זה הוראת המלות "כי תקוב"? והנה החכם ר"ש זקס ישרשן, כי קבל" ואני אורה ולא אבוש, כי לא זכיתי להבין זה השירות אולם י"א, כי נפלה עשות צוה המרו והקריאה הנכונה אולי, כי יקוב" מלשון סי' ד' יקבנו (שע"ק כ"ב צ') שצלוו דבור ואחירה מפורשת (עיין רד"ק) ולא"כ כונת המרו בקרלי ענני יום סי' ירש ויבאר רחשי על (מלשון יסובו לא על הושע ז' ע"ז שהוה חמר לאל עליון) אשר בקרני יהמו.

הכונה ולהאזינן. ח' צנוט וצנעיומים והצנעג על רוב שלום כחשוקה אהבך ונוקדיך.

ל. איזלער.

הערות שונות. א) ז"ל הערוך ערך צעל I, "פירוש ונו משנע מדינן ומונו משנע כלמי מעלה, וכולו עיי"ש יראה, כי מלה ונו צלי דגש הורה על הרבים ומדברים בעדס, ואני צעניי נפלאה מונני ולא אדע אים איפוא מלינו ונלה "מונ" כבחי קדש? ואם נמלא וחקק אזני שצן מנהו (חיוב ד' י"ב) הנה הוראחו כמו מוננו פאן אים אולם מלה ונו ובמוצן מדינן כמו שיאמר צעל הערוך אינה צולאוח כלל? ובקוטה ל"ה א ורזי הגרסא הנכונה ומונו וצעל המוצר שם הצדיל כמו אש"י מוצר הנקראים צמקורה מדיחאי (עיינן ביאור בראשית ג' כ"ב) צין הוראות ומונו על רבים ומדברים בעדס וצין הוראחו על נקשר יחיד, כי שאופן האי' קרא ומונו ובאופן הצ' מוננו עיין שם וחראם כי נכוים דברי'.

ב) בערך "יחק" יפרש רבינו נהן דברי המשנה ומכשירן פ"ג ח' בשעת הדייש והיחוק לעולם עמא זזה הלשון: פירוש אס הי' שעת הקליר רולה הוא לרשות רבלי בשביל שיפו נקיים לדוט הצבואה "זה תיונה באשר שם צמשה (עיינ"ש) לא ידובר מהכשרה הזרעים לקבל עומאה ע"י מי רחילת רבלי אדם כי אס ע"י רחילת רבלי הבהמה? אולם מלאחי דברי רע"ב למשנתנו שמיא פירוש אחר זזה הלשון" בשעת הקליר רולה הוא שהבהמה תרוץ רבליה בשביל שיהיו נקיים לדוט הצבואה "ומי לא יראה, כי הפירוש האחר הוא הוא צעלנו פירוש צעל הערוך (גם שרע"ב לא זכירנו צמנו וכן לא יעשה צפירושו הרע"ב; ז"ל שמיאח חמיד צם אומרס?) רק שם צמשיית נדפס על פי נוסחא נכונה ופס על פי נוסחא מוטעת. ומהכונן לשים חמיד עין על עשיות כאלה שפלו צפירושי רבינו הערוך ז"ל ולחקן כראוי מוקוס אחר. והנה מדי דברי בספר הערוך רחילי להעיר, כי חוק שאר דברים הערובים מונני צמכת צעית צן חני" שנה צ' ב' ד' ו' כגד החכם רע"ב צעל מערכי לשון אמרתי שפעתיק צעיות מלת "חליח" (עיינן ערוך) איין מתיקאלישעם אינטערעוונגע ושה"ל לו להעתיק "קלא:עווייב" אולם מלאחי באלה הימים, כי בערך "רביעית" יחקן הוא צעלנו ונבדורו עשותו זזה באורו שם בהערה. בחלק האי' לו ע"ו ערך חליח קרא קלא:עווייב חחה מתיקאלישעם אינטערעוונגע. ועם החכם רע"ב ז"ל חליחה על השבתי עליו חס.

ג) ערך עברי: (א"צ בנדרש ב"ר פרשת קראו צממות עלי אדמות עברי' על שם עבריו וכן האומת, כי הוא הי' קיסר שלישי צרומי ומה שאנורו עוד בטיצורה של ח"י או טעונה רחייסה זכר לדבר) ויאמר הגאון צעל הפלאה שצערבין. ונ"ש הרב המוסף זכר לדבר אי' אפשר להולמו" אולם לדעתי כונת החכם המוסף לומר, כי באומרם צעירורה של ח"י וכולי לא יאבו להכחיס הדעה הראשונה האמיתית" עברי' על שם עבריו" כי אס הפלס לתה צזה ליון ורושם לזכר לדבר, לועץ שעל ידי הנהלה העברית "טיצורה או עובה רחייסה" יקבע השם הנכרי עברי' יומר בלב החלומים ולא ישכה מהם, ולפי זה הוראח זכר לדבר צמוסף פה חדמה ציעט למחארס המורגל" אשמתחא בעלמא הוא. חה צביר.

ד) ערך יצ: (א"צ הרגום סריעו והריעותם יציבו וחיצבון) ויאמר הרב צעל הפלאה שצערבין "ימ"ש הרב המוסף הריעו אינו בחורה חלא צשופטיס ומורא וצבריו "ע"י תהם יתחבו הגאון המצבר הוס, כי המוסף יציא ראי' מן פסוקי ההורה. לכן יציג, כי הריעו אינו בחורה: אולם באמת כונת הרב המוסף על הריעו והריעותם הכחוז ציהושע ו' ש' שהרגומו יציבו וחיצבון, ועל כי שתי המלות חלה ללכות יחד צקשר המכר, לכן מוס ולא מן ההורה יציא ראי'.

ה) ערך יקר: (א"צ לשון מקרא הוא וששון ויקר) ועל זה העיר צעל ההפלאה: הרב המוסף גורע זזה דכבר איחא צמגלה דף ע' אהא דמקסה הש"ס חלא מגלה מאי הרגום שכתבו. מקרא איכא ומשני וכל הנשים יתנו יקר לצעליהן הרי לחד' דיקר הוא לשון חרגום ע"כ אולם באמת אין המוצן למלה "מקרא" דברי הרב המוסף כמו בחלמוד (צמוקס הענייין) ר"ל "לשון הקדש" כי אס מוצנה "ספרי קדש" לכן ילקד מאד החכם המוסף באמרו לשון מקרא הוא כולה, כי מלה יקר אחריות מוקוס כבודה צקפרי קדש אספר ח' ע"ז וכזה הוא חמיד כוונה "לשון מקרא" דברי המוסף והוא פשוט מאד.

ו) הרב צעל חוי"ט העיר על רש"י שהציא ראי' למלה "הרכין" געין ז' א' מן

ויש שמים (ההלים י"ח י') מתרגמין "וארכין" למה לא יצא ערותו מן העי' לא כדך
הכחוש בתורה (בראשית כ"ד י"ד) שהרגומו ארכיני? אולם נראה, שר"ם בחר יותר
בזוהר "ארכין" לראי' עין כי הדמה וכל וכל למה "ארכין" ששייחן העצב ולשון זכר,
למשקל "ארכיני" שהוא הווי לנקבה.

ז) החכם הגדול ר' ונשה בן ישראל בפרש"י "בשפת חיים" מאמר ד' פרק ה'
העיר, כי "מה שנקרא אלבל שיהו אליזאום (Elium) הוראחו שיהו אליזו, באשר
התפרסם ביהיה עיני העליוהו בגוף ונפש בקערה השמימה ע"ס; אולם לדעתי נראה
יותר נכון ופשוט, כי ונה עליוזאום משרש "עלז" (זך פרייטן, יובעלן, פראסלאקטן)
בזורה ר"ל המוקדם שם יעלו חקיים בכבוד ושמתח עולם על ראשם, והוא נדקף ח"כ
עם המלות "גן עדן" שהוראחן "גארטען דער לוקט, דער זעליגקייט". ועל צנין מלה
רומית ושלשון הקדם עיין מאור עינים פרק כ"ז.

ח) בכרם תמיד החשיבו לך ק"ט ע"כ החכם פלוניאן: "וכן שפטים לדעתי שרשו
שרף ואשר מאלף גם בארמית ובחלמוד שם שרפרף (ע"ד תחלת בעברית) ויהי' שפרי
שם על כקף וכן נראה מן הכחוש שם ושוחי כפאי" מועל לאזנים האלה, אשר עונתה
ונעה את שפירבו עליהם (ירמ' מ"ג י') כי שפרי הוא נדקף עם כפא וכו' הנה
בשמים ענה פה החכם הזה, ראשונה, אין למלה שרפרף שום מוקם בחלמוד ובגודרש
הוראח כפא, כי אם היום רגלים "שעול" עיין ערוך, ואם כן כפל עוזר ושל עוזר.
וחאח שניה, אם שפרי הוא נדקף עם כפא הנה יר' "ונעה את שפירבו" כמו ונעה
את כפאו'; אולם מה תאר וזרר שם למילה זאת? האמר נעה יריעה, נעה חלה,
נעה שמים" אבל הרי גם האמר נעה כפא? וקטור כזה מלמד שהוא נגד חקי השלשון
הוא גם כגו חקי ההגיגין לכן ודאי הנכון קדעה האפ"שים שיהו הוראח שפירבו יריעה
ומקך באלדאין, ולו נאה ולו יאה החבור עם הפעל "נעה".

ט) בתלמוד להמגיד שם חמישים נומר 74 כתב החכם הנכבד ונח"ר רייפמאן, כי
בזרבוס אינקלוק (בראשית ו"ע ד) הנוקחח הכונה: על דלזלה לקבל לחוק צנוקם
"חשך" ור"ל על אשר הלכה לקראח לחך (יעו"ש אולם החכם הזה טעה, כי הלך
לקראח" לא יתורכם בשום מוקם צנלות "אז לקבל" כי אם "אז לקדם" דוק ותחלה
כי כן הוא, לכן אם הי' כוונה האונקלוק כאשר רייפמאן בודאי שיה' מתרגם גם
שם "על דלזלה לקדם" ולא "קבל" אשר יורה תמיד על ההפך וההתנגדות לומר
וכן הוראחו גם בשם ערבות) על כן השערתי צעלה ומוטעלה וקושי יבנה התרגום
האונקלוק צנוקומו עומד.

י) הרב החכם המפורסם ונח"ר ר"י קענעף יצא צנואורו על "השבת" ומבחי עתי
לח"ר ר"ז שראקל לך קמ"ד (ענה זרז) ראי' על היות ונה שנה קתם באורה על
מועדי ד' בכל ולא על שנת בראשית מן הכחובים מלכים ב' ד' כ"ג. ישע' ח' י"ה
הושע י"ב. איכה ב' ו'. יען צם יקדם חדש לשנה, וזילו הי' הצנה שנה שנה
בראשית לא הי' כחוש חדש קודם לו: "אולם לא חזן איך חזקן רחשו שהביא מן
הושע ב' י"ג הלא שם בלתי שקק המובן צנלות שנה, שנה בראשית האף שנה חדש
קודם לה, יען שאר המועדים בכללים צנלות "וכל מועדים" הכחובות שם אחר שנה?
יא) צנן חנני' משה שבברה נומר 35 היעב לחקן האפסיל היקר ר"ש באכטר

בזור משה זור ימועדי ביה ב' כמעט שאצדתי אחת שבכתי. ואני אוקף על דבריו
כי לדעתי נפלו איזה עשיות גם באשר הבאים מזה הזמר. צניה ח': לעה חכין מענה
מזר המבנה: רחא לחקן ללכ המבנה צחות ל' כמו: הכינו לבניו מענה (ישע' י"ד כ"א)
ק"ל וזה זה אין למילה זאת מובן כלל. צניה ב': צינון כחי "כלה" נראה ש"ל כל
צקל כמו שבע" והמילה הזאת ולשון הכחוש תזלים ל"א י"א לקחה צניה ד' רחוי
לחבר מלה בקש עם המלה שלפניה "כרות קוונה בלוש" ואי יכון הכחוש ונחיתה לו
לשם ולמוקם" ולא כאשר נדקש צעמות בפרשי החפלה בקם חגי בן וכו'.

יב) בפרש"י זורה שם קדם" להאפסיל ע. באדני לך י"א ונלחתי כחוב; כי צנחו
ה"א הידיעה לפני רי"ש קמולה נקודתה קבול כמו לפני ח' ח' וע' הקמולים וזה שוא
ושקר, כי לא מלינו הרעב כאשר יאמר שם, כי אם הרעב, ובכל כ"ד פשרי קדם לא
ירא ולא ינאל חף גם מוקם אחד, שנקודת ה"ח הידיעה קבול לפני רי"ש קמולה.
ומה שיבאני להעיר פה על השגגה הזאת הוא, כי זה שמועות אחדים שלכתי לבקר
צית קשר אחד צנודית ו. והנה עודני עומד על פתח הבית שועתי קול מורה משמיש
לאזני תלמידיו! צנחו ה"א הידיעה לפני רי"ש קמולה נקודתה קבול וכו' שומע

והשחונותי — וכאשר חליו אחרי בקשה נחילה ופליחה וננו, כי שקר הוא ונורה
הגוף נראה קצר דקדוק הכ"ל בירו, והכתיב דבריו שחור על לנן (אשר חוננו הוא זכר
לחזן!) אזי נשבר לבי בקרבי על הפסד והזנח הגדל המגיע מלוננו ומשח ומועטת
כזה לילדים הכנים בתקוע בלבו דברים כן כיתד במקום גאון ואחרתי לכפשי וחי
חזון העת וצויר ילדי העברים (הקורא יבין) כי רק נרוב ולא מכלל מאורים, אדבר
פה) יפשו לא לדעת ולהבין שפה עבר על זוכי' ולחקור עליה עד היקוד בה, למען
שלא יוכרחו עוד ללכת צעירים קגורות אחרי כל הכתוב בשמרי דקדוק חדשים ונבני
היכולת לנחון האמת הוא אם לא, מתי מתי??

von Dr. C. Jgel, Kreisrabbiner.

שלום לך ידידי, היושב בשבת תחכמוני, החכם והנבון, המחולל
ברוב התשבחות, יהי כזית הודך וברכת שמים תבא על קדקדך.
במוהר"ר זאב זבדיזער נ'.

והחזו הנעים הגיעני באמצעית אחיך הירק והכבוד, ה"ה המשכיל ונבון לב כוול
ומה זבדיזער נ". רב צעט נכשי עונג וגייל בקרתי אוחו, מי יתן ירבה כוונך צשדאל
ללכת דבריו ד' לשקוד על דלתי החורה והסכנה בארצה עזר ועלווה, עד שגם העין
העסקים והדלגות לא יידחונו מוננה נח. אשריך ועונ לב כי בא אחיך הכ"ל הכרתי
בו מעלות עונות. ואחז צעירי ד' ואדם. גם אני מקרבו חלי ואקבלנו בקרב שים
יגוה, כאשר יאח לו. עתה אפנה חל שאלתך העמוקה צעין המחור בברכות ש"א:
היא אחר ר' ישמעאל בן אל שפע מעט אחר נכסתי להקטיר קטרת לפני ולפנים ורצתי
אחריהם לי ד' לנאות יושב על כסא רם וגש, ואחר לי ישמעאל בני ברכני, אחרתי
לפני רבש"ע יר"מ סיכשו רחמיך את כעסך, ויגילו רחמיך על וידותיך וזחנתך עם
צניך בנחם הרחמים. ונענע לי ראשו, קו"ל שלא חזי. ברכת מדינת קלה צעיריך.
הקבה ושמע ידיי את דעתי הקלה צעין זה. ראשונה לריך לדעת שחשש צדק כשהצדוק
מוקם על הש"ס כיון צרוך אחר הוא אינו לשון שפע ויתרון מנה"י צחלה כ"א
לשון שנה וחסלה. ש"ס כי השי"ת חפץ שחשפסם גדולתו, בעולם למען יכירו בני
אדם את צדקת ויעשו מעשים הגונים, המעריכים את צעליהם אל הללחתם ומונעים אותם
ומפול בנחר שחה וועטע זה הוא ענקש להכרות את יקר תפלת גדולתו לעיני
העמים, ורולה צברתה צ"ח, כלומר שנתם וצחלתם. כי מי שעיני עמות מכלות
גדולת האל ית' חין לו יתרון הצמח. שלי שי"ת לריך לדעת, כי מי שרולה להכיר
חכונת אים ונדותיו ומחשבותיו יגיע אל מנחתו ויבלו לפניו מלפני חבירו, כששאלתו
על תשוקותיו היות נעויות בלבו. לבו כל אחד ואחד יוכל לשפוך שיחו לפני הקב"ה
בזמן אחר כפי חכונתו ומנו, וכפי רחשות לבבו. הכילו עד"מ, אשר כל יעשו וחשלו
להרבות ולקבון כעשר עושר ונכסים והון רב, ענך האל, אם מנאל רלוני ונתן לו
כל מאווייו. וכן אם נשנע מפי אים, אשר אנו נקצשים להכיר את שיחו ומכונתו,
סווא ומחשאר ומקשע עלמו צועלות החשונות צעירי הדור ונקטין ומקשר את ודותיו
העונות בעלמם אך מנחות צעירי העון העם יצא יוצאין לדעת חכמה ובינה מוצר
הונו ופעם אחרת רודף אחר המנון. ואל המוקר פונה ערשו ומכמה ובינה כחול בוח.
ועם עמים מקום מחציתו על פניו וצין הפדושים יחשב, אז דע ונכיר ככל מנחתו
לכדוף אחר הכבוד המדומה. כן מי שיראת האל נבעט בלבו לא יעשה אל העון העם
ואל הפקעתם, הוא אוחס העוב צעבורו בלי לנחם. וכשרא שלמה המלך ע"ה שידעו
העם חיה תשוקה צוערות בלבו יחיר החתלה ריש ועושר אל חפן לי. יודו המלך חורר
נחת שחלה בלבי מעין רבם ותידועם רבו. ואף שהידע כל יזע כל מלפניו לב צחלת
צב"ה שחלה מועלה לעורר ומחשבות קדושות ובפרט חפלה אים מליוון, כי צחלתו
מגלה את רגשותיו, והעם נגרר אחריו ויעשה כמעשו. וחפלה שלמה המלך לא בלבו
היתה מעוררת ומחשבות קדושות בלבו לב המחפלה כ"א גם בלבו השועים.

אחר הדברים האלה יקל להבין חוכן המחור הכ"ל.

הקב"ה שאל לר' ישמעאל הכהן הגדול שיצרכו כלומר שיהן הודאם ושגח על איה דבר היותר חביב וחשוב צעיקי הכהן המושלל. ועל זה הקיב ר' ישמעאל יר"מ שאוכל לברך את שוך על גודל חסדך ורחמך. וצוה גלה רגשך לבצור וידע העם כי לא צקש שררה לעמו ולא שאל קיום מלכותו וכהמותו אך קיום האומה ואחדותו יר"מ שיקבצו וכו'. כי כשידונם הקב"ה צודה הדין, האומה אינה יכולה לעמוד בו, ולפי"ז צקש שידונם צודה הרחמים, כדי שיודה לו על רוב חסדיו אשר הגדיל לעשות לעמו. ונענע לו הקב"ה בראשו כביכול הי' לו גוף, אך העקר הקב"ה הסכים לזה, כי חביבתו מלאה מן בעיניו. ומנילא עובן שקבל השלחו, ולכן מוסיף החלמוד. קמ"ל צרכה חדיע אל תהי קלה צעיניך. כי הכהן חדיע נגד השי"ת ועכ"ז חסלתו ושגחו עשה רובם אלל הקב"ה הנעלה מן כל צרכתא ופושנתתא. וכל זה מעעם הכ"ל. ואין לי להחריך, ודי להביאם כנוך הנעט שאמרת.

ומידי דברי משגחו של הקב"ה אשרש לך ענין נכבד וקפי' ההגנה המאמר הכל צרה ה' לכבודו לריך ביאור, כי איך יעלה על דעתו שהשי"ת הנעלה מן הכבוד ידוף חסריו וישחוקק אליו, הלא מאמר זה בהקפה לראשונה חירוף ובידוף. אך שגע ואמרו דעתי הקלה גם צוה. לכבודו שירשו כפי כבודו, צערך כבודו, כלומר כל מה שצרה צרה באופן שראוי והגון לכבודו, איס פעהרעלעטיים לו זיינער גרעטע אונד לו זיינעם דוהמע. כי הנס כשנטיב אל חוכן הנריאה הכל לכבודו נצרה. השמים נקפצים כבוד אל וועשי ידיו מניד חקיע, וכל חלקי הנריאה יעירו ויגידון כי אין קדוש ואין נורא ואין רחום כה' ובשרט היות שכלם מנחיימים לתכלית אחת, שלם בכל חלקיהם, ועוב מאל, ואין גם אחד אשר יורה פי ה', ויעשה מעשה הסותר החק אשר נתן השי"ת צנעט. (אם לא צעחיס הקדמונים שרטה לשנות חק הנעט לתכלית אחרת). וכל זה לא עשה הנורא לתשחרתו ולהפאחר, כ"א בשביל האדם והללחתו ואשרו, אך האדם נוכיר שהנריאה מעידה על כבודו, וכשנפשה ונצטי מעשי ידיו של הקב"ה כלו אומר כבוד. לכן אמרו הכל צרה ה' לכבודו כלומר שצרה מתאים לכבודו, כאלו אמרו הנריאה מעידה על הכבוד, ותצורה עשה מלאכתו כפי מה שראוי והגון ללבודו. וצוה יפשרט לנו הכתוב (במלאכי) אם לא השענו ואם לא שמינו על לב להם כבוד לשמי ולשחתי כנס את הנארה. כי לריך לדעת שכל הנמלאים, חוץ מן האדם, מוכרחים צנעטם אשר נעט ה' בלבם, לשמור את חקיהם ואת חקם בכל עת כגון האש לא ישנה מעולם את ענעו ולחיות יורד ונלונעט או מנצח באופן שישיה אל המים, וכן המים, העפר, האנוחיס, והגבלים הקובצים צהילוך שאינו משתנה, וכן הצעלי חמייס שאינם לצודרים, כגון הסהמות והחיות, ורובם האדמה. וגם האדם היה כאחד מהם צהיותו צגן עין. אך ציינס הצאים סך מן הדקך העוב והמועיל והלך צדקך עקלקלות, וחלל את שם קדשו, עד שירד ג"כ, שלם נכר בו ללם חלמיס, ותחת שהיה לו הסכנה להיות העונות צין כל הנצראים, ותמורת שהי' מן הראוי שיביע אל שלמותו והכל יכירו בו דמות חלמיס, היה נצוה וחדל אישיס, באופן שכל שאר הנצראים נתנו כבוד והסר לצוראיהם חוץ מן האדם, ולא נוסל עניו המאמר הכל צרה ה' לכבודו, כי ע"י שלפעמים צוחר האדם את הרע ומואק צעוב לא נכר בו שהוא מעשה ידיו של הקב"ה הראוי להעיד על כבודו. לכן אמר הכתוב אם לא השענו וכו' לתת כבוד לשמי וכו'.

עשה שמיס קנלי לנילין ואחקרה לך שלום ולכל נוצריה ציה שלום. הי' מאושר עד צלי ירה, ועל דבר אמת ללח ורכב כאות כגש יידיך.

הק' אליעזר אליה' איגל.

דברים אחדים.

Gegefe von Dr. J. J. Unger, Rabbiner in Tglau.

I.

ולשרה אמר הנה נחתי חלף כסף לאחיך הנה הוא לך כקוח עינים לכל אשר אהך ואת כל ונוכח (בראשית כ' ע"ז) המעשרים נלאו לצוה עד הכונת המקרא הזה ולכדה לקוח כוונת אציעלך צדצריו אל שרה, כי כלם כאחד ענו ואמרו כי הנוליס:

הנה סוף השבועה על גשוח הנאמר הקדום: חלף כקף, ועל כן ראו את הלחץ אשר העלים: כקו"ת ע"י"ם לוחלות אוחה, כי ח"ך יהיו חלף חקף כקוה עינים (Ehrenklärung), הלא חלשים הולכי רכיל ודוברי עתף בגלותו ובה בוז יתרו לה, באונס, המלך אשר לביא את שרה לפניו וכתן לה נוצחה כיד המלך. ובלעדי זאת נשלחה היא אשר אשר חזימלך: לא ח"ך, הלא כנר ראה וידע כי היא בעולה צעל, והי' לו לחאר: לא ישך?

חולם הענין הוא, כי חזימלך ידע היעז כי לקחת שרה לביאו אשר כנר נעשהה היא נעושה לא יוכל לחקון וחסרון לא יוכל להננות, כי כל אשר יעשה עשה לכבוד שרה ולחפזתה לא יוכל להרחות העינים והשמים, אשר צעוה ונלחה לא יחזינו כי נוחה ל' היה זה לבלתי נגוע אל שרה, את חוס לבבו ונקיון נפשו דבר זה, כי כמו שער נמשכו כן ידבר כל איש ואיש. ולכן חתרים שרעה, אשר גם אחת קרה כאלה (בראשית י"ב, "ו) ולא דבר מנאונה אל שרה. אך שלחה מניו וילאה והיחה לאישה. אך זאת ראה חזימלך להביד לשרה (אחרי אשר חולי שמו גם את המקרה אשר קרה לה בגללים) כי לא עוב סדבר אחר היא עושה באונס לאישה אחי הוא, כי ע"י זאת קמה וגם נבזה כמערה לתן גם לעתיד לכל עולך עו אשר יחשון בחשבה ויחזר עיב לה להביד הניד החנה, ובאשר ידע כל איש כי היא בעולה צעל יח' צעלה אחק מעדיל בעדה ובסות עינים אשר יקפה בה עיני כל איש הרוחה אוחה, ואף את ה' נוכח עמו לא יתן עיניו בה. וגם עולך עו יסב עיניו מעבדה ולא יחזיב: נמשכו עוה התחוח להביא על מנלכתו השחה גדולה ולעשות מעשים אשר לא יעשו, לקולס חילנה אזוי השמון ויחזו את המלך לבדושים. ויוכל להיות, כי דבר חזימלך כדברים האלה לפני זה גם אל לב חתרים והינים אוחו עמו אל מורך לבבו לאמר החנה, ועל קטבו חניד. כל הלא אשר יעשה לו חלקים, וכתן לו חלף כקף, לענין יהיו לו צעה לרה את כושר יוסח עליו נוח חלשים נוחים ונחשית חס דבר, לענין לא ישלחו יד אל שרה, ואחריהם חנה לעלתו.

ולפי"ד יהי" שירוש הכתוב: ולשרה אשר הנה נחתי חלף לחחך (בדרך שחוק — Herzweije) — אשר לא ח"ך יען כי היא אשרה כן ונלה החנה חסנה לו ולה את כל השחלה והקלון) הנה הוא (ר"ל חנה) לך (לה: אחק ולעובדך) כקוה עינים לכל אשר אחק (ר"ל לכקוה עיני הרוחם אחק) ואת כל ונוכחה (את כמו ע"ס, ע"ד שם ישר נוכח עמו (חיו"כ"ג ז'), ר"ל עשה חוכלי לעמוד עם כל איש פנים אל פנים שפחה ושחנה נחשד רעה). ונלה ונוכחה היא ציכוי ונשאל יתן נכה בלחו נוחל, אשר מונו וגורו גם חלית היסח: נוכח ונכה. ויחורב: Und zu Sarah sprach er: Siehe, ich habe Deinern Brüder (zehnjend Silber) gegeben; siehe, er ist nun für Dich eine Decke der Augen Aller, welche bei Dir, und Allen wirst Du unumkehr frei entgegentreten dürfen.

II.

שנועין ולוי חמים כלי חונס ונכרותים (בראשית מ"ט ה') לעזרו ונכרותים הם כמו נגרות על דרך צנר חמורה פור, ולקח — ולגת — צנר — צקר; שחק — קנר — סכר. חרב — חרק — חרך, וכנים כאלה, כאשר באחר ח"ה: בנקום אחר. ונגרה אוחו כלי חרש חן להחליק בה האבנים (ונלכיס ח' ז' ח'): כל הלה חכנים יקרה כמדה גזיה מגוררת צמגרה נזית ונחון. ושעור הכתוב, כי שנועין ולוי ישבו באשם את המגרות, אשר השחזו לנלחכת הבית לכלי חונס ונלחמה חסו עדות לאש כי עו ולעברתם כי קשה ונלה ונכרותים אישול יקודה צהרתי קס.

III.

ויהי האחד עשיל סקורה ואת הצנרל נפל אל העים (ונלכיס ז' ו', ה') את הוא שם כלי (Axt, Hade) וכרית ח"ים, למחרשות ולחמים (שנוחל ח' י"ג כ"ח) חו"ה ים. וכתחו חרבותם לחמים (ישע"י ז' ז') ואחר אחר זס וילך הצנרל קס ולא חזיר את ה"ה יען כי הוא נודע נועניו, כמו חלף כקף חתה שקל כקף.

המסתופף בבית אלהים. ועת אבי"ב.

Nach dem Deutschen „der Klausner“ des Herzberg-Fränkels in Wertheimer's Jahrbuch 3619.

וילכה היום עלתה מרוני ריקע, ואורה ונורא השכל, ודמעה ליל עודה שלטה על בני חולת, עלי כשנע קול עורכי וערעה, קול קונה ועובר, קול סוק דהר וערכנה ירקקה, הרחוב עוזב ונחין אלם, כל בית ונעבר סגור ונצו; כי קושרי העיר וכנעניה עברים הנה, ומרציה חושבניה ונוי יהודה ילאו, על כן צביטם ישכנו רגליהם הפעם, ובכל קורחם יחיון, אלם חוללים בלשרים ונועזים לבם, ואלם בין זרועות השנה יתעגו, ואלם יהגו בקשרים, ואלם יקנו את צביטם, ללחוא אם הציאו מוריהם שכמה בלבוהם, ולדעת אם לא יקבלו קבצם בלא תורה, ויגיעם בלא חכמה, כי שבת היום לה! קדוש היום ללדנונו! בוא אתי קורא יקר רוח! הנה לי ידך, אנהגך, אזיאלך אל חוך בית אחר ההומה ואלם רב אשר נקצנו בלא צו, ונכרח ונה מעשיהם. החדר כלול הוא בהדרו, קירוחיו משוחים בשיד לבן בלבן השלג, שני הכלפה נרחלו לעוהך, מנורה נחשה קבל את ששת קנים העורעה ונען אלם צביטם, אחרתם בפקון הציה בחרוק ויורה ועם, השלחנות נחשו בזיריעות פשהים לחורות, והכסאות בעורות מאלומים; הקרואים לבושי וכולל כלם, הגברים לבושים בגדי משי שמורים, והנשים בעופות אדר יקר, אצני נר ומזקקות בראשיהן, וחרוהם יעדו חלקה לואריהן, העף אשר בא לרגלם, ירקדון בשמחה עליהם כבני לאן, וקול הנוולתם ונלא את החדר, חבל היושבים להלים ושוחים, מדברים משחקים, ומלחקים ועוב לבן, ועקבות השארה על פניהם לא נודעו, כי כמו נקשה ונר נפש אחרי הדיחו ועלו וקצרו ציין ושכר. ישכח רישו ושמה אלי גיל, כן נשכח לחטנו עברים ביום השבת את עונלנו ואת לחטנו, לא נזכור את הצלי העוני אשר לכדנו ואתמול ערם החקדש יום, ואשר ישונו לקוצנו כהשנות היום שכמו לכתם, ונהי אך שוחים ועוזי לב. על רגעי וקשר ישליך את ישראל ועל שכמו נעל החלפות הענוקות עליו, יקר מעליו הגדיים אשר זמאתם זעה בשרו, ירחץ למשעי, ידשן בשמן ראשו, וילבש בגדיו המחודקים יעוב את ים השארה, ויחזור אל הסוף הלבנום ירקק סרוך לחור לו מנוחה, יתנשא ועל ונצנו בשכל, ועל כנפי רוח דנונו יגזיה עוף, והוא עם אלפי החודותיו ישחרר בקצרו ושרה צלי ומרים. לכן כמשום חתן לקראת כלם רצה חתן אשר השמחה נשקפת ונצין שמורות עיניה, ושחיה נעים ונרחף על שפוחתיה, נשים אלהנו לקראת השבת, ובנוהה נרוה ובשרים ובשמחה נקדוה פניה.

הלכה סובבה על לירה ואים נצן קען הקומה בא היתה. לחיוו הלנויות, ונלחו אשר היגון האריך למעניו עליו, יחנו עדיין כי השללחה איכנה שוכנם חיקו, ולא הפילה חבלו בנעיונים, וגם הצג העדים אשר עליו, ונלנפחו אשר מרציה שמרותיה ננורעו מרוב ימים ונלא את דבריהם. האים הזה הוא מורה לילי העברים. ואחריו כעדר לאן באו תלמידיו לוקחי תורה ועיו — ילדים רבים אשר ונין חלב ונקתם עוד לא ננח ועל שפתיהם — היתה. נער גבה קוונה, צריח ודשן כעגל מרצק, והכחה פניו תענה צו כי לבו לפון משכל, ואין חלק לו בצביטם, יושב את הילדים קצי השלחן, העגול העונד בחוך. ואה ילד אחד יפה עינים ונלנפה ונלופה וזה בראשו ירים צידו ויענייהו על השלחן. הקרואים עזבו ונשצם ונקצו גם הנה השלחן, עליו יניחו אים אים וחתה ידו לרגלי הילד העונד. „אנור את הדרשה יוסף!“ אער העלמד אל הילד מדי החליקו ציוו את לחיו. „ויקרא אל אשה“*) נתן הנער קולו, והעוועדים העו אץ קשבה לכל תנה ועיו ילא, וגם צעד ונפה רוחם עלרו לבד חשבה הדוויים השוררה בחדר.

כעל נזלו אחרות הדרשה ועל שפתי יוסף, אגלי גיל עלי לחיי השבות האנאשים ההגלגלו, בראותם את הנער עומד הדור בלבשו, עיניו ונחוללות כעין הצוק, ושפתיו יפיקו דעה; הסורים בחולמים היו, למרחוק נשאו עיניהם אלי ימים וילכו אשר אור החקוה זרוע עליהם, וקרנים ויודה להם, חשו עמידות לנו כי יוסף יוסף ימים יוסף דעה, יגל בצער ונפש, יוסף אוונן צגו ורוח, יורה ונשפע ה' ליעקב, ולחוררה רבים ייחלו.

*) ונהג קדום הוא להחמיל עם הנער בה"כ וקורו בצדדש ועיין בלבו סיו ע"ד ונצ' רוקה.

יוסף כלה ונהעיף, וכהמולת נשים עם שערי הנהרות נפתחו מרץ קול תרועת שומה וכל העומדים, כל מה נשק לו וכל זרוע תצקהו. — יוסף החל ללמוד בקשר תורה אלהים ומורש ושום שכל, אחרי אשר השכיל לדעת לקרוא כן, ולבטח את הכתוב בקשר כושטע. פתח הלימוד הזה זמק ומשפחה הוא ונקדם קדומה צבית ישראל, הסורים ישנהו בראותם בר צעם וילד חסדך הולך וקבוע קדומה עלי וקלול הדעה, קרובים וניוועים יחאשפו ללחום צאנענייהם ולשים האם ושוש, ואיש איש יביא כלי חפץ אחד אשכר להילד וגם המורה ישא משאות ונאח פניהם בצרכה ה' אשר נתן להם.

מרגע ההוא חיי הנער קדושים הנה לה' ולתורתו, אבותיו לא יתנוהו עוד להסתכלך באשר הסתכלך, יבול ונאחיו הקנים ווייליים כגילו אשר האם שעשע נאחיו, ובחצרהם ונלא עוגה, כל ומשק כמו דוה ירחיקו ונאחו, כל דבר המשנה לבצ ילד ומוסף אומץ לבדי עורו וילורי גוו יאנעו ונאנו, לבל ישע צדברי שוא. ורק על תורה אלהים לבדה יחיה הנער. בצוקר השכם יתקוה הנער העומד לפני האלמוד לשרתו ולעזר כנגדו, לבית הקשר. ואנצויו לא יתכווה גם לבדוד צביהם פן יתנאמה לכן יתנו גם את אכלו בדי המשפחה והוא יחלטה לשנים, וכל נחמ עוב יתן אל פיו. צבית האלמוד ומשן זר לא רחב, אשר תחלטה בו, ישב הילד הרך והענוג כל היום, ואלמוד ללא הועיל יעבידהו צפרך, ונוצעו עיניו יתלוך עליו אונים, ולרגעים יחדר מפני תנופת ידו, בכל כמו ילפגף צשפתיו כלפדים עשוח את אשר ילעדהו עורו, אם כי לבו לא יבין ונאומה, ובאשר יחר גרונו, ופניו יעשו זעה, ילא על החלקה אשר לפני הבית העולאה לה קיא לואה צלי וקום לשאוף רוח לה. בצור הזה יאקר הילד נשים רבים, ויהגה בתורה ה' וצלי הבין ימים וסין ערכה, ובאשר יגדל ונעט יובל למורה האלמוד, הוא יעמוס עליו ומשא לעיפה אשר ירצן החתיה, כי ילכו חרתי לבצו ומחיל לדברים, ורוה צינתו חקלר מהבין הלימודים, כי שבנו ונאנו. מורו פרא אדם לא לומד ייריכשו בחוהו לא דרך, ויליכשו צומשעול זר, דרך מערות ומחילות עפר חשכים ואין נוגה להם. — יגלה לו ונקתרים אשר אין עוב כי אם לכסותם צעד עיני עול ימים צובקה עתיק יחסוף לו נעלמות אשר העוב עשה לו כחד אחרן חת לטוהו, אלה יבואו כדעל בקרצו להרעיל ומשצותיו הזכות, ידלחו ונעין לבו העהור ויעשוהו לנעשין נרפש ויעירו את המעאחשרובץ לפתח בלא יומו. *

דרך כבול ונלא אצני נגף ולורי ומשכול הוא הדרך לחדרי אופל האלה, הדורך צו לא ידע שום, רבעי ומרגוע ועתה ומליש כח זרו לו, בלא כח ילך לפני רודפיו אשר ירדפוהו צלי חשך נעלות הר האלמוד ולבא מורס קלו כרכב יניף טענו על קסיו לנעשין יתהרו לרוץ אורח. —

כבול עלה ונשן כבול יבול, אור פניו יפול והדור יתפך למשחיה, תורה עות חכמה לחייו, כל אודם כל יופי ונעליהם יום, יזקין ערס יבא צינים, ובהגיעו לשוה הצרות, כנאל ימים ילך שחוח ונאל — כף השנים אשר תי, כי כושא כבד יכבד ונאנו אחרי אשר חלפו הלכו למו בצאין עוגה ובאין נחמ ולא דחה עבובה. או אז אציו ונאנו לא יאקוהו, עד אשר ינאלו לו עזר כנגדו, יתנו צחיקו אשה לנעשין ירחו צנים לבניהם. —

בגורל כל הצנים השוקדים על דלתות צחי קפר האלה אשר יכלו ונצחר שנותיהם צדי ריק, וכסוק כפרד אין הבין יגדלו ויבואו צינים וצלי דעה אלה פניהם ונעודות, היה גם גורל יוסף, שנות עלומיו עלו בחוהו, לא לנד חכמה, והליכות עולם לא ידע ובאשר קרבה שנת השגע עשרה האילו דודות ונקרפותו צאבותיו לאנר: „חשוו אל העמודו הביאו את צנכם בצבית עם אשה לראות עונה חיים כי לא עוב היות האדם לבדו! הלא ונלא ימיו אצב עשרה שנה ושער זקנו החל לעוה! שנות האדם יכלו כמו הגה ומתי יעשה לביתו! אבות יוסף נועלו יחד כי ככונה צפי הנשים וישיתו לב לאלוא עלונה כלצצם אשר התי חצרת צנם ונשה צביתו, וה' הקרה לפניהם את האשה אשר הוביה לו. כאים נהם נכלם וכנאל צלי חוהה וצנפס ככונה עומד יוסף נוכח העלונה אשר צהרו אבותיו לו לעזר, ואשר עינו לא ששפחה עוד. עיניו יתית לנעוה צארץ, חכיליל הנשוח חקסה פניו כלייל, והיא גם היא לצרץ תביע, כי למה ישימוהו יחבוננו זה על זה? אבותיהם רלו ונח' ילא הדבר וני הוא זה אשר ינאל לבו אוחו להפטר עלתם? פני

* כבר דברו מזה רבים וכן שלמים איך כואלו האלומים צלמדם לחלומיהם הלעירים את רובי ההלכות וההגדות המדברות מידברים שצנענא כי מזה התעורר בלבם תאות המשגל. —

הכלה החסר בלעוף לכל יראו החולה, המלים אשר הושמו צפי החתן אחת ישמור לדבר, יתן העצמה על האצבע המושט לו, ילקק בלשונו אשר בלמא נשמה נוכח היין, כי למה למא הוא אחרי ענוותו בלום נשפו כל היום, יכה את כוח הזכוכית אשר לרגליו לשבצים כחות לא יתעוול, והרקיה יתחרו אחת הנה ואחת הנה והנה הוא עווד ברגלו תחתה על סף בית הספר, וברגלו שהיה צבית תחונתו! אך הלא נולאו ימינו שבע עשרה שנה! ועד אחי יוחיל איום קלר יימס! הלא אצוי בן חמש עשרה היה בלאתו נחופתו ואינו שם שבע עשרה כאשר הרתה אותו? — יוסף מי נשקע וצבעתה עם אשה צריחה, וה' פחה רחמה וחלל לו בנים ובנות. אצוי הנה שכמו לקצול כל נחשקרו, והוא שם כל מעיניו בתורה ה', והספר לא נש מנגד עיניו גם יום גם לילה. —

הימים יגזרו השנים יקופו, והרי נחלי העת ישעופו שערך ועבור עלינו ויושכורנו עלי דרך כל הארץ. ימי אבות יוסף נלאו למות, אורח לא ישנו הלכו, אל ארץ השמד והתקוה! מוגר פועלי און ונקוה תוס דרך, שמה ישבע איש איש נשפיו דרכו, הכורח צבית לעיניו יתום בנעום ה', והזונה אחריהם בלהות ללמות ווגור נקציב יראה. שמה לפון רב טוב להחסם לבב הולך כחותה ומהלמוות ושפתיים לבו חקר לב הולך עקלקלות, ארץ אשר התקוה תשא על אצרותיה שמה חס הכסף הנאמנה והנאמנה אשר כבר נחלשה לראות עוב צאריך המיים, לעורר בקרבה רשפי נחמה לכל תאמר נאש, הנבלע לפניה המסקה הנקובה על עדן גן האלים, ופני הלוט הלוט על מקום עין לא ראתה, להראות לה כי שמה תנח על שכרה, ותחת היותה פה ערומה וכל שמה, שפוטת ועורה וכל עווג, תתענג שמה על ה' ושמה עולם על ראשה, והאמונה תלגור שמה אולכרותיה להנחיל להזיהם שבעתים בכל משכיות לב ותענוגי צשרים אשר חשכה נואחם בזההלכס עלי אדמות, ותחת אשר שלח רזון בצשרם עלי תבל ארלה, השגן נשסס נויז כבוד ה' בלאתה נזית חומר נשכמה וטבה אל בית אציה כעשוריה. —

אבות יוסף לקצרות הבלו ועמהם גם נשען לחמו. נעלצ וור נשש נשאר יוסף אחריהם בלאתו כי נשבר לו כל נעה להם. מקום נולא ללחם היה לא ידע, כי אבותיו נחמו לו ולהטף אשר ברגלו לחם לאכול ובגד ללבוש. המורת העתים לא שמה יגון בלבוש, ונחגם ימים יבואו לא עברה את רוחו, לא שם על לבו לדעה כי לא ללכת ישאו יולדיו ערמו ונשאו ולא לעולם יחיו אשר על כהפס יקבלוהו, לא השגון לאחריהו מי יכלבלתו בלום ויכסחו צבגרים אחרי אשר פקודת כל אדם תפקד עליהם, רק עתה אחרי שכסם לעפר מות נעורה הדאגה בקרצו ובקול גדול שאלה לאמר: נאין יבא לחנוך? אך עתה נפקחו עיניו לראות כי רעה נגד פניו ואין ישועתה לו. חכמה אשר תחיה את צעליה לא לך, כי בהתלמוז שם מעיניו כל הימים, אולם היערוך שלחן להווי בו! האם להם וכל תח להשגיבים ונשבתו חמדי? היחפור חגורות נעליו הרחמים לבקוח במו נערוני נואהשני החוקים בללו? ונאין יבא עורו? צעין דוונעה ראה חיד נחשקרו בא אכש נאן, והרעצ כונן אשוריו אל מול פתח ביתו ואין לאל ידו ללאת לשען להם. — אך עד ונחרה הבליו על יגונו, וקב עיניו מנגד הנראה הנורא הזה, כי לא קונה בו רוח לכלכל נחלתו, והצע אל עוולו לא עלר כה. זכר את הנחלה אשר נחחילו לו אבותיו, ואל השמים נשא עיניו ועל המכן לעורב לידו השליך את יתצו אשר פרקו אצותיו נעליהם במוחם. "האם הלא יש תקוה!" אור בלבו ונששו טבה למוחמה. יוסף נכר את נחלת אצותיו ויקח את לרוב הכסף בידו. אולם לא שח על לב לנולא מיה ידו צעמות נקנה וקנין, כי אם שאצ את נחשקרו נועעין אכזב: מיכיו אשר הלך נחשקרו יום יום. למעט לללל כסף המורשה שכח רישו, וזה עוולו השליך במולות הנשים כי במלאת סקק העלל נחשור הוא צאריך, את אשר תנאל ידו לאכול יאכל וישבע צעלות השקט, ודאגה נחכר לא תפריע שמתו היום. —

עבר קליר כלה קין, השמים לבשו קדרות ושכמה ערפל פרוש על ההרים, תחורף ילבג, על פני חולות וישלך קרחו כפתים, חלויי בית יוסף נחפו כפסור דק ועליוניו יתעלם שלב, רוח קרי יסח צמד הארצה, וישמעי קול כקול שריקה רועש ערם, הילדים הערוומים והיחשים אשר חנן אלהים אחוה יחדרו וייועו מלנת קרח וזלעפות רעב ודמעהם על לחים, כי מיכיו חס הכסף, ונציתו אול הבלום ועל האם חין נחלת לחמם, ואשמו תחיפם תפרש כפיה ולרגועים תשקד נעוריתה על ראשו ובקול צבים תקללהו קללה נערה. רק הוא — הוא עווד דוונם ויכלור על דל שפתיו ונדבר דבר. וכאשר נללה נשוא קללת אשה צביתו וקדושים הרבים הניף שכמו ונצין שפתו כשמו קול דמונה דקה "גם זו לעזבה" וימן וילא החולה. אנה פנה? אל בית האלהים נקום ונפלע האנשים האוהבים לשבת צדוק ימים, ולחם מקדים ינעם להם מלחם העלזים. — עזות האלהים התמה, שמה

הזמן רנה והמלה, ביה ה' עזוב ואין אדם, ריוקני חלרות ביה ה' לפני רגעיים אחים ירמקו עמה שוקים ורחובות, ואשר באו לדרוש את ה' ידרשו עמה אשר כל ונוכח, איש לרכבו פנו לעשות ועשהו, רק יוסף נותר לבדו וכלל ההמון הרב צבית אלהים, והנה הוא יושב פניו קדמה אל הקשר אשר לפניו, ואחריו אל האם העובדת, ביה אלהים הוא למוטב לו יען כי צביתו אין להם ואין שמה, בחר הסופר צבית אלוה והתם בשבו בקרה ושמוע צביתו אנקת ילדיו וחרפות אשת אדניו וכעס. נבחר לו שבת בשפלות ידים ולקצוב ולעשות רב ונעשה עבודת ואלוהה ולשבע להם. אולם אל תחלו לו בלבבך קורא נעים! פן ימות צרעב, יא' לנך ככון בעות אשר יני עניו לא יאשכו, ולא לאורך ימים בצולר ובמלוק יחיה, כי כן העם הזה וכן הגוי הזה לשוכב בחיק העללות קדוש יאמר ולאשר ידיו ינאחו לעשות חושים ווחס בצלע ונעשקה יקרא, הוא נזעה חף זרים יאכל לחם ונעמל ידו אחריה ישבע, צע לן ויכוהו, ובני ישראל ישכרו פניו לעמ ואלו; וצריים העם להציה אליו נדבת ידם לענן יהפלב צעד החיים אל הנחיים. לא ארכו הימים ותקפתנה עיני עדה ה' לרחות כי יוסף ותהלך את האלהים, ותאחבתו לחרות ה' ומדבקו זה כל שכיות התורה וחלם והכו נחשבו לו, וינלח את ידו להיות גם הוא כאלה המעללים וירינוו גם אליו נדבה. — השוערה הזאת עוצה הוא נאלד עץ חיים היא למחזיקים בה. ולא צנוקפתנה יאכלו לחם. כל דבר אשר כוהי דת ללרת עליו יגילו — ביום עות אדם וביום הולדו — ישונה עליו הצעלן גם הוא, כי כאשר יצא המהויק צנוקפה הצבית והדשה אל הכתן כן יצא איש ישראל אליו. הוא ישא רנה והמלה במחיר על יד ערש ילד היולד אשר כוועט נפקחו עיניו לאור צהור הקיים לחלות פני ה' לשוהרו ונולית וכל נצחית, האדמים את נפש ילדו בני האדם לקחת, לבל ילדוהו סרס, והוא ילמוד עשה צעד צלע כסף חלל ומכבז ונת * אשר קגר המות עיניו לבל ירחו אור נלה, לענן לא ילדו ונלחכי בלחות את הנשמה אשר הולגה ערוונה למדחפות ויתעללו זה ותמע בחושו לא דרך. כי ישול איש למשכב וחקרב לשחת, נפשו עת יקראו הרופאים לנהות ונו מזור ולהעלות לו רפחות העלה וכל קרוביו וניודעיו יחד יצכין, ישולם להצעלן לצעבור ילדו כנגינות דוד בן יש, אולי ירח ה' וישמע וישב אשו. כי ימות איש וכן אין לו כסף ינתן לו לענן יאמר קדים לכבות מזדסה הוופת הערכה ונאחווול לנפש האדם. הוא יצא פחתי נדיבים וינלח כפו זהב צנוחם, וגם צבתי אציוני אדם יליב קף רגלו עת יצא קלס. היולד חשכים (אָרְטוֹמַדְרֹאָקוֹס) ידרסהו, וגם גלוי העינים (אוֹיִשְׁגֶבְקֶן־עֲרֵשְׁטֶר) יאשר פניו, כי לעמות צרם כל בני אדם אל חתה לל כנפי האמונה ינוקו צחרת נפש לעזרה. ערש ילד היולד וגדש קבר לו נשחו, ללכה אל ציה האגל או אל ציה השמחה אחת הוא לה, כי רק אל הכסף הוא נושא את נפשו נשאו תפלה, ובשכר יצא על כל נפשות ונת, על כן שז לבו לרגב עפר אשר יל דגש אין בקרבו. הוא לא יתעורר לקול זעקה שצר אשר יעורר איש ונלחו דע, ולא יתערב בשמחה השמחים אלי גיל, לא יתעלז אל לבו באוונרים לו; כי ביה ה' ילך לשמך שיח צעד רעהו אשר הוכח צנוכאוב על ומשכבו, לא תלכיה אציוני אל שמועם כי בזה אשר עת איש בלא יומו, שמועם עוצה היא לו, כי מיוודי צור נפשו יחיה, וצנוות אדם השבע חיתו לחם. וכאשר עת חזון לכל מרכולה יש אשר יעלה מוכה ויקר ערכה צביות הקונים אשר אחריה ירושו, ומוכרים יאמר: ברוך ה' ואלעטיר! כן גם לנרבלה האיש הזה — המהללים והמשינות — עת נכונה אשר יקרו נאלד ומחירים יעלה שבעתים: שוע שופך כי יעבור צארך, קעב כי ישז להרים, וכעמיר ומחירי הקולר יפלן תללים, או כפלים יקח בכל חרוץ לשון, ומשנה בכל ייד שפה, כי אז יחזיקו שבע נשים בכסף האיש הזה, וזה אמונה: צו אחרי כי אישי עת שוכב ארלה חלה נח את פני ה' אשר יצא שלום יגות על ומשכבו וזהה אמונה: קום קרא אל אלהיך כי אלוך נעורי נפל לפתע למשכב, אולי תוכל פועיל אולי תערון להסליך ושני צבור מות ערפו, והאשם אשר חוסיף את הוא תוכל לו ותפתחו ללכת אחיה, כי אכן חן הוא הכסף אחריו כל אדם יושוך, וערם יכלה עבודתו שמה, הנה זה בא ליר שלות אחריו להציהה ציה עת או חילה אחר, כי אז המונחיים לא יתחממהו, רגע וינחה וכתשף עין שחול יתחו גם חולדי קבר יתהרו יתשו ומשמים, על כל משמן ציה אשר ידורך עליו הקעב ואיש צביתו: הרושא, ידורך גם הוא, כלל הולך אחריהם ויולא בעקבותם, אז ינלחו אמתחות הצעלן כסף וכסיו זהו יפרו, ובלב שנת יקרא: עשרתי ונלחתי און לי!

* המנהג הזה ונעל הלכה מפורשת צ"ס ברכות ג' ע"ב וציו"ד ס'תן ש"ד קט"ו.

גם יוסף מלא חיה ירו בעשארם הזאת, ועינים נספח אל הכהונה חי בענוהם שאננה, יום יום הסתכר די נוחיתו וחוקר לחם לא באהו. אך יש אש בתבל אשר יתפאר לאמר: "מאשר אני בארץ? הנמלא גבר על פני האדמה אשר יתהלל לאמר: איכני חקר נחלואות?!" "אדם לעוול יולד" חק עולם הוא אשר לא יוסר בלתי אם יפרו חקוה שמים וחרץ, גם בזכום השנאות אשר צדי יוסף נקח הנקרה נעמי רעל להרעילה, כי כבר צאה עת דודים לבצח הזכירה — ונאלו לה ארבע עשרה שנה — וידו לא תיגרה י' חת גרה לה לעצם חתם לאיש. נפשו ירעה לו עת דברה אשתו בלואיו כדברים האלה: "מי יקח את בתנו לאשה אם דל חתם וידך קלרה וחתם לה כנשה הסתולות? מי ישים עליה עין אם הוא איננה לבושה ארנמן כבנות כבדדי ארץ? הערם מדע כי לא כיימים הראשונים הימים האלה? לפנים בישראל אם לקח איש אשה לבנו אך אל לרז ונאנו הולכה הביע, אם הוא שוקד על דלתי בית ה' או על דלתי בתי מנוכר ונונאך, אם תופש חורה הוא וירחא ה' אולרו, או אם הוא תפוש זכר ובסוף ואין פחד אלהים לנגד עיניו, ואם בת איש אשר אלם לו היא, או בלא כסף ובלא עמי עדים, ערווה כיום הולדה לקח אחת לצינו, וילבישה רקעה, וינעלה חתם ויתן אחת אשה לבנו; לא כן הימים האלה כי רק אל הכסף ישאו עיניהם בנשאים נשים לציניהם, ואך על הזהב יכונו ונצטם, העלונה אשר יכבד לרור כספה בה יבחרו". כה דברה אליו אשתו, ובנאסתיים בכתה נפשה עת ימים יבואו עושי שמרות לבושי קדוה נגדה החיבו, ועיניה ראו ואך קעעו לחיי שרה ונזוקן גם שיבה זרקה בה ואיש לא ידעה. — "אל נא תחזי ליגון חילך ובחד ציד התוגה לבן? נסם האיש אשר באמונתו חי את אשתו, "הן לא אלמן ישראל נאנשים אשר ברק הזהב לא עור עיניהם עוד, ונפסם יודעה ואלד כי שקר הכסף והבל הזהב ואך בה ירא ה' היא תתהלל ואחת יתחננו, ויד ה' לא קלרה ונחשיש וישלח לבו את האיש אשר הוכיח את בתנו לו לאשה, ותאלל ונוח אשר יעצ לה בצינו בלא כסף ובלא זהב". ובאשר אמר כן היא כי שכל ה' עזרתו וקודש.

הקלף ילד צעיר נגוריו יוסף, מרץ ולוחה נשוע צרבות קריה, כי החל הנגף. קול כמי ונאסד הנוריים בכל בית, פה אם על בנים בזויה זאה חכמה ונאמח לב על כי לוקח ונעל ראשה ערמה תפארת בעל נעורים נעושה ונעוודה, ואלה נאסד רוח יייליו על מוח אביהם פורם לחום ורואג על ונאסרם. שמה נור לורה בעל על כי שנה המות פני אשה חיקו וישלח האם ונעל הבנים, פה על עלם נאמנד צבור בארו עלה הכורה, שם עלמה מורחה נרוב חן והדר כחבללת השרון המות ירו הנה לקעשה, על כן בכל רחובות ונאסד ובכל העיר תאניה ואניה. יוסף לא מלא ננוח לכף רגלו, כל היום דלג ונביח לבית אשר שם ונת, ואף בלילה לא קר אל ביתו ללין ולהנפש אחרי עבודתו, כי נקרא אל כל מה ואל כל חולה לנעמן יעמוד ויקרא ונקרא קודש בלחה נפשו. ויהי היום ויצא יוסף אל ביתו ונקום אשר לא דרכו רגליו זה כירח ימים מאז החל הנגף.

"חנה!" קרא צקול גדול.
 מה תמנעני וני יוסף? שאלה אשתו.
 "שמתי וגילי רעיתי! כי היום תהיה שרה בתנו לאיש אם תאצי."
 "האין צראשך נכונה? או שתיה היום לשכרון כי עיניך תחזיה זרות ומיך ידבר התשובות? או אולי נתן ה' לך נעמון כי בה תדבר?"
 "לא נאסך צי רוח עושים, גם לא הלום יין אנכי ובכל זאת אבידך כי היום נתתן שרה בזיק איש אם תאצי!"
 "אם כן קסרה את לי ונאך מה נהייתה? כי הרצח תשוקתי לדעת פשר דבר?"
 "המדעי אם יחמק ראש העדה?"
 "ידעתי גם ידעתי, אך ונאך קשר אחיית דבר!"
 "חמק ראש העדה בא היום לבית התפלה, ונדי שפכו שיח בכה רב צבי כי ונחה עליו אשה נעוריו, וילד שעשועיו חולה לננות, וכנלוחו להסתכל עלה הבימה ויקרא צקול גדול לאמר: שמעוני אחי ורעי! עוד ישוב הקעב, והנשחית לא השיב ירו ונבלע, על קירות בתינו נעמי קו ונאשור שחם ועל דלתי בתינו החוינו, "הן איש נאנשי הבית בצינו" (*

(* המנון יאמין כי הנשחית יפקח על הנשים אשר עליהם האותות האלה כאשר פקח ה' על צחי בני ישראל צמלרים, ונחה חוזב קצר הוא לאות בעיניו כי חמרז נאספה אל הערם והנאפה נעלרה.

העושים התודו על עונם ועל זעמם, בלוארי נשינו ועפנו ילינו קמיעות אשר נתן הקדוש מנו... גם חולב קצר וזה ועוד לא שצח הרב אל נדמה, עודה מעופפת על ראשינו, לכן לזה הקדוש אשר בחור ונסכן יקה בחולה עניה לאשה והחופה תהיה בחלר מות, כי השמחה צניות לקצרים הכפה אף והעלור המגפה. והנה מלאחי איש כלבצי הבחור נפחלי אשר לא יניש מציח המדרש הוא לאוח לי לדבר הזה, עשה מי הוא האיש אשר לו בת ואין לו עונת לחתה לאיש יאוח לי להציחה בצריח עם צביל נעוריים צביח מועד לכל חי, ולחי אלביש אוחה בגדי יקר להפארת כחחה צבות הנדריים גם מלאחי נכף נדה אחן לה ונבדד ומסכרתי אשר תהיה שלמה מוחה ה' אלהי ישראל כי הילי אח עדתו והשיב מחתו ועל לחן מרעיטו". עשה וזה האורי חנה? התאבי לחת אח בתנו לאיש בחלר מות?"

הדבר הדבר צעיני כי שרה בזה ציונים ואנכי עוד גאות אלבש ולכבוד יהיה לי

הדבר כי אשה יושבי העיר מרחה שחה. יוסף נחפו ללכה אל בית הנשיא ילחך אחרי שמעו כי ישר הדבר צעיני אשה, ואח פי הנערה לא שאל כי גם אותה לא שאל לחיזו בחתו לו אשה. הנער לוקח מציח מציח ה' והנערה ממד הורכה בקול תרועת שמחה צביח ילחך, שמה הפשיעו ועליכס את בגדיהם הקרועים וילבישו אותם ומחללות, וילרו ויענו את הבקש אשר חזר ילחך, לא הרבו דברים כי דבר הדבר נחוץ ואגודתם נוסדה ללכה.

השמש ילקה חור יקרות על הארץ, ובעזת חוונה לקעה אח כל נאוח האדמה, הקולרים ינישו חרונם על צבלי הקעה ציאונה, ישלחו מוגל על תזוזות שדי חרונות צביכס זועפים קול עונים היד לא כשעט, צשדי חמד לא ירון לא ירועע, ערצה שמחה הקליר, כי המות שח קליר לו. — נושא אלומותיו לא יבא צרנה, לא יתן שמחה בלצבו וענה דגנו ומירישו רבו, כי לא יע אש לו יהיו לאלכה, יירא שן יכין ואחר יאכל חמים ישבעו כחו, כי עיניו ראו סיוס בצוקר אח שכנו הקרוב אליו צבלס חסני, וכחחף לוד לזה המות, חייו נזעכו וצלהרים לקצרות הובל ועצו לאחריים חייו. — שמה ששתרר מול רוחב החבל והשמעון יאשול מושל רב, הקעב חוונך שבע הוא, ובניו: צבי ולעקה יורשי עבר המה, ככרת שמחה וביל מלארץ החיים גם היותן מציחות אשר צין העשאים יקין וחד זמרתו יכין עלי ייער לא ישמיע בחוץ קולו כאלו מלוח הקעב עליו חוקה:

החוק דום! הדךך אשר צין העמקים עטופי בר כנחש עקלתון ישחצע עוזב הוא מלאין עוצה, לא כשעט עליו קול רעש אופן, לחסך ונו כל רגש חיים וקול המולה וגם צרגל לא יעצרו עליו, כי איש איש יושב צביחו מירחה שן יקדמו המות, רק על המשעול חלר המולה וכן העיר עד חלר המות עליו עקבה החיים נודעו, שמה ילכו אנשים ועל חמס עמוקה מעה לועה צמעעה שמורה חוכה שוכב איש ווח אשר ישאוח לקצרו בקצרו אשר כרו לו. אחרי המעה לא ילכו אנשים רצים לעשות כבוד לפשח המות המשפט, לא שמע קול קורא, הצי נדבות לכשנת המה" דוומס ילכו חין קורא חין משעייע. והנה צמעה האיוונה והנורח הזוח אשר תפיץ מוחה מקציב נשמע פחאוס קול תרועת שמחה, הקולרים הניחו חרונם לארץ, ועיניהם משועעות לדעה הולאח השמחה איש, נושאי המעה גם הם קצנו פניהם להציע אסורניה, והנה מוחה קענה נוסעה צקול המון חוגג, שרים וזוגים חופשי כבוד ועוגג ומחמקים לפניהם והמה מופזים ומכרכים צבל עוז.

הולכים צמחול הלוך ורכן, חתן ונכחן מאר וכלה לצושה עדי עדיים הולכים צרב העמסה זוחה ופניהם מועדות מול חלר המות לכרות שס צביח עולם ציונות. — כל צובד וקסה יום אשר חפצו להעביע רישו צבלי שמחות או צמולת היין נלוה עומה, כל שוחי נשלחות אשר יאחו בלרעות צעינים ללס דמות החיים צמקוס מושב עונות נהרו אחיהם. — עד שעיני חלר המות תגיעה המוחה צבילת ורכן, חולס מה לא קנה עוד רוח צאיש, יי חופשי כבוד וכבל כרפו, לא עלרו כח להניע אלצעותיהם, כלי זמרה נפלו לארץ וחין מרינם, כי מי ישמיע קול שמחה צרואות ונגדו נכאיש אשר מר יבכו על חמווד עיניהם כי מוח וחיכנו? היעמוד לצ איש צרואותו גלי עפר אשר נערכו לפני רבעים

התחזקה ידי איש צרואות קצר פתוח כפה פריץ חיות ומחכה למו ערפו? — גם פני החתן והכלה נזעמו, כי מללות צמחם, צידיס רפוח נעו אצרי לצ אשר שאר רוח למו אח יריעות המופה לחלל על ראש החתן והכלה, המנבך השח מנחתו, ולא הנעים קולו כפעס צפעס, הקרואים אחד בלחד נגשו ואיש אח רעשו ידקו ומחיק קוד עליהם. דמים השתמנו על אשר נלוו אל המוחה כי תחה אשר משנו לשעה רוחם הלאיבוהו כי מי זה ישות והמות עם נזעויו המפיקים חיונה נוכח פניו. — המנבך כלה צרחה, האס

נשקם בשפטים דולקוה את צהם, והאז חזק את חתנו צין זרועותיו, והנה הם עוד ושבר!
השפן אחוה, זרכיו פקו, פניו חורו, עיניו קמו בחוריתן כושענרות נעועים בלי פנוח
יעין ושואל, ווארן כסה — זעך — אחר — נקברו — לכה — — הוי זעלן בזך
לא ילכה! הנות היה עקור ונחיתך, והקברים היו סלקך וגורלך, ואת בתך הצלח הנה
לחוג גם יום שנתה גיבך לעיני הנחיים נוחים לחמד ונימד, והנה הם! השיגך הנות
ויגורך בחרנו, ונה זנקוק קדוש כאשר חייה על אדמת קדש. לך לקץ ומוות על ונשכך
שבלום, ואחרי עבור שנים רבות כאשר צן בתך יהיה לאים, וזני שלטים לך יחלכו
על הארץ, וגם אז שוע יעיה פחאום, יוליך אולי גם הוא את צמו הנה לחוג את יום
המוכה כי לא יחדלו ונשנני הצלי שוא וקרב הארץ, דור הולך ודור בא ואמונה הצל
לעולם עומדה.

דברי חפץ.

Freie Uebersetzung einer Neujahrspredigt des J. N. Mannheimer.

הכמים וכזמים, האזינו אמרי נעם, הנחשדים ונחז וחרוך ונחזני שם; ההולכים
 נשך באו והראו אור! דברי פי חכם בראשית השנה, זענא שפח עבר הנחשים למונה.

Von Alexander Joachim Schor.

ה' לצלוח יושב הכרזים, רובב זערצות שוכן שקים, לך ה' הנעלמה והמוחשח
 לכל לראש, גדול אהה על השמים ועל כל הארץ כבודך, זידך עתוה האדם, אל כל אשר
 חספן העוון; ונועדים ידעת, עתים קצבת להללך קהל רב, נסך המון חוגג, לעמן
 חריק עלינו זרכוה שמים ועל, וגשם רצוה חניף עלינו. אהה ה' רובב שמים ובגאווהך
 שקים, זרוק נח וים העורים עלי הרבעים האלה, גם זרגש קדש נשא לזבנו אל כמים
 לפני כסא כבודך. צורא הארץ ונולאה! שפוך רוחך עלינו וקדש לנו השעה הנחמדה
 הלזו, גם נשפוך שיחנו אל חיקך נשא זעדנו כנה ותפלה לך ה' אשר תהלך דוניה,
 לוען תקשר לזכותנו יחד בזכלי אמונה ונמענות אהבה אליך, ולוען תחנכונו רוח נדיבה
 כאשר אהבה. חננו נח חננו! חיה נח השעה הזאה עם ונלוח לנו, גם כל ונחשבותינו יעלו
 לרלון לשפך; עה ישועה לכל עיף ורפס ידים, ובה יולא אנוח; עה רלון לכל הולכי
 ארמות עקלקלוה לשזו זשבלום אל ציה אציהם שזשמים, ישונו ויצוהו חחה לל קורהך,
 ובכנפי חקדיך יחסינו, הנה יאמרו אליך: תעאלנו לך אדון קלה נח כרב רחמיך אל,
 ואהה זרחמיך הרבים הענה והאמר: קלחתי ונחיתי כעז פשעיכם וכענן מעלתיכם;
 עה נכונה לכל ונלית דרכו להציע חדוה לך על אשר וולא חן זעייך, ובכל עוז
 זרכתהו; ועה נהנה לכל קשה יום ולאים אשר נשפו עליו האבל, גם כל סערות לזבו
 יקומו לדוונה, ויוולא הרותה חחה הנחה: העת הזאה, יהי נח נכון ונולאה כהילל צן
 שקה, אשר זשורה ונולאה זפיו, כי אחריו יבא יום אה ובהיר, צן ישנח כל לז וכל
 קרב; גם חילים נבצר על כל רשיון רוח; ריב ווודנים הנצית השעה היקרה הלזו, לא
 לא נחזור להם; שוש ליקה ונרפח זכנפים תהיה לנו העת הזאה החמודה, אשר זכהם
 אופיר לא תקלה; חסן ישועות העשה לנו. שלום על ישראל! שלום וכל עוז על ארץ
 ונכרוהו! שלום ישע על הארץ ונולאה! עתה שלום וזכרה עלי תהבל כלה ויושצי
 צה! — לז שוח זרד לנו אלהים לז אחד ישי' לכלנו, וכאיש אחד חברים נעה שכונו
 לקבול זעזותך, בזורה ונשע נישר לכה ונעמה ועד העולם.
 הפעם אליכם אחי ורעי, אל יכם רעים כאנונים אטיף אורתי. אך זערס אשתח
 שפתי ואזכרה קחו נח ונראש את זרכוהי, זרכוה הללחה חיים ושלום, אשר ונוענתי
 לזבי לכם וזולון, שאנחיים ונועיני אהבה לזבי אשר כנהר דינור וכנוקך עולמים היא
 קרבי זוערה, שפיה רשפי ים קדש לה וים רבים לא יוכלו כזותה. שחו אחי זרכה
 ונח ה' ונה אהה אשים היום זראשית השנה.
 וכעה אשתח שפתי, ואת אשר ישם ה' צפי אוחו אשמור לזרי, ואתה אחי אשתח
 נשפי, העו אנויכם אלי ונשונו, וישמע אליכם אלהים, ישמע ויחם, יחם וימונן, וכל
 ונשאלוה לזכם יכוון.

הנה אל כל אשר נשים עינינו נחמה ונפלאות חיים ועיני חיים אל פנים : כאח
 אל השמים עינינו ענה הצקל אור, אז השמש ציפיה ידועים החיים, כעלונה יפספה
 הנה, בלילת הן ירדו עולמים, וקרנים גיידה אל כל עונק ובחל, אין כסתר ומחשבה,
 בכל שושן ופרח הפיה נשמה רוח חיים; וענה הלילה יפרוש כנפיו השמורות כעורב על
 זרמצי חל, אז עינינו לככה יציעו ירה יקר הולך בין רבבות אלפי כוכבים כענך בגדו,
 וכמתן יכהן פאר יעדה הוא אה כלונו לגאון ולהפארה; ואל ארץ נביע גם שמה נחמה
 ועשה תקפו וגבורתו; נראה ארץ נוננה ילא לחם לבצ אנוש יסעד, עשז ומרע זרע,
 כל עץ עושה פרי; פלגים ויצלי גוים קרים ונהלים לאע כמי השלוח ובעין הסדלה לעהרו,
 המשוחים נפש עוף ונחש; ה כל לנגדול ועד קטן הוא חוהם הכניח נפלאות שדי, ה כל
 עשה יפה בעתו ובזמנו, וה כל יתן עזרו כי אך לעונה ה אדם נברא כל היקום,
 כי אך אותו אהב האלהים וכל רבבות יאוריו, ויחננו ויאור לו קום רש הארץ ונולדה
 כי לך נחמיה, וכל אשר אהב רואה לך הוא, ורחמי הנשירה על שמעך!

אבל בין ענה הנבראים ימלא גם אחד בהם הדגול מרצבה והעולה ברב ערכו על
 כל אחיו, אשר לא יט שמנו לקצול ולא יכנע תחת יד האדם, והוא : — ה זמן. אולם
 גם מנרעוה נתן לו ה', הן הוא עשה יעשה לו כנפים, וכלל ירבה צרח ולא יעמוד:
 הרגעים יעבורו, השעות יחלופו, והעתים יקופו; הימים קלו מני אר; גם שנות החיים
 יידוון יידוון כגלים צים, אשר אלה יחלפו ואלה יבאו ויעלחו מקומם, וגם אלה יעלו
 צהו, יפסחו ארמות דרכם. — וכאשר חוש מהר יעבור הזמן ון האדם, עוד קל מהרה
 יעבור האדם ון הזמן; ויהי שמה ויהי עו להזמן ון האדם, כי אף אם יעבור הזמן
 מהרה, הלא ישאר עוללוה, היא מוכרת נלה, ואלס יגוע וימות ואין? לא ישוב עוד
 לביתו, בלה עת וילך כן האדם לא יכירנו עוד מקומו, וגם זכר אין לו לא יעלה על
 לב. ואשר על כן פתח נעים זמירות ישראל את פיהו ויאמר "נשכחתי כמה מולב" ונדוע
 לא אחר "כיונים כבר עברו?" אין זאת כי אם יתרון לזמן ון האנוש אנוש עפר ון
 האדמה, אשר כליץ השדה יבול ויאבד לנלה, ועת הלא רוחו ישיב לאדמתו ונו לקח. —
 הנה העת היא קנה ומה זה מופעלות הרוח ותאווה הנפש ימדו ולה לבדה אין האוה
 ואין פעולה; ראי ונולך היא, בו יאחר כל אשר חאר והדר לו, ולה לבדה אין כל מנוחה
 ותבנית; היא אם כל ה', השלים כל השלנו, ולה אין כל רנון וחסף; זה נגזיה עוף,
 נרד עשה או כעמוד על מקומו, והיא אך לעבר פנים הלך חמיד הלך וכסוע בלי הרף.
 לכן אהב דברתי, כי הזמן לא יכנע תחת מופעלה האדם ומקולו לא יסה. —

אולם אל נא יפול לב אדם עליו לאמר: אוי ואזוי, הן אזי עץ יבש, ויתרון לזמן
 נאמי, כי בלאת רוחי אגוע ואמות ואבד שני וזכרי. — מי אל? כי לא כן ידבר, וכי
 לא לך ואנת מפתח שפתי. יזכור זה ה ויאחוש, יעלה נא על מחשבתו, כי צללים אלהים
 וידעוהו נברא, וכי רוח ה' נוסקה בו, ואך לו ל צדו נתן ה' נצאות מועלה השלמות,
 ובשן צברו נשמה רוח השכל, אך לא ל צדו חלק צבינה מכל מהי האדם על מני
 האדמה; וכאשר לאין יחשב האדם בלתי הזמן, כן לאשם ותהו הזמן בלתי האדם. —

והנה האדם והזמן בעצמות ההחלשות יחדו נקשרו ויהיו לאחדים, ולכן עלינו
 לשום אל לב כל חליפות העתים, ולצחון את כל מעשינו בצרכות שנות חיינו. אף כי
 היום, עת שנה חגיגה חלפה הלכה לה, ושנה חדשה הנה צאה, ענה צכא ליום
 הגנו עת צא כל ירדו חלד, כבש כילה, לפני האדון ה' נצאות וה' יציא בנשפט אותנו
 בני חלוק, יפקוד מעשינו דרכינו ומעללינו, אם שגרתו תורחיו קחותיו ועדותיו: נציא
 נא גם אהנו לצדנו בנשפט אהנו נעלה על זכרוננו מעל פעלנו ציינים עברו חלפו
 ואינונו; אנשי — ציינים נקרח הפעם, כי עומדים אהנו בין העת אשר כבר עברה
 ובין הימים יאורו, בין העבר אשר כבר היה ובין העתיד אשר עוד ערפל החולמו, אשר
 לשיף עלעה פרט עליו ה' נצאות. כן הוא, אחי ואוהבי! ככעני אשר כל השנה יערב
 מעברו, ולתקופה השנה ישים עיניו לראוה היש בלע בעולו, ציינו, ברב רכלתו; והנה
 אם יראה כי עשה פרי תבואה, אזי יוקף דרכו; ואם לא יחשב ממשבות להטיב רכלתו
 ומקשרו, למען לא ייגע לריק, ולא יהי פעלו מואפע: כי גם אהנו, אחים נאמינים,
 ענה עת שנה חגיגה חתן ערף לנו, ואחרת תאיר אלינו פניה, נעלה על לבנו כל מעשינו
 לא עברנו חק; נשחטה ונראה צקרב ולב פנינו, אם אורו עיני שכלנו ונדע להבדיל
 בין עוב ובין רע בין האור ובין החשך; אם לא הלכנו אחרי לו, ואם יש שבר
 לפעולותינו; ואם לא, אז נחשפה ונחקרה לה יע יצ ומעללינו, וזהו נפקי הצנוה ונוסיף
 דעה על עתה שבע. כאשר אהב חוה ים נציא אשר בלין לא היה ולא היה

"למנות ימינו כן שודר ונציא לבב הכהנה" והנה לא עלה על דעת הנציא לאמר, לדעת
 וחסר ימינו, כמו יוני הנעדרת או הזקנה כנהם, (אף אם גם לעדי וחסר חלה
 יתנובו כהנה ובינה) ואי חיה תכלת נשה: חלה ה' ברחם הכל ויוספי בה ונעפר
 מן חלדונה ילנה את האדם בללמך וברמותך, ותפח בקרבנו נשמה רוח חיים, ועוד הגדלת
 חקדך אתו, כי לקלין שוער ונושל שנתחו בתפל, ואת כל טהה חחת רגליו, ואך לו לבדו
 נחה חלק בצינים וכל המי אשר על פני האדמה, אנה ה' עשה עמנו עוד אוח לעזבה,
 ותן לנו חכמה ובינה "למנות את ימינו", אשר ידאו ויחלפו ככל כפי נשרים, לדעת אם
 עשו פרי הצוהה שרש לועטה ופרי לועטה כאשר חלהם, וזנה נציא אל קרבנו "לבב
 הכהנה", כי אם נראה כי קרנו מן הדרך הטוב צייניך, ורע עשינו למרות עיני כבודך,
 אזי נשובה ונחז אל דרך יסכון אור, ניטיב ומעללינו וצלל כמפיך נשובה נחמה ונהלונך;
 ואם נבחון לדעת כי הלכנו צנועגל ישר באורח דקס, אזי נראה לעלות עוד ונעלה על
 שלבי קולם יראה אליהם והאבה האדם, הנחלחו פני הרקיע ויאמר חליו: הוא ארך,
 ואם הארץ יבניה השמימה.

והנה כל איש אשר יאבה להציא חשבון פעלו ולדעת מלכו אם השתכר או הפסיד
 מחלוה בשנה העברה, ישים עיניו על ארבע הנקודות האלה אשר יעמוד לנו לעשרה
 ועליהם נכוון מחמורנו. והלה הם: זכרון שארית העבר. התקוה אל העתיד. האמונה.
 ומעלות האהבה.

חלה הארבע הנה מייטיבי לעד, הנה הצוהה עומנו בתכל הלוו הנשמה צמוד נשמה
 רוח חיים בחשנו, וזולתם הכל הצל ורעות רוח, הכל חליר יתקן, יבש חליר ככל לין,
 ודבר אליהנו יקום לעולם, ועמו ומשבתיו, בקוחנו, דברינו ומשעלוטיו.
 הזכרון תכלת דברנו, ארוה נעמיד גם בראשון למערה. והנה כל איש, לנגדול ועד
 קטן, נוסח צבתי נפשו לבצו מנימה, ללס דמות העמים אשר עברו עליו. לולא
 זאת היו ימינו אשר חלפו, כלל היו, ואף אם יהיו ימי נסוחינו שבעים טנה, ואף אם
 נבא בצבורות, מלאש ותתי יחשבו, בכל מולא בקר היינו כאלו היום נולדנו, היום ילאנו
 מרחם, ימים עברו נמחו ומזכרוננו, לא יזכרו לללח; כחלוס כחזיון לילה אשר יבא צרב
 עיני נכסול חרדונה עלי אנוש, בחיץ האדם נשנתו אישו? את הכל ישא רוח, בגנתחו
 קוסה, השכחה לקחטחו לה לונה, לא ישב לצעליו, ולא יכירנו עוד חליו. — לכן
 אחי ורעי! אל תשינו יד לפה לאמר: לה' דומיה חלה, — אף חנו שבה צרכנו אין
 קץ לרוכב בערבות, אל חתנו ונעלור, על כל עוב אשר גואלנו, לשוכס חסה חקדו כל
 היום תחלחו אל חתנו ונעלור, על כל הגוולוטי עלינו; וזיחר טחה על כי נעש בחוסנו
 עץ הזכרון, אשר בללו נחיה, הוא עמוד החון והיחד הנאלק, עליו כל כבודנו יתלה, עונו
 נקור חיים וצלעליו ונה אנו? ונה חיי האדם בלעדי הזכרון? ונה טנה דבשות לחלחוח,
 הכחה כל עוב ובעים, אם לא יהיו שמורים בלבנו? השעיף עיניך בו ואינינו, ונה כל
 תענוגה בני האדם בלתי הזכרון אשר הוא נשנתה מיימים חלפו? זו נשבע שבע שנתחו
 גם בחלחית הימים אם נעלה על לבנו ירחי קדם ושנים קדמוניות. ולנה כל חונדה
 הגבר ותחוח בני האדם, אם קל נהרה ישכחו והיו כלה היו? על הזכרון ימיה האדם,
 בו נקשר ספיל חתנו וצלעליו הוא אינינו אדם. כל איש אשר בלב דגש חתנו ה' יוכל
 לעווח מנשכיות לבצו ונה יגדל ששן לבצ האדם אם בחלחית נסוחיו יראהו זכרונו כבראי
 נוולק כל הועעים אשר נעשו חחת השמש צחיי הצלו, כמו חי. — וי צבס צח ציינים
 אשר היה בחליטות ונלא עם הזון הצוגר, יעלה על לבצו שנים חלפו וישבע ענו, ונעין
 ונחה פניו ינהרו. הציטו וראו ונעלות הזכרון כי רבות טנה, כי הועע וכל חלה עוד
 ויחר יגדל לעשות, כי כל יגון כל עלצ אחרי אשר נקום ונחעודד ונמנו יתקן לשמחה,
 כל חסון לששון. הנחנה חנה; ואיך יטנה חלי גיל וישים צרכה הגבר אשר נשצרי חלרות
 ונכרי נחלי סיגון קצוהו גם לבצוהו לפנים, השחרגו עלו על לוארו, אם יעלה על לבצו
 איך טקס אז כבודו ונחיו, לבש סכריון חווכה וצטחון חלצשה, ויש טכמו לקצול נעל
 סתלחות אשר אשפוחו אף אם היו נוסח לעיניהם, לא וכל ולין, ודוונם טכה לאלהי חקדו
 עד כי נשחו מיימי חלרות ובחרנו משצרי היגון, והולילו למרחה ים. הזכרון הוא אצי
 הנקטון אשר ויי כנהו וורה? — הזכרון הוא הנשענת עליו ישיעו האדם בלבחו לנקטיו
 צמודי חיים; על הזכרון יתם האדם על פני האדמה, וצלעליו הים הכל הצל. אשרי
 האדם כי הזכרון לו לחבל, אשרי הגבר אשר השחר לו העט ומשמרה נלח מיימים עברו,
 זכרון נעשות נחמודות, צס טקס שיח לפני הארון ה' לצוהו, וצדמיוונו עלה על כפי
 רוח אל אליהם גבוה על גבוה; מיימי חילוח והנעברו, עה חבל ונלווח וכל חללי
 הצריחה שחקו לפנינו, וההללחה יתה סכנת לנו וסוכנת בחיקו, אצויתנו צונח אישים

עולו והנחנו פרי תצואתם אכלנו; ונעז תקענו כף עם רעים אהובים, ולבזתינו
 היו פתוחים לרוחם; ונעז זה ילאנו על ונרצני הצל לקנות לנו יד ושם טוב נבחר
 נכסף וחרוץ. הימים האלה עד עולמי עד יעלו על זכרוננו, נלח לא ישכחו. — גם
 יני נכחוב ויגון אס יבאו עלינו, אס יד ה' תגע בנו לרעה ושדי יגור לנו, אס לרוע
 נפשו יחשו ונפלט לנו, ועקבותיהם לא נודעו, גם המה ישאירו לנו זכרון קדש, עוב
 נכעיס למנה, גם זכרם יהיה ברוך, כי כלרוך כסף ילפסונו ויבחנונו; המה יקבלו לפנינו
 המסקלה העולה בית אל ויביטונו ונפעלות ממים דעים, אשר דרכו נקשרה לבצר נמליח צ כ ל עת.
 — אשרנו מה עוב חלקנו, הצל נעים נפל לנו למנה, זכר ר ון שמה, זו חיינו מלואים,
 ושריו: הנסיון, גם הוא פרי עוללנו ותצואתנו אשר תשאירנו לנו העת אחרי הסרה מאלחנו.
 אהה צומס חיים! ברוך אהה לאל עליון אשר נעז אחרך בחוכנו לחיותנו כיום הזה.
 הזכרון והנסיון יחדו נלמדים, יקרים ומהב ומחרון נמנמים; אשבי הגבר המה לו
 נבל, כי זולתם הכל הצל.

II. הזכרון אשר הוא לנו משמרת ון העבר, וההקום אל העתיד, המה יחדו יתחברו
 ויתקשרו ערי יתיו לבשר אחד. וכאשר לא ימלט כל נמלא מניסיון לו נמליח, ועוקר נבדר
 זולתו, כן גם צמי' האדם כל מנעה ופעל הוא אצ או תולדה למעלה או פעולה זולתו,
 וגם כל קורתיו כל אהה אוחזה בעקב רעוהה כרחוקה השלמה אשר אשה באחותה
 תהלכנה ולא תתפרדנה זולתי צחוק יד, לכן גם המה הוא אף פרי העבר, והעתיד
 מהמה יולד; וכאשר נלחב המה, כן גם עלמה תשוקתנו והשתנו אל העתיד. כלנו,
 צני אדם גם צני איש, כקטן נבדול, כעווד נמרוס שלבי קולם ההלחה, כמסתחר בשפל
 המדרגה, כלנו אל העתיד ייחלו נבלין עינים, גם כל איש ננצוה ונמאס קטן ערך
 ושפל חכמים, גם לו העתיד למנה. — אף על העתיד יהיה הגבר, ואף אס המוח
 עווד אחר כוחו וציוו חרב שלמה, עוד נכל זאה יאקוף ויקצץ ליום המחרת כי אקף
 עליו מיהו; ששה ימים יעבוד האדם נזעה אשו, ילא נפעלו ונעבודו אף למען הכן
 ליום השביעי; בקין לא יתן תמונה לנעשפיו ושנה צעינו לא יראה, ויאגור אל
 הקרף, למען לא נצטקתו יחבל אצ לחס עלצים; וצדי חרולים יעמל כאשר תעשייה
 הדבורים, למען יכון ביתו, וגם זרעו אחריו יירש צרכה, ויניה יתרו לעוללו.

עד המה דברנו מילרי ומעללי איש באשר הוא עשר ון האדמה, ומעשר צא ועד עשר
 ישוב; עמה נביעה ונחמה זו נולד היותו בעל נפש ורוח ובכל דרכיו ומשכיל. גם אחד
 מאלף לא נמליח, אשר לא תתוה תתוה אל העתיד, אין גם אחד צהס אש ירות
 למחורו הנמנעים אשר אקף עד כה ויאמר די. נוקפ לזה אס יעלה על לבנו זכרון
 עוב נומים עברו, עוד יתר תגדל תחתו ליעים יבאו, למען ישאירו לו גם המה זכרון
 נעים כיעים עברו; כאבר אשר אחרי שד אדמותו יתוה פניה ויזרעה זרעונים, אל נשם
 נדבוח ייחל, כן גרסה נפשו לתתוה ליעים יולרו. למען נוכל נלצע אס אשר זמנו, לכלוח
 ונעשיו בדרך עוב ונחא, אשר ינאל הן צעיני אלהים ואדם, ונוליא יקר נמולל. (כי
 צלי תסונה תחלת ונעשיו על שדה תכונה אינו עוד נקי וכל תלחה וערב רב) לכן
 כל איש אשר תשאיר לו הזמן זכרון עוב וערב למשמרת נומי נעבודו, והוא: כי הואיל
 לכה ציני הנוער נמסקה העולה בית אל, הוא גם עד זקנה ושיבה לא יתן ערף נבינה
 ציראו נלל תכלים וקבותו אה ילדותו; וגם האיש אשר לא היה מואשר כמותו, ואף
 ציגון ועלצ ימים אל לבו זכרון ימי השחרות, כי גם לא נקה המג כף רגלו עלי ומסלול
 הדעת, ואף נצרות הימים צאו אל קרצו תכונה ותצונה. כאשר יקרה תחא פעמים אין
 נמסקה, זה יאמר: מי יתן וימי הזקנה יכסו פשעי הילדות, והמעות נעורו בל זכרו. —

כן הוא, אהה האהובים, מי האדם נקשרים עם נצנו, ומחוחו ומתקוה יעברו (*
 אה הזמן. אלה המה חלקו צעור צמיים חיהו, כי למנה לו מיים נלצעי תמקוה? האם
 לא היה עוב יום המוח מיום הולדה? תמקוה הוא תהצל אשר ירכס אה האדם
 לאלהיו. כל תמלה כל המה הוא תמקוה אל העתיד. לכן גם היא למנה לכל
 איש ואיש למען תהיה לו עזר כנגדו צלר לו. — אולם נעמיק נא שאלה, נכלה
 נא ונראה איס אימה וחיוו הוה תמקוה, נה נעבור תמלים לקראת העתיד, האם
 היא תכלוס חזיון לילה, בערב הוא צא ונצקר אינו? מה המה תלומות כאלה אף
 אס לא שוח יצברו! הלא נחוחה כמו אלה תרב ומתקוה לנו העת, אכן מיס נשעף
 ונרמחה תמקוה אליה כאקוף עמיר גרנה, ולא יודע עוד ונקוונס איה; ואס היא פרי
 תחוחות ונשאלות אשר ון תתפעלות ותתאמנות תלב יבחרון, אשר כקלף על פני המים

(* ון ויעבור אה הכושי.

הנה הנהגתו כוונתו וימק? השם הרגע נפשנו? האם הרגע יקרה כמות, אשר זה כל שקע לבצנו ושלותו תלויים, אך על אחי זהו נוקדה, ועל קורי עכביש בנתה קן לה? הלוואה יקרה תקוה זה שמים? ואשכ כזה בשם תוחלת יבונה? וכי האמרו: כן הדבר, כל אשר יקעד לבצ זהו, ילהיל פני גבר וינחמו מעט מעלבונו וינרגזו בעת הסרה, הוא בשם תקוה יבונה — האמנם לדק הדברון? חי אל וחי נפשי! כי לא תדקו בדברכם, תזכו בשמפכם; אך תקוה דבר הכותן שמתה קימה בלב אים, אשר ישביעוהו ענג ונחת גם היום גם מחר, וגם בחרית הים ישביעוהו הכרוך שמתה עד בלי די, עד כי מרגשת לתחלתו יתן שנה והודיה לרוכב על צמחי עב, אך לזאת יקרה בלדק תקוה. אולם לא כן השמות אשר גם תהללו אים, והתקוה אשר זה תקשרו מוסר שלומכם, העה לא ירוו למאונכם, ולא יעללו ושאלות לבכם אף צעה אכלכם מהם, אף כי אחרי אשר יתלפו. והנה אך לואה יקרה תקוה נחלת שדי ומורוים: — מהקוה הגדולה היא על לבנו, כל אחיותיה כאשם נחשבו, כחלום חזיון ליל אשר יצין יחלף ויבש; בלעיה לתחו כל ושאלותיו; בקלף על פני מים אשר ימים ראש ויחד מעט וימק, כן כלמו אך משאות שוא ומדומים. וכל אים אשר עינים לו ולב להצין, יראה וידע ההבדל, אם אלה התקוה, האמה אשר אחרנו נשים ומגמה פנינו וכל לבצנו ואם אל אלפי אלפים ורצנות לחלום אשר בעשר ימורים; אם האחרונות ינאלו אך צעיי האדם, אזי לא ינאלו מנוחה ומרגוע, ושלות לבצו תעש לה כפשים. אולם האים אשר ישם ה' מצטחו, ואם הטוב צעיינו יעשה, הוא יצבור בראשונה, יקשור התקוה הגדולה הלזו על לבו ויהי הקשר חזין, כל מהשבתיו ומפעלותיו עליה נכונו, הוא ינאל מנוחה לנפשו, הוא יעב על שעריו שוקע וצובע לא ייחל רע. האם! ווי כוהו וואושר? נפשו צמחי תבורך, וגם עת יעלה לראות אור פני מלך, אשר ילבו העשר והאשר הזמני והנלמי לנונה. התקוה היא משען ומשענה יחד נאמן, ומערה אליה כל ושאלות לבצו יקלעו. הן ישאח ויגיל בנה אים יענה על לבו כי גם אחרי אשר השבו גויהו לעפר ומנוה לוקחה, עוד צו נשמתו אשר נפח צו ה' בחקרו הגדול, והיא השאר למשמרת נלח, הגיע עד שער ה', והשבע שובע שמתה אים פניו. שמה תחננה ונעפר ומנוה, יורק עליה מים טהורים וטהרה; וכן זה ישים אל לב ויוכל לקוה כי גם אחרי מותו ישאר לו זכרון נלח עלי אדמות, אים צמחי יזכרו אים שמו, או מפעלות ידיו ישאו שמו לתפארה — זאת היא התקוה! לואה יאמרו "החולת" ובלדק ואמת "תקוה" שמה יבונה; לא חזיוני ליל אשר רגע יליו ויפרכו ורגע כחמיר ינולו; ולא ונהלות אשר רגע יצדקו ורגע יעלו בשהו ויאצרו: לא כן אלה אשר יקוה אים תמים ודק, "הקוה נלמת" שנים, והמה חלק אלוה ונחלת שדי ומורוים שחק. אל הנלח נכראו אים יקום עליהם הזמן השודק, הפלו צידו לא ילח. —

אשרי האים אשר ישא התקוה היא בקרב לבצו פנימה, הוא ישא חובר נחמד הון יקר ונעים. אשר מיום ליום וועת לעה יבנה עשרה מוים, ויעשה פרי תבואות לוכביר לפיים הזמניים והנלמיים, אך הוא ישאח וירכן אים יראה צמחי ילכו הלוך וגדול, כי יגלה לפניהם כל לבצו, יחפוש להם ומלפוני בענו, ישים אל קרבם תקוהו ומחשבותיו, למען יראו ומנוה וכן יעשו גם הנה, אה אשר החל לעשות יכלו הנה, אה אשר הביט באמונה, גם הנה יחזו, יציעו ויזכרו לאמרת ה', לו גם הנה יעו און ושכם, ואה אשר זרע בדמעה יקלבו ונהה ברכה; אך הוא ישים אלי גיל אים יראה, מפעלותיו ומעשי ידיו יעשו לו די ושם גם אחרי אשר חלל רוחו, והוא לקברות יובל, יצא צלור ויענו בעשר צמלע וצמלנן, זכרו לא יסוף גם אחרי תירשנו השולעת, הוא לא ידע ענג, דאמה ודאמה ירחיק מאהלו, יגון ואמה כי ירשם ארצות ידיהם עליו, כמלונה בצחקה הנה, וכללני ערב חיש ונהר יענו. — אלה הנה שמתה חיים אשר ילהילו פני גבר, הנה יחזקו ידים רגוה וצרכים כשלות יאנוה, הנה ינהלוגי לאע לאע למורוים ונחמי הנלח ולא יוליכנו הועה בדרך, הנה אשרנו ועשרנו על פני האדמה ופרי תבואת הזמן. התקוה היא בשם חיים, ונהה אלוה רוכב שמים; ומשגב ופורה לעמות צלה, לעני לאציון ולרוח נשברה.

III. האמונה והאבה אשר נתנו למורשה לנו קהלה יעקב, הנה לבדהן ומקורות נעושים ומנאנים, למזק בקרב אים ולב עמוק אה תקוה הנלח ואל-עוה, והנה חבל נחלתנו, אשרינו ועוז לנו, לא כירא ומחנה הזמן המלוק והשודק, פי לא יוכל לקחת מאתנו הקבלה היקרה הזאת ציד חזקה. הן כל תקוה כל תוחלת, אים אך לואשר הזמני מערשה, ולא בהררי קדש יסודתה. כמץ לפני רוח הוא לפני הזמן האכזר, וגם אים חתמשה, רגע כשבלול תמס תסלוך ותהי לו לשלל ואיננה כי לקח אותה הזמן. כל זכרון *

עוז אשר הוא שארית ציונים חלפו, ושמורת ציונים עברו, הפך ליוגן ואכזבה, לב שונח קדורו, בעל נפסק, בעל הדבר בעולם השמחה, ועוד יוסף עלב עמו. אור פני הזכרון ילגש קדורו, וכל נפש חונלת לדעה חולס האמונה לגלגל תקום, ואף אם הזמן חילים יגבר ואזרו חללי חוץ וחייל כגבור לרוץ ארצה, חרצו ריקם שוב אל נדחה, עליה לא יתגבר, והיא ביהד צוקוס נאמן כלל לא יען, וכאור חלויש צלב ים, אשר אף אם ירעשו גליו ויהטשו כי חסה לו, הלוך ונוקונו לא יעוש, השבלת לא השפשוט ועוד יעוניהו הכן בקרב לבב, כרוח קועה וקער הוכבזה שלהבה אש גדולה העולה שמונה, ויפיה רוח חיים הוך גחלים עוונות אשר כנועע ככתה אשם צלפטר, ויעל אוחס צלבה אש השמונה — כן האמונה אם לא אך על שפה חניפים כי אם בקרב ולב ושכיה — לא תירא ונקערות הזמן, לא לבד כי לא התגבר עליה ולא חוכל כפוחה, ויהי להפך כל עוד יגדל כחה כן יגדל גם שלהבה האמונה העוונה בקרב לבבו, והיתה לאש נחלקתה ותחר אה היליה, ליל השקט והעזובה, אשר צעד עיני שכלנו יתחוס ויוליכנו הועה אין דרך. ולכן דעו חיפוש ורלו ועלה האמונה, אך היא האזור ונהים אונץ ותחוק אך באורים כרחל אור, וכן אחר ונלך ישראל אשר רוח ה' דבר בו: "הנה עפחות כחה יוני, וזוה בשעלך יוני שבותי עלי חלו, עליהם אין להסוף ונהם אין לגרוע: אך הצל כל אדם, אשם וחסו הגבר כי צוה נחשב הוא, אם רוחו יחיש ונפלט לו, וגו' אל עפרו ישוב, לא יכירנו עוד ונקונו, לא יזכר ולא יסדך; כארזים בנתחיים יארצ לו הנוח ויווס הולדו, וגם צחקפד ה' יעוים אשר חרלה לו וכתה לו להצל. אך צללס יתהלך, ונקסה נקוסה על פניו, ולוט לוט על שכלו, כי אך הצל יתויון, ונצחר שבותיו צחקפד וחסו יבלה, כל יעויו ונאלוזה, ויעוול יאסוף ויקצוץ ילצור כעפר כסף חורים חורים, ויניחם לאדם שיהיה אחריו, וצטרס ישעב פני הנוחה יגיעהו יצא ונלך צלחות ילעד לעדי אונז ויוליכהו אל חסר וזוה. ורע עמי הועשה כי לא ירע וני יאסוף וישלוע ככל עמלו שחול עוול חסר השונש. אם כן, ונה קויהי ה' ונה סיחה תוחלתי ותקויה אם לא אליך ה' ? תוחלתי לך היא, וצך כל ונעניי קלה! אמה אל ונקתחר ונשבזי וננוסי, נוחס לבצני ושמתהו ונל חירא ונוה; ואף אם ארחה ונלך צלחות פנים אל פנים, ונורל לא יעלה על רחשי שחר פתוח לא יצוניה כי לא ירע וני יאסוף וישלוע ככל עמלו שחול עוול חסר כי לבי נכון וצטוח כי מינו תקחי, ותחמני ינויך ה' הנאדרי כחה, ותזילני אל סיי הכלל. וכן הוסוף נעים וזמירות לאור, אך לאלהים דומי נפשי צו שיוני ונעשה, כי עונוה תקוהי. — אשרי הגבר אשר נכף ה' בקרבנו רוח אמונה כזה, הוא ישר אולר נחמד צבחי נפשו, כעץ שחול על פלגים יצלי מים לא יחדל ונעשות פרי הנוחה לנכסיה, הנעוזה אלהים ונאשים. —

כל חכם ואיש חכמה יחגור חללו אזור האמונה; אז בלי חיונה וסוד, ישחק לפגעי הזמן יחד.

IV. אכן לנען סוליא האמונה העוונה צלצנו לפעולה אדם, ויסולו ונעניותיה חולה לנען ישחר לכס זכרון נח עליה התהלכון, אל חמנו ונרגוע לרוחכם אשר בקרבכם פן ויך בעללדיס, ואת אשר לא ירוס הזמן בעצרתו החרסו אהם צפיק רוחכם; שיעו לבסם כי הויראו ונמנה עזר ותועלת, לעולוז חן צעיני אלהים ונאשים, לנען ירע אמונה הזמן כי רוח ה' נוקסה צכס, ההספכו בתהצולות לעשות ונפעלות, כבוד ה' עליהם יראה, וכל אשר עוב צעיני האדם; עשו ככל אשר לאל ידכס לעוזה ארץ ונכורוויכס, לנען יאל לכס שם תשחרת על הארץ, וצוה תחלו כבוד, וגם תחילו אוחו לשלסם ולרעעיס; שיהו לכסם לעוזה אחיכס, לנען חרצ פרעה גדולתכס, וישחר לכס זכרון נח; עשו לביחכס, לבניכס אשר נתן לכס ה' נחלה וקגולה, נהלו אוחס צמקולו האמונה, ואם הנה על האמונה יאנונו, יהיו גם ציונים יבאו עדים נאמנים על הים רוחכם; החיש אשר עמה ונשחק לפניו, והאשר הזניו לו הצל, כי יראה עמי ואצוני חסר כל, אל יעמון ידו צללה לאנר; לולל חפץ ה' דכאו, כי אז יתהו גם הוא כעווי כעשר והון רב, אין זחה כי אם ונה יאל הדבר להעלותני על פקתה ההללחה, ולהוריד אוחו אל שאלו הקשר והכפן, וחיככה אוחל עשות דבר למרות עיני כבוד ה' — מי שדי! וכה לחי! כי שר וכוז ונשחה שפחיה, הן ויי זה בא כבוד ה' ? הלא כרחוק ונזרה ונעדר ובכזהו עמך על הארץ, כן גבהו ונשחזרו ים וננשחזרו גבר. אם כן מי זה זה תכלית שדי יעלה ? הלא ונקרא ונלא הוא, ונאשבה לרעך כנוון" כנוון; כי כ ש ש ד, וזה אין פנה חריתנו, יקוד ונאסד עליו השען, לכן אחי, השמרו ונאולו לנפשוהיכס צבל יהיה צכס חמא, פן יראה ה' ורע צעיניו, ויעולל לכס כאשר עווללתם לאחייכס האציון ופניו ונעלליכס תחכלו, — דעו כי העוצות והרעות הבחות ונאסדון ה' לצלוח כאשר

ישנו כן יסעו, ולא לעולם חסן, כום ההלכה ציד ה' הוא לאשר יספן צו יתנו. לכן אך לך לך חרדו; וכי ינווך חריכם או שארכם הקרוב אליכם, וכן גם גר ותושב אשר לא נצית חריכם הוא, כי עשה ידו והחוקקם צם, וסייתם להם מושכי חסד. אשרי ונסביל אל דל לא יירח רע, בכל עת ככון לצו ובעומו, כי אך לךקה תליל עומוה, ועל כל דרכיה יגה אור; עשו עוב בכל עת מלוא; כי תראו עני ואביון אשר חיי לער יחיה על לחם לר וימים לחץ, וערום ילך צלי לבוש, וסייתם לו לעזר לעת לרם, ובכם יעמוד לו רוח והללה; לאיש אשר נפשו עליו תאבל, שלנו כחומים; כושל יקמון מליכם, וידיים רפות חזק; קערו לצב חנום השוכב על ערש דוי; החיו לצב זקן ושבע ימים ההולך על משענתו, וכסף חין לו לשבור רעבונו, איש איש כקפת ידו ותכלו. זרעו לכם זרע ללךקה וצרב הימים תנואלוהו. היו כחומים ובעומים, כי ישעה פרי תנואלה לשמכם ולזכרונכם עד עולם.

גם האהבה היא משה חלום, נקחת שדי גבוה על גבוה; דרכי נועם כל דרכיה, שלום וצרכה כל כתיבותיה.

סוף דבר. חלון הילורים! היום עת עתה לחומים תבונך, ומהה פתחה חרוצות השמים לשמוע אל הדנה ואל התפלה; היום ציום הזכרון עת תציל משפט אלוהי, הפקר מעשיו, פעל פעלנו צנתה חלמה — הלל הוא בנספתך — ובקדמה רועה עדרו העביר גם כל הפלה וכל חמיה אשר הצח היום לפניך; היום צבקה ליום חגנו גם לחנו נסיל מה תחננו לפניך, ומהה שמוע מן השמים לתה לכל איש ואיש די מחסורו, על כל פשעיו חקקה אהבתך, וחסי עקרצנו אליה הככר: שאלה וקאלה איש ורעפה וכל החליות והתשוקות המתועבות הצלות לרגלם. שלא נל לנו אורך ומהתך, שפוך עלינו רוחך, וקמ התקפה הנקובה על עינינו עיני צער, למען נראה איזה הדך ישכון אור, לעבך בצל חיים כאשר אהבת, העובות אשר גוולחנו עד כה לא יותשו נל מזכוננו, יחוקר בלחנו התקוה והאמונה, ויורונו לעשך חקד גם לחנו את חסינו החנין, ולא יפרחו השלום והאהבה ציינו, וימי כוים הרם, עד נל יבא שילה, יום הגאולה והישועה, יום אשר בו תנואל הארץ אהבה ואהבה שלום ורעות חכמה ועם אלהים כוים לים וחקים אמן. —

Von Prof. S. D. Luzzatto an Prof. S. Pinsker. מכתב.

ידידי החכם היקר שלום! בשמחת לבב קראתי לקוטיך היקרים מפז והחליתי קריאתם פעם שניה. ישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא שמו של פירקוויין, ששם נפשו בכפו ולא חס על גופו ועל ממונו, עד שהוציא ממצפונייהם ממונים יקרים כאלה — ומה היה שכרו? הקראים לא תמכו בידו להוציא לאור אוצרותיו? אין בהם אהבת הליטוריאטור והקדמוניות? ואפילו אהבת כבוד עדתם ואכות אבותם? כל שכן שהוא ראוי לתהלה.

וגם אתה ידידי היקר עשית מלאכתך באמונה ובתבונה רבה, ובהבנת שירי הקדמונים הצלחת עשו יותר מכל חכמי אשכנז, גם כי עדיין הנחת כה וכה מקום להגיה ולפרש, ואזכיר עתה שנים נרגרים שגשאר בזכרוני. בעמוד 166 המשורר כתב הרעותו לצורך המשקל, ועשה המקור הרעות כיו"ו תי"ו כזולת שיחיה השרש מנחי ל"ה, על דרך השכת חנות אל, ואתה תקנת הרעו, ונשחת המשקל. —

ולא ירע לאיש פער משנאו וצרה, בהרעותו לנפשו; ירע כצ"ל ברי"ש לא כדל"ת והכוונה כי האויל מוזק לעצמו מבמטא שפתיו, ואויבו לא יוכל להזיק לו כמו שיזיק הוא עצמו (האויל) לעצמו. וצר לי כי עדיין לא באו לידי תשובות תלמידי מנחם ודונש, וזה ימים רבים שלחת מחירים לאחד מירידי.

ובמקום אחר (בעמוד 48) המחבר אומר הטלה נאכל, הטלה אינו נאכל, ואתה חשבת כי כוונתו על שני מלאים, וכאמת כוונתו על מזל מלה. שמחתי כי ראיתי כי גם אתה לא אמרת שהקראים הם שהמציאו תחלה הנקדות והמעטמים, רק החליפו נקוד בנקוד, ואקוה כי תסכים עמי כמה שכתבתי נגד החכם גרעין בהמגיד.

טובים ונכוחים דברוך בהביאך המענות לשני הצדדים בענין זמנו של משה דרעי ועל החקירה הזאת התישנתי הרבה, ולכך התמהמהתי לכתוב אליך, אבל סוף סוף אין ספק אצלי שלא היה המשורר ההוא בשנת ד"א תר"ג, ואיננו הוא משה המדקדק שהזכיר סלמון בן רוחים, והמדקדק לחוד והרופא והמשורר לחוד, וכמה משה אברהם נולדו בפ"ס במאתים שנה. ומה שמחייב אותי להכחיש קדמותו הגדולה איננו מפני שלא אאמין שהיה המשקל נהג זה אלף שנים, ולא ישקשה עלי להאמין שר"ה ורמב"ע למדו מהקראי, אבל הם שני דברים. האחד כי הקראים בתחלת הפרדס מן הרבנים היו דורכים דרך הקדושה והפרישות והטהרה והחומרות, כנראה מכל מה שהבאת מראשוני מחבריהם, ולא יתכן שיהיה ביניהם בימים ההם איש חכם ופיישן גדול שינכל פיו כמה וכמה פעמים ויחלל כבוד ל"הק כשירים מגונים כל כך שאתה לא מלאך לבך להרפס כל דבריו (כגון בעמוד פ"ב), כמו שלא אאמין שהיו משוררים כאלה בימי לושטער וחבריו כבאים כאלה אשר יתנו אותם להרפה ולקלס לבעלי לא יסבלו בקרבם דברים אשר יתנו אותם להרפה ולקלס לבעלי ריבם. וע"כ נ"ל שהקראים גזזו הדיואן ההוא והסתירוהו כדבר אסור עד שכמעט נשכח זכרו, והשני לא אוכל האמין שנתחלת המצאת השיר השקול כבר החלו להשתמש במקראות שלא כדרכם ודרך שחוק והתול, כגון שיאמר אדם לנשמתו (דף ע"ט) לו יש חרב בידו כי עתה הרגתיך — היש חוכא ואטלולא גדול מזה? וזה נמצא אצלנו באחרוני המשוררים, כגון חריזי ועמנואל, אכן אין הרעת סובלת שראשוני המשוררים יעשו כזאת, וכפרט הקראים, המכבדים את המקרא יותר מהרבנים.

גם המנהג לכתוב מספר השנים בנימט' בפסוקים כמו שאנו עושים לפ"ק מי יאמר שהיה נהג זה אלף שנים? ואני לא ראיתי עד תחלת האלף הששי.

אבל שלשלת היחס מיוצאי הלציו של המשורר (עמוד מ"ט), בזה יסלחו לי בעלי מקרא אם אינני מאמין בה אמונה שלמה, כי בענינים כאלה כבר מצאנו אצלם דברים כדויים, ומי הוא זה כאנשי הגלות שיהיה יודע שלשלת יחסו עד שש מאות שנה לפניו? ודי בזה, ואתה תשפוט.

דף ע' וירוק וקבכ"י והרוק — למה לא תקנת ותק רק, עתיד כמו תקרב שלפניו. — שם ודאי כך צ"ל: השוף סוף דורשיו ישוא יקראו לו. ע"ג בהחבירי — ואחריו — שמו זרח — יש כאן ג' שואים במקום תנועה. לך נא ראה, אולי יש געיא אצל השוא, השתוממת (כהערות עד 140) על נוסחת אכביר את עלכם — והוא כד"ה ב' י', עיין מנחת שי.

דף ע"ו שיטה אחרונה וְעֵלוֹת תְּעֵלָה, נ"ל מן ועלהו לתרופה, ואולי צ"ל וְעֵלִים, או אמר עֵלוֹת תחת עֵלִים. פ"א הַלְעוֹלָם — ואיה היתד? וכן (דף ע"ו) במבחר ההרים — איה היתד? אולי יש כאן משפט בלתי ידוע לי — אולי יש כאן איזה סימן פרטי כנקוד ההחין הללו — השירים מנוקדי? שם צ"ל כְּמוֹ נָבֵל — סְגוּרָיו.

פ"ג ויעשיר איש ויורישו (וימיתו ויעביר נחלתו לאחרים) למחר, ואם היה (ואף אם לא ימות) תְּמוֹתָתוֹ סביבו (המות מקיף אותו והוא תמיד ירא למוֹת, או ימותו קרוביו).

פ"ה אחרי דרכי אעברה וכו' הכוונה: אני הולכת לדרכי, למקום שיש לי לילך, ואמרת בלבי שיש לי רשות לילך בלי שיעכבני אדם, ואין לי שום פחד ממך, כי נשברה אימתי — לי בם (בדרכי) כְּרִשׁוֹת יש לי כמו רשות ללכת בדרכי.

פ"ו וימסיר, אין ספק שהוא חוזר לְאֵל, הוא גזר על העשירים שיהיו טרודים בחשבונותם, ועל העניים שייגעו ויעמלו, והנה מקרה אחד לכל. צ' ו — בחצרותיו, וכן צ"ה ו — בְּהַאֲסָפוֹ, הו"ו שורק נחשבת כתנועה, והשוא שאחריה נע, זה על דרך הנקוד האשורי, כי במלת וְשִׁאֲתוֹ (חבקוק אודיםא) הו"ו שרוקה, לא כן במלת וְפָשׁוּ, הו"ו חטופה (בשוא). והנה המשוררים כלם מסכימים בזה, כי ו ותנועה אחריה היא יתד, ו ושוא אחריה היא כתנועה, אבל השוא שאחריה הוא נח אצלם (ראכ"ע במאזנים, ומשהן חביב בדרכי נעם), ורע"ז עושה השוא ההוא נע.

דף צ"ו הערה 3 לא צורותיך, אלא אכריך. ק"א חֲטָאוֹת זֹר, קבוץ מְזוֹר לְכָל זֹר — רָמִים עֵינָיו דְּמַעוֹת פְּנֵחָלִים. הרי זה כעין מה שאמרת בחלומי (דף ס"ג) יְצַרְסָפִים, ואולי יותר טוב לכתוב יצר רספים, כמו כאן זֹר רָמִים — ומה שאמרת (ס"ד) כי מלת ספים לא היתה חסרה יתד וכו', לך בקש ולא תמצא ככל שירי הקדמונים יתד וב' תנ' ויתד, וד' תנועות. שם אלהי אין דמות לך באלים — מלת לך נחשבת כב' תנועות, אולי יש געיא אצל השוא.

ק"ג כדבר חזיו לך — צ"ל חָזִיוֹ — נָךְ. ריש ק"ה אספים לְכָל-חֲפֵץ, מְלֵאִים בִּין, וְךְ - כְּרַק (וְשׁוֹא) סָר מְכַלֵּל אֲמֻרָתָם — כן צ"ל.

בסוף דף 55 כמו גזר וכתרים — צ"ל כְּנֹזֵר ו - כתרים, או כמו זר וכתרים.

56 גב ושערים — צ"ל גב וישערים. שם יאור ומאורו וכו' צ"ל יאור כמאורות וכו', או יאור מאורו. 136 ויקרא ראש למזלות, צ"ל וְנִקְרָא. ועירי יעקב הם עיריים עשרה ששלח יעקב לעשו, או עשרה חמורים ששלח יוסף לאביו נושאים מטוב מצרים, ומפני שהיתה הסעודה בנן ועל יד הנהר, אמר שהיו שם עשרה חמורים נושאים כל טוב, כחמורי אביגיל שהביאה לדוד מאתים

לחם ושנים נבלי יין וחמש צאן עשויות וכו' ותשם על החמורים . ובמקום
 בלחם צ"ל בלחם, ומלת מְמַיְנֵנו מלשון אשר מנה את מאכלכם, החמורים
 היו מזמינים לנו מאכלנו בלחם אביגיל שהיה על גבם. במלות אמרו לי
 חסר תנועה אחת וגם אין להן הכנה, וצריך לתקן, ואין רצוני להשמיעך
 דברי נבואה או חלומות, כדי שלא תוסיף ותאמר שהם דברים בטלים.
 ודע שאם היה לי פנאי הייתי נותן לפניך הגהות כהנה וכהנה, ואל
 תאמר שתיקה כהוראה. ואם תראה המשורר לעממעים, תתן לו תודה
 בשמי על ספרו אשר שלח לי. ושלוש רב, וה' יצליחך להוציא אור
 גם החלק השני, וגם כל מה שחדשת על הנקוד האשורי ועל חכמת
 הדקדוק, ועיני רואות.

אתה עתה ברוך ה', אתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום,
 כנפשך וכנפש הכ"ח פה פאדוכה היום ד' תמוז תר"ך, יודך מכבדך
 ועבדך שד"ל.*

Von A. B. Gottlob. קינת המשורר.

אך ריק זכיתי לכבי וארחץ בנקיון כפי
 ואחי ננוע כל היום ותורחתי לבקרים (תהלים ע"ג).

פַּה בַּסֶּבֶךְ עֵץ יַעַר	כַּצִּפּוֹר לְצוֹדֵד נַפְשִׁי יִבְקֹשׁוּ.
אֶתְלֶךְ בְּנוֹרֵי	עֲמַלְתִּי יִגְעֵתִי.
פַּה לְנוֹגַהּ הַפֶּהֶר	כְּתַבְתִּי חֲבֵרְתִי.
אִישׁוּבַע יְגוֹנֵי מְרוֹרִי	אֶחְבֶּה זִרְעֵתִי.
רְחוֹק מִבְּנֵי אָדָם דְּבָרֵי שְׂאֵנָתִי	וְאֵיכָה קִצְרֵתִי.
כְּרִחוֹק מִלִּבָּם שְׁלֵחַת אֶחְבְּתִי.	יַעַן זִרְעֵתִי אֶל חוֹחִים וְקַמְשׁוֹנִים.
יִשְׁבוּ נַחוּ צִפְרִים	דְּרָאוֹן הֵייתִי וּלְכוּ לְגֵאוֹנִים.
כֹּל בְּעַלֵּי הַכְּנָף!	מָה אוֹחִיל וְאֲשַׁפֵּר
כִּי יָדִי לֹא אָרִים	מִכֹּל בְּנֵי הָאָדָמָה?
לְגַעַע הַעֲנָף,	כִּי יִשְׁלֹם אֲדַבֵּר
לְהִשְׁבִּית מְנוחַתְכֶם, שׁוֹכְנֵי צֵל עֲפָאִים, הִמָּה לְמַלְחָמָה,	
יָקָר בְּעֵינֵי שְׁלוֹמְכֶם, שְׁלֹם נְחֶמְד וְנִעֵם, תַּחַת אֶחְבְּתִי אוֹתֶם הֵם יִשְׁמְמוּנִי,	
כְּמוֹכֶם כְּמוֹנִי	אֲנִכִּי אֲנַשְׁקֶם, וְהִמָּה יִשְׁכּוּנִי.
לְהַחֲבֹא כְרַחְתִּי,	הֵן עֲמַל וְיָגַע
כִּי גְדוֹל אֲסוּנִי	בְּעֵט עַל לִיח אַחֻק,
מִבְּנֵי אִישׁ נְדַחְתִּי	וְזָד מוֹסֵר פּוֹרַע
כִּי אוֹיְבִים עַל כִּי יִשָּׂר יַעֲקֹשׁוּ	עַלֵּי יִשְׁחַק שְׁחוֹק,

*) Die Antwort Prof. Pinskers auf dieses Schreiben befindet sich unter den Titel: קושי בתר לקושי hin dem so eben uns zugekommenen 2. Hefte des „Dzar Chochma“ von S. Kohn, S. 86. Stern.

בְּזָקֶן יִרְחֵב נַעַר.
 שָׁמָּה מְעֹלָל נָגַשׁ בְּחֶכֶם חַרְשִׁים,
 וּבְנִשְׂוֹא פָּנִים תִּמְשֹׁלֶנָּה הַנָּשִׁים.
 מִשְׁפַּט אִמַּת תִּמְנֶנָּה
 בְּהַטּוֹתֶנּוּ לֵב הַשָּׂרִים.
 שׂוֹד וְשֹׁכֵר תִּרְבִּינָה
 קַרְנוֹת בְּעֹלֵיהֶן לְהַרִים
 הָאִשָּׁה בַחֲפָה הֵן בְּטַח תַּעַל
 בְּרַפִּים אֲשֶׁר לֹא כָרְעוּ לַבַּעַל.
 מוֹכִיחַ חֶכֶם בְּשֹׁעַר
 יִרְדּוּף אוֹיֵב בְּזַעַם,
 יַחַר אָף פָּסִיל וּבַעַר
 וַיִּשְׁלַח בְּרַק וְרַעַם
 וְהָיָה הַמּוֹכִיחַ לְרִשָּׁע מוֹמוֹ
 דָּמוֹ כַּעֲפָר וּכְגִלְגָּלִים לְחוֹמוֹ.
 וַיִּמָּה יַעֲשֶׂה זֶה הַגִּבּוֹר
 אֵיכָה יַעֲצוֹר בְּעַד פִּיהוּ?
 נִכּוֹן בִּירוֹ אִיד וְשֹׁכֵר
 כַּנֶּכֶךְ עָלָיו יִרְעוּ,
 יִפֹּר לְמִישְׁפַּט אֲלֹהֵי יוֹרְגוֹ,
 וְהִרְשָׁע לְנַצַּח אֲדוֹשׁ יִרְוִיֶשְׁנוּ.
 בְּעָרִים הַשְּׂעִירִיָּה
 הֵן רֵאִיתִי וְנִסְתִּי,
 רַעִישׁ וְשֹׁאוֹן הַקְּרִיָּה
 תַעֲבֹתִי וּמֵאֲסֹתִי,
 וְאַעֲזֵא הַיַּעֲרָה בְּקֶשֶׁת מְנוּחַ,
 כִּי שׂוֹכְחִי הָעִיר פֹּה יִחְלִיסוּ לָהּ.
 פֹּה אֵין אֵיכָה מוֹשְׁלָתִי,
 לֹא יַעֲצוֹר בְּעַם נָקָם;
 צָאצְאֵי שְׂאוֹל וְאוֹלָתִי
 אֵין פֹּה אֲשֶׁר חֲשָׁקָם.
 פֹּה צְפָרִים קַנְגָה תִּמְיָמִי דָרָה,
 וְאָדָם אֵין בִּיעַר לַעֲבוֹד בָּם בְּפִסְרָה,
 פֹּה רֹאשׁוֹ פֹזוּ יַעֲטֹר
 צַפּוֹר שִׁירָה יַעֲזֹרֵה,

יִשִּׁית עָלַי חַטָּאת מְלִשְׁנִי בַפֶּתֶר.
 וְעוֹנֵי נִבְחָסָם, לֹא יִכְבֹּס בְּנִתָר.
 מְחַרֵף יִרְדּוּף קִשְׁתִּי
 יִשִּׁימֵנִי לְמַטְרָה,
 מִקְנֵא יִפְרוֹשׁ רִשְׁתִּי
 וּרְגָלִי לֹא נִשְׁמָרָה.
 כֹּה זָדִים מְפָכִיב יִכְרוּ לִי שְׁחַת,
 כִּי אַעַל מִפֶּה, אֲלֹכֵךְ בַּפֶּתֶת.
 עַד מָה יִמְשׁוֹל כְּזָב
 וְהָאִמַּת תְּהִי נַעֲרַת?
 הַלְיִשְׁקֶר עוֹזֵב
 אֲלוֹהֵי הַתַּפְּאֲרֹת?
 עַד מַתִּי, הֵה, יִשְׁתַּרֵר בֶּן בְּלִיעַל
 וְעָלִי מִתְהַלֵּף בְּתַמָּם יִשְׁלַף נַעַל!
 עַד מָה תִּפְרַח אֲוִלָּתִי
 כְּעֵץ עַל יְבֵלֵי מַיִם?
 וְעָלָה חֲקִמָּה נֹכַחַת
 לֹא תִרְוֶה מִלֵּי שְׂמִימִים?
 עַד מַתִּי יִהְיֶה לִּי אֵל נָקִי קוֹלַעִי,
 וְהִרְשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ בּוֹלַעִי!
 עַד מָה יִשְׁמַח הַרְשָׁע
 לְאִיד נָקִי וְתַמִּים דָּרָף?
 יִהְיֶה בְרוּחוֹ הַקִּשְׁשָׁה,
 לְפָנָיו תִּכְרַע כָּל בָּרָף?
 עַד מַתִּי זֶד יִתְעַרְוֶה, יִשְׁנֶה חֵיל,
 וְצַדִּיקַת הַצַּדִּיק בּוֹסֶה חֲשֵׁבֶת לֵיל!
 עַת כִּי דוֹרֵשׁ הַגִּבִּי
 אֵל הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה,
 וְאָרְאָה לְמִרוֹת עֵינָיו
 זֶד הַרְשָׁע רֹמְמָה,
 בְּדֵר חֲזָקָה יַעֲצוֹר עוֹ בְּרַפָּה כֹּה,
 וְתָם לְפָנָיו רִשָּׁע לֹא יַמְצֵא מְנוּחַ.
 שָׁה תָם וְנָקִי כַפִּים
 הַזָּאֵב יִשְׂרֹף בְּיַעַר,
 וְכַעִיר, אֵי שְׂמִימִים!

שופכי דם אַח מַרְחֵם,
 רק לְהַרְגוֹג נְשׂוּיָה יָדֵם,
 אוֹכְלֵי עֵם, אוֹכְלֵי לֶחֶם,
 הוֹפְכֵי אוֹר לְחֹשֶׁךְ וְתֵבֵל לְבֵית כְּלֵא,
 הַפְּכֵכִים! הֲלֹא־לֵהִים יְרִיבֹן אֱלֹהִי? —
 הֵן יִשְׁפֹּן אֵל אֶת שְׁפַל רוּחַ,
 אוֹהֵב הַחַיִּית לֵב נְדָכָאִים,
 וְאַתֶּם, לְפָנֶיךָ שְׂאוֹל פְּתוּחַ,
 רֵיב לָכֶם עִם אֱלֹהִים,
 וְלִמָּחָז זֶה בַּפִּיבְךָ הַחֲתֵל תַּחְתְּלוּ?
 הַכְּהַתֵּל בְּאֵנֶשׁ בְּאֵל תַּחְתְּלוּ!
 מְתֵי רוּחַ יַעֲרָה
 רוּחַ דַּעַת וְתִבְנוּנָה;
 עֲנֵן חֵשֶׁךְ יִזְרָה
 וְהִיתָה הָאֵמֶת לְאִמּוֹנָה!
 אִזּוֹ יִשְׁכּוּ בְּנֵי אָדָם כְּאֲחִים יַחַד,
 אִישׁ שֶׁלֹּאֲנֵן וְשֶׁקֶט, שְׁלֹו מִסְּפַחַד.
 לֹא תוֹל עֵין בְּנַחַל
 עַד תִּכְסֶּה עֵינֹתַי,
 לֹא יִמְרוֹף אִישׁ בְּשַׁחַל
 בְּיַדְּךָ דַּת אֶתְרַת.
 אִם לֹא יִחְמוֹל אִישׁ עַל צַלְמֵם תִּבְנִיתוֹ,
 לֹא יִאָּבְדוּ יַחַד לְאֲמִים אֶת לְאֲמִים,
 וְכֹל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל יִשְׁתּוּ בּוֹם תִּנְחוּמִים,
 לֹא יִלְשִׁין אִישׁ אֶתְחִיּוֹ
 כְּזֹכִים לֹא יִפְחֵה,
 לֹא יִתֵּן בְּעַפְּרֵי שִׂיחַ
 פְּמִישׁוֹר עֲמוֹ מוֹכִיחַ,
 הוֹדֵר אֵמֶת יִגְשָׂא עַל בְּסִיִּם,
 וְהִיתָה הָאֶרֶץ אִזּוֹ לְמַעֲוֵן שְׂמִיִּם.
 גַּם אֲנֹכִי הֵעֵנִי
 אֶת אַחֵי אֲשֶׁתְּעִשְׂעֵה,
 לֹא אֶהְיֶה חֲדַל אֲנִי
 אוֹהֵב אַח לְהַתְרוֹעֵעַ;
 לֹא יִזְרֹמוּ בְּמִים דְּבָרֵי שְׂאֲגֵתִי,
 וּבְעֵרָה כְּאֵשׁ שֶׁלְּהִכֵּת אֶהְבֵּתִי.

מִפֶּד אֵל בַּד יִנְתֵּר
 "אֶהְבֵּ! אֶהְבֵּ!" מִשְׁוֹרֵר.
 לוֹ בֶן אָדָם יִפְקַח עֵינָיִם,
 יִלְמַד לְאֶהְבָה מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם,
 עַד מָה בְּנֵי אִישׁ תִּרְדּוּפוֹ
 רַעֲיוֹן רוּחַ וְהֶבֶל?
 עַד מָה חָרֵב תִּשְׁלּוּפוֹ
 לְהַפּוֹף לְתוֹחוֹ תֵבֵל?
 עַד מָה תִּהְיֶה רֵיב, אֶהְבֵּה, בֶּן אָדָמָה!
 וְהָאֶרֶץ בַּעֲבוּרֶךָ תִּשְׂאָה שְׂמֵמָה!
 אֶקְנֵא בַּצַּפְרִים,
 לֹא תִשְׁיָגֵם יַד גְּבֵר;
 בְּאֶרֶץ יִרְאוּ צַרִים
 שְׂמִימָה יַעֲלוּ אֲבָר,
 וּבְחֶרֶב בְּנֵי אִישׁ כִּי יִפּוֹל רֵב חֲלָל,
 לְאֹכֹל נִבְלָתָם יַעֲמוּ עַל הַשְּׁלָל.
 לֹא אֶפְקוֹד עַל הָעוֹרֵב
 אוֹכֵל נִבְלַת הַפְּנִירִים,
 לֹא אֶזְעוּם עַל עוֹף מוֹרֶף
 שׂוֹתָה דָם הָאֲכֻזִּים,
 הַלְנִשְׁרֵר חוֹם עַל אִישׁ, וְהוּא לֹא עֲמִיתוֹ,
 הָעוֹ בֶּן דַּת אֶתְרַת.
 אִם לֹא יִחְמוֹל אִישׁ עַל צַלְמֵם תִּבְנִיתוֹ,
 לֹא יִאָּבְדוּ יַחַד לְאֲמִים אֶת לְאֲמִים,
 מָה זֶה תִּרְוֹבוֹ בְּקִשְׁתֵּךְ
 עַל לֹא דְבָר, הַנְּכָרִים!
 בְּיָם וּבִכְפִישְׁתֵּךְ? —
 הַמִּבְּלִי אֵין דֵּי קְבָרִים?
 מָה יִרְגֹז בֶּן חֲלוֹף עַד בֹּא חֲלִיפָתוֹ?
 וּכֵן אֲשֶׁפֶה, הֵה, מָה יִרִיק בְּנֵי אֲשֶׁפְתוֹ?
 זֶה יִדְרוֹף בְּרַגְלֵךְ גְּאוּה
 עָלַי בְּמִתִּי הַתֵּבֵל,
 וְהִבּוֹ יִתְאוּה תְאוּה
 לְאֶסוֹר מְלָכִים בְּכַבֵּל,
 זֶה עַל עִם נְקִי יַעֲרֵי כֹל חֲמָתוֹ,
 עֵין אֶכְלָתְהוּ אִשׁ קִנְאֵת דָּתוֹ.
 הַפְּכֵכִים! הוֹזִיכֵי אָדָם,

פִּישׁוּעַת אֵל אֲנִילָה, חַפְנֹדַר וְהַנְּכֹל
 אָסִיר שְׁכָמִי מִסְּפָל; בְּרַכַּת שִׁירְתִּי לְרֹאשׁ אָחִי תִכְאַתָּה
 אָעִירָה בְּכַתְחֻלָּה; וּבְרִית מְלַח עוֹלָם אֲתָם אֲכַרְוֹתָה!

שארית אבני זכרון

משדה התמותה בווינענער־ניישטאדט. *

Mitgetheilt von Herrmann Friedenthal.

1. רתת אחזתני, ותרנז כשני ורוחי הציקה כי, על בעל נעורי, תסמר מפחד כשרי, אשר גוע פתאום מאוחלי, ערבה שמחת גילי, כמות בעלי ר' ישראל בן ה' יהונתן ביום א י"ח אלול כט"מ"ן תנצב"ה.
2. אש ינוני קדחה, רעיוני רותחה, לבי ישים כמרקחה, יומם אקרא לכביה, ולילה לא דומיה, יאזכרה ואהמיה, אהה אויה, ונהי נהיה, על מות לכן חמדות ר' שמרי' בני יקר לי שמחת גילי, אשר לוקח מאתי בשבת ה' לתמוז ונקבר ביום א' לאלף השישי תנצב"ה.
3. זאת מצבת קבר מ' נוטה אשת ה' שלום שהלכה לעולמה כ"ה לאב שנת מ"ה לפרט לאלף השישי לב"ע תנצב"ה א"ס.
4. אבכה במסתרים, אקונן בחדרים, והספד אעירה, וקינים אנבירה כלי חמדה אשר מני נאכדה זוגתי מ' חנה בת ה' יעקב שהלכה לעולמה בכ"ה לסיון ביום ג' שנת מ"ו לאלף השישי תנצב"ה אמן סלה.
5. אזעק מרה, מרוב צרה ביום צוקה וצרה, שנפלה עמרת ראשי, כפשידת אבי אבי, אכן מוצב לאות לציון הוצב, וכשני כמי מרים תצב, ויתומים הינו ואין אב, ולכן נפשי תדאב, כי בארץ כא נאמן בית, והורו כזית, ר' יחזקאל כמה"ר חב"י שנפטר בשבת רב ככד ויהי למ"ס עובד ק"ל לפ' לאלף השישי. תנצב"ה עם שאר צדיקי כג"ע א"ס.
6. אלי עזר, אשר נעדר, כנות החן תילילנה, ועל שלוי אשר נאסף והזנח הה תמללנה, לשונם תלמד קינה, לדור דורים ותכבינה, מקורי עין יפות עין לחברתי ותדמענה, מ' מירוקא בת ר' יצחק אשת ר' יונה שהלכה לעולמה ביום ה' בכ"ד ימים לירח מרחשון שנת קי"א לאלף השישי תנצב"ה עישצב"ע אמן.

*) Herr Szautò, der geistreiche Redacteur der „Neuzeit“, gibt, indem er eine möglichst getreue Uebersetzung dieser Epitaphie liefert, folgende Notiz in Nr. 21 seines allgemein geschätzten Blattes, die wir hier zur Einbegleitung der Originale wiederzugeben uns erlauben: „Herr Camesina, k. k. Rath und Conservator für Niederösterreich in dem Verein für Alterthumskunde, theilte jüngst mit, daß in Wiener-Neustadt abermals jüdische Grabsteine gefunden wurden. Wie vor mehreren Jahren auf eine ähnliche Kunde, wendete sich auch diesmal der Wiener israelitische Vorstand an den Bürgermeister von Wiener-Neustadt mit der Bitte, die Steine nach Wien transportiren lassen zu dürfen. In sehr höflicher Erwiderung gab jedoch der Herr Bürgermeister von Wiener-Neustadt zu erkennen, daß der dortige Gemeinderath den Werth dieser Denkmäler nun selber zu würdigen wisse und auch selber für die gute Erhaltung dieser der Stadt zur Zierde

gereichenden Antiquitäten Sorge tragen wolle. Die Grabsteine werden nun in Wiener-Neustadt auch wirklich mit aller Achtung und Sorgfalt aufbewahrt und geben Zeugniß von der fortgeschrittenen Bildung der dortigen Bürgerchaft, die von dem Vandalismus früherer Jahrhunderte weit entfernt, ihren Sinn für Denkmäler der Vorzeit auf so schöne, sie ehrende Weise bekundet. Herr Herrmann Friedenthal copirte die Grabsteine in zwei Exemplaren, wovon eins im Archive des Wiener-Neustädter Magistrates, das andere im Archive der Wiener israelitischen Cultusgemeinde niedergelegt wurde. Uns liegt eine Abschrift der sechs Epitaphien vor, woraus wir entnehmen, daß der älteste Stein vom Jahre 1285, der jüngste von 1370 herrühre. Der Styl ist in den beiden Jahrhunderten merklich von einander abweichend.“ —

Bereits vor achtzehn Jahren, als die immer mehr alternden und in Verfall gerathenen Grabsteine des neben dem Spital befindlichen früheren jüdischen Gottesackers zu Wien auf Anregung des geseierten Predigers Mannheimer abgeschrieben wurden, um sie vor gänzlichem Untergange und totaler ewiger Vergessenheit zu wahren, forderten wir, indem wir in unserm Biture Haitim-Feste die vorzüglichsten derselben abdrucken ließen, unter andrem mit folgenden Worten „zur Nachahmung“ auf, die wir hier bei Gelegenheit zu wiederholen nicht unterlassen können: „Mögen Dies übrigens auch sämtliche Gemeinden in Israel beherzigen, dieses so verdienstliche und für eine Commune mit so unbedeutenden Kosten verbundene dankbare Unternehmen baldmöglichst nachzuahmen! Denn ohne zu bemerken, daß „dies eine wahrhafte den Hingeschiedenen erwiesene Treue“ sei, ohne zu bemerken, daß nebst dem traurigen, wehmüthigen Gefühle, das der Anblick eines Gottesackers schon an und für sich in uns erweckt, uns weit mehr noch der Anblick zerfallener und gebrochener Grabsteine, die das Bild unserer gänzlichen Verwesung uns vor's Auge führen, demüthigend und herzzerreißend uns ergreift, ist nebst dem die Wichtigkeit zu berücksichtigen, die diese für die Geschichte haben; indem das Alter einer jeden Gemeinde auf's Unwiederleglichste hiedurch garantirt wird, und diese Steine der Gräber leicht Grundsteine zum Baue einer spätern Geschichte der Juden werden können. Es ward und wird uns in neuerer Zeit der Vorwurf gemacht, daß wir keine Geschichte, ja, keinen Geschichtssinn haben; nun, laßt uns denn das Versäumte möglichst nachholen! Laßt uns mit den Denkmälern der Dahingegangenen beginnen! Laßt uns die zermorschten Hieroglyphen unserer Friedhöfe dechiffriren! Laßt uns aus den Gottesäckern Saaten historischer Urkunden hervorholen, und aus den Gräbern die Auferstehung der Geschichte herbeiführen! Ein jeder Tag ist hiebei als verloren zu betrachten. Wir fordern hiemit sämtliche Rabbinen, als Seelenhirten, auf, in ihren Gemeinden zu diesem Unternehmen anzuregen und es baldmöglichst zu bewerkstelligen! Gerne u. s. w.“

Unser hochverehrter Freund, der rühmlichst bekannte vaterländische Dichter Ludw. Aug. Frankl, hat bereits längst die „Zuschriften des alten jüdischen Friedhofes in Wien“, als Beitrag zur Alterthumskunde Oesterreichs, herausgegeben, und sich ein hohes Verdienst um Bereicherung dieses Gebietes erworben und begründet.

Im Jahre 1856 gab Herr Koppelman Lieben unter dem Titel: „Gal-Eb“ Grabsteine-Inschriften des Prager alten israelitischen Friedhofes mit deutscher Uebersetzung und biographischen Notizen heraus, zu welchen unser hochgefeierter Freund, der als Alterthumsforscher berühmte Dberrabbiner zu Prag, Herr S. L. Rappoport, eine scharfsinnige

historisch bedeutende „Einleitung“ schrieb. Wer da den Reichthum der Geschichte Prags an geschichtlichen Daten, Episoden und Legenden für's Jubenthum kennt, wird es dem Herrn Kop. Lieben für diese vorläufige Spende Dank wissen, so wie wir ihm heute für die freundliche Zuwendung des Heftes danken, indem wir ihn zur unermüdblichen Fortwirkung aufzumuntern uns erlauben.

Stern.

מכתב פתוחה

להצדוקים, השמנים, צבועים ורשעים ערומים.

Von Salomon Fränkel.

לכבוד ידידי אחי היקר והכבוד כ"י! שאלתך שאלה חכם כחלי השונה, ח"ל "סודיענו נא קיבה המניע לךן סקורה יחסי, ופילה המבשר יוקי, למלאות שמוק פיהם גדילה ופילה, ובמירוק וזיווק נגדך, והנה ומי השמועה שמעתי, כי דמך בראשך, בקסופך אחר מיעה כהן לך (בקצולה חכמים והמגיד שנה חמישיה זייטע 278 —) ודמיה אחרו לחמור, על לא עמדו וצדורו וצנועתו "צמי האמה וחי נפשו" (— צמחציו אליך עשנה חרי"ח —), וגם לא צמי שפרע, במאסו גם אחי והפזרים, ואם אמה הדבר כי זחה הוא הסיבה. כדאי אמה לחוב צמפך, שמערת על דברי עומך ואזהרתך אחרנו פעם אחר פעם לגלות קלונו ותמוסו ברבים, מהדברים שצינינו לבינו, כי פן נהיה גם אנחנו לבח שהחלטנו מכתבים עמו. וכבשנו באנשים שאינם מהוגנים, וגם מהעטם צהיות עונז אל חקרי רע. ולדקה תהיה לנו, ושכר רב נעול בצרועי דרב יוסף, כי הוא מציב אח העניים, ופוער אחרנו דיןן מהלדקה משני הרמאים —. ועמה מה זה היו לך יש חסם לדקה הגלה עלינו נעקה? — והכליה מכתבי זם, נא להעתיק למעני אח מכתבך ליב"א על שאלתו בדבר מאמרו "בן איש חי, והני חרי חסידי, ולורצא מרבנן דקמי שמעניו", והקיום למחמורך "קמי דבי אהונה" שגרו הראשי דברים כריש קעויה, בחקר ויחר ועשויה התגיה והדפוס צמ"ח "ב וח"ד —. ועוד זחה הנני לדרוש עומך, אחרי אשר החלות לבאר לנו (בהכובדי יחמך העפע 23 ובהמגיד שם) אח הקפישעל י"ב צהחלים על זמןן הלדוקים מציח שממוכאי, חולי יעלה בדרך לבאר גם השקוק האחרון שמה עד"ז, כי כל ביאורי המבארים צמלה כרם לא ישרו צעיני" עד כאן לשונך —, ובשולי מכתבך עוררת אחי לאמר, "וגם דע מה שמשיב להלחמוני, והוא המליץ הלן בן עירך וערך, אשר הפליח לעשות בחסם "שלא" צמ"ע "הלי"ר" ונוער 22 —. וגם צעיני יפלא על ביאורו שלל כדרכו ודרכה — דרך גבר במליטה שוכנת חיקו (— עיין צמחצו כ"י ה' 20 זייטע 51 —) הנקראת בלשון המליטים צמס "כזני (— כי מיעט השיר כזו —) צה ליר" —, ובשמועה עונה צהגא חלק, חלפה והלכה לם, וגם הוא נחמלק לנן צקר לצקר, "צוזה רוחתה ורצולת כלל ובקפרי אשה עם צמלה צממורה הפליטיח" —.

וסנני להשיב לך על ראשון ראשון, לא צי האשם, מעולם לא עלה על דעתי, לדמוח חמור ליבא, חמור שמקפיו רעים, לחמור קצל או לחמור כושא קפריס ובפרע לחמור של יוחנן כ"ב, וכי מפני כיווח השועה ושפך תזה, היה לי לאצד כל הדברים, האמורים והמאזרים צבור ליון להולדות ומיעה (סימן א') הרשם הלדוקים והביחוסים ציני ציה שני, ולדברי ריב"ז "בשנותו להלדוקים (ידיס פ"ד מ"ו יעו"ש —)? —. ומה ארשה

סימן א'. ולמען להיות כאסייע, לחצרת מוקיז כדומים, הנני להעתיק לך פה, מה שמלאחי צמחמתי צכ"י יטן נוסן. "יוסף ממלא (— ועל הגליון היה כחזו "וב"ל "ממלא" הוא ע"מ"ד מיי ממלא ימלו למנו" והצח אל מקומם מייב לבדך "בדוך זכר הלדוקים") (עיין צרכוח ק"ו צ'), שכיב דמך, סליק צן זכאי ומנחס מנגיל לי חסד, קס מד קצא ושמלה שמי" וצעי למקפיד עלויה. קס יחמך מן-כוס ושקאי" ח"ל בן זכאי שנקי" דהוא גבר קס והוא צעא מתייקרא צאחרי" עאל ואשעור עלויה קסה הוא קלוקן של לדיקים מואלה חוכחות סקר שחיס צממנה חורה ומחורצן ציה המקדש, דלילו צהוכחת כחאי ופסאל ד' אח מוכרך, ובתיב וטן צהמות אשלה צם, ואקמוה צצרייא צשור וחמור ששבו

להנשאים לשוא נפשם ונשבעים למרוה. צדקת דמים, שהלץ ונשבע, למלאו צוה אח דמיונם? הלאו רק בשביל וניעה אור ליון ונשים הללו — עינו הגזוה והחלוקה (עיין קהדרין ג' ז' יב"ט) העמחו להיות מדון זו — וללאה בחוטם זקופה, כהזכרים היולאין לבזבין — ובלבשו עור לבזב (— עיין שבת כ"ב וע"ל ל"ב —) זא כנבשר לבוליליון — תחת אור ליון עור לבזב — ובהחגלות לבזב, נתן עלי בקולו קול חמור לבז, הרכב על עני נשאלת וזל גאה — וביאלו כגד פניו המשתנות ככרוס, יאל "מנידה למינה" לשלם אח תודתו וחזנתו נגדי, בנשבע כוזבית לתלות צי בזקי סרוקי, אשר לא עלתה על לבצי —

והנה אחרי אשר רחמתי בנקיון נפשי, והרחתי לך, שלא על הלבזבין יקוצו דברי כי ככרוס, בנקומום, עיר ועור לבזב, מונח — . הכני לבצל לך גם הפסוק האחרון מהקפיעעל י"ב בזהלים, ולפי דרכנו כאשר צביאור מלח "כרס", ע"ד ביאור חז"ל על הפסוק "בכרמי עין גדי, כרמי לישנא דוכבישא" (שנה פ"ח ז), והוא כונו כרס ציבנה, שאמרו בירושלמי "כבי כרס היה שם לאלו חלמדי חממים שהיו עשויין שורות שורות ככרס", והנה אף כי "משמה יופי בן יעזר ויופי בן יוחנן צעלו השכללות" (קטוע ע"ו) שנתצטלו וכבכרו בקרן אורה, "אור ליון שמונו מוכלל ישו של עולם" — וייכס היה יין המשומר נעבדו שנתצטלו לאור נשפה יוני בראשית —, כי "מליון מכלל יופי אלהים הופיע" צאמרו "הי אור" —, ושמה ישבו הכסאות למשפע כקאות לבית דוד, "איש יהודה נעע שעשועיו" (ישעיה ה' פסוק ו יב"ט —), ורוח ד' — במעשה בראשית — דיבר גם, ואלהים לבז צדקתו, ונלחו על לשונם. ובלקחה נמנו הדברים לקחתם קנחת "לקח טוב" — עוב וישר צעיו חס ושמים — . אזל חסה! האשכלות והנעע שעשועים (קיון ז') הללו, נכתעלו, ונעקרו ונוקומום, עוד מיום נשיאות שמוען בן מתייהו לשוא אח נפשו, להיות נשיא מלך וב"ג, למשול במעשלה בלתי מנבלת, במדינת והדחיה, בכ"ג, אף כי צעלו להאשכלות, נשאר עוד השם "כרס ד' לבאות" גם להצ"ד של צ"ח — והיא

והציתו צא", ובחורבן בית המקדש כתיב וחדד פלאים, ותנינן שהיו אוננים שנלחו שם דמות חמור, וזילו בצלוקן של לדיקים כתיב הכני יוסף להפליח העם הזה הפלא ופלא, וכל כך למה ואצדה הכונה חמיו ובינה נכזרו תחתה ותנינן משקלקלו הלדוקים ואמרו אין פולס אלף אחת ה; ינו (— צעלו התקוים —) שהיו אוננים עליהם, חמו"ר דמתיחתא מכס קופלא ררצ ונבן נגדס, אמר יחמך מן-כוס משום דאין מנוולתי אמרתי יולי מנווליתא, אמר בן זכאי אלו שתקתי" מן הן הווינן ידעין הדא מרגייתא להשיב להלדיקים שובנה נלחה על שובתן ונאשה לפי חיבתן הוא עוונותן והקובלים עלינו צעלי קצבלה שברענו אורח מן חמור (ידיס פ"ד ע"ו) היעדע לצבוק צעליו, כיוון ששוע יחמך מן כוס להדל מילתא נחת מן חמורו וישב על אבן שהיה לקבל כוס תחומין עליו.

סיון ב'. במאמרי "בית חמונאי" פ"י הארכתו והוכחתי שיה ונכבי לחוד, ובית חמונאי לחוד, ביהם בית ונכב"י נקראו מתייהו ונכבו הארבעה — מלכד שמוען זה — . ובנהס בית חשון — או חמונאי — נחכנו תולדות שמוען בן מתייהו, ונעקרו על שמו "חשון" או השמועני (— וה' וח' מנוולא אחד כוחין להתחלף —), ומז"ל, רק עליו ועל ציורו דרשו לבגא, אזל לא תליה על בית ונכב"י ואחאצבער הקידיס והקדושים יעו"ש שהארכתי צוה, ושמואל האומר (צס קפר היוחסין שנגבו ונשרף ציוני הורדוס —) כל דאמר מתייהו חמונאי מלכא קאמינא בעדא הוא", פרע צכיוון השם "מלכא" אלל "חמונאי" לאמור שק תולדות האיש שהריס העטרה נראש "איש יהודה נעע שעשועיו" והוא למח דוד, בלקחו לעלמו הכתר והשם "מלכא", תולדות איש הזה התערבו חח"כ צענדי אדום — . ובפרק ה' (סג) הוכחתי מראייתם בהשנה קטוע (ע"ו) על צעילה האשכלות, (— סיורי אנשי כנסת גדולה שנקראו צס "איש-כלה" או איש-כול, כי הכול, כל בית ישראל שנקראו צס "כרס ד' לבאות", היו צסם, כאמרם "ראש העור כל העור ונשה הוא ישראל וישראל הוא ונשה"), בזון ב"ח, מהפסוק (ויכס ז) "אין אשכול לאכול בכורה ליהוה יש"י" שמו נראה שהיה קבלה לחז"ל שביאח מיהה בקפיעעל ז', הוא על זנן בית חמונאי, והארכתי שמה צביאור כל הקפיעעל על זנן חמונאי, ובעת כתיב למחבז הזה הכריחתי העינן לשום עיני הקפיעעל ישעיה ה' ונלחתי

הפנתה והכניסחה ונחמני ישראל יעליו ושופעיו ציניו וחסילת ימי יומן צנו — פ' עוד נעלמו בחוכם הכנה ונחלה אשר כחצו ידל ל'. והיה עוד תקוה מהם לעשות ענינים, גם בקרן בית שאנן — הכנייה משדידה צה ליון כנחלו לעיר דוד, ונאכניה ועפרה הרים לקרנו, ובה אח ציהו ופלטונו צרמים, בקרן חשיבה וצל הר הצים — שטעו וחתמו עליו — אבל אחרי שהעם יומן יחא צנו חח אזנו לעלה הלדוקי אלעזר בן פחורס, ורמס והרב וטרף לחמני ישראל, והחורה היתה כרוכה ומונחה בקרן — זיית ציהו (קדושין ק"ו), ולא נשחרו צכרמו, רק הלדוקים צני פחורה, וסייעחם הדייני גזירות והגזילות, שכתבו על קרן בן שון, שאין להם חלק צרות אלוקי ישראל השוכן בחוק צני ישראל, רק דנו מהפסרי דגורחא, ומהדברים ככתבן מהכרוכה ומונחה בקרן חשיבה, קרן זיית ציהו ופלטונו, אז נפקע מהם השם ד' — ונחמנו ופליטי חמני אחת בהשם "כרס זלות לבני אדם" — וגם האוח עין שקפו וגרעו בהשם "שון", על נגעו צצבת עין — אור ליון ועין העולם — וצוה קינח לעינו ולא ידע כי חקר יבואנו — הסוק לעין האוח להיות תלוייה על הרשים והרשות, לקיים צמו "וישח אדם וישל אדם, ועיני בצוהים תשפלתו" — ונעמה לא נשפצט צחמניו, כי נגד רשים הללו בלשון נדברה גדולתו "דור אביו יקבל וחס ואנו לא יברך וכו'", ולכרמס שכתבו (במשלי טז —) בהשם "שני בנות העלוקה" (ועיין ע"ז י"ז —), ואשר כנו לאורו של עולם — והיא אור ליון — נגדם ונגד כלם ואצי המשפחה הזאת — קרא בן דוד (שם פסוק י"ז) "עין חלעג לא צוהו ליקחה חס יקרוה עורצי נחל — (הודקוה האדומי וצניו, צני אדום —) ויאלכזה בני נשר" והם הרומים שדגלם היה נשר — וגם הנעים זמירות קרח (פה) נגדם, "האח ד' השומעם חלרנו ונן הדור — זו לעולם, קניב רשעים יתהלכו כרס זלות לבני אדם" — יצאחה היה סוף ציה השמונחי וכרמס, כדברי הכניח, "שח "שירה דוד" עליהם, צחמרו "ישעה ס' פסוק י"ז", והרצוה ומחיס גרים יאלכו", רלונו והסרנוה ונחלו שנעחקו שום והאדרכתח (עיין ר"ח י"ח וציאורי"ח לוח צב"י ס' 22 —), אכלו גרי האדומים והוא אצטישטענר וצניו והקרן בן שון, נחפסך ונשתנה לקרן כור (הואו רום —) ולקרן שור (הואו הודקוה —), ונחמנוכות ומכרס זלות לבני אדום, אשר קניב קניב לבית ד' והקדש, צנו חח פלטונו ופלטונו הרומים — ועליהם קרח הכניח (שם פסוק ח'), "היו ומיע ציה צציה שדה צדה יקרצו על חסם ומקום וכו' — ונעמה נפן נח ורחה ונח שאמרו חז"ל צוה, (ברכות ו' ז), ונח כרוס זלות לבני אדם וכו' ר"י ור"א דאמרי חרווייהו כיון שנלעךך אדם לצרכות פניו ונשתנות ככרוס וכו' יעו"ס והנה לולי דמחפיהל, ונעשה שכתרי הים, ויש לו לקמוך על דברי רב דימי (יעו"ס), הייתי אומר, כי ר"י ור"א קראו בהפסוק כאילו נכתב "כנים זלות", וציאורס צהפסוק, לאמור, קניב הרשעים יתהלכו זלות לבני אדם, אשר גם חרשונו ונלרי לא יוכלו להוליה צלטייהם — ודרשו המה להוקרח הזה, על חלה המפצבים ומסודרי אפיהחא, המחודעים עלום לרשות, ומנעו מהם אור פניהם, וכיוון שנעשה רש ונלמעה נעשה רשע ונלמעה" (פסחדקן ק"ג) וקניב יתהלכו הרשעים האלה צעין חלויים, ונשתמנוח פניהם ומחיוורא לפיוקחא — ונשוקחא לשחרות עד שנשחרו פניהם כשולי קדירה — וציאורח

גם שנה רשעים רבים, אשר מהם נראה, שגם הוא התנצל על זמן צ"ח, וצניאורח ושירח שירה דודים, על הכרס צקרן בן — או "ציה" — שון והמגל שצנה צחוכו, החכוכו להכניסחה ונחמני "הצד" של צ"ח, שקרן שצד הר הצים, הנקלח על שנו בהצלעת העין — צמס "קרן ציה שון", — וגם המגל שצחוכו קרח צלשון חמנים (מגילה ו') צמס "מגל שד", כי כל הקרן הזה, ציהו ומגדלו, נכניח משדידה צה ליון — וצחמרו ויקו לעשות ענינים וישם צחומים (שם פסוק ז), הוא כדברי מוכה "אין אשכול לאכול בכורה איותה נפשו" —, ויש להאריך ולהנליץ אח כל הקשיטעל על זמן ההוא, אך גם חללי לא נחשעו עוד הדברים הללו כל לרפן, ע"כ לא אצוה עמה רק להעיר ולהמליץ אח סוף הפסוק (שם פ' ז') "ויקו לנשפט והנה נשפחה" והוא חחה הכקאחה לנשפט כקאות לבית דוד, שלא היו ומקבלים גרים צינייהם אך שצנו צרמוס, צירחחם ונכלאי הכרס, ולא רלו לערב ולחלל הכרס ציה ישראל, צורע הצל מנוקוס חחר, וצומוורה זו, "וקשה גרים לישראל כספחה" —, ויומך יחא בן שון, ובית דינו להלוקים קפחו וגייירו להעניים שכתבו צע"כ, והנה שפטו אח"כ לשופטייהם — "ללדקה והנה לעקה" חחה השם לדק ציניו לעזמס, צחה לעקה, לעקה חמנים והפרושים —

ונחם והשמונים זוגות של ח"ח (קיון ג') לעבודת הורדוס האדומי, הודש דמים, אומרו (צירושלמי סס) "שילא כנגד פכיו", כי נעשה נשתנה פניו וכאמור — "והוא נעשה למינה ילא", כי צהמיה מידה הדין שנגד הורדוס למרוחו והחכמים (ב"ב ג'), צמידה דינו דנו ומדדו גם המה צעזעוהו, עד שאכלו וכלו אח צברו ורוחו — כי עש"ה ספק דיני גזירות הללו, הרב לזהינחו אשהו מרים, וניו החכמים והבוערים, עד שנכשל ונשתגע צרבלי המיטה, צעשאו "נעשה הורדוס" — ונחלה צמולי מואוסה ונחקיים צו נביאה יחזקאל על אדום ושעיר (קפיטעל ל"ה) "לכן מי אני כאוס ד' כי לס אשך וס ירדך וכו", ולפי דברי הפוסקים חליו ומיחהו צלה משתחה דמו לחלעים וכניס, ומה מיחה "סילא הרומי" — וזיהו "צפועל כפיו נוקס רשע הגיון סלה" — ומה יהי הסגיון? סקציו רשעים כקילא והורדוס יתהלכו כניס זלות לצני אדם — וישינו רשעים לשאלה שנאלו לעולם, ומכח הפרעושים, — סקיד שועה ורשע ערוס — והיה מנסיסיה רינה ומלעס חולעה —

ובעה עקיי צמחצ משונתי זחה אליך, העלו רעיונו צקצני, השערות רעיונים חדשים צחולות יוסי הסס, — יוני צ"ח וחוני המעגל "לחחא לי' שינחא נויס שענין סנין" —, שצעלו גם להמערורינ אח היסנים — ורעיוני הללו לא יתנו לעיני סינה, צנקסס וחחוס צקצב אחיהס, האסכלות והכרס, הודצניס לשפסי יסניס —, לאמור כי הוסי אחריהס, ואס אעשה פרישה צינוסס, אחי' כפורס אחוס מן סייס, ע"כ סקלה לי יקירי, אח אחונין לחסונתי על יחר מוצרי מנחצך, ואס סהכרס יאלני להציג לשניך אח ילדי רעיוני הסדסיס כפי סקר חולרות. ולחח לנו חייס, לפני סנן איס חי וכו' —, ואולי אחרי כי סייס עיך עליהס יקילו גה אוחך מסינך, ולא סקון צס, וינאלו סן צעיניך יוחר מן סדצריס הנחקייס והנרדומיס, אשר נכספס לרדוסס, והניי צוה להעתיק מרעיוני אל סכתב, ולך האשפע לקרצ או לרחק, ויהא רעווא דאימא מילחא דסחקצב חה חלי.

(משנה טעניח י"ע וגמרא סס כ"ג) "נעשה שאמרו לו לחוני המעגל הספלל שירדו

קיון ג'. צירושלמי נדריס סרק חמיסי הלכה ו' איחא "שמונים זוג של חלמייס היו לו הילל סזקן גדול סנהן יונחן צן מילאל והקטן סנהן רצן יונחן צן זחאי וכו' אחר לכן הוא סקטן סצבס שהוא אצ לחכמה ואצ לדורות אל"ל הגדול סצבס וכו' אחר לכן יכנס כיון סנכנס אחר לכן להנחיל אזהבי יס ואולדוסיס אולאל", והנה נגד חונין משמונים זוגות ח"ח שילאו עם מנחס, אחזו חז"ל למינן סחלמיידיס שנשארו עם הילל, אחר שילאו מנחס, ג"כ צמינן שמונים זוגות, ומה רכאה כי גס צמחלקוס חלקו עלמס שוה צוה סהמינן, אבל לא צהשכר — ומה אולדוסיס ונחלחס —, וכדברי אר"כ סרק י"צ. כסס שאין אדם חולק סכר לחבירו צעו"ה כך אין חולק סכר לחבירו לעולם הצא שנאמר והנה דונעת העשוקים ואין להם מנחס ומייד עושקיהם כה ואין להם מנחס למה נאמר אין להם מנחס שני פעוסיס וכו' ובעו"ה צן אין להם כלום וכו' יעו"ש — וצמאומי "מנחס והורדוס", צארהי לכל דצריהס שמה על דצרי הילל, על חולדות יעיהס —) כי סביה ילאה, צמלוצוסי כבוד — מלוצוסינ צהירקי של יצב —, ולוצה משפחה — לוצוח על מוצה, לצ הורדוס האכור, למשפחה צני סהערובנה מהאדומיסי וסשניסי —. סביה ילאה הוזה, צהסודעס עלמס לרשות, וצסהמנחוס לדייני גזירות והגזילות, לא די סלל חלקו עלמס צהשכר, עם סתריהס, גיה הילל, שישצו על כלי אומנותס צמלכחוס צחורוס וסכמה, אלא שעסקו גס לחצריהס האלה, — ונגוס אחר הילל לחלמיידי "להנחיל אזהבי יס ואולדוסיס אולאל", ולפוס לערצ צעו"ה, אגרא לע"ה, ואחס חירשו צע"ה צ גס להחלק סצריכיס הוולעריס אחכס צע"ה — . . . ועוד זחה לונחי מנחוס הילל צחליו על ריצי"ה סקטן ומחלמיידי שהוא "אצ לחכמה ואצ לדורות" —, סקמך צוה אח ידיו עליו לאמור אף שהוא הלעיר לייעיס הוא האצ והגדול להחכמה ולהדורות —. ואס כי קיימו שמה "ואל"ל הגדול סצבס", כל מי שיש לו עיניס לראוח יראה כי אין זחה מוצרי הילל, רק מוצרי המסדר להחלמוד ירושלמי —, והוא כעין שאלתס צצציל (סוכה כ"ח וב"צ קל"ד) "וכי מנחש סקטן סצכוילן כך גדול סצכוילן כך אחס מנה וכמה" —, אבל ככר סחרו לנו גדולי המנחצריס לצאר דצרי הרשאוסיס סלא כדברי האמוראים —.

גשמים וכו' שלח לו וצ"ש אלמלי חוני אחה הוזרני עליך ידיו וכו' (עין צרכוה"ע) מה שלחו בני לשכת המזיח לחוני הנעגל והגור אומר ויקם לך ועל דרכיך כנה אור וכו' איכסי ועיני וניס שבנין שנין וכו' עד "בעי רחמי ומית" יעו"ש, וצירושלמי ס"ג הלכה עי יעו"ש — והנה רבו הפליאות והקושיות צפני מעשיהם הללו, ובייחוד בהמעשה ראשונה, ולא רק בגבולת אחה לפי שני מים רעים הללו למלוא אח רוחם המרחפה עליהם אבל בצבנין צפחו (סיון ד') לא נאלצו ידיהם רגליהם, להמיר מפנים — מעייני הישועה מעיין היולתה וצית קדשי קדשים — רק בגאונם לפני המקום, כאנשי דור המבול בגבולי עין שדומים למים. (עין חוקפחה קוטה פרק ג') — שקצו צהומות החאה — ובקצרה נפסס ברשו רפס ועיט, ואצני מושלמות (המפילים מות, עין חגיגה י"ג) — ונחקו להכס שכתב דוד חקפחה (סוכה כ"ג סע"א יעו"ש). ולא גלו והטילו דק חקפח וחרס שזכר שאין בו לפאז מים חיים. רק חולפה וגקוח דעה כלפי מעלה. והתלמידים השומים צונקתם מצדקם וצירורם, ומי נאלץ ימולו למו ככהן לרק — (רלוני כלדוקי הלוקה כל הדברים מצולאים, רצבים כחשן"ג), — מנאצי צהו" — ע"י לזרי מושלמות — יחגו ויכוועו כשכור, וימי שנותם ועלו צנינת עולם, וימנחו, וס"מ מנחלל ע"י — ועליהם דמו אצטלין, באחרו "הממים הזהרו בצדריכם וכו'" —. והילל שראה "גלגולת אחת שלפה על פני המים וכו'". | ושמונו בן שעה, צראתו להמי שחו, נחל אשר לו יעבר, היולתה ון מי גאים הללו, שלח לו, "אלמלא חוני אחה הוזרני עליך ידיו וכו'" —. וגם בני לשכת המזיח צאצוס לקוח דבר הקפיטעל כ"צ נחאיו "והגור אומר ויקם לך וכו'" קרלו צה גם צראתים הקפיטעל הזה (— נגד אלה הלוצטים לבוש חוני —). ולחת דופי צונעטיו, (— אלמלא היה חוני "לדיק מוטל ירחא אלהים, בהשכל וידוע אחרו —) אס שיטש צהמפתח של גשמים שציר הקצ"ה (המפתחה על אפן שהיה — עין צמאצרי צ"ה צהולתה

סיון ד'. (ירושלמי סוכה פרק ה' הלכה ד') "הלל הזקן כד היה חוני לון עבדין צפחו הוס אחר לון דאפן הכא נאפן הכא ולקילוסן הוא לרין והכתיב אפך חלפין שמושיה וכו' יעו"ש. והחכיון צהה ההלה מנגודת שמופסים חוץ לרדך יעצב שעשה צנו ד', אס כי גם קול צהה, הוא קול ד' אשר הרעים על מים רבים, ותיסחא קלח נעשה סרוה קערה צאש מתלקחת, העושי דצרו לעשות נגודות ונפלאות, ונחלה כקמיע חחה זרועות עולם (— עין ירושלמי חגיגה ס"ב ה"א צדקת בן סזו. —) — ובקערה העלה אח אליהו צמרכה אש להשמים, ובקערה הציב ד' לאיוז — אבל אחר כל זה שלימות מופת כזה יעיעו — והיה קלח הציב ד' אחר כלל הקולות הנצדריים לשעתם, והנחלה דק קמיע חחה זרועות עולם, למען עטר אותיות המנחשים והקוסמים, הסורחין צחור המעופשה, הצהה מנחלה הדור העורים והפסיחים, צמנחם לימין עליון, — וצו"ר (שמוה ס"ח) מדינה וקורח רוח קערה "סוסו של הקצ"ה", ושקר הסוק לחטובה וכצדרי הנציח (יעינה ל') "כי אחר ד' קדוש ישראל צצובה ונחה חושעון בהשקע וצצעתה סחי" צצורתם ולא צניחם והאצרו לא כי על סוק נכוס ע"כ הנוסין וכו' —. והלל העניו צענוות נוחו, כלל גם לעלמו צמנחחו להעוזדים צפחו צאצרו להס "דאפן הכא נאפן הכא" לאצור סלח אלהים צשמים ואנו על הארץ וע"כ יהיו דצרינו מעייים, "וכי לקלסן היה לרין וכו'" סלח קילוס כזה יש לו על אחת אפך אלמין מהקרוצים אליו יוחר, וצכ"ל לאחר שאצרו סירה הנה נעדין — (— עין חגיגה י"ג י"ד וצמידם איכה ג' וצחוק" ד"ה מויעתן של סיוח וכו' יעו"ש —).

וצהה צהצונן גם צצדריו נגד הכי "כד עבדין צצוכר", והס אלה סרואין דלויפן צצור ליון מחדרי לצבס הנחחו וכצק צבור ישראל מוטל צאדם אח בגורחיו ונפלאותיו צצה וספל רוח — וצשפולח רוחם ונפתחים צצעט, ונהיין מצי השכינה הסוכן צצוכס, ומודים ומוצרים סן הן צצורחיו סן הן כפלאותיו —, והחלחם הוא צקול דענח דקס, צצוח וסס ד' צצמחר למשכנו צחוך צני ישראל —, חציב היה קילוסן של ישראל יוסר וכל מ"ע. ונעים זמירות ישראל רוח ד' דיבר צו ומלחו על לשונו (שמואל כ"ג) יוסב סלחות ישראל (תהלים כ"ב), ועל סרוח ד' דיבר צחס סוה הוא סעעס שחציב ונעים, כי צצובס אל ד' הסוכן צצוכס לקחם עמחם דצרים עוצים, מהיהו רוחם דחעצב קלח סוה הוא סלקה עוב והשכינה מצצרה מנחך גרונו, ונחבלס גדלותו, וגם צצכה וספל רוח ועפ"י הדברים סלחה ככרה הצבית סיים

לפניו שמה פ' זייעט 314 — יע"ש —.) למען להסתכל בחכמתו ובגבורתו, כגבורת
השמים, בלשון מערכת גדולתו. — באמרו לו "המיראחך יסידך וכו' הלל רעתך רצה
ואין קץ לעוונותיך וכו'". כי אחרי שהרחתי את גדולת ידך ופיד לשנות כח העצב, והזיית
שמים, ואכנס מאלוה ידק ונעושותיו יעבר גבר, "כי נעה אל אל ידו, ואל שדי
יסביר (חיוב עו)". — הלל עלבד חילול השם הפלגות זוה, אין קץ לעוונותיך. כי נעמה
יראו העורים כך "כי התבול אחיך חכם ובגדי ערומים תפשיע, לא מים עיף תשק
ומרעב תמנע להם וכו'". כי הלל פיך יעיד כך, כי חלה האיש זכוב ונחש תפסים,
וגם כניכול והטבע נחשאים פניך ויראים תרועדך הרעה, ולמה לא חונלה עד ענה על
האלענות והיחומים, על הרעבים והלמאים? ומה תעשה אם יקינו אותך בנשפע. לאמור
שחלה הגורם ע"ע ומהמים ברעב ולמא. — ע"כ לא לבד שלא תירש כבוד ותודה
עבור זה, רק הכל ישאוך כעונן נחש ונחשק, המכחישים צמליה של נעמה. — "על
כן קניבותיך פמים ויבהך פחד פתאים". ואם חושך יביק להפקידים השועים אשר
קניבותיך, ללל להסתכל אחריך צנופלא ונכוסה נהם, וע"כ גם חלה "לא תראה"
להפסים, "ואו — אין ונורא צ"ו עליך, כי — שפעת מים הסכך" וגם ונחנדיך ברחוהם
אל ידך בגבורת השמים, והשפעת המים שוכךך, גם הנה יהיו מיראים לנשפוחם, פן
תבוא מכול על העולם ויציבו אליך לאחח בכנף שמלתך, לאמור "רבי רחוקיך ולא נמות".
"א"כ חלה ונורא שמים עליך, "הלל חלוב גובה שמים וכו'". — וגם זאת לך לדעה, כי
לא הכל יחתו מנך, "יראו לדיקים וישמחו. — ונקי ילעג למו". —
ומעמה כבוד לחקוק, בקשר חולדות אדם — דור דור ומכניו, דור דור ודורשו —
שהוא כלל גדול בהחכמה ונחמה, ואף כי נאצרה עמחנה המתודה הגבוהה זאת, בכ"ז
כבר מלאנו ונמנו כמה רשמים וזיונים בדרך ודברי חז"ל, וחלוי כאשר תחפש צוה, והגלה
לנו בנעט, וגם חולדות חוכי הנה, ונעשיהו וכוונתו והנה צירושלמי (שם) איהא: "אשר"

ושלום. — וחלוי גם במאמרו ששנו ושינו חכמי האשנה (אבות פ"א) אם אין
אחי לי מי לי וכשחני לעלמו מה אחי וכו' הסכוון, אם רוח ד' בהשנמה חיים
אשר נחם בנשן, לא לי הוא, להיות חלקי וגור לצבי, לשבז אליו, ולקחה
מונו דברים, "מי לי" בשמים לשבז חוהה, וכי לקלותי הוא לריך, "וכשחני
לעלמו" לבד לבד כלל בשמו, כי אחי לעלמי לא חלק חלוקי מנועל "מה אחי"
בין האלף חלפין הכנעלין ונערדין. — "ואם לא עכסיו אימתי", כי לעולם
יראה אדם את עלמו כאילו הוא יום אחד לפני עינתו, ואם לא ישבו היום
לאשר העניקו קרה, אימתי. —

ובאופן אחר פרשתי למאמר הילל "דאנן הכא מנחן הכא" לאמור הלל
עוד לא ראינו בנחמה ליון, ועוד לא נתאספו העורים שה מורה ישראל,
למגדל עדר עופל זה ליון, שמהם ישבו כקאות לנשפט כקאות לבית דוד,
ותנו עינים בקרן בן שנו קרן האופל. — "מנחן הכא בהפלעין בני אדם
האומרים ערו ערו עד היסוד זה", והר הקודש נעשה משכן לבהמות בהכרי
אלף והוא הורדום האדוני השור הבר. — והאלפים באלופי אדם ונכוחה
בלל הגא. — "וכי לקלותן הוא לריך והכחיז אלף חלפין ישמשו וכו' כי
גם שור ידע קוניהו, וגם הנה בקולסן נשחושין בהגא אלף לקשור כמר
לקונם כחלפים והעיינים. ועל הורדום ובניו המליזו צנה הוא "אלם
(או אדם) ציקר (— חלוק) —) ולא יבין (גם להאזה אלף שהוא לא כחלוק
ביהמה — רק) — נמשל כבהמות גדוה "וקרן האופל הר שעייר וארום וישניה
הנה הבהמות בהכרי אלף — והאלוף עליהם הוא ונכוחה בלל הגא (עיין
ספרדיון ז"ט ז') — וחלוי גם הילל בהארבעה דברים שאמר נגד נחמה חביו
(אבות פ"א —) ועיין מה שכתבתי בכ"ז ה' 27 זייעט 42 —) הסכוון בהדיבור
"ודשחמש בהגא חלף" לאמור שהוא נשמש בהגא של אלף מאלפי אדם —
וא' וא' מנוול אחד נותין להחלף. — וכבר היה שנים בא" — שהשורים
מניה ילאה ילאו חלולים נגד פניהם — רלוני נגד חלה שחיו לפניהם — ונשכו
והניחו (עיין ירושלמי הענית מרק ב' הלכה ו'). ועל כי גבוה נעל בגבוים
האלה שומר ישראל (היושב בההלה ישראל באמרו כי נשגב שם אל עליון
למיהו גם חלובי הארץ. — ומותר האדם ונן בהמה אין וע"כ העליוכו עליהם את
"מלך לשדה נעבד" והוא השור המלך שבהמות, ודרשו עליו את הפסוק ויחרון
ארץ בכלל הוא מלך לשדה נעבד. —) קהלת ק' פ' ז' ת' יע"ש —.)

הדין חזיון המעגל צר צריה דחזיון המעגל וכו' יע"ש, וזוהו חכו רחוקן ששמו הוא כסס
אזי חזיון חסוד ומלוקן בשס חזיון. — ומעשה לא נשחשש באמרינו, כי חזיון הזה הוא
צר צריה דחזיון הכ"ג האחרון בן שמעון הדיק, וגם על ידו נששו אותה ומופחים נגד
היליודורוס שחל לחמוס אולר המקדש, על מקודת קליקוס מלך יוון, ובצווא חל הסיכל
לכאות חל האולר ולקחסו וכו' וירח כבוד ח' צמחה נוראה וכו' כי רחו קוס חבוס
וכו' ויגפשו בשמי כמות רגליו וכו' (דמס"ג לז"ח ק' 3), וגם צעה הסווא נחשו מחננדי
חזיון שס רע על חזיון הכסן לאמור על ידו נהייח הכעה הזחה להיליודורוס וכו' גם
נכספה נששו למעשה הארץ. ובימי אנטיכוס כלקה הכ"ג מחזיון, וכגלה מחיסוד דמסי
עיר המלקט אשר לפני האנטוכיא (— ונהרג שמה ע"י הצריוני מיילאוס ואנדריקוס —)
ומחחילה נחנה הכסן הכונה צמחיר רב, ומאנטיכוס ליושיע חזיון הנקרח ליושיע השופע,
וישיע זה השפיל כבוד המעשה וכבוד הכהונה, כעצוחר בצרכוס גד"ה (סס), עד
שנעווותיו ועווות הכ"ג — לא מצני יהולק — שצמרו חחריו ובנרשעה המלך אנטיכוס,
נחרצ וכעמח הצה"ק, עד שקס מכב"י ובימי הארצנע, ואח"כ שמעון בן מוחסיה ובימי
הנקרחים על שמו בשס, "ציה שמנוח", והנה צנחלס לליוון עיר דוד, וחל הסוכני ליוון
(קיון ה) לכזי השפע כי מוסס ליווה ה' חל הצרכה, ובלקחס צזרוע להשכלס חחרים
שליסס הולמחס, חו מלחמות ומריבות רבות היסע עליסס מן הפרושים והסס מיימי יוחנן
ינחי עד סוף מיימי סו חלכסנדר ינחי שנקרח בלשון העס בשס ינחי סדוקר,
(— וכמו שבחריה כ"ו בחריכות צמחמרי צח") ואחריו מוח ינחי ומלכס חלכסנדרס אחוחו
של שמעון בן שעה. חו שלחו ומחננדי צ"ה, לחזיון זה סיחפכל על הגשמיס, כי חמרו
על הביזאסי. וע"כ לא נשענע השילה הכ"ג (— שליסס מודיס גם צניקוך המיס —) ציו"כ
על הגשמיס שהפכל צציה החיוון שחחל שנה זו שחונה וגשומה (יוונח י"ג 3), ושלחו
חחיו חזיון זה החלו לחוחו חילעלח, שהוא יפכלל החפילה זו, וע"כ חמר, "צניך שמו
נהייס עלי שחני כבן ציה (— והוא ציה ד' צה"ק —), לפניך —". כי לפי דעחס
לפי צברי הצעה זכריה (ק' 1) לי נחלס הכ"ג לשמור חלרד ולדון חל ליתך, "וע"כ
נשע חני בשוך הגדול" — שצנעמה לי ע"י צביאך לחח לי והסלכיס חל העווודיס, ליתוח
כסן של הגדול —, "שליחי זו מוחן" וחל חלך מקודס לציה ד' עד שחרחס על צניך.
ובזה העשה לי חוח המופס, חס חני רחוי לכ"ג, — וצזה נחצונן גם מוס שחמרו להס
בסוף, "חלו ורחו חס נחחיס חבן העויעיס". והוא הוא חלכסן שחיס אשר לפי צברינו
(בסלומה להווגיד שנה ס' יזעע 214 צהערה סס) נמרו הצ"ד שצב"ח עליו וגמרו,
ובירושלמי (סס) חוחל חמר להן כסס שחי חפטר לחבן הזחה להמחות מן העולם (— כי
מונה הוסה העולם וצו שחחיס דרך ארץ צהליכות חל צקודס, חבן בחן סינח יקרה —).
כך חי חפטר להפכלל על הגשמיס שילכו להן, וחבן צזה דופי של שגבנו גם להחבן,
מוקד מוקד חוס, החיתן לפני יהושע בן יהולק (— עיין זכריה ג' פ"ח —), וחשר
ישצו עליו הנציזיס והסכמייס מציח דוד ויהולק, צהחנצחס מחרון הסורה, (— עיין
הלופה סס —), וכל מוחן דסוה מוצד מילה (— ומחונחה צחרון הסורה —) נכס לה
מן חען (— מעיני ד' שרחס שצעה פעויעס צועשה צרשית צכי עוב —). וכל דסוה
משכח מילה חוה מייכל לה לחמן — (ירושלמי סס, ירוש"ס חיעצ). וצח זה
ללמד על זה, למען להסווח הסורה עם דרך ארץ. — וחל כי צחו עויעס ורועשו צו,
חיו להס לחחיר חבן עוב חוה לצעליס — להשכלות העויעס, "ססיו למדין חורה
כמסה רבינו" (תמורה ע"ו 3), צגיס חלחיס גם חוחס כמו חל משה צנקרת הלור —.
והצביר כל עובד על פניסס, וצהשכרות פסיו עליסס. לא יחלו נגד פסיו — (— כמו
העויעס מנחס והסעויעס זוגות, שילחו נגד פסיו — ועי"ז יחלו להצרות דעה —). רק
רחו נקרת סוקר, חל כל כבודו וכל עובד צועשה צרשית —, וחל שחלני מיי חמס
השכלות העויעס חלל? חל חס הסחידים והלדיקים החמויעס מציח דוד וציה ידעיה.
ואשר להס מעשה להפחותה הזחה, ויביעה שניסס (— חמורה ודךך ארץ, ועי"י יביעה
ציה דוד וציה יהולק —) חיס משכחת עוון —. וכצברי סביח (זכריה סס). "כי חסס
חלכסן אשר נחחיל לפני יהושע על חבן חחה שצעה עייעס חכני מעשה שחחה
ומחסי חל עוון חלכסן הסווא ציזיס חחד" וכו" עד "מיי חחה חר הגדול לפני זרובבל
למישור והוליה חל חבן הרשעס (והוא חלכסן מוקד מוקד" —) השווחת מן סן (— וחוליי
סחרו מעשה הסווא גם הסקוק חוס על חזיון, והחבן שחיס — והבן —) לה" —.
וכחשר רחו צני לשכח הגוים וצרחס שמעון בן שעה, שלל רלו לחוק חל סקן,

זרעם עת עת, ובפרט דעה שאלכה חלכם נדרם, והיא זכנה הרקינוס היו זכנים
 להפרושים, והיא החזירה להם הכתר תורה. וגם המה היו מיועליה ושופעיה. וזכרונם
 כוונה ומערה אלה ששלקו, והחזיקו זימין חוני הגדיק והסמיד לאמיתו. וגם המה
 צידעם להפכות רוח חוני זה, שרות זקינו זו, שהעירו עליו (גד"ה לנ"ח סס) שלב
 חוני סיס שלם עם ד' אלפיו, וזכר לכל פועלי עול, והיה אהב שלום וירוף שלום,
 וגם צנה לבחור אל המגדל לא הפך רק לעוצה העם, הארץ ויושביה. "וגם העירו עליו
 שהיה "חיש שר ותמים. וע"כ שלחו לו "אלמלא חוני אחם ומחנהו, ולבו מביירין אהבך
 כי רק המהכתי ריב, והלדוקים — היחלים כעת לנפשותם, כי מפרס המלכה צדינו —
 הקיחו כך שכל ישראל שמו פניהם עליך, היינו גוזרין נידוי, ומשש הפקלה שיוכל ללמך
 מדברך, אך ידענו חנו כך שלא כן אתך, ולא ילא חילול השם על ידך וזכרנה "הרחיק
 עוולה ומאסר, ולא החאווה לצבדי וכלי עבד וספקך ומעקש — "וסיח על עשר וכו'
 וכו' וישמח אצרך ואהבך ויולדתך (משלי כ"ג —), כי אין כוונתך ללחוס את מושל —
 צדעתך כי הוא להם כזים —. וע"כ "לא חקב (כעה) גבול עולם ובשדי יתומים אל
 הגויל — "ואם הכס לך ישמח לני גס חני. "ועל דרכך ננה חור דור שהיה שכל
 (והוא דור בית יהולק שהיו אפל ופסל וזה ע"ע מעובות ישיע הפושע ואילך —: הארם
 והגבה והושעחו צחפילתך —, "זה די לך לע"ע וישמע אצרך ותגל וילדתך. ומעשה
 דעם חכמה לנפשך את מלאה יש אחרים ותקוהך לא חכמה —. כי צחפולות חכמה
 לך ומלחמה, וחשועם כבוד יעוץ —. וכשם דשתי לך אצחתי (והוא שמעון הגדיק
 וחוני —), בכתר המורה והעבודה, כן השתל אחם לצבדי — והלך לך ובה כושל משך
 הזרע צח יבוא צרכם כושל אלמותיו —, וצוה נחנו לידים שיחם — וצוה ד' את
 שיחם ליון (והיא עיר דוד ומלכותו) — אז כל הדברים שבימים היו כחלום, וימלא שחוק
 מינו ולשוניו ריכה, אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עמנו ועל הניסים הנפלאות שנעשה
 על ידך הגדיל ה' לעשות עם אלה לרעם בית דוד —). וגם יוכל להיות שפתרו (או
 שררו —) צנה הסוה "בשוב ה' את שיחם ליון וכו', היינו כשישוב הקרן בן שמן (—קן
 האושל —) אצני ועפר ליון ולקוומם, והר הגדול שגל הר הציח, יהי למישור לפני זרובבל
 (— והם בני זרובבל הנקראים על שמו —), אז נהיה כחולמים, לראות מגדל פורה
 באוויר (והוא המגדל והפלעון שצנה שמעון בן מתתיה על הר הזוה — וימלא שחוק מינו,
 כי הים לך שחוק גדול ומה, לראות רקיע שיערים (— שער ואלדום —), בגדל של
 בגדל פורה באויר ככס ליון ומקיף ויולל דרך שמאל —.

ומעשה כבוד לצדי ר' יוחנן (סס) כל ימיו של אחו לדיק — היה מלעטר על
 נוקרה זה שיר המעלות שבו ה' את שיחם ליון היינו כחולמים חור מי איכא
 דיים שבעים שנין בחלמא" צלוחו שיקים שיחם ליון ע"י נקים והנפלאות שיעשה
 בגבורות הפושט, ואם כי אולי היה להם בקבלה מירבם או שינו הגזירה שיה אחם
 מעולם. לזוה שיחם שיחם ליון — הוא עיר דוד — הנכנס ב"ח צ"ח, לבנות וחרבן
 ירושלים ע"י מלך צבל, כל גזירות גלות צבל היה שבעים שנה, וכן קץ גלות ליון ע"י
 צ"ח) יהיו ג"כ לקוף שבעין שנין, צכ"ו היה הוא מלעטר כי כקפסה וגם פלחם נפשו
 להכרות ד, להשיג העטרה לבית דוד והמלכה לבית ידעיה — עד כי הרחו לו חגרו
 ענשם ודורם, לבל לדחוק את הקץ, עד שהניחו את דעמו, ונחנו לידים שיחם —.
 וזהו (צירולטני סס —) "נחמ מיערל (— והוא העטר שהתפלל ושנצטע צמו הגדול,
 עליו —) עאל לי' למערתיה כס ודמך לי' ועבדי שקיע בשיתיה שבעין שנין". כי עאל
 למערתה' רחוק מהעיר, לחגרו בית יוסי חלמידי נחמי הארצלי שחל רנו להחבר עם
 צ"ח והחזיקו ופרשו עלמם מההיית העיר, וגם הוא כיון שגמר ואלאכהו ושעלו, שזה
 הקהל, ואחא מיערל איכס מעיני וחור עלמו לחברה הטענענר, ולא נשמע ולא נראה
 מוואו דבר, עד כלות השבעין שנין ימי שיחם ליון —, והשבעין שנין הללו כלי צנה
 ונחמה הרקינוס ואם הובלום (— עיין סנהדרין ל"ז "אלא מלכות ראשון שבעים שנה"
 יעו"ש ובפרט"י) — ואז נראה עוד הפעם. — אצל גס צפעס הסוה "לא עצרו לה
 יקרה צמנעי ליה" "צעי רחמי ומיה" —.

ולמען שחנין צדיקים הללו, הכנו להעתיק לך דברי היוספון צביטורו למיחה חוני,
 וז"ל. "ויהי ניסם המלחמה ומלאו את חוני נחצא צמחנה יהודה —. ויוליכוהו לפני ראשי
 היהודים ומחבאלו, ומהעמדתם אחו לפני הראשים —, מזה נשמע שכלו לדון אחו כמרגל
 ונשיח דברי מירימם —). ויאמרו לו הראשים והעם התפלל על דבר הזה אשר קרה לנו
 אולי יעשה ד' למען שמו (— שחללה ונשבעה צו —) ויתן צדינו את חיתקובלוק ואת
 סכסכים אשר עמו —. (— וכלו צוה ללכוד אחו צמח ובהרואם לעיני העם כי לא נכון

לצדו עם המלך וכ"ג —) ויען אותם חושי ויאמר אחם עם ד' וחס כהניו — ואחי
 אהשלל עליכם, ובס' על כהניו אהשלל ולא אהקלל ולא אהזרז את כהני ה' וכו' —) וצוה
 גולה דעמו זד רעה, כי אהנהגה לא להקנינות —. ויסי בהתפללו כדברים אלה ויפלו
 עליו רשעי יהודה ויעיתורו — ויהיו דברי ר"ג „צני רחמי ומיה. והוא הוא הרחמי
 והתפילה המוכר בסיקסון, ועי"ז מה —, ועיין בפרש"י שכתוב „אחי כני משום הנהך בריוני
 לא כחוב בפרש"ו. ולפי הנוקחא הזאת הוא הוא אונש דברי סיקסון שרשעי ישראל היו
 שמויה אותו צעה הפילה —. ונחמו ק"מ"כ זאת אהספרים כי אולי היו להם צקבלס
 שגם איהם ונחמוי הפרושים אהמזיקים ציוניו הרקניוס שהיה ג"כ אהצדדים —, גם המה
 היו אהדינים אותו כדון מורד במלכות —.

והנה מזה לנו רואין, כי צני צנים הם כצנים לחולדותם — ואלה תולדות חושי,
 חושי צר צריה. אלה אעגבלים בלגוליהם תפלותיהם, אהותיותיהם מופתיהם, שגותיהם
 רודפיהם פרושתם, חיותם וניתתם, —. ונעשה לא יטלה חס צעולתה ידיו,
 חס יסן גם לנו חלק בזהה ק' מדברי הנעים וציות, ומה מאוד יתכנו חק' ק"ע
 ק"מ לשום צני אחד מהם, או צני אחד אהוהיהם, שקראו ושרכו בשמם נגד רודפיהם, —
 ובפרט צעה שדברו אהו ציה הרקניוס בלשון שקר אדוות תפלתו — אהר (שם סקוק ד')
 תמה אהצני ישעוניי ואחי תפלה. — והנה כל הקללות אהמורים שמה אהר נפש ולב
 קרוע, הנגרס ונגלה מהקשחה בנהלה ד' —, בתקיים בפרקיות ובניו —, וצאמרו
 (שם) „זכור עון אבותיו אל ד' ומעלות אמו אל תמה“, אהכוון צוה עון אבותיו,
 הרמיקה הרביה והערובה להכחשים והפרושים שנעשה ע"י אבותיו, היו נזכרים ונהחמים
 צדמי תכומים על פסריהם —, וע"כ לא ציקש רק שיהיו מזכרים גם לפני ד' אצל
 תפלת אמו. והיו אלבק כדמה אמה יחסי שהיתה אהמותו של שמוען בן שעה, וגם היא
 לכל עם מלוא חנפה להפרושים, וגם המה היו אהמים עליה, לכל להזכיר עונותיה
 ונעלה, נגד צעלה הרשעון, ואחיו אהטיגנות, שנהרג על ידה ועי"ז נדמה מיתה צעלה
 אריקעצולוס (— וכמובאר כ"ו באריכות אלל הספרים, ועיין באהורי צ"ח ספר ה'). וע"כ
 אהר נגדה „תפלת אמו אל תמה וגם אהר (שם)“ ויהא קללה ותצוהו ולא תפן בצרכה
 ותרחק מווננו“, כי כל חנות הרקניוס ואנשיו על חושי תיהם על שלא רצה לאקטעצולוס
 והכהנים שהיו אהפשים. ובדך לכולם צידי —. ובקשיעל ק"מ אהר „עמונו באים פה לי ומצלים
 פסנו רשע ליד אעגבל“ —. ויש להאריך ולבאר כמה קשיעעל ההלים עדין ועוד חזון לוועד —.

סיון ה' וההמשך צעלים הבאים.

שלמה פרענקעל

מכתב בקורת.

Kritisches von Salomo Rubin.

יהי נועם ה' עליך, ידידי אהנהגה נפסי!

גם הפעם נעניתו במשאלתך צמחנתן היקר אהודש שבער, והכני להעביר אל פניך
 את כל השעישים והרעיונים אשר השחרנו עלו צעשתנותי, מדי קלחתי את וכתבי
 מליא מואמרי מדע ושרי נועם אשר נקבלו באו אהקשפה קרני אור אהשכילים מוסידים
 צבוכבי יתקן אהצדקה שבע ועשרים, אשר שמה צה את נפשו צראשית השנה הזאת אהכס
 הולין אהשורר מו"ם אנהם צר"י שטעון הי"ו:

לד 7 שצרי הקוד והאמונה ל' אליעזר אהגרניזא, אשר הוליא לאור אציה
 גזכיו הרב הקבס הכולל ר"א יעלליעק יהי ד' עמו. על חכס חרשים וצנון —
 לתש הם אחי קורא הכחוב: „מום עמוקים עלה בלב איש" כי לבו מלא חכמה ודעה
 נובע צאין הסוגות מעיני חושיה אשר יסולו בכל עבר ופנה צליעטרטרור העברית, ואיש
 תצונה ידלנה" אהאר גם דלה לנו צלי הרק ומהקס אהתנו אהותם אהאשונים מים
 נחלים אהאר תפרוה שרי אהותנו ציוני קדושים. — צעשות כ"י הזה נוב' 52 אל הכ"י
 שזכר הרב אהכס ר"א גייגער בפרו פר ס"ד ח"א לז 50 בנוו' 92 ג"כ צמייכען, כדאה
 כי הכ"י הנוכחי ליד איהם תקון מעוות ומוות חסרון. צד"מ שפתיחה ח', אנהם שהוה
 ימיר"ל ל"ל „תכס ניהוב יחודו" כמ"ש שם שפוח ר"ח אשמו אליעזר הקטן; כנו
 שפשתן נוכל להביה הכ"י 92 ע"י הכ"י הנוכחי, ד"מ מה שהציא שם הכ"א גייגע

ורבינו חננאל ורבינו נחום והגיס נקיס. ובאמת ל"ל כמו כאן לד' 9 רבינו חננאל ורבינו נקיס ורבינו נתן ורלונו על צעל הערוך. וכן כאן להלן בד"ה הארתי ללצבי ענין זכרה וכו' ל"ל "עין נווה" ח' "עין נווה" כי גם פה כמו לעיל ר"ה שמו אלעזר הקטן כהערה החכם גייגער פס. שהוא חכם עדיף ומנציח בחקון הנולה לר"ם פס, שכן נמלא בחמה צב"י הנוכחי לד' 10.

בהערה החכם המו"ל ק" 3 ומכיר ומאמר ר' יהודה צר קיוון צ"ר ש' י"א: בלא עמל ובלא יביעה צרה הקצ"ה את עולמו אלא בדבר ה'. המאמר הזה הוא צב"ג' וזכר צב"י ג' ע"ד קושיא "עין י"מ פס) וכפני הנראה ממנו הענינים במקומות אלו קשה לעמוד בכוחה המאמר הזה ובדומיו רעיון הלווה של האלכסנדרים (עין מווס"ז להכ"ק ז"ל בשער י"צ) ויותר יתכן כי רמז בו על דעתי להלן פס' ג': עכאן שהיו סדר זמנים קודם לכאן, כי גם קודם זה מקומו בחכמי לחם שאלכסנדריתא כידוע. אומנם נודע קוד הלווה הזה גם לחכמי הנסתרות באומתנו בהנחת: בשפעה המאמרה כצדק העולם וביחוד בחרגומי אונקלם (וימרח דה') והירושלמי (על צדאשית צדק ומחרגם בחוכמתא צדק) כי החכמה היא המאמר צדנו, כולם בחכמה עשית"ה, ש' בחכמה יקד ארץ" ובס' ילירי: קול רוח ודבור. ושם המאמר הבורא והיולר הזה אלל המקובלים הוא י'ה צדנו על "כי ביה ה' לור עולמיס" (ישעיה כו' ד') והוא אד"ס קד מו' ו' צדנו על מראה האיש ציחוקאל. ושמו המלאכותי זעיר חננין בגבור הדס ית' המכונה ח"ר י' חננין, ובלשון המדרש (לפי הערת הרמב"ם) אד"ר י' כל וס' ק' ור' (צ"ר ש' כ"ז) בשפרי לורחאסתר: Honower, בשפרי יהודיים: Bakt, אלל המעביקים: Kolpia שר"ל: קול—פי—יה (לעקיקון ערש לורז גרובער צולה חכמה). אלל חכמי יון Now, ובפי וצבי חרץ לאשפען: פרח—רחשית, בלשנים: Barara—Kied. ואזה הלווה הזה היה בלשון ומחרי יהודים המלה: Aum הקדושה להם. וכ"ל להנחת אילתה המשמית הנבלי ממרחמי המסתתר ע"י ממולטע שהוא הרוח הבורא (Demjurg) או שכל הפועל (עין מקור חיים ומועו"ע על הרצב"ע ש' בראשית ובמקומות אחרים מזה מקור אלנו). וחלל אצן גבירול וקיעחו: החסך, לו: רלון הקדום (עין מזה צב"י לפנה שפנה מהחכם ר"י מייזם) והוא המלאך אלל הקדאים הקדומים (ליקועי קדמוניות מהחכם ר"ם פינקער). --

פס לד' 13 צד"ה אל גנה אהו וכו' יש קליפה אחת וכו' ולמעלה ממקום אחר יולא מללעוהו כיוון זכרוה ומשם יונק וכו' רמז האהו צבחי"ן מין זכרוהו בקוד היחוד והעבור למקובלים ומכיר צלחש הטעמים אשר הלמדי פיסבורוס לא אכלו לד"ק מין הקעניות ומוזלש צבורו שאחרי הפשע קליפוס בעורס צלחש ומראה צבס כיוון זכרוה: ובכלל רבים קודם המקובלים על האהו כמבואר צב"י גינה אהו לר"י גיקעילא. וזאת כוונת הברכה (מקורם ומצעל הלבבות גדולות) אחרי בעולת בהולה: אשר לג אהו בגן עדן וכו' (לד"ק צד"ע בן — סניחי 1861) כי גם פהס בגן עדן עס עץ הדעוה מרמז על קוד זה (הרצב"ע ש' בראשית, עבודה הקדוש מר"ע אצן גבאי ח"א פי"י). --

פס לד' 14: "וכתוב וישיח אוחיות שאינו" מליצ' לו החכם המו"ל ליון השאלה?

זהדבר פשוט שר"ל: הנולה וקיס ח מלא יו"ד היא בקירוסה אוחיות שאיני. --
 לד' 17 ומכח יקר קנקן מלא מדש וישן מהרצ החכם מהר"ל איתלער נרו. מיקוינו צחובים מטיב לעד הנה וקרוים לאמה. בדבר הכנוי "עד הס" יתכן כי הרשונים השתמשו אז בשני המשקלים גם יחד. כי "עד הס" מורכב מן עד הס כמו אליהם מן אל הס ע"ד אלו מן אס לו (ובלשון החלמודים אס לו מן אף א' לו) ע"ד מן ע"ד. וכן רוצ הכונים בלשון כידוע. והעד המעשה החנו מהלופה (פס ב') בלא עד אליהם. -- בדבר "התמיה" חולי כתב צב"וניה ר"ש ח' נו"ן לופי לטיון נוטל על לשון. כי שני האוחיות האלה מן לוצ"ר הנברים מהחלפוס לרוב צחקל (רמז דברי חכם אחד בשטרן להכרמל שנה זמא לד' 152 המונה מקומות רבים בחילופים כאלה) ואס ישלח הדבר צעיתי קורחי שפה ממה, לא נפלא היה באזני שומעי לשון חים. ובכלל רבו כמו רבו מקומות צדרי הנציח הזה (אשר צימיו התערבו קיני לטויות ארמי וקורסי בכתף לטונוה הטוורה. והתנבא צעה לר' ומוקד לישראל אשר עלר עלרו צעד הנציחים והקופרים לדקק בלשנים ולהקפיד על כחצם, מי צעה כזאת יחבלכלו בלצבות אף כי לשון המדרשים ועע הכותבים והמעתיקים) הלריכים תקון מוני ושנוי ד"מ (פס' ח' ז') "וכמשכתי הגוים אשר קצינותיכם עשיתם כל"ל. כי "לא עשיתם" דלעיל העעה את המעתיק, כאשר יורה ענין הכתוב הזה ועני הכתובים הקדומים לו. וכן (פס' י"ח), "וגם אחי אצבע וכל חסום עיני" פהס עיני כי מוקס גם אל הפעל

אז רע צונוגן הספי מן "ולא יגרע מלדיק עיניו" (איוב ל"ו ז'). וכן (ט"ז סס) "צמלמי
 אח חלי הרעב (הנעים זהם אשר היו למשמיה אשר אשלק אחום) לשחכס, הוא נאמר
 מוסגר וחרגונו: איך רעבן איך טיידערע דעם הונגערט פפיי"ע (די"ו געפֿהרֿה
 יִבְסֹמֵטֵן פֿון עֵרֶב פֿפֿי"ע, די"ו יע איינמט לונן פֿעדרערבען וואורדען, אונד די"ו
 איך יעמפֿרס נאך טיידערען ווירדע) אונן איך לן פֿעדרערבען. וכן (ו' ע')
 "חכרו פליטיים אחי בגוים אשר נשנו עס (כ"ח אשר נשנתו) אח לבס הוונה" סתם
 "אשר נשנו עס" הים כתוב צאיה נוסח אשר "אשר נשנתו" ואיח ונשיק סתים
 התקון והגליון על פנים הספר, כחשר קרה בה צוקוונות רבים צמקאל כידוע. וכן
 (ז' י"ג, י"ב) יש ערצוב וקסוך צנתרי הכחוסים, ולפי השערס ל"ל: "הקונה אל ישמח
 והמוכר אל יחצל כי המוכר אל המוכר לא ישוב כי חרון אל כל המונה ואיח צעונו
 ועוד צמים חסם לא יחזקו וק"ל. וכן (ביד)

והבאתי רעי גוים וירשנו את בתיהם

והישבתי גאון עוים ונחלו מקדשיהם

כי ככה מקבילים דלתה והקורב כצפל ענין צמלות שונות זו לעומת זו. (י"ד י"ד) "אחי
 ה' נעניתי לו צי צרוב גלוליו" כמו להלן "נענה לו צי". — תקון הרב כחוצ צסס
 הרב סי"ד כחוצ (איוב כ"ג ע') "שאל בעשותי" של"ל צע עו הו להשווח עס
 יע עו ק כלה כמקחש מהכחוב (ישעיה כ"ז ע"ז) "כי רוח מלפני יע עו ק ונשמות
 אחי עשיתם" הגם פה ל"ל עטי ה' ? אין זה כי אם רוח אחד צשני הכחוסים האלה
 המקבילים ע"פ לעומת ע"ה והפסח יספר. —

לד 19 שיר ומוזיק למהוה אשר שר מהר"ם דל כרו ציני נעוריו לה' על דבר
 נקרה צלתי עהור כי לא עהור הוא אשר קרהו צליל לום העשור. השיר הזה (יקודתו
 על אגדה חפלה בקוף יונח) הוא נשגב צלל ועשה נקשה כדרכו. הוא יפה צלל צלתי
 פאטוהעמיקי שלה כדרכו א'. כי כמו שלא ילה צתפלוטיו צינים האלה וצונן הזה
 מצעלי השיעים הקדמונים לאמר אל הקנה הראשונה הקדושה ופעורס: "עהר וכו'
 (צשיר המצרי) "רצו וכו' (צולר צ' ר"ה וצמוקף א' ר"ה ונשמיה יו"כ וצמוקווח
 אחרים המיוקדים על כתוב זך ונקי "הרב כסני מעוני ונעחאחי עהר"י" כל וכו'
 לא הענק" (צשיר היסוד יוס ו'), כן גבול הוא צמי המשורר הזה לאמר אל קדוש
 ישראל: "אח ה צרקסי לילה (!) גאל חכ"ו" (ציון ההערה ל"ל מלאכי), סרה מואל
 וצינו צזה! סרה צלתי עהור כי לא עהור הוא! — צפתו הקדושה (עיין צמורה ג ח')
 גם עהורה הים! ואם עקס הכתוב שמונה או עס עשרה אחוים לצלתי הוליא דבר
 מנונה מניו (סחס"ג), עלינו לעקס אלף שירים לצלתי ככל צפתנו צהרה אחד! ומה
 גם השמות צמלות "רקסי לילה" ("ס"ה ס' צ' . . .) וצפעל גאל חכ"ו . . .
 וכמהוה גם המצטל "סכס השנתחי ונו' וצשעני" המיוקד על דברי רש"י ציונח עס,
 אכן נחה ונחוקן מוני לטון רש"י צצבוב על נסחרים: קצלו, וכו' וצשיעוה וכו' ולא
 נוכח כלפי מעלה. זחה לורה. השיר צצחינה מוקרים; אצל גם צצחינה חומד הלטון
 איינו נקי ומל מוס. ד"נו: "מוגס יד קצר סכנו" הוד קלה. אולם העולם איך יקלר?
 "וכבר לא מלנסו סחף יסוח" סקר עעס! אף אם אינד אל אערוו כדלף" סרה
 משבר אח האחן וסח סרוה!

לד 34 מוכה לוחו סחס האוחי הר"ח ועלליעק סי"ו עוד הפעם צכ"י לא
 יקולה צזהד אופיר. הספר לפנה פענה הזה (הקורח לא ימירנו עס ס' לפנה פענה סי'
 על הרצב"ע מר" שס עוב בן שפרוט חכירו סחס כרעולי צנ"ע בן — הניח 1862
 כו"ע 7) מוכר מהסכס "הס" (סלונן ח"ח לד 98 — 100) צשנו אהל יוסף כמו
 שמוכס צנרגליות ענה. וספילוסוף צרוך ד' שפיוח צצמוו (צכסרו חורת סחלהת
 והמיוגיה סרק שניני) שסול הים הראשין לגלות קוד הרצב"ע צזה, נראה שלא ידע
 מהספר לפנה פענה הנוכחי. ואם זכנו סחס המו"ל צינים סחלים גם עס סהעק
 מהספר היקר הזה ועס דצרו על סחלה ספר דצרים, אשר רעו עליהם צפ' לך לך.
 אז נראה אם נקסים שפיווח עמו גם צפ' דברי הרצב"ע עס: "ואם סצין קוד השנים

(1) הסך כדור צהמניד סנה שסי גליון י"צ לאמר: "ואשחמש צלטון הזחה הקדושה
 כדרכה ולא שלל כדרכה" והניח אח כדור זה עס חכ"ד צנענע מנונה ומוקלה נחמה
 מיוחס על המניח ספרי כוכבי יחק, לכחוסו: כל צש צעל קיאו. וכן
 לא יעשה! —

עשר" שכוונתי) על שחם עשרה (כדח"ל כי הן היו ס"ב חגנים אשר לזה יהושע לקחת מומצ רגלי ההגנים צירדן) האגנים (יהושע ח') אשר לזה (דברים כח) לכחז עליהן אז כל דברי החובה. וכמו ש ע"ז הרצ"ע באוונרו "להכיל החורה" שלא כדעת הגאון אשר הביא שם נוד אח"כ. כי אם כל החורה בקומוה וצביונה נכחנה על שחם עשרה האגנים האלה לכן ג' דורות דייקא (והנחה כנחה הרצ"ע כי בקורות יתה) ובכל גדלן ורחקן לא היו יכולות להכיל את כל חמשה חומשי החורה במלואם כאשר הם לפנינו היום. וזה תשובה על השגת החכם שד"ל (הושעל דברים ח') על שפינוח האוור צפרק שמיני הני"ל, כי הרצ"ע כתב צדנה כי לא נשה כתב קשר החורה. וכו', באשר לדעת שד"ל רוח הרצ"ע וכו' דוקא הוקדחות האלה הם נוספים וכו' (עיי' קשרי מו"ל החשס ח"ב זל 21). אמנם שפינוח חדר היעז הרק צמעתקי רמז וקורות הרצ"ע כ"ל, וקולר הבקור חמשי חנה חלוי בלוואר הענק אכן עזרל. ובאשקלריא מאלרה ובחירה ראו הקורס המסולל B Auerbach צקפרו הויליי "שפינוח" (3) ואחריו החכם הגלשן ר"ע קש צקפרו החים וברנו חמד (עיי' קשרי תשובה נלחת זל 20), כי רוח שפינוח בהליכות שני קשריו צעניי האלהיה להפילוקופיא דורכה עוז צקבות הרצ"ע, אשר כפי הנראה אף הוא ירה ירה אכן מוקד התפלסופו של שפינוח ציני נעוריו כאשר עורר המורה ושרמז"ס את רוח מחקרי הרמב"ן בשנות עליוני. ונאלץ עוד צמטפת שפינוח חכם את שיהי הדוק מחד צהרצ"ע והוא עוצל צקפר שם הגדולים להרצ חיד"א צבניו: הרצ הכולל כמחז"ר ציניין איספינוח (שהוא צלי סקק Espinoza שם הרששי למשפתח שפינוח) שחצר קשר צית העזר על הרצ"ע וכו' (השובה נלחת זל 20 ה"ל בהערה שם).

צדבר הערה החכם המו"ל זל 33 אודות חגרת הרמב"ם לר' אברהם בנו שאינה כולה מוויפה — י"ט להעיר, כי השערה האחרונים (היעב"ץ מוחכר בהמוני לשנת תרי"ח, והרצ שיי"ר צמ"ע יסרון ח"ג) צדבר זיוף האגרת הזאת, נאלמח עוד, לפי הערה שם הגדולים הני"ל אלל הרצ"ע. צדברי המהרש"ל "אשר גמגם והקספק קלה צקפרוה קשרו ים של שלמה את דברי האגרת הם דברי הרמב"ם וכו'". ח"ל הרש"ל שם: "ובפרט דברי הרמב"ם וכו' ופרי ליה מריה וכו' אם כן הו"א ויה שמואל צהררה כחכת לצנו וגזר עליו ללמוד קשרי החכם ר' אברהם אכן עזרל אשר לא היה בעל תלמודי"ע כ"ל. אחרי דברי מהרש"ל האלה נמשכו קלה (יסרון ח"ג עלה רלוסה זל 15) ועשו לגזור אוור כלם וכתקן על הרצ"ע וצ"ל כי לא היה בקי כ"כ בתלמוד, ולא ראו כי צמס הגדולים הני"ל אלל הרצ"ע מציא בעדות הרב ר' זכריה בן קרוק שחמר הפליגו צמנה הרצ"ע

(2) הפך פי' האקור חיים והמוטו"ע שם אשר צאמזרם שם כ"י כל חלה נאונרו למשה צדק נצוזה לכתצם כד" נראה כאלו שחמו את דברי עלומס צפ' לך לך אלל הכחז והכעני אז צהרן, כי לפי"א חין זה קוד וקויכן כ"כ אשר הוכרחו להעליון, אחרי שם חז"ל אמרו על י"ב סקוקים האחרונים שצחורה הקצים אוור ומהה כותב וכו'. וחולי התחבאו בתחלה ק' דברים ג"ב בקשר האגרת והאמונה ומפי היראה (ומשני קולר חצונה המון וכו' כדי שלא יחשבו הפתאים שמוכחש עניי דברי חורה" לשון חושל יוקף שמונה קי"ג) ורק ר' יוקף בן אליעזר ור' צרוך די שפינוח אזרו חיל לגלות את הקוד ונבלי יחמו ויערולו ומפי המון רבה. —

(3) הרצ החכם ר"ל לעף צמכתצו העמי בן — חנכ"א 1862 צקוק נו"מ 4 צדברו שם את קשר לרפטי צענין הפילוקופיא היסודית והקבלה מן A. Foucher מעיר צלוק על ההתקצרות שבין שפינוח ובין הרצ"ע, וכי עד היום הזה לא העתיקו עוד דורשי קיובה הפילוקופיא צמטש מחושש צדבר הערך הזה שבין הרצ"ע ובין שפינוח, ולצד החכם ר"ס זקס אשר העעורר על הדבר זעיר שם זעיר שם. והנה שחכ כי עוד לפני ח"ס זקס העיר כבר על זה הקופר החכם הפועתיק קשרי שפינוח לאשכנזיה אויערבאך הני"ל צקפרו, שפינוח" הני"ל (הכולל צמוך דעיוני חיוניו גם דברים יקרים אודות מקור מחקרי שפינוח). ע"כ חזל הרצ לעף לאונר דברי צמס אוורו בהערות שם אודות השיוי של שיעה שפינוח צקוד חלולה הנפש עם דברי הרצ"ע (צמדצ כ"ב ח"ד), כי החלק לא יחלק רק גזירה חכל הששם גזירה החלק ולא אוכל לגלות זה הקוד כי עמוק הוא. כי הוא זה אשר העיר החכם אויערבאך הני"ל צקפרו הני"ל (כמוכר צקפרו מו"ל חחדס ח"ב זל 21 בהערה שם) ושם הזכיר ג"כ את דברי הרצ"ע (צמדצ כ') "דע כי כאשר ידע החלק את הכל ודבק בכל יחדש בכל אהוה ומפח"ס". —

פסח ז"ל! ואנכי ראיתי ה' ידוסי ה' ראש צ"ע ונאמ' קידושין והם זה כל ימי הדקוה והאונק ע"ל.

לד 35 אודה נדרשת ונהחכס ר"ש פ"רענקען נרו. החכס החלואדי הזה (4) מולג על הרוב הלכות ונדקש על בצעות האגדות, ועומקן זו נזו בקבלה דקס וישרה געט או הרבה. כי דורש אגדה אין לדיק בארץ אשר יקלע אל הררים הלויים בשערה ולא יתישא. ואין בר (לד 35 על ד"ר העובר על דברי קופרים חייב מיתה 6), ולד 37 על חוס' ד"ה ומשי מה לא נכתבו) בלי סגן (לד 40 העניינאללגיא על לאוס 6) והגועריקון, של (ד"י). — ובכלל דעתי כי יחר השארת החכס פ"רענקען על דרכו ללקוט שופי היסטאריא הכלחיים בנדק האגדה, ונאשר דרוס ידרוס אותה נוקן שיושג ודורש לפני העס דברי כנשין. —

לד 79 מואנר על העעמים והגבינות ונהנדקק הגדול ר' ושה לבי ענקער נרו, אשר דמס בשניו קלה בהקדמות קשרו „הנחן זמירות“ (לבוז 1856) והוא החלק השני ונקשרו הגדול בכמות ובזכות „משאח ושה“ (לבוז 1854). החכס הזה הוא אחד משרידי הנודקקים, אשר כל ר' נקשרי ונדקקים חדשים גם ישנים לא חגב ליה. ואנכי ידעתי אח האיש הזה ושה שיחו פנים בפנים וכוה ברות, ואומללחו לנח ונלא קשרי נחכמות הדקוק בל"ק. הכל תלוי במול 7) אפילו חכס נחכמות: החכס הזה הונל"ע, שההלך אז בניו נעוריו עם אחי הקבולה משפ"י אור צעיר ונולדחו הלל הנה החכמים רש"ל ראחאפורט נרו, ר"י ערעער ז"ל, ר"ל ויזוס ז"ל, ור"א נאעקיס ז"ל, אשר הנקיעו בארלנו שחר בוקר לא עבות. ושהה הוא נאשר גלמוד וערער צדור חדש אשר לא ידענו, אשר לא יחוק בניו להכין אותו בעבודה הקודש. ולא יחנוך ציוניו לקעדו בנוללחת תורתו. יהי ה' אלקים צוחריו ויכהו למולח לאור אח קשריו הרבים והשונים אשר ראיתי כרובים ונחמיהם צקן ציוות ארנוו צביתו! —

לד 91. אזה בר"ס ונהחכס הננדקר ר"י רייפנאחן נרו. בקי' א' וניאז בין הרבה ראיח להוכיח כי ההגרוס הארזי אל משלי הוא מעשה אחד הנולרים הקוריים

(4) קופר ונהיר וננדקר נאחן בדברי יעות עולם וקורות שנוה קדם המשוררים והנשוררים בשני החלונדים ובמדרשים, באשר הראה כוחו כי עז בנחמקרים ובקורים הסעאריים כלה בנאחוריו הנדפסים בנסרי בעלי אסופות שונים, ובמאלורו האחרון „בית השמונאים“ הנדפס בהמגיד (ואשר נדבר עליו לעת ונלא), ובסוף מואנרו הנוכחי בענין הכחות בזמן בית שני לד 41—42. —

(5) בפי' המואנר הזה שמשעתי דבר נאח ומחקבל ופי' אחד קדוש החקידים ר' לבי אלינלך ונדינב (אשר שמשתי אותו ציוני הרפתי בהיותי לזוק ודנוק בחצר החקידים) לאנר: לנה"ד לארנחן הנלך שלפניו עונד למשורת איש חיל וכלי ונפשו צדור לעלור ונלא בעד כל איש אשר לא יקרא לנח אל הנלך, ואם יזיד האיש ההוא ציד רנה להבקיע אל הארנחן, אחת דה' איש הנשנדר להכותו אל החומש בשלח אשר צידו פעס אחת ולא ישה. כי יושפע נוח לאיש זרוע הזה בלי שום נינוס הנכוו צ"ד הן דיני נפשות; ואנכס לא כן ונשפע איש עז נפס הנורים יד בנלך הנחשלך צביתו או נחון להכותו נפס, הרולח הזה לא יוכה פעס אחת בלי עדים והתראה. כי אם בפליים ינבא לפני השופטים, ועמדו העדים לענות בשניו רשעחו, ואם אין לו ונלאך וליץ ובפיו אין תוכחות להלליק את נפשו אז ירשעו אותו ונחמח צעונו. כן הדבר הזה נחורחנו הקדושה בה ונלך פניוה ונשנורת צקיג בדריס. והיה כי יעבור איש על אחד מחרי"ב ונחתיה נמשפע ינא, שופטים ושוערים יריבוהו באחד ארבע מיתחה צ"ד או עד ארבעים יכוהו, או כופר נפשו יושע עליו. לא כן זר יחיד הנחרינז עוד נמשפע לעבור על דברי קופרים העונדים למשנורת ארנחן והסרה האיש ההוא חייב מיתה עד ארביעה, כי כן משפע משנורת הנחק ולא יעבור, וכל העס ישנעו וייראוו. —

(6) יושעער האונלל! עכפיו הוא לואה צדור כוחו ולא יאנר לו. ולנכסוף (להלן ננכחצ החכס ר"ל [אזו לד 66] נעשה לדוקי! צקען החל החכס הגדול גיינער ליחס אח הלדוקי אל לוק סכתן הגדול ונאחיו, ובגדול כלה החכס סכ"ל ליחסהו אל לוק סחליל הגדול ונאחיו! —

(7) החכס הצלשן ר"ל דוקעס נס' אולר נחמד ח"ד לד 118 ידרוס ויחור אחרי הפוקננות שחבר בהם המואנר הזה, ושכס (עיין ונאחרי לקט שכ"ס הנדפס בהמגיד שנה שתי גליון כ"ד) כי נמלא צוהר נאח קל"ד בפי' ר"א בר"ס: הכל תלוי במול ואפילו ק"ס צהיכל. —

גם הראים ומתרגומו על הכתוב אל חיגע להעשיר וגו' לא תקרב לעחורא וגו' המושך על דעת ציון העשיר והרחק העושר שהיא דעה נולדית. ול"ד עשור הא חין רחם. בלשך ידוע כי כהני קדשו הסכן הסכינו במקומו דבם לליין את רחצ לבצ ובגז עינים; אשר שון עצה עצה כשה ועפש לבו עחלב כלוחיו, בחורח עשיר ע"ד וישון ישון ויבצע; ובחפך את שפל רוח בעל עונה לרק ולב לא ילך בגדולות ובנפלאות ונוגה, בחורח עניו או עני ע"ד ואת דכא ושפל רוח להסיות רוח שפלים וגו', עד שנעשה הסורחא הזאת קגולה בלשון, להחליף עשיר ברעש ולהמיר עני בלדיק בכתובים רבים, הלא תונה לד"ק (עיין אול"ש ששי עשר ושע) וישון את רשעים קברו ואת עשיר בנותיו" (ישעיה נג) במקום רשע, והלפך ם ובכל אשר יפנה ירשיע" (ש"א י"ד) ואיש מנוחה ירשיע" (משלי י"ב) במקום יעשיר ויחליט, כאשר גם בצרפי נקרא עשיר מושע (אול"ש שש עשר) ובכתוב אחד (איוב כ"א כ"ח) מויליא גם כד יצ וכלכו ומכניסו בציון הזה ע"ד שופך בן על נדיבים. ולמגדו כרף עניו ועני עם לדיק ויש רשע ם ויהאיש משה עניו" (צמדבר י"ב) וכן ם לדיק ומושע הוא עני וגו' (זכריה ע'). ובקשרי ם קשר הנודח" פרק ששי הראיתי לדעת, כי השם הון בכל מקום בואו במקרא מורה על עושר האסף צעין רע ועושר שומר לצעילי לרעהו, ואז לכוים ם אך עשרתי מלאחי חון" (ישעיה י"ב) שפירושו כמו הון ומורה חון ועול. ובק' משלי מתנגד לרוב אל לדיק (משלי ע'. י'. י"ד) והדברים ארוכים שם. וכן הראיתי שם פרק שלישי כי כונעט כל המלות המורוח על מושג העושר, יש לכן גם הרואה לדיית על מושג עולר רעה ויגון, ד"מ צו בר (חילים ע"ו) כל ע (עושר ע') הוה (איוב ו') וכו' וכו'.

והרעיון הזה קימו וקבלו והוריקו מקודש אל החול גם כהניי הגויים הקדמונים בנשלי ונכתובים ובקבלו המדענים, כמו שמלינו אלל היונים הקדמונים, אשר כבו את האיליל המנוונה על המנוון העשירות בשם Plutus כשם מלך בלכות המושל בנביים בשם Pluto והוא הוא כידוע. ובלשון רומית שם מושל הגיהנם Dis מן Dives שהוא עשיר. וכן השם למנוון Pecunia דומה לד"ק (כי לד"ה הוא נגזר מן pecus לאון) אל peccato ששע כמו בצרפית ככל". ובקיסוריים עור ופיער את עיני פלוטוס המנוונה על העושר למנון ילקף לרכיו בהספיעו מתנותיו על הטוב ועל הרע והיה בלדיק כרעש צהה" ועל פי הוילוף לוליאן היו חבתי פלוטוס העשיר הזה: הסכל האהון המרעה המחלה הערה והבשה. והמפורר החילקי לחטע בקשרו פת פת בקוף השיר ששיי מכה את פלוטוס הזה הגדול il gran nimico הסוהא הגדול. ולד' החכם J. Dynes נוואל פלוטוס הזה מנועש בשם עשיר בחכות היל: ויהאן את רשעים קברו ואת עשיר בנותיו" שר"ל בשאלו החתים במונון פלוטוס העשיר, כמו רשעים בכלל שנקראים נחיים לדח"ל. ופיער חכם אחד כי כל עיני המחבת צעבור עני המרס ועקב משכס בחיק החתים האדומה כחשבו להווח בצרפת פלוטוס מלך בלכות הזה, וצריח כרופה למחבת עם השאלו והשטן היושבים ונחפה ללחץ שאיה ומשעה. ע"ש שם עיין המחבת הזכ בצרפת שהוא דהצ בצרפית, והמורחא דוצ דוצ (ראה בנ"ע הכרמל ז' 386 דעת חכמים בחלוק וע"ש בה ד"ו קול קהל וכו') המורה אל זיבה עוונותה הנוף כמו לרעה נלה ש"ו וכו', שכולס ומקרא אחרא דוצ דוצ (Dewta) בחורו, דוצ דוצ (Dew) שרס, הצל או דצל (Zeufel) שחשכו וכו' חולדה בעל דוצ דוצ או בעל דצל שיווע. ונקורו מן השאלו הנקרא ג"כ למנון לד"ק (איוב כ"ד ז') ושם ולכו בעל למנון לד"ק, וחסו מלשון זכצ יאהח" (שם ל"ו כ"ב). וכן השם כסף ונל' כסף, כי המכשפים הונה געלי החי יושע (יולאי ידך השם בן נח אשר בנו את מולרים ומקום הכשוף והמחוש הנודע שם המלכאה השחורה מארץ סימור היא מולרים) המהפכים בלהעיהם שפר אל ונחכת. וכן השם נחשח מן הארץ ש"ו וקס. וגם מן נחשח זומל שפר שהוא בחי' קנאל אשר קללה אלהים חלוי בו מופר האכל כל ימי חייד" ע"ד ם פרוה הזב". ומהשם שפר הוא ג"כ שם הנחכת עופרת ומקום הזה אופיר כולם ומורחא שפר ואשר מנון הנחש והשטן ל"ד נבויי לחשים. וכן השם צרור (ואמר המקור הי"ש על הראצ"ל מ' מנחה כי הברזל יש בו חולי הברעה ע"ש) או צרורל בצרפית המורכב מן צרורל או צרורל וכו'. ע"כ האיסור ם לא חניף עליהם צרורל" כי חרנך הנשע עליה ומחלליה" ואת עשו שהיה בצחי' נחש קנאל (כידוע חלל העקובלים עפ"י האוקולס המחרס על איש שה נחשירכו) צרך ילקח אציו מועל חרנך חתיה" כי כן גם הפרסיס מוכדי האש ומחריים פיתגורס אמרו להעשיר סקון בחוך האש הקדוס ולכן היו כל חרשי ברזל חרשי ברזל חרשיים הקדמונים, ובכל ארעם לא חלל ברזל, עד שהוכרחו לקנות כלי אונים, ומע"ז יבגן מודע האיליל ומכר הוא

ווערקור היה ונוונה בקיפורי סבלים על הסותרים צלע כסף וזהב, וגם על השקר והגניבה, כי מערקור הוא ג"כ שם הכסף החי, והוא סרעון הולרי או סרעוה הסודי שהוא ס' זן נח ראש המכשפים לפי דעהם כ"ל, כי גם מערקור היה מכסף צהנח ש"ס אשר צמעהו הנוע. ע"כ השם ש"כר או סקר דומה אל ש"ר צרנו המלאכה הש"ר ה"ל ואל סקר. וגם נקראים הסותרים סררים (איוב ו' כ"ה) ע"ד "סובר סררים" (תילים כ"ח ו') והדברים עתיקים.

והנה כה אחת מהנולרים הנזירים הנודעים בשם אציוניס אונס החזיקו צמח העניות (כמו כה ה"ס י"ס לפניהם וכה ה"י י"ק י"ס עוד צ"ן העכו"ס) וזאת לא עקב המוסרה ה"ל לבדה, כי אס כמו שהחזיקו צמח סיגופים ענוים קשים המחליטים הגוף והצבר לענון. הסיות אס הרוה והנשמה לפי הזיותיהם (הכמלאות עוד צ"ן כחוח הקסידים צדרכו צאלכותנו), וכחצו ונה שחצו (מתח"ל י"ע, לוקס י"ח). וזה אחת כי חז"ל למען התנגד לדבריהם ולמדותיהם ולהחמק מדרכיהם ונומחשבותיהם כרחוק נזרח ונוערב כחצו בשבח המנון והעושר ודרשו יקום זה ונוונו של אס שמועניו על רגליו, אס כי אורו צמ"ח יאי עניוהא לישראל, אלסיס אוחצ ענייס וכיו"ל צה.

ומעשה אס היו כחוצ צנוס אשר לפני השנעים והמחרס הארמי (אשר צה לדקו הסכס רייפמחל וסייעמו כי היה נולרי) אל חגע לה ע"ר, צוודחי היה עעמו רשע כמו צכחוציס ה"ל, אך הארמי חרגס הולס כלורחה וצוה חעל למשפע הלשון ולרוח המוקרא. כ"ל.

אלס הדברים אשר ראיחי לעיור אח רוחך עליס, וזאתה חש לכוני אס הפנחיס על העדס ואס אונחסי דבר שלח כהובן, כי הלח אך דבר הוא והאונח לבדה מערחי, והרמח קרן שפתיו ומכמתנו כל יעני, והרצוח זוהר הסוככים צמחי ארוגנו הרצ הסכס ר"מ צר"י שטערן כל חפלי. יחי שלום צביחך ושלוח צנועוך. כי כן חבורך וונני יידיך וכו' הסו"ס פס צאלחוב צמחסי לחודס הרציעי שח צר כ"ח א' על כל ישראל.

שלמה ראבין.

לונת חן

בראש ס' "מורה נבוכי הזמן" אשר נתתיו במתנה לרע משכיל דורש חכמה ביום התנתו.

Von M. Keller.

לא מַנְבּוּכֵי הַזְּמַן, יְדִידֵי הַפֶּה,
 פִּי הַכְּבֹאֵת לֶךְ "מֹרֶה" בְּזֹאת הַפְּעַם;
 בְּאַרְצֵן מֵאֲפִלְיָה זֹאת פִּקּוּחָה עֵינְךָ
 לְרֵאוֹת אֹזֶר בְּהוֹר וְלִרְעַת טוֹב טַעַם.
 אֲבָן! בֵּין עוֹרִים רַבִּים נִבּוֹךְ פִּקּוּחַ,
 יִשְׂרָהּ הוֹלֵךְ בֵּין חֲפְסֵיחִים — צוֹלֵעַ;
 אִם צֵין מִטָּה סְכָלוֹת וְשִׁקְר פּוֹרֵחַ
 אֹז הַמִּשְׁפָּיל יְדוּם — פִּי אֵין שׁוֹמֵעַ!
 טַה פְּחִנוּ פִּי נִחַל צֵאת פְּמִלְחָמָה
 נֶגֶד רַבְבוֹת מוֹרְדֵי אֹזֶר רוֹדְפֵי הַבָּל?
 אִם זֶרַע בְּאֵל לְאֵנוּשׁ מִן הָאֲדָמָה,
 הַכִּין שְׂאֲנֵנִי עִם נֶפֶל לָנוּ חָבֵל?
 תַּחַת מִשָּׂא הַתְּלָאוֹת נִדְבָה נִשְׁוֹת,
 נֶטַל אִשָּׁה וּבָנִים יִכְבֵּד עַל שְׂכָם; —

בְּעַד רוּחַ וְנֶפֶשׁ הַיְלָחוּם קָצֵר-לַחַ
עַתָּה גּוֹי יִרְעַב וְזָרְעוּ מִבְּקִישׁ לָחֶם? —
הֲלֹא נִזְכָּה בְּשִׁפְטֵינוּ אִם נִשְׁאַלְהָ כֶּכָּה —
וּבְכָל זֹאת לֹא נִטְמוֹן יָד בַּצִּלְחַת;
כְּפִי מִסַּת פָּחַנו נִלְחָוּם בְּמַעֲרָכָה,
וְאִם מְעַט פָּעֵלָנוּ — דִּי לָנוּ נַחַת,
כַּבִּים מִמְדַּרְיָכֵינוּ בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל,
בְּסִפְרֵיהֶם אֹזֵר מְדַע לָנוּ זְרוּעַ,
הֲלֹא אֶסְפּוּם גַּם הֵמָּה יְגוֹן וְעִרְוָה?
וְגוֹם הֲלֹא הָיָה כָּל הַיּוֹם נְנוּעַ?
וְאֵילוּ מָאֵנוּ יְדִיהֶם לַעֲשׂוֹת תּוֹשִׁיָּה,
כִּי עַתָּה גַם נַחְנוּ גִשְׁשָׁנוּ בְּאַפְלָה;
וְעַתָּה אִם חֲכַמְנוּ נַחְרִישׁ בְּדַמְיָה?
אֵת שְׁלֹמֹנוּ נְדְרוּשׁ — בְּרַבּוֹת הַמְּכִשְׁלָה?
כֶּכָּה נִתְחַזְקָה וְאִמְץ נֹסִיפָה
עַתָּה בְּעָמַל וּתְלָאָה אֲזוּלַת יָדֵנוּ,
נִלְבֹּשׁ עוֹ וּנְכַבְרָה וְכַח נַחְלִיפָה
אִם אֶל חֲכָמֵי דוֹר דוֹר נִשְׂאָ עֵינֵינוּ!

וְאַתָּה יְדִידֵי אֲשֶׁר מַעֲזוֹלֶם נִלְחַמְתָּ
בְּזָרַע עוֹ נֶגֶד בְּזוּי חֲתֻבֵיכָה,
לְבָנוֹת לָךְ בֵּית עַתָּה הִנֵּה קָמְתָּ
לְדָבוּק בְּאַשְׁתְּךָ וּלְאַרְשֵׁהָ לָךְ בְּאַמּוֹנָה;
פֶּן תִּפְחַל כִּי תִרְאֶה חֲתַת הַחַיִּים,
וְנִפְשֶׁךָ תִּלְאַחַ בְּיוֹם סוּעָה וְסַעַד?
"מִשָּׂא עַל יִשְׁכְּמִי, בְּצוּאָרֵי רַחִים" —
תֹּאמַר — "וְאֵיךְ אֶלְחֹז אֵת אוֹיְבֵים בְּשַׁעַר?"
הַבֵּט אֶל "מִוְרָה" זֶה וְהִתְאַזֵּר חֵיל!
זֶה הָאִישׁ קָרַחְמַל רָאָה עָמַל וְכַעַשׁ
וְרוּחוֹ לֹא נִלְאַתְתָּה, וְהָאִיר לָנוּ הַלֵּיל,
וְאִם רַבּוֹת הוּא פָּעֵל, אַתָּה כִּכְחָךְ תַּעֲשֵׂה!
עֲשֵׂה וְגַם תּוֹכֵל! כִּי אֱלֹהִים בְּעִזְרָךְ,
וְהוּא בְּיוֹם חֲתוּגְתְךָ יִכְרֹךְ אֵת חֲחֻכְךָ
"אַשְׁתְּךָ כְּנֶסֶן פּוֹרִיָה בְּרַבְתִּי בִיתְךָ"
וּמִלְאַכֵי עַל יַעֲנוּ; פֶּן יִכְרֹךְ בְּכָר!"

התאורה . (Nach Florian.)

Bon Israel Hall.

לפני כס מלך בלחות כי בשם נקראו
 משורתיו עושי רצונו כלם נקבצו וכאו
 כי עפעפיו יבחנו מי איש חיל רכפועלים,
 אשר ביתך שאת ויתר עז הפיל חללים;
 אז ירע את אשר לו בחירו נפשו רצתה,
 אשר משנה יתנחו תחתיו בארץ עיפתה.
 ותבא בתוכם להתנאב גם הקדחת,
 זאת אשר כחתף תארוכ, תצוד גפוש לקחת,
 אחריה קרב הנורא, עיניו מזוי פחד,
 אשר יפיל אימתה על גוי ועל אדם יחד;
 שאול מתחת הגזה לו, רפאים יערו,
 ידבר עמים תחת רגליו, בשלח יעברו.
 כל אלה חברו למו יחדיו, אספו אספה,
 והנה משוט בארץ באה המגפה;
 עצומים הרונים, רפאים מי מנה.
 רבות בנות עלוקה — והיא עלתה על כלנה,
 משאתה יגורו אלים סכיכה נשערה —
 כמעט קט מכזרות היות נברת נבחרה —
 והנה זה בא רופא-אליל טוב לב שמח,
 כי הנה בא אלפיו, ברבבותיו הכין מטבח,
 כי על-כל-בני-חלות הנה גם רשתו מזרה —
 עתה לא נודע איפוא למי משפט-הבכורה?
 "לי יאתה!" גם הוא יריע אף יצרית,
 מגפה ורופא — לא יש בינימו מוכיה!
 עתה הנה נגשו חיל עונות וחסאים
 אשר יורדו המונים המונים לעמק רפאים,
 כי למלאכי-זעם גם חמה יחשבו,
 כרתו ברית את מות ועל ספרו יכתבו,
 בתוכם תאורח באין מעצור — ואחרונה הכבירה!
 כי בלי מספר מתחת שמי יי השמידה,
 לה כל מחלה ונגע, שמורה וערוכה,
 ויתנוה למעלה ראש, ותצלח למלוכה!

עת לפרוץ ועת לבנות.

ביום הנתן דת המלך להיות היהודים נחשבים כאזרחים
לקנות שדה וכרם בכל מקומות מושבותם. 18. Febr. 1860.

יקללו המה — ואנחנו נברך.

Von Simon Bachar.

הה יגברו בארץ	פורצו פרוץ
בלי חזין בפרך	שם ימרו מר
לכבוד באדונים:	יהימו בשאונם
נחנו היהודים במלפניו נשען!	
להתערב עם קושרים ועם בוגדים נמאן.	
נעבוד כל הימים	באמת ובתמים
הוא יושיענו!	למלך ארצנו.
ינפצו בנגינות	יושבי המדינות
בחרב המשוכה;	בסאות המלוכה
בכל פלך ופלך:	יכדו במלך
נחנו היהודים החק לא נמיר	
אמונת נפשינו חזקה משמיר;	
לא נבקש פנמחרים	חדשים לבקרים
הוא יושיענו!	נדבק במלפנו —
תנהג בשגעון	רוח תמהון
עמי עסמריף יחד:	בשואה ורב פחד
הארץ פככרה;	תנוע בפערה
נחנו היהודים בפלע בלב ימים	
לעולם כל נמוט להתבולל בעמים;	
וכל חק יפריעו	אם חפשית ישמיעו
הוא יושיענו!	נעז במלכנו —
בעלוננו כאדונים.	מלכים הראשונים
לשפון בחרים.	חשבונו פגרים
המינו השכם.	ונזדרים ללחם
פאלפים שנה בארצות נרדפנו	
ממדינות למדינות — למרגוע שאפנו;	
וגם לנחלה פאנו	מנוח מצאנו
הוא יושיענו.	פחת זה מלפנו

גִּישׁוּב קְאוֹרְחִים	בְּמִשְׁכְּנֹת מְכַתְּחִים
לְיוֹשְׁבֵי הַמִּדְבָּרָה	בְּלִי הָיֹת לְשִׁנְיָהּ
לְעִבְרַת צוֹרְרֵינוּ .	תִּשְׁחַק שְׁפִתֵינוּ
עַל צוֹאֲרֵנוּ עוֹד לֹא יַעֲיִקוּ	
וְלִלְחֹם נִגְדָנוּ בַל עוֹד יִמְקוּ .	
וְלַעֲנֵי שְׁפֹתוֹתָם	שֹׁבֵר קִשְׁתוֹתָם
— הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ .	— עֲתָה זֶה מְלַכְנוּ —
בְּיַד אֱלֹהֵי שָׁמַיִם	כְּפִלְגֵי הַמַּיִם
לֵב כָּל הַמַּלְאָכִים	כְּנֹבְעוֹל הַפְּרָחִים
נִתָּן לָנוּ שְׁלוֹמִים !	וְרַק אֱלֹהֵי הַמְּרוֹמִים
לֵכֵן בְּכָל לֵבְךָ בְּכָל נַפְשׁ הַלְלוּהוּ	
בְּאֵמֶת וּבְתַמִּים בְּמִתְקַלּוֹת בְּרַכּוּהוּ :	
כִּי נִתָּן לָכֶם הַגִּינָה	הוֹדוּ בְקוֹל רִנָּה
— הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ !	— בְּלֵב מְלֶךְ אֶרְצֵנוּ —
יִקְבֹּץ לְאַרְצֵנוּ	הוּא כָּל נִדְחֵינוּ
בַּעַת תְּבֹא שְׁנַת גְּאֻלָּה	יַעֲלֵנוּ מִמַּצּוֹלָה
לְצִיּוֹן יַעֲלוּ מוֹשִׁיעִים : —	וְאִז מֵאִפְסֵי הָאִיִּים
לֹא יִלְחַמוּ עוֹד עִמָּם אִז בְּחָרֵב הַמִּשׁוּבָה	
— וְלֹא יִמְשׁוּל עוֹד מְלֶךְ כִּי לְאֲדֹנֵי הַמְּלוּכָה —	
וְאִז בְּרִנְתָּ שְׁפֹתֵינוּ	נִוְדָה לְאֱלֹהֵינוּ !
”אֵל הָיָה עִמָּנוּ הוּא הוֹשִׁיעֵנוּ !” —	

אם איז אני לי, מי לי ? (חזו"מ"ה)

von Markus Kohn.

עַתָּה בָּךְ, גִּבּוֹר ! נִלְחַמוּ כּוֹכְבֵי מַעַל,	פְּלִגֵי מִימֵיהָ הֵם מַעֲנֵי יִשׁוּעָה.
וּמִתְלַאוֹת תִּזְמַן אֶתְּךָ יָגַע,	יִמְצְאוּ לָךְ בְּתַתְּךָ לָהֶם קוֹלְךָ.
גַּם אֲשֶׁת חִיקְךָ בָּךְ תִּמְעַל מַעַל —	הֵן בְּמַקְלֵי-חֹבְלִים תִּיַסֵּר עֲבָד וְאִמָּה.
הַנִּידָה נָא לִי בַמָּה תִּוָּשַׁע ?	תַּעִיר לָכֶם לְתַת אֲזוֹן שְׁמַעַת ;
אֵל תִּבְקֵשׁ עֲזֵר מֵאוֹהֵב וְרַע,	אֲכֹן הַנְּפִישׁ הַעֲנָנָה לְקוֹל דְּמָמָה
כִּי בְלִמּוֹ הָלֵא יִבְגְּדוּ רַב בְּגָד ;	דַּקָּה, אֶת-כָּל חִפְצֵי לְבָבְךָ תַעֲשֶׂה —
אֵל תִּבְטַח בְּנִדְיָב, מִנּוּ בַל תִּוָּשַׁע,	תוֹשִׁיעָה וְלָךְ יִיטֵב כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ.
וְלְקוֹל זַעֲקָה עֲמֵד יַעֲמֵד מִנְּגֵד.	וְשִׁבְכָתָּ שְׁקֵט וְשִׁאֲנָן בְּאֵין מַפְרִיעַ
הָלֵא אִם תִּבְקֵשׁ מִזּוֹר וּרְפוּאָה,	כִּי שׁוֹכֵן בְּקִרְבְּךָ מֵלֹאךְ מוֹשִׁיעַ —
אִךְ בְּנַפְשֶׁךָ תִּבְקֵשׁ, הִיא תִרְפְּאֶךָ ;	הִשְׁלַךְ עָלֶיךָ יְהִבְדָּה וְהוּא יִכְלַפְּלָךְ.

דברי הברית והשלום *

אשר נכתרו ביני ובין ראש הקראים הישיש מה"ו יוסף לעאנאוויטש חכם עדה בעלי מקרא בעיר האליץ.

. Von Josef Löwy . מכתב .

הקד וחכימה מאת שוכן מעונה לך נשיא אלהים, חכם לב לבני וקראם צדעה ישורון האליץ, אלהים יתכן! מאלד ככסף ככספתי לגשת לפניך אדוני זה ימים רבים, ואם אחרתי הפעם לחסות בכל קורחך בערם אמות, אלך ואיכני, הנה הארץ הזאת ללכל כלפים ורחוקה ממני הדרך לבוא שמה ואני זקנתי. — וכאשר מעמי ה' ונכבוד לדבר אחד פה אל פה אחרתי: אבוא נא צמגימה קמר ואפיל לפניך חסינתי לכל ימיה אפך על הקיקיון הלוה אשר כל נוד כריסי, לא ידעת אהה ואבוחיך; וכאשר השאלתי נני אהה, ונה שערך, ונה בואך, ולמה הרבנתי? אז השיבך לאמר: עורך הקליחה אדוני! ידעתי כי עדך קנית קדם קרובה אלי וכל שאר קהלות הקראים הקרובים ורחוקים, ולעמות זה לך אפנה אדוני אף אם לא ידעתי בשם ואם לא שבעתי מונך רק שבעך העוב משמן העוב. אכן אל נא תאמר: „למה זה תדרוש שלוני? הלא אהה שנתה אחתי, כי אהה ממני הרבנים ואחתי ממני העוקר! אל נא אדוני חרע! אם אבוחיך ואבוחי אכלו צמר, הנה העשו ואינם; לא כן עוננו היום, צמס ובנו צמר ה' להיות לו לעם קבלה, בלרמס לר לנו, ובעוב לכס ישמח גם לבנו, אל אחד צרף אוחנו, ומשיי התורה החלונים לנו ע"י נאמן ניהו גם אכחנו גם אחס כלנו יונקים כשני אחימים והיא משיבה נפשכים ומפשינו; מעולם לא התרחם הול שמה או שקלים ורומשים וכדומה, אשר העיך הדה והאמנה, כיונו; האנש פעם אחס הנוחתיים (כמו בשנה, בעריות, בחלב ובצמחה הדה ובכדומה) והלו העקילים, ופעמיים להפך, אבל שרשי הדה כלנו כמובס כונונו נאחזים צחצלי האסנה והאחמה אשר לא יתקן, חלמו הזמנים לקרות למחנה ישראל מעינים, גורל אחד לכלנו, ולמה זה לנו שנתה תעורר ומדים בין אחים אחתי לביה כונונו? הנה תורחנו בעך חיים שחול על לבנו נמים ואחחנו כעמיו ארזי אל שונים קדמה לפניה, כלנו יונקים מנוע אחד, לוחקים למערה כי חרעש לפרק הרים ולבצר קלעים ואף אם יועו לאשר יודו הקנה צוים לא יאצרו ונגערהו כי הכו כלבנון שרשם, הזקין צארץ יקדם; אכן אם יבוא הכורה עליהם להניף צהלה על הענף האחד ולקטף פארה צוערהה, אז גם השני כחזיר יבש יבורח ומחו גם שיהס. —

ועהה אם ואלח יתן צעייך ואחרי הודעתי לך אח כל ונוכחה שבעתי אדוני! הנה לי און שונעה ואדבר דברי. שאלות רבות יש לי לשאל לך אדוני, רבו כמו רבו, אך אהה אשאל ומעלהך או השיבי דבר, תשובה שליוה על כל אשאלך, או מוכר לי ברלונך העוב ומקריבים ואחחס בכסף ואל עובר לקוחר, ואכתי אשים לילוח כיונים לחקור צהס ולילה כיום יאיר לי עד אולח ומזוקשי, כי ידעתי גם חכמיים אשר צארץ הנה גם הם לא ואלו דבר מאלנעוהם, וכל ההלכות בין דם לם בין דין לדין נגע לנגע אשר יורכס, הלא הנה כחוצים ומוטרשים צמורה אל חי העוקרה לנו ע"י מרע"ה ונציחיו הקדושים אחריו, ובאמתחתי אין ומקריבים כ"א קמר חזוק אמונה, לא יקלה בכהס אופיר, מן החכס יתק ערלקי דפוס אונקטערדאס (ועהה נדפס וחדס צירושלים ע"הק חחה ומכסס הדפוס של הגביר משה מאלנעשיארע) קמר דד מרדכי מן החכס מרדכי בן ניטן עם הכלים אליו דפוס וויען וקמרי תפלות הקראים ד' חלקים חדשות ומקרב צהו, ג"כ דפוס וויען, זורחם אין צידי אמונה ומקריבים אשר נפשי אהה לראוחם ולהגות צהס; בלעלם אליב לפניך אדוני היקר ונעט מרהבה אשר נעלמו ממני לחקרן ידיעתי:

(N) קדום החדס. איך אחס מושבעים ועומדים לקדם החדס ע"מ רחיה בלי שלוחים ובלי טעלנעבראשיע כאשר היו משיאין מוואוחה צעידנו על אדמחתי? ואינו מן הנמנע שחמונו אה סג העלות צעהחכס אשר עם נבלה הירח ציוס ע"ו לניטן כונונו ובעדה הקראים אחרת הרחוקה מכס יאכלו צו ציוס חונך על משייח הים מוכספ וכן ציוס

*) Wir glauben unsern Lesern nicht unwillkommen zu sein, wenn wir ihnen eine Correspondenz eröffnen, an der sie manches Interesse finden werden.
Der Einsender.
Wir sehen mit gespannter Erwartung der interessanten Fortsetzung entgegen.
St.

הכפורים אשר על שניהם נאמר וכברתה הנפש ח"ו. זולה זה בארץ המורח עם יראו המאורות צרקים השמים לרוב וכמעט צקין ובחורף לא ישבחו צעם השמים לטהר, לא כן צנוקונו אשר האדים יעלו ון הארץ ויבסו לרוב את עין השמים ובפרט צימי השמים אשר פעמים לא יתראה הירח מפני ענ הענן ואיך חדעו צין ואלא לחקר?

ב) עוונתה וזה. ידעתי כי נזרחתם עד היום בעצילה אחרי נגעתם צמה לטהר האדם; אכן מה צלט בעצילה צלי הזייה שלישי ושני, והכי כעוול כלנו אם לא נחמטח ונעפר שרפה החטאת ככתוב, "ואם לא יחמטח ציום השלישי וציום השניעי לא יעפר" ומה הנחשט לכס צמתי עב"ם ונעוולים גם הם צנוגע וצנשח ואם אין?

ג) הפילין. אם חמייכס הקדמונים, יהיו עגן וטאול וסיעתם אף יהודה צן עבאי וסיעתו, העצירו הפילין מעל ראש ויד אף היא וליאח חמייכס האחרונים למרוק עול הפילין מעל לזארכ ולדרוס לאוח ירך ולטעפה צין עיניך על לב ונחש ונוטצ הצניה והסכל צכח ולא צפועל? ואכי צעניי אונתי שחמייכס הראשונים שזרו ונלוה הפילין צפועל ואנשה לי עזר כנגדי ותלמוד (צרכו וי"ו ח') ר"א הגדול (אשר לדצריכס לבני ונקרא יחסצ) אונר, "ורכא כל עוני הארץ כי שס ה' נקרא עליך" זה הפילין שצראש, ואיך ידרוש כזה ולצו צל עמו? אף אשיצ את אמריך לי לאונר: אולי הצירא צעלי התלמוד זרס אשר לא לוח ר"א הגדול בצפריהס, אולי הניחו צפיו דבר אשר לא עלה על לבו ועוול! אכן אם קדמוניכס הניחו הפילין צפועל כזונו אף התלמוד צנוקונו עונד וכניס אף גם דצרי הנשנה (מגילה כ"ד צ') נחנה (הפילין) על מלחו אף על סס ידו הכי זה דרך הפקראים. — עכ"ס מן הראוי לידע מי הוא זה אשר העציר העולה האחה וצאחה וזן מן הזמנים חי האחרון הזה.

ועמה הנני פוסח על שני הסעיפים, גם יקלר הנלע להציא לפניך ונחשנחי הפעס כי רצו ובכלי ונלחו שלחו וספיקוח אשר ציינו וצייכס; וערס אחמוס את שני עוד אערוך לפניך ערכי והוא ונלער, באשר אינני לא רצ ולא חוצר חצר רק אחד ומכנעני ישראל והיה וני יוס ציונו שקדתי ונא צעה מן הפעיס לשקוד על דלחי הסורה אם ונעט ואם רצ, וה"ל צרכני ה' בגללה צצנים וצצנוה צעוטר ונכנסים ולא חקר לי ונאונה רק חשונתך אשר עליה אקוה והיה כי יצאו דצריך העצנים אלי ואשיעם עערה לראשי וענק לגרנרוחי.

גר. קאיסח ע"ו כעליו וזהוהיו כללח השנים צצצצ ור חו לס"ק. (החשונה צאחננה הצאה).
כ"ד מוקירך ומכבדך יוסף לאווי.

Von Henriette Wohlner, mitgetheilt von Wolf Sbrifer.

שלום לך ידידי! מעשה אצבעותיך הרוני עונג וערבה לנפשי לראות ידיוותך מרחפת על פני מכתבך, וכהולך בחליל הליכותיך בקודש. ומה מאד דאגנו על מניעת מכתבך עד הנה, וביתר עלית על זכרונו בימי החג, ימי חופש, עת פרקנו עול המסחור מצוארנו וכצפור מפה נמלטה נפשנו מעבודת היום — אז זכרנו כך ונכסוף נכספנו לשמוע משלומך הטוב ולדעת מקום מושבך מעמדך ומצבך הנוכחי. והנה בהביטי אגרתך דמיתיה כמבשרת טוב ומשמיעה ישועה — אמנם כאשר שנים או שלש דלתות כן קראנו, חיש נתקדרו קרני שמש חדותנו; ראיתי כי נפל לכך וגם רעיונות מבהילות ישופוך ראשי וימרו חייך נדבר כנותיך שהן ת"ל בריאות ושלמות. והנני ממחרת להרגיע נפשך ולהכמיחך שונתך תדאג עבורך כנהוג, היא תכלכלך כפי משאת ידה ותסבול על שכמה עול מחייתך — האהבה הנמועה בלב כל אדם גם עליה תשתרר, לכן הרגיעה, חזק והיה לאיש ללחום נגד פגעי הזמן,

אל ירך לךך ואל תאטר נואש, כי רבות ראינו בימינו איך יתחפך
אופן ההצלחה, ואם ראשיתך מצער אחריתך ישנא מאד. — לכן הוחילה
לאל והוא לא יעזבך! וכו'. אשת ידירו וש"ב
יענטא וואהללערנער.

חלום התולדה. (בימי הספור.)

Von J. W. Seidmann.

עיפה ממלאכתה תשבות התולדה,
עוד לא תיטיב שאת
לא תוסיף פחה תת,
בחגלי השינה ותדמה לפרה.
ואם גם בפעם בפעם תרעד מקרה
ומשנתה תעורר,
תמץ אפה תזרר,
ויהי נשם ושלג ורוח סערה,
עד מהרה תסגור שנית עפעפיה
ותתפס בשמיכה
ותשב למנוחה
ועד הקיצה תחלום חלומותיה.
ואם תחפץ דידי! לדעת כמני
מי ומה זה החלום?
קרב הנה גש הלום!
שא נא עיניך והביטה בחלוני!
שמה לרבבות פרחי קרח וכפור
חדשים לבקרים
יעצו בלי סדרים
וירבו אף יעצמו ברבות הקור,
אכן עד מהרה יחדו כחם היום
תמס ותחלכו
לדמעות יתכו,
הראית כל אלה? אך זה החלום:
מפוערי אביבה מיפי החכצלת
חלמת העניה!

וּבְקוֹנֵעַ גַּם בּוֹכִיחַ.
בְּזִכְרָהּ: כִּי אָבְדוּ וְכָלוּ בְּאֵין תּוֹחֶלֶת.

* * *
גַּם קָרַב לְבַבִּי תְקַרָּה בְּעֵז שׁוֹרָה
אִף יָשָׁם כָּל צִיץ וּפְרַח
אִף כְּפֹזֵר וְקָרַח,
כְּלֵי תֹאֵר וְהָדָר, כְּלֵי כָל רֵיחַ וּקְטוֹרֶה. —
וְלָמָּה עוֹד אֲחִי תִשְׁאַלֵנו וּתְדַבְּרוּ:
”לְאַלְתֵּי הַדְּמֵעוֹת
”אֵיךְ הַתּוֹצְאוֹת?
”אֵנֶה מְקוֹרֶךָ? וּמֵאֵין יָקָרְךָ?”
הֲלֹא מַלְבְּבֵי יוֹדְמוּ! — וְיָשָׁם לֹא יִכְשְׁרוּ;
כִּי יָשָׁם לָמוּ הַמְקוֹר
בְּפִרְחֵי תְקַרָּה וּהַכְּפֹזֵר
אֲשֶׁר נִצַּח יִתְכַּוֵּר, וְנִצַּח יִתְחַדְּשֵׁוּ.

הַגּוֹלָם.

Text und im Versbau des Originals nach Dr. Gustav Philipson
Zeitung des Jüd. Jahrg. 1841 Nr. 44.

Von J. S. Löw.

1. אִישׁ צְדִיק תָּמִים הָיָה, חָכֵם נוֹדַע לְתַפְאֶרֶת
יָשָׁם רַבִּי לִיב מְהֵאָדָּה⁽¹⁾ יִקְרָאוּ לוֹ בְּפִרְאֵג הַמְּכַתְּרֹת
חַי חַי אֲמוֹנִים, לֹא חֲבִיר שִׁשׁוּנֵי חַחִים
מֵאִם בְּכַתֵּם אֹפִיר בְּחוּץ יָקָר וְעָרֵי עָדִים:
וְכָל חֲלִילוֹת לְאוֹר נֵר קְטוֹן יִבְקֹשׁ עִמְקֵי פֶשֶׁר
לְיָלֵחַ לֹא יֵאָרֶיף לוֹ כִּי קָל יַעֲיֹף לוֹ בְּנִשְׁרָה
וְהוּא יִדְבֹק נֵר הַזֶּנֶג בְּיָדוֹ בּוֹעֵר לֹא לְהַבִּיל;
כִּי לְמַעַן יַעֲרֹז כְּהַפִּיל עָלָיו שְׂנֵה חֶבֶל,
לְכֵן אִף לְרַגְעִים עַל כְּסֹאוֹ יִישֹׁן יְנוּחַ
הֵן מְחַלְמוֹתָיו יַעֲזֹרוּ לְהַב הַנֵּר בְּטוֹחַ
הַגַּם אִישׁ שׁוֹיְבָה הָיָה, עוֹד לֹא כְהִתָּה לוֹ עֵץ
רֵאשׁוֹ בְּסֶף צְרוּף וְרוּחוֹ נֶדַח מִמַּעַיְנֵי הַיָּרֵן

(1) יקראו כן על שם נקובו ויולדו סלכמו.

ספרים אין מספר סביב לירכתי חדרו יעמודו
 באילו עורקיו לעולם ² הספרים לבדו יחמודו
 וכל אשר תרוש תחקור נפשו בספרי הדעת
 בן קרן עור בשורו וכן עינו מחסדו מופעת
 זקנו היורד על פי מדותיו בשלג צחר
 יתן לו יקר ומראה פניו כהילל בן שחר
 מהעלה לא תנוע יד שמאלו במעט רגע
 ירגז מראש ועד ברך באיש מכה מכת נגע
 ולכל מוציא שפתיו נדים לו ראש ויד ורגל
 עד אשר הכיר את האמת ורוחו לאורה יגל
 אם תגיש לו ביראת כבוד אשתו הנאמנת
 השביתו מלמודו במזון לבו משענת
 הנה לה באות ורושם את קוצר היום יודיע
 כי גז חיש נעוסה בצללים פני הרקיע
 לא יתאו לשתייה ולא יחפוץ ללחם כי לנצר
 מטעי תלמודו ירוש בכל לב ובכל יצר
 ככה יבלעו רגעיו איש את רעהו לפי הרוח
 אשר בקרבו תמיד מקור לכל תושיה פתוח
 ועת כי קול הקורא אל בית התפלה קראהו
 מהר בלב אמונים הלה ואין דבר מנעהו
 התעמף נפשו פני גבוה מעל גבוה
 לסעוד בתחנוניו לבו ולקדש פני האלוה
 כי האמונה חיו ושישני רוחו היתה
 תשוקתו לדעת על כל מאויו עלתה
 2. אך הרב גם מיתר למודים יד לא הניח
 עד כי לא נשארה לו שעה קטנה לשיג נשיח
 תנועה היא החיים ודומיה היא הפנות
 לכן בגי בשחרה לדעת נא לא תשבות שבת
 לו אספת לנפשה אוצרות חכמה יקרי ערך
 דע נא וראה כי לא באת עוד לחצי הדרך

² עולם בהכנה מ"ל התכל בכללם , Welt נושא פעמים הרבה במקרא. לנשל גם אם העולם נתן בלבו (קהל ג' יא) צלוח הרומנט"ן השם העביע בלב בני האדם אם זהבה העולם. die Liebe zur Welt וסנה נודע כי פרי עץ הדעה הזיק לכשמה (נורה ז' לראשון) ובלי ספק היה כחלש כח השכל עוד יותר ע"י פרי עץ החיים ואלו חכל האדם מונוו היה חי לעלמא חדין בלי לקנוה לכשפו חיי הנלחיות צעלמא לחמי חס פי' וחכל זמי לעולם (בראשית ג' כ"ה) והסן כי קלמתי.

אִמְנָה אֶל רוּחוֹת טְהוֹרוֹת כְּמוֹת הַתְּרוּעָה .
קוֹל נְשֻׁמַת הַצְּדִיקִים — רוּחַ וְרוּחַ שׁוֹמֵעַ
נְשֻׁמָה בְּנִשְׁמָה וְרוּחַ בְּרוּחַ תַּצְמִיחַ נְשֻׁמָה צְמִיחַ
אִם לְלַחֹם לָחֵם רַב בְּחֶלֶד לִבָּהּ יַחְמוֹד חֶמֶד
הֵן יָמֵי קָדָם לָנוּ מֵאֲנָשִׁים רַבִּים יִסְפְּרוּ
הַתְּנַהֲגִים אֶת רוּחוֹת וּבְרִיתָם לָחֵם לֹא הִפְרוּ .
וְכֵן רַבִּי לִיב שֶׁקֵּד לְקַבְּלָהּ בְּשִׁמְחַת נֶפֶשׁ
וּבְשֵׁם עֲלִיּוֹן , לֹא בַעֲבוּר יְגִלָּה בָּהּ מִחֶפְזֵי חֶפְזֵי
שֵׁם אֱלֹהָיו חֶקֶק עָלֶי לְבוֹ כְּמוֹ בַעַט נַחוּשֵׁת
הוּא יִרְחַח לוֹ בְּשִׁקְדוּתוֹ שׁוֹם הָאֵמֶת תְּלַבּוֹשֵׁת .
מִזְרָה קֹזָה לֹא יִכּוֹב כִּי יִלְמַד בְּמִטְבֵּי וְנַחַת
אֲשֶׁר בְּשֵׁמִים מִמַּעַל אוֹ בְּאֶרֶץ מִתַּחַת ;
אֲשֶׁר תְּרַעֵשׁ בָּיִם אוֹ עַל פְּנֵי הַרוּחַ מִרְחַפֵּת ;
אֲשֶׁר בְּגֵן עֵדֶן אוֹ בְּשִׁחַת בְּלִי וְתַפְתָּה מְעוֹפְפֶת ;
אֲשֶׁר יִתְעוֹרֵר בְּאֶדָם אוֹ יִדְפַק בְּעוֹרְקֵי שַׁחַל ;
אֲשֶׁר יִבְצַע בְּהָרִים אוֹ יִשְׁאֵר בְּנַחַל ;
אֲשֶׁר יִחְסֵא בְּבֵית תְּפִלָּה אוֹ יִתְנַשֵּׂא בְּלֵב שְׂרָץ ;
אֲשֶׁר יִכְסוֹף שְׂמִימָה אוֹ יִדְבֹק בְּעֶפֶר אֶרֶץ ;
אֲשֶׁר תִּדְשֵׂא בְּפִרְחִים אוֹ יִתְרַאֶה פְּנֵי יַעַר ;
אִיהָ צֶרֶק נִחְפָּא וְאֵן בְּשׁוֹט יִהְלֵךְ רִשְׁעֵי בַעַר ;
חֲכָמָה עִמּוֹקָה , הַקְּבִלָּה , תְּחוּהָ לוֹ כָּל אֱלֹהֵי
וְהִיא גַם הִיא מְלֵאָה לְבוֹ בְּלַחוֹת עַד לְהַפְלִיא פְּלֵא .
פַּעַם יִצַר תְּמוּנָה כְּלִי תוֹאֵר , יִצְרָה מִחוּמָר ,
” אַעֲטִיפָהּ בְּכַנְדִּים ” הִבִּיעַ אֱלֹהֵי אוֹמֵר
וְאַחֲרֵי עֲשֵׂה זֹאת , יְדוּ בְּגוֹלָם הַמֵּת שׁוֹמַחַת
מְגִלָּה , קִמְנָה , מְנָה יַפְעַת שֵׁם שְׂדֵי זֹרַחַת
וּבְכַח הַשֵּׁם , הֵא פְּלֵא ! מַה נַּעֲשֵׂה הַפַּעַם ?
פַּתְאוּם לַפְתַּע לִנְגַד עֵינָיו רוּחַ רַב הַטַּעַם
וּרְבִי לִיב יִתְחַלְחַל וּשְׁפָתָיו יַעֲנוּ : ” סוּר מִנִּי ! ”
” קְרֵאתֵנִי הִנֵּה — פִּי הַרוּחַ יִמְלַל — הַנְּנִי ! ”
מִשְׁרֵתָהּ , עֶבֶד בֵּיתָהּ אֲנִכִּי , נִכּוֹן בְּעֶדְהָ
עֲשׂוֹת לְגִזּוֹן וְלִמְשׁוֹשׁ מִהֲרָה כְּכֹל מִצְוֹתֶיהָ
אֵךְ אֶת הַשֵּׁם אֲשֶׁר שִׁמְתָהּ בְּפִי הַיּוֹם רֵאשִׁי הַדָּשׁ
יִמּוֹד לָהּ מְאוֹד לְכִלֵּי תִשְׁבַּח בְּכֹל עֶרֶב שַׁבַּת קוֹדֵשׁ
קָחְתוּ לָהּ וְלִשְׁמוֹ בְּיָדָהּ , כִּי לְדָרוֹר יִצְאוּ

רוחות טובים בשבת וגם אלה אשר ירעו.

3. וכבי לבי הצדיק החזיק עמו את הרוח
 וזה לא מש מצדו אם לא אל פיהו שלוח
 וכל אשר יצוה עליו מהריש ובטוב לב יעש
 כי אלהים ישפון בו וינהלהו לכל מעש.
 לחביא ספרים ולשאת אחרים קם עזרר נכר
 לא גרפה מפלאכתו מהר רץ מעבר לעבר
 פן לא ילא כל ימי השבועה ולא יכשול פח
 ימה שכמו לסבול, לעבוד יחפזן לא לנוח
 אל אדונו עיניו ישא פתעורת העלם
 הקריב בכל גפשו ורוח תמורת חסדו שלם
 ואם מפי רבו ואלופו תורת אל ישמע
 מקרבו וחוצה ישפון לב הרוח גובע.
 תלמידים כי נצו, כי צעקה גבירת הבית
 הוא לא סר ממקומו, שליו ישב, הודו כזית
 ככה חמשה ימי השבועה ידו לא תלא
 מלאכת רבו יעשה יסבול כי יחפזן באלה
 אך אם יום השישי יבוא וירוע אלי אורח
 יסוף הרוח לעבוד, הוא ישא לגפשו מורה
 ימהר לכלות עבודתו בלב עמום ושבבות רוח
 המו בליותיהו בחיקו, דמו כאיש רתוח;
 גפשו תקסוף לה לצאת מנויתה וחוצה
 רק אימה סביבו, רוחו בזעם אפו נאוצה (ח)
 עיניו מקצפו תאורנה; להט איש תפוצנה
 כל עצמותיו תאמרנה, כי לעבוד כל תחפוצנה.
 רגע והנה רבו בקול גדול את פיות
 והרות יעמוד מזעפו ואף בלש מתעפה.
 אם רפה היום לערוג הרב חיש יקראחו
 יקח שם נורא מפיו ויסתום מקור חייהו
 הנה גוית מת רק עפר לכדו שם יגוה
 מחומר תשאור הדמות ואין זכרון לרוח
 זה הוא הגולם באשר שם לו הרב שם בחלד
 עוד היום בפראג יספר ממנו פשב בילד.

(ח) מן וילס ה' ויכחץ sein aufgebracht.

4. שַׁעַם הַקְּרִיב לְכוּא יוֹם כְּפֹר עִם הַמְּדוּעַ
 אֲשֶׁר בְּסִלְיַחְתּוֹ וְעַם שְׁשׁוֹנוֹ בְּהַשְׁבֵּל וְיִרְוַע
 הָרֵב בְּתוֹם וְשִׁמְחַת נִפְשׁוֹ שְׁמֵלַת הַמֵּת לִזְקַח
 זְכַר יְמֵי חַיָּו. חָלְדוּ אֲשֶׁר כְּאַבְקַּת פֹּדֶת
 זְכַר חֲמָאוֹת נִפְשׁוֹ, אִין אָדָם צְדִיק בְּאַרְץ,
 כִּה יִדְבַר בְּאָזְנֵי כְּנֵי עַמּוֹ. יִהְיֶה יוֹם יוֹם בְּמַרְץ
 כִּי תִסְלַח לוֹ אֶשֶׁת חִיקוֹ חִלָּה פְּנֵיהָ עִתָּה
 פֶּן אִם לִמְרֹאָה הָעֵינַיִם הוֹרִיד כְּכֹדֶה מְטָה
 בְּקֶשׁ סְלִיחָה מִתְּלִמְיֹדֶיהָ, לֹא עַל חֲמָא וּפְשַׁע
 אֵף פֶּן דְּבַר אֲתָם קִשׁוֹת בְּלִמְדָם תּוֹרַת יֵשַׁע
 אֵף לֹא יִשְׂכַח חֲלוֹת מִהֲרוּחַ סְלִיחָה כְּסִדֵּר
 בְּעַמְדוֹ לְפָנָיו מְלֹא אִימָתָה כְּפִנֵּת הַחֲדָר
 כִּה הַתְּאֹזֵר נִפְשׁוֹ וּבִשְׁמֵלַת מֵת לְבַנָּה כְּשֶׁלֶג
 לְכוּא בֵּית יְיָ יֵצֵא — נִהַר אֱלֹהִים פִּלְגֵי
 נִתְאַסְפוּ שְׁמֵי הַיּוֹדִים הַעֲתִיר לְרוֹכֵב שְׁמֵי עֲרִץ
 "צֵה לָנוּ הַמְּקוֹם חַיִּים" הַשְׁתְּאוּ בְּנֵי אֶרֶץ
 הָהָה וְהַמְצֵר וְגַדְל עוֹד בְּבֵית רַחֲב יָדַיִם —
 אִישׁ לֹא יִכִּיר אִישׁ אִיפּוֹא יַעֲמְדוּ יַחְדָּו שְׁנַיִם!
 מִי יִתְלַחֵשׁ פֹּה? יִתְלַחֵשׁ מְקַשֶּׁה רוּחַ וְלַחֵץ
 כְּהַמִּית צָבָא מֵתִים בְּעַמְקִים, הַמּוֹלַת בְּנֵי שַׁחַץ
 כְּכֹר הוּא לְהַחֲנֵק — מְלֹא חַפְזֵי וּבְקוֹל פֶּחַד
 נִזְרָא כְּקוֹל הַחֲמוֹן אֵף כְּהוֹלֵלִים יַצְעֲקוּ יַחַד
 וְאִין דְּבַר זוֹלַת רְאִישֵׁי מֵתִים גְּרָאָה פְּנֵי רוּחַ (b)
 מַעֲיִינֵיהֶם חֲפִץ נִפְשָׁם לְרַמַּת בּוֹר זְרוּחַ
 אֵף רָגַע וְהָרֵב יְכוּא וְקָרַבְתּ בְּנֵי שְׂאוֹל יִדְעוּ:
 "הַסִּירוּ בְּגָדֵי מֵתִים וְאִישׁ מִכֶּם לֹא יִשְׁנָע —
 אֲתָנוּ פֹּה נִקְבְּצוּ יַחְדָּו מֵתִים חֲדָלֵי כֹחַ
 שְׁמֵי הַנּוֹרָא בְּפִי הַגּוֹלָם שְׂכַחְתִּי שְׂכַחַח
 אֵף אֶרְוִץ קַחְתּוֹ כִּי לֹא נִרְאָה עוֹד כּוֹכֵב מֵעַל
 אִישׁ אִישׁ לֹא יִסּוֹר מִמְּקוֹמוֹ וְלֹא יִדְרוֹף בְּהָ שְׁעַל."
 כִּה יִמְלֵל הָרֵב וַיַּחֲוֵשׁ לְחֲדָרוֹ מְעוֹף רֵב כְּנַפְסִים
 וַיִּקַּח הַשֵּׁם מִהֲרָה וַיִּסְתָּם מִקְבַּת הַחַיִּים

(b) שם האויב, der Luftstraum, ולפי שרוב סוד נשתחק (עורה ו' לראשון) לכן יבא
 כל סקורא סכס בין רווח לרוח בשיחתי ואם רוח חלשים צה לה יאמר לה חבל
 ורעות רוח ולא חירא כי יאערו עליה לאמר רוח אין בקרנה כי כחם בשיחם
 יענה וסנה הרוח ורשפת על פניה.

ירוץ אחור והנה פניו הפיח לכל עבר
 איה צבא שאול? איננו כי ישב אל ירפתי קבר.
 בצקון לחיש יעמוד הרב, עוד קט וקול ישמע;
 "אשרי איש ישים מבטחו רק באל המושיע;
 מהים וער מותה עבוד ליה לבדו אחלה
 על אתאו לעבד נאמן רוח בן מרומים סלה."
 ואחרי עבר יום פפור יקח בדעת מיושבת
 וישים לפניו הדמות אשר מעפר נחצבת
 ויברך עליה ברכות ויחזקה בקיר קבוע (ב)
 וזה הוא הרוח הגלם וכן הוא בפראג ידוע
 עוד דמותו שמה ומנה כל איש ספורות ירב
 אך אני ברותי זאת לי ספרה בנשף בערב.

חלום שבועים שנה *

(עס"י חגתה מז"ל בנסכתה תענית 77 כ"ג ע"ח.)

Von M. Langbank.

(Nach dem Deutschen des Dr. M. Letteris.)

1. ההיכל יהמה מקראים, ומסביב הנרות יאירו,
 לחיי כלם יאדינו, ועיניהם בפרקים יזהירו
 בינו ישמה כל גבר, וכל אישה במחל מכתפת,
 ובשאון עליונים השמחה הזמה היא וספרת. —

(3) בדברי מז"ל: כל קבוע כנחלה על נחלה, וברור שהיא וילדי טעמים. לדעת החכם
 בן זאב נוכל צמקרא קבעה כוס נקרא בן לפי ששעמרים קצועים ציקוד הכלי.
 (*) השיי הזה יסודו כל"א וההולץ הנפואר הנודע לשם ולחלה מ"ו וואיר הלוי לזעערים
 כ"י צמאקף האשכנזי הנוכחה בשם (Zahrbuch für Israeliten, Wien 1846)
 ואני הלצתי ונחללה לשוניו הקדושה, ואשכחה חליו לאמר: הכר לא הכחונה
 בנך היא אשר יחיה חליו, אם לא? ויכירה ויאמר: כחונה בני היא, אך ואלה
 חן צעירי, ויעירני ויאשרני כי כביר ואלה ידי צשפחתי ויחיה, אשר כל נוכדיה
 היולה. — אך העיר אזני, כי עוד יש לחקן הכנה צשפחתי, ויעלני לצל
 אשלים עוד השיי הזה, רק איחיהו חחי לנשונה, ונעה לעה אעבור עליו וארחהו
 מה לעשה עוד לו ולא עשיתי — ואשמע לעלהו ואלעש כאשר דבר, ונאלז ועד
 עמה ייחיי ונלרף ונעשה השיי הזה, ואסיר כל צדיליו לכלול שיו, והנני נותן לו
 חודה בקה רב על גוולו שגמלני. וכאשר קיים הרצ' עריה ון האלוים צפרק
 י"ח נקפרו וואור עינים לאמר: צמאונה זה אחד ון הפרקים אשר בגלל מה
 שהוספתי צו דברי הוואור הנו' עעמתי יערה הדבש אשר שם צפי דודי מדוד החכם
 יהודה נקונו". כי חיותי צעיר ונעוזה נשחלה להדפוס חבורי זה, וכדחיתי
 עוד ליונים וואין הננה כפי האורך, נחעלמתי אל לבי, ויכח אחתי הככד
 הנו' וישאלני: מדוע חמה ככה, עינתי וכו'. אז להבו סיני ויאמר: זו צמאונה
 שמועה חדשן עלם, כי ספרך זה אשר אמוס לא עוולה צו עד הנה רק יוים

אך הפלֵה תדום, תהגה, ופניֵה יחורו,
 עיניֵה דלפו דמעות, אספו נגהם ויקדדו;
 לבקש את הודה מבטח ישוטט סביבו,
 פי הלק לו — והיא מיחלת עלי ישובו. —

לבה מלא אהבה, יהגה אימה ופחד
 לא ירגיעוהו שחך הקרואים ושעשועיהם יחד;
 העלמות תשאאלנה על החתן בלי הסוגה
 ונפשה חשך ישופה, ולבכה ימלא תוגה.

מול הנרות בהלם, מתננות הפלה יחירו לעין,
 גם בפום עוד את עינו יתן היין
 אשר נשא הפהן לפני האלהים ויקדשהו,
 לברה את קישר חתונתם במצות דתהו.

עוד מקול הברכה היא יצלצלו אונים,
 עוד יחיר כבר חפה, תאזה לעינים;
 לעת פזאת אינה עצור הנהו? אנה? —
 הן עזב אהובתו במעט היום פנה!

גם בשחך — יאמרו המשלים — ישינו הלב מכאבים;
 וילעזות גיל וחדנה, יגון ואנחה קרבים!
 במפח נפש עיני פלם יביטו נכה הדלת,
 אך העלם לא ישוב, שוא פל תחלת.

אחדים, יקרהו כפרי עץ הדב באינן עד ואלח ספקו שהוא אז עמוק לחיך, כ
 בזמן השענה הזאת תוסף ידך שניה עליו, ומהסוריד החמה הכסף הביא זהה
 ואבני חפץ. עכ"ל. ככה גם אני חוויר כי החכם לעעערים צעלחו נחמי, לכל אנהר
 אחשה נועשי ובגלל זה הגדלתי והוספתי כועס השיר הזה צנוקנות אין עקפר,
 ואעלה עוד עדי זהב על לבשו. — ויהי ככלומי העסקת השיר הזה עד חוונה
 צאה לידי ונחצרת הששית וננחצרות כוכבי ילחק (כי ימים רבים יעבורו, וירח על
 ירח יקפה אחרי לאח חזיה ונחצרת לאור, ערס חנח חלי הנה לעיר מושגי, ציד
 אחד נוסחתי עירי אשר יקעו וזה לקרית וויען לעמים רחוקות ולנועד מועדים. —)
 ואשה עיני וחלח, כי כבר נעחק השיר הזה גם ואלח הסורני המשכיל הקופר הנהיר
 "ו"ו זעליג לבי ונחנדישין כ"י. אך זנוהי צל יעבר פי כי כוגע אחי צעזוח, ואחצת
 האב ללחלחיו העור עיני סקחים. — ועמה הנה נח הוולחתי לדבר אליך הקורח,
 לא אכחיד עוד חחת לשוני גם את הדבר הזה: דע כי לא נכחד עלוני מוונני, כי
 צהעתיקי "העדים האלמוים" (כוכבי ילחק ונחצרת רביעית וצביעית) עוד נוולח
 עשור ומפורד צין שורחיה בוקר אשר יקפה כל שנים, ונדי זחה לי, כי כע
 הרלשון הקלח, ולל לרפתי השיר הנז' צבור צחינתי לחיות עמוק שבעים כאשר
 עשיה לסיר הנוכחי, רק נדי כחצויו שלחתי להסלך צחוץ ולא שניתי לו. —
 ניי יתן ונולח עקוס להוליחו שנים לאור, אז אשוב וסניעוחי אוחו כאשר ינוע
 צכורה ואנרוך צבור סיגיו, והוד והדר אשה עליו, וקר עוני וסעתי חכופר. —

ויחילו עד בוש וישלחו מלאכים לבקשהו
ולפתח היגון רבין, גם גיל ואינהו;
הכלה יושבת דומם, תשים סתר פנים,
וכלועגים לאכלה יעשרוה שני עם עדנים.

2. היטמיש פאה, ובית משתהו עזב הנער,

ויצא בין ההרים בלב הזמה פסער,
לרגעים הביט העירה, לאור ערבים המופיע,
ערי לעמק קמון יסכהו צאאלים, הגיע:

פה שרה הקברים, פה זרע טמון
לצמח מעפר לציץ בעשב לקץ הימין,
פה ינוח ידיו נאמן לפניו כל הימים,
נתק מלכבו, אף לא יפרד מנו לעלמים.

כי באב גם נחת, כל קורות חיהו
העירו רגיש לכבו גם בלב רעהו,
בעת נבחרת לחק ידירות בינימו יעדו:
פה גם שמה יתלכדו ולא יתפרדו;

לא יפרידום עת ומקום — בן נשבעו שבועה —
לא המנות, אף לא אבדון ובלחות תחתיה:
רצונם הוא יפלים נתיב אל ארץ צרה
משם שמועה אלינו מגי עולם לא עברה.

ובמות האחד — מול עיניו מעוה ציוקה ואפלה —
וידור נדר בכאב בשור ונפשו האכלה;
להראות לידיו לעת ערב בנפל השכה
ומני מות ונצח, יגלה לו את המפכה:

מאשר הגו פעמים אין מספר מלפנים,
אשר פסה את רוחם תמיד בחשפת עננים,
ולאשר יאמרו נאש החקרים לדעת,
זאת — נשבע במותו — ידע החי בלי מגרעת.

הירח יקר הזלף, ובלכבו רגיש ושואן,
גם רוחו תעלג לדעת, תבער מצמאון,
ועמד אצל קבר ידיו בשקט ודממה,
לראות אור האמת יזרח לו שמה.

ברושים יעשרו הקבר סביב בשלות דומיה,
ולבקש ברכה ישח אליו בעין בוכיה

בפלגי דמעותיה מצבת האבן מרמכת
המכסה את עפרו וגיותו הנרקקת .
ובכלי דעת , בקול דמטה הנהו מתרונן
שירת דוד אשר בצל שדי יתלונן ,
שירת אהבה תמימה כל אמרתה צרופה ,
כשמן בעצמותיו צרי ומרפא הטיפה .
שירה אשר בנחת משמיע נחמה לעצבת :
כי האהבה תמתיק גם את המות ,
תאיר חישבת הקבר באור ערן אור נעים
ותפיע גם את הכרית מארץ הרפאים .
ומעצמת הזמרה תשוקה בקרבי פעמה ,
לבא אל תוף שערי ליל היסף ודמטה ,
לראות אשר הבטיחהו ידיו פעת הנבחרת
תעלומת מות ונצח ער עולם נסתרת .
שאלתו על לשונו — והנה קול זמירות יריע ,
דמטה וקול נעים , בקול כנור מלאכי רקיע ,
וכרן ככבי פקר ; — איך יהמה עתה לכו !
הן זאת זמרת ידיו הקרוב לבא .
וכמו הולם הנהו , וכמו איש בו נגע !
ותמונה נחמדה ונעימה מול עיניו פרנע :
מני קבר עלתה , וכאור תזוהר קרנים .
תאר ידיו הוא כפהו הוד שמים .
ויאמר : "אנכי ידריך , למענה הקיצותי משנה
אל תעבר שערי מות , אל תסור הנה ;
אך נצח האמת מנת גבר באדמה ,
והשושנה הפלילה פהדרה , ינחל ברמה :"
"דמיונות ושעפים יזרע לו פתבל ארץ שאיה
וישפלי אמונה המות יקצור בזרע נטויה ,
ובארץ אכיר נצח , מהם אמת פורחת ,
וברכבת עלמים שמה , את כל ונכחת ."
"מה לך עפר ואפר אל במתי שחקים ?
דם והתחולל , אל תהלם — ואמונתך תקום !"
אך הוא יתחנן במצוקת לכו : "נא שמעני ,
עשה כדברך , הגיה חשבי והאר עיני ."

הַרְאֵנִי וְאָדַע, אֵיךְ אִזְרֵי יְהוָה אֶת הַלֵּיל,
וְהַנְפִישׁ עַל כַּנְפֵי רוּחַ תְּהַלֵּךְ נְאֻזְרֵת הַלֵּיל!
וְהַתְמוּנָה תִּעֲנֶהוּ בְרוּחַ נִשְׁבְּרָה וְשִׁפְפָה נְעִימָה;
הַזְהֵרְתִיךָ! אַךְ מִשְׁמֵר עֲלֶיךָ לֹא אֲשִׁימָה!
הַחֲוִלִים יִנְשֵׂא הַפַּעַם כְּעַל כַּנְפֵי נְשָׂרִים,
וַיַּעַף בְּכַתֵּף יְדִידוֹ, לְאֶרֶץ לֹא סְדָרִים,
לְדַכְרֵיו מִשְׁאוּל עֲמוּקִים אֲנִי שׁוֹמֵעַת,
וּבְכַאֲזִן מַעְצוֹר יְהִרֵם אֶל הַכְּמוּס לְדַעַת.
הַמַּעֲבָרָה שְׁנֵי הַעוֹלָמִים מִפְּרֻדָּתָ, עֵבֶר הַנְּעִיר,
וַיַּעֲמֵד בְּמִבְּאֵי חֲנֻצָּה, וַיִּשְׁאַרְהָ יֶפֶת יִשְׁעוֹ —
וְתִמְהַר רוּחוֹ בְּשִׁעַר חִשְׁךָ וְאֶפְלָה יִשְׁוֹפּוּהוּ;
מִשָּׁם אֲרָאֵלִים יִתְנוּ צְדָקוֹת אֶל וַיְהַלְלוּהוּ.
אֲשֶׁר חָזָה פֶּה, פְּלִיאָה מִדַּעַת נִשְׁבְּכָה — —
הַקִּיץ וַיִּרְגֹּז, וּנְפִישׁוֹ לְמִנְיַחָה לֹא שָׁכָה,
הָאֲדָמָה עֲדָנָה כְּעֶרְפֵל לְפָנָיו מִרְחֻקָּתָ
וּקְרָן זָחַר שְׁמַיִם מוֹל עֵינָיו עוֹד מְעוֹפֶפֶת.
כְּמוֹ רִבֵּעַ אֶחָד עֶפְפָה הָעֵת, חִישׁ גְּזוּהַ,
וְרוּחוֹ מֵלֵא עוֹד מִן הַמְּחִזָּה אֲשֶׁר חָזָה.
וְלֹאֲמֵי שָׂבוּ רַעֲיוֹנָיו הַמְּכַלְעִים מְעוֹנְגֵי שְׁמַיִם,
עֲרֵי יָדַע הַתַּיִב לְהַלּוֹךְ נֶגֶד הַחַיִּים;
וַיִּזְפֹּר יוֹם שְׂמֻחָתוֹ, וְאֶת רַעֲיוֹתָו הִיָּקְרָה,
כִּי הַחֵל הַמִּשְׁתָּה, וְכִי אֶתוֹ נִקְשְׁרָה;
וְתִאֲרָנָה עֵינָיו — וַיִּקָּם חִישׁ בְּרַגְשֵׁת סַעֵר,
וַיִּמְוָר לְיֹשֵׁב הָעֵרָה, וַיַּעֲבֵר בְּשִׁעַר.
(הַסּוֹסֵךְ בַּחֲבֵרַת הַבַּיִת).

Entgegnung von S. S. Mondschein. מענה.

(חתימה.) וגם ועללות לא יאצו ללמוד חכמות (לט) ויאמרו כי ויכחם חלשים יעשו זאת. — ורעה גדולה עוד כחיהי והוא מקור כל חמנות שוא. כי דברי הסגרות בחלמוד ונודשים זרים יקבלו כששוען. למשל ויה שחמרו העיצור צועני אמו נר דולק על

(לט) וכל חים חפילו הפתי שחאנשים כשהעיריהו כונו שועעירים הישן וחאנדר לו, הלא חכסוף עתה לידיעות חלו, השומים כונה וקספרס, ואיך חכונחס, ונהה שיש צהס, ונהה הס הונלחכים, ואיך כנכרל סעולס כלו, ונהה חכליתו ונהה הוא חכפס, ואיך חחחדשה כגוף וחס כפס חלס חפכד — הוא יחמר לך כן כלי קסק. ויכסוף לידיעת חלס חדברים כפי חחחחס כוסף עכעי חלא סהוא יכלה לסניח חכוסף חזה ולהניע לידיעת כל זס כדיבור חחד, וככר חטיב סלמה כונשלי חחחחרו כחחחר עניני העללים

ראשו ורואה וסוף העולם ועד קופו (ט) ידעו כי נר חלב או שעוה ידלק על ראש פרי צען. וראה צקפר בשמה חיים ומהכס ר' מנשה בן ישראל מירוש הוואמר הזה. כי הסכה ללמודים, נר אלהים נשמה אדם נרמו צוה. ותבין וואמרם דרים בהנה אשר המתקדים ומהתמים יקבלו צנו. כי יקרים דרכי ה' לדיקים ילכו צם ופושעים יסבלו צם. (זא) והמהתקדים המתקדשים ליעיני העם, אשר אין להם שום נידה עונה או ופעלות ושליונות ייעתה חכמה הנה לרוב ישראל וירבו צעירות קטנות אשר שמה אולה ופחיתו שמו קן לנוו. כי כנים דברי חכם אחד האומר, אשר צערי ואלער תלער הנפש. ואמר חכם אחד (עשאקע) צעיר ואלער העם היושב צה ילייר צמתשצחו האלהים אל עליון הגדול הגבור והנורא כאשר יליירחו המדיפים על שער סדר תפלה. או דמה אלהים צקרב לבו כאשר ומהלהלם יורה זיקים חילים ונות ונלחק עם צריותיו ורחמייו והקדיו ועוזותיו הרבות לא ישכילו ולא יצינו. לא השיגו הצורא והצבא, לא יזכירו אותו רק פעם צבוקר, ולעת ערב יקראו שמו צתפלות אשר לא יצינו. והנה לא רגשות, רק הגיון

ועללוס, והכל ועל לעלה וצקפה הסכנה, צאמרו: האות עלל חמייתו כי וואנו ידיו לעשות. כל היום התאזה האוה, ולדיק יתן ולא יחסוך. — יאמר כי הקצה צהיותו השוקחו ונוייתה אוהו, שהוא לא ישחל צמה שינוח הששוקס האוה. אצל ירצה האותו — והצבונן סוף הושל צאמרו ולדיק יתן ולא יחסוך. ואין לדיק כנגד עלל. אלא כונו שאמרו שהלדיק צבני אדם הוא אשר יתן לכל דבר חוקו, כלומר ומונו כלו לדרישה, ולא ינוע ומונו דבר לזולה זם. — מורה פרק ל"ד לראשון. —

(ז) ויד כי לא הולד לאייר העולם צה ואלך וקטרו על מיו וצוכה כל מה שלמד (כה) ל' וילקו שמועיני צראשית). העקרים וואמר ד' פרק י' אומר: אני מואל שופי עוללים ויונקים יקדם עו. ר"ל הקדמות חזקות שהם צבצע ולא צאו לו ע"ל הלמוד והרגל, וחס המושכלות החשונות שצפי עוללים ויונקים. — וראה דברי העקידה על הפקוד ויפה צאפיו נשנות חיים. — וצקפר ערוגה הצושם דק ס"ד אומר: כי חק ה' את כל איש צבצורו רב לכל חכמה ונולאכה, וצנדו צרחה אנו כלם יחד עמונים צצנו. ואין דבר נשגב אשר לא יוכל להשיגו כאשר יגדל ויסי לאיש כי הפש הוא חוסס חכמים כל מדע וחשייה. ואם רואים אכחו חנשים צצערים מדעת ולא יללחו לכל אין זה עשני חוקר כפרונס כי אם ופעלה ורפיון ידים או צמתאח אוריהם כי עזבו אותם אל המקרה ולא למדו אותם וואוניה. — והחכם רנה"ו צקפרו גן ועול דבר נכבדות על עיני הגדול הזה. —

(זא) חכמי התלמוד לפני הדעת וחידותם נדרשים לאלה אשר וולאו כרסם ומצריהם, גם צאו אל היכל החכמה פניוה וילמדו סתום וון המפורש. כדברי המורה פרק ל"ג לראשון: "אצל לדיק לחנוך הקטנים ולישב קלרי התבונה כפי שיעור השגהם. איראה שלם צבצל ומונון לזאת המדרגה העליונה ר"ל מדרגת העיון הפושתי וההורחות השכליות האנושיות יעלה וועט וועט עד שישיג אל שלמותו אם ונועורר שיעירהו. או ופעלו. אונס כשיחזיל צזאת החכמה האלהית לא יחדם לו צצבול לצד צאוונתו אצל צעול לגומרי. ואין הושל צזה אצלי אלא כונו סיוון סנער היונק צלחם העטם והצצר ושחיה סיין שהוא ינייתהו צלא ספק, לא שאלו המונות רעים צלחי ענצעים, לאדם, אלא חלשת לוקחם לעבלם, עד שיגיע לקצלת החושבה צם כן אלו היעות האנושיות — עכ"ל. ורק חסרי לב אהוציה נפלחות יקבלו דברי האגדות צושונן למשל קיסוד רצה צר צר חנה שראה למור עמוד עד קרקוליו צמים וראשו וגייע השמים (צצא צצרח ע"ג) הוא צעיניהם וועשה נפלחה וידעו שישעאו לאלהים אם לא יאמרו: הועשה הזאת כפשוטה, אולם צזה אשר יחשבו להוקיר דברי החכמים, הנה ונצוים אותם וחופעים נגד נפשם. כי כן הורנו צעל העקרים וואמר ה' פכ"ג. אין האנונה צכל דבר וציא אל ההלכה כי אין האנונה צנונעוה ונהה ששים האדם ווליות וזה דבר לא יספק צו שום אדם. כי האנונה שראוי ששים אח האדם ווליות הוא האנונה צדבר האנושי שהוא אנה צכלד עכ"ל, וראה צקפר עמוזי יודא או צקפר עקידה ציאור וואונוי רצה צר צר הנה. למפור שמועד עד קרקוליו צמים הוא האדם העוצר אורחות ויסי להציא ערך לציתו וראשו וגייע סמוים צמתשצחו יונה אלעה צונית עז, ולצבו יגעה. אולם קרדומו כל עענו צתצל לא יועילנו לצב עד החסום. — ראה אגרת הדידרי דעמו צענין הגדות

לבוה אנשי זולתם. ורק אוונר ודברים ואלפפים אל חלהים. ובזה עם אל חלהיו ידוע. ולעשות עוב עם צריותו לגבול חקדים ולהכיר שם ה' הגדול באמת לא יבינו ולא יכירו (נג) ח"ך יעבדו את ה' בשמחה. או יגילו לפניו בצעדה את לא צהנו דרכיו ולא ראו נשעלות חלהים כי עת ונראות עיניהם ונאשכל לבוחם. (נג) והסכן הסכינו צהפלתם צהרשת שהם לבדם בלי הצין ומה. — צערם ידע הנער קרא חזי וחזוי. צשפת לא ימוע ישוע, וקורא אל חלה, עד שבה זרקה צו והוא לא ידע (נד) ואחכנו דרשני החכמה לחהים את חלהים כי עוב לב לא הוא. וירחטנו אהו ירחט רנוונתו. כי רם ונשא הוא. ככד חלהי הכבוד והעז בכל עת. ובכל ווקוס נגיש לשמו. לא רק צהפלה אתר היא

ודברי צעל אהול יוסף פרשת שנות צפהו דבריו: אהן לך כלל לכל הנודרשות והאגדות. זהו דבריו בקיבור: האגדות על שלשה דרכים האחד של עולות שקבלו על מה הביאו פסוק שידעה שרמו עליה. — והשני כל חכם שדרש צרצים ורלה למושך לב העם לקח לו ודרש צו כפי רלונו לנודך וננוו כאשר ישוע הנשוררים. — והיה זה כהוראות שעה. והשלישי כל חכם שרולה לנודך לחלומיו קודות החכמות הוא ריונו על רמוים צק"ר והיה ונציא לו פסוק דוונה לקלה ונלותיו להיות לסימן על הרמוים הסם. — ודעו כי דברי אגדה לא כמשמעם הם אלל כל ח' דרש ויה שועלה על לבו — עיין שם.

(נג) והנה האמיתיים בהצלי רוחות ושדים ונומיקים. ובאמת אין לנו ונומיקים יוחר ונהכסילים וחקרי דעת, אשר עליהם אוור שלמה צחכמות: פגש דוג שכול באיש ואל כסיל באולתו. והרמזים בצורה חלק ח' פרק שביעי אוונר: וכבר ידעת כי כל וני שלא הגיע לו זאת הלורה אשר ביארנו ענינה (אשר לא הגיע לשכל הנקרא ללם חלהים) הוא אינו איש אבל צהמה על לורה איש וחצייתו. אבל יש לו יכולת על וניי הפיזק ומידוע הידועות ויה שאין כן לשאר צ"ח. כי השכל והנפש צהסו ונוכחים לו להגעה השלמות אשר לא הגיע, ישחשש צהם צמיני החכמות הנביאות רע. והוליד הנזקים כאלו הוא דבר ידועה לחדם או יזקהו. וכן היו בני אדם הקדומים לשפת. ואנרו צנדרש כל אהן ק"ל שנה שהיה אדם נזוף צהם היה נווליד רוחות ר"ל שדים. וכאשר רלוו השם הוליד צדמותו כללנו והוא אוור ויחי אדם — והוליד צדמותו כללנו — הראצ"ע על פסוק ולא יצחו עוד לשעירים אוונר: הם השדים צעבור שיראו אותם הנשורגים צדמות שעירים, וצוקור חיים אוונר; ודע שזון זחה האוונה היא קרוב ציני ונשה רבינו ע"ה והיו בני אדם נושכים אחריה ונאוד וקסחים צה תולא כתוב לשדים לא חלה, וכבר ביארנו חז"ל לא חלה דבר בלתי נמלא. —

(נג) שאין חנה הקצ"ה נקשרת בלבו של אדם עד שיגעה צה טויד כראוי ויעוז כל ויה שבעולם חוץ ונונה, וכמו שזיה בכל לבנד ובכל "נפשך, אינו אוהב הקצ"ה אלל צדעת שידעתו, וע"פ הדיעה שהיה חאהבה, לפיכך לריך האדם ליחד עלונו להצין ולהשכיל צחכמות וחצונות הנודיעים לו את קונו כפי כח שיש באדם להצין ולהשיג. — רמזים הלכות השוזה פ"ו.

כי אין ועלות צירי אדם שוות באוונתם בלבם שהם ונאוינים צשם הככד, כי הרבים ונאוינים להשועת האוינים שיאוור להם אדוניהם ככה ולנועלה ונשה שראו זה כתוב צחורה ואם יצוא אשיקורק לערער כי אין חלהים שיינו ידם לפיהם כי לא ידעו להשיב ואשר נשאו לבו ללנווד חכמות שהם כמו ועלות לעלות צהם אל ווקוס חשלו יכיר ונעשי השם צחכמות, וצמחים, וצמיות, וצוקו האדם צעלנו שידע ונעשה כל צדע ואצר כפי החולות. ולמה היה על זחה הנחכות. ויגבה לבו אחרי כן לדעת הגבלים — ומדרכי השם ידע הנשכיל את השם וככה אוור ונשה הודיעני נא את דרכיך. ויה לא יכול להצין רק וני שהוא חכם ונשפלא. — ראצ"ע פרשת יחרו.

(נד) וני שלא הגיע לחכמות לנודך צם עריצות כפילוסופים ואוונר שהוא ירח וחקיד אוהב שיפגע חלהיו בצדיקות והעמידה והתחנה והתפלה צמה שהוא יודע ונחחחחחחח והבקשות. חלה החדשות אין להם עריצות כי אש יניס ונעשים צעוד שהם חשים וכל אשר ישנו אל הלשון לא חפעל להם הנפש. ולא ינאל להם כניעה ולא חנייה וישאר צעמי היום והלילה ונפשו חצנענו צחוחה אשר נעצעה עליהם ונשוע

קצת להם וכפורק עול ועל לאזרו (וזה) צעה אלא השדה, כי אליהם כפפרים, על
 המישור הגדול צנאות דשא עמוד אנכי כקורה קענה בהצריחה הגדולה. הרקיע העשוי
 על ראשי הוא צל השלם לכל העניים, היכל הקודש צו אבד שדי חרות על הלוואה
 שמים. חנוכי ה' אלהיך, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני ושאך דבריו
 הקדושים. — ואנכי אפול על פני צחיל ורעה, אשא כפי אל מלכותי, קעיפי יעופו
 מארץ הדום רגלו לפני כסף קדשו שמים, כל קרני יקדשו את שם קדשו, ונגדלו אעמוד
 אצלם, אשים יד למו פי. אשתמוס ונלה אין צפי. ואביר בחדרה קש בקרב לני. כי
 אלהים עליון נורא ונלך גדול על כל הארץ. —

והרחים והדבור והאכילה והשתנה והאשגל והכריות צמון הלל יאשר מתחרט על זה
 שקשר נפשו אליו. ויוסף בחרעתו רוחק מן העינין האלה. אשר ערמ להתקרב אליו.
 כוזרי מאמר ג' פ"א.

(וזה) כי כל עוד יוקיפו חכמה ודעה בהכרח הנאלמות ואל ענעם יוקיפו הכרה וידעה
 את מעשי ה' כי נורא הוא. ומי יודע בכל אלה זולת החכם העצמי — עקידה
 שער ל"ה. וכשתבין העניים העצמיים כבר נכנסה בפרוזר הניה, וכשתשלים
 העצמיות ותבין האלטריות כבר נכנסה עם הנלך אל החלך הפנימית. ואזה עמו
 צבית אחר. — ואזה היא מדרגה החכמים והם חלקי השלמות. אבל מי ששים
 כל מעשבתו ומחלתו וישים פעולות שכלו כלם בצנחית הנאלמות ללמוד מהם ראה
 על הש"ת. לדעת בהתגות אוחם על חיזה לך אפשר שזהים אזה אשר צאו אל צית
 הנלך. ואזה היא מדרגה הנביאים. — נורה פרק א' לשלישי.

Als Fortsetzung des Früheren von
 S. Fränkel. **מכתב פתוחה ב'.**

ועתה אחי יקרי, אחרי שעוררתי אותך משינתך, ועיילנו בכרם הקרן בן שנון,
 ושם נפקה עיניך, וראית כחוני הנעגל „צלנא ונחליך זווית דהווא כרעני“ עבירא זייתין
 — כי זה היה בקרא מקודם כרם ד' לצלות, בקרא אעת „בן שנון“, בשם צ"ד של
 צ"ח — (דהווא זייתון עבירא זרעו) (ירושלמי תענית פ"ג —). ואזע הוזה לא
 היתה מהזרעה על מי שלוח, וקור נהיה לציח דוד — רק מ:זורעים על כל מים
 משלתי רגל השור והמזור, — והם בני התערוצת אנכד הקרקיום האחרון לצ"ח והורודס
 שנתכנה ונח"ל בשם שור (קנהדרין י"ט) —.

ובהתלכנו שנה אחתי יד לרוח היום, שנעתי את שאלתך „נחי קלא צלנא“
 (עיין ירושלמי תענית פ"ג הלכה ע יעו"ש —). התינה שור שכן ישנו — צולך
 לשדה נעצד, אלף אדום, אנגדל שור, קרן שור, וכדאמון חנוור נחי עביראם צמחיתא
 דלן בקרן אופל, קרן בן שנון, לנצעי קרניו ונשם? — ונשליחתך והשחונותך, רחיתי
 כי בגול רוח חוני נכנס בך, והתרחתי ולא עניתי דבר, עד צולחני אל אבן העזר,
 — הוא הוא האבן עוז, אבן ישראל, שהיה נטונה תחת הארון והיו נכנס יולא
 לאורו — ונשעניו היוונים אחרו על המקום שבנו צמרה היה בקרא „אבן העזר“
 או „אבן עזרה“ — ונשצחו צ"ד של צ"ח, ונמנו עליו וגמו בקרן האופל היה בקרא
 „נחם האבן קינאותא“ או „אבן העושים“ —), הוא האבן, שכל מלך דהווא מוצד ויילה
 — ונהיה רוחא דהעביר קלא צלנא —). נקיב לה מן האון (ירושלמי פ"ג —). והיא
 והוא האבן אשר „שענעו ויהוה עליה חוני לעזרה (ובישבו על אבן הזה —) והיא
 ונכרה —) כי גם הוא היה לישראל כארון התורה, שתורה ונשחורה בקרב —).
 עאל וננהרה“ (ירושלמי פ"ג יעו"ש ומהצונן צביריהם —). ותיקף בהגיעו לנקום אבן
 העזר, הסייר גם עיניו, ושם רחינו להקריקוס האחרון, נושא נשך וזרע, והלך ילך ובכה,
 על גזית אודיה, גזוז מיניו אטיצונם בן אחיו אריסטובולוס, ולא צפא אחר אנכנו,
 ש"מ, שהוא, הוא החנוור הנל, דלחיל לניצעי קרניו. ואף אודינו דהווא ליו גזוז מיניו“ .
 והוא החנוור דנתיסא, חנוור נוסק ונחך כפיסם של הרובין, דשחלי אצחתי לו — ,
 וצעה ההוא כלו השבעין שניו, וכאמור — , והורא רכיב לדירי“ .
 ואם אחר כל זה, אין ראיה לדבר, להסחוני עיך, זכר ורונן רצ לדבר, ינלאו גם
 שנה, צמרה על הפסוק (צמחכתה) „ותן צמנות אשלם גם יכול נושכין ואין מנייתין

ח"ל עם חנות זוחלי עפר וזה אלו נושכין ונומיין אף אלו נושכין ונומיין וכבר היו שנים צא"י שור נושך ונומייה חמור נושך ונומייה" וזירושלמי (תענית פרק ג' הלכה ו') איתא בזה"ל "על אלו ונחריעין בכל עוקוס ועל חיה רעה וכו' לא סוף דבר חיה רעה אלא אפילו בהמה רעה וכבר היו שנים צא"י שור נושך ונומייה חמור נושך ונומייה" והנה גם בר זי רב דחד יומא יקשה, וני לא יודע, כי בכל עושה הקצ'ים שליחותו אפילו ע"י יתום ופרעושים, וזלות לבני אדם וכבר היו שנים צא"י יתום נשך ונומייה לטיעום, וחלם את הורדוס, ומה באו להשויענו? ולפי דרכינו נאמר שהגלילו זאת, בלשון שבדו להן חכמים, את הכינויין על הרום והקניות — לאמור, לא כסופן, בעת שנתחזקה המלוכה בידיהם ע"י הרומים, ואז נשתנה ענין לחיה רעה ועורפת, אלא גם כשהיו בנדרגת שור וחמור, היו שנים צא"י שנשכו והמיחו זה לחזקיה וזה לחוני העגל —. ובכינויי שור הסנווני להורדוס וכאמור —, והשור נאחדם היה קרניו קדומות לפרקותיו —. ותולדה דקרנו ורגלו בהרמחו, היחה נשיכה ונגיפה להחכמים והרבנן, שרדשו עליו ונקלחוהו (צ"ב ג' ט"ז) —. ורמיקה בחזיר וייער למשפחתו ולבעליו (— והוא הקניות —) —. ואם כי למראית העין צראשית הרמחו, האלפים והעיריים עובדי האדמה גביל חניץ אכלו והתה שהיה הקניות ע"י צעל השור, נעשה השור הורדוס צעל לכדון, צכ"ז ידע שור קונישו, רלוני, שידע שבלשון העם הוא השור דב"ח. שקנו אותו לעבדם —. וחמור אצוק צעליו" —. וגם החמור ידע כי נעשה יאכל נאמא דקסיפה, נאצוק צעל נכדו —, והשנאה והקנאה הזאת קרם להשור, ולין להקנייה (— עיין צ"ב ע"ד). עד דקבל לכולהו מרותיה, (צ"ב ג' —) כי האשה היפה הזאת, היחה על על אמו וחמנה, כחם זהך באח חזיר עייער — החמור נקרא הקניות שעומם על עלמו חובת השור, ואם כי הרקניוס היה נוכח הפרושים וחברתם, צכ"ו היה נקרא ונחמיו האמת "חמור ארום ופרשו כמני", כי הענה את שכונו, שכם החמור ושכם זן חמור, לקבול ולשאת אשונה ער השעלה —. וכאשר היה הפר ההוא עוד זן בקר, והוצא לפתח אוהל עומד הסקהדרין, על הריגתו לחזקיה וסיעתו, קעך הוא ירו עליו להגן צעדו (קניהדרין ט), וגם הוא היה "חמור של נפחים (עיין כלים י"ד), לאנטיפאטער וצניו, ובקאמחה עליו השיחו את המנהלוקות בישראל, ונגד אחיו אריסטובולוס. וגם שנוע לחנות זוחלי עפר שלחשו באזינו, לינדך צירכס "דרכך נחש עלי לור (יהיא חום)" —. ובלחמם נגד אחיו והמקדש העלו חזיר על חומת ירושלים (סוף סוטה), והרגו לחוני העגל —. ולעיוגו נעשו בחמיו לזוניו, לנענן שיה"י הוא האסקופסה שתצא החשועה על ידו כי צסקלו אותו ונהעבדה בנזקת, לא ישאר לבני אנטיפאטער, לחרות רעה צשור וחמור יחדיו —, וגם להרמות, כי הוא באמת העבר עבדים, לאנטיפאטער וצניו עבדי רווי, וכבר עולה על אזינו המרעב, באוורו אהבתי את אזוני אלופי אדם, ולא אלא חפשי ונעבדות השור הורדוס, ושור הנקדש, ושיתם בחגה אלף —. ודעבא ליה עשה לציוגנום לדוד, כי פיתה בזה את אזינו לשנווע להקול היולאת ויהר חורב —, והשוועתה צהר קיני, כו לי בני ישראל עבדים", ולכל לחרות הפסקה הזה כונון חמור; הספקיק עלמו בעבודת הנקדש —. אבל גם זאת לא הועיל כי חמה שקיוו בזון ההוא שקיוס נביאח (זכריה ע') "הנה וולכך יצא לך לדיק ונושע הוא עמי ורובב על חמור", — נהרה ע"י הלדיק ועני, זם חוני —, והורח רכיב לדידיה, ובעת שרכב ההורח עליו, ונעשה הוע לחמורא דהורח רשיעא האדוני —, לא חולל עליו, ובהזיאו אותו לפני הסנהדרין נוכח הפרושים, בית ילאם —, נוכח פרושים נגע זן ונודדו לי בנידיחו כצכור שטעה וחמור, ודנו אותו בעריפה כפער חמור, לנענן באי יתער עוד חמורא דההוא רשיעא, לצווא עם חיל וולך ערב לעורר בזהו ונלחמותו ששיבה שם נקי, לא לעזר ולא להועיל רק להועיל רח ומרפס —. לעורר ובטעם הפרדי ונוך ידידי, אמרתי לקשר באזנך עוד זאת, בשטעוו רעיוני על וני שלמות ון מייני בראשית, מייני ליון אשר נמש אלהים הופיע ודך לכוני ליון באו לכונעין היולאת וניה קדשי קדשים ונמש ונדדנו בקנה הניה, גם לאלפי אדם, עד צואינו לניו נחמים, חולדות מלכי בית שני, ון ראש גיא שוננים (— שנועון זין נחמיה —), עד הולך שמה נעבד (— הורדות אלף ושור האדוני —), ושעה רחיו לנחמיה, את הנועורין את השינים, ואת הנקשין ונכין את העגל זין קרנו (— עיין תוספתא קט"ה פרק י"ג יע"ש —), והצהבניו באור פני המעוררין והנקשין, האוחזין, בקני כהיחם ומהעשרות (— עיין ירושלמי סוטה פרק ע' ה"א, וביאורו לזה באמארי צ"ח —), לבל ובנור לעורר שחר, בוקר לא עגוה —, הכרתי צונו, שסם רחיו נצני "אסף וייוון וידחון הנביאים בכנורות בצבלים ובוללחים וכו' בני אסף על יד אסף הכנף על ידי הולך" (ד"ה כ"ס פ' ח' צ' —) —, וצגה, סננגן, היה עתרוחא

לפתח לרוחא דיתא, לכות עליהם רוח השיר, והיו מתנבאים ליד הנוכל, מצלכות שמים, ונולכות בים דוד — וגם רחמי שמה להפגיש — אוח ודגל בית מנכי (עיין הערה 266) —). — שהיה נוקף ונחש והשכחות החכמים והזקנים, העם, ולעורר את הימים —, כשהיה חל, מועד ואקופת השכלות החכמים והזקנים, לקחת עלה ופיהם, ולשאלו על דא מאי ועל דא מאי, — ובחזיוני רחמי, ציחה יוסכן כ"ג הלוקי, ושאלתו בשדה יער, בקרב מועדי חל שועתי, וחולותו שאלתו, היה בן קול — עיין קטנה ל"ג ח' —). ונגזלה דמא, (והנעים זמירות ושלמה ודעתה לבח קול וטובי עץ יער, הנציח בסבך עץ קדומוה —), לווחת ולומרת, נלחו עלי' — ושנו אחותם אחרת, לאמור אנוכי ולא ידיו לך, ושרפו —) הוא וחביו ויכנס יחד —, כל מועדי חל בארץ, וציעל את המעוררין והסוקרין, ואת הפגיש —, כי נ"צונו אין לריך לשאלו על דא מאי ודא מאי' —. כי בנישונו צמחלה בלתי מנגלה, והוא באחד, עי ישיבונו —, ומשצמלה הסנהדרין בעל השיר (משנה קטנה ו"ה יע"ש —). ומני חק ג"כ כי וני שחננס להצברים חננס גם להלוי, — ובאמור —, וגם צאין צחי ושתחוח לין השכלות הדובצ שפתי ישינים, ומיילא בעלו המתנבאים צהיר, ומעוררין להישינים —.

ואם כי בעלו שירי שמה בנבל וכנור, השאירו לנו, המעוררים על יד חק, שירי חוגה לזכר נחילה לין, ובעילה הסנהדרין, והמתנבאים ליד הנוכל, ואת המעוררי חוגה הללו, הוא הקטעטעל ע"ד —, אשר נשם ומדברי חז"ל רחינו לכל החזיון הזה —, ובמדעש אמרו "חין עוד נביא וכו' וכן הוא לווער כי רחק מומי ונחם", והוא כדצרינו (כוכבי יחק. 23. זייטע 31 —). ובאמור (צ"ר ל"ח) שנגחם ה' מן חק שמתנבא ליד הנוכל —. וקיים הענין זמירות (שם) קטנה אלהים ריבא ריבך וכו' (נגד בני יהודים) חל שחכ קול לוררך וכו' —.

ובגד בעילה השכלות קראו נגדם על יד חק (תהלים פ') "רועה ישראל וכו' עוררם את גבורתך וכו' גפן מנולרים קטיע וכו' —, יכרסונה חזיר מועד וכו' —, וחז"ל דרשו להעין הלויים על בית משונאלי —, באמור "זבו מילור כשם שאין חיות הים שולטות ביבשה כך אין שולטין צד", והוא נגד לור ורום שנושלה לית הים, כ"ז שזכו ישראל — בארץ הנגב וביבשה (עיין צמחתי אוח שאמרו צ"ה ס' 21 —) הוה ופייעתם לור ציינו דוד ותחילה יוני שנה —, ורום ציינו יהודה המכבי —, והוא לאו מן יער", כאשר לא זכו וצ"ה הריונו לקרנס וולד הר הבית שנקראת יער כחצוב "ומלכותו צהיר יער" אז מן היתא דחורשא", כי בהקיום חל פלעונס ציער וקרו צייתא לשנאלייא — וכמציא לועלה, בסבך עץ, קדומוה, כי וני ששלט בצאריס, ושל צהרית, ובאריס, הוא חצר והקדרום על סבך עץ מיעיר, ובחריום חל פעמי הנושל על הר הבית זחה היתה לושאוח נלח כל הרע אויב צקודס" — ורע ירוע כי ערצ זר —, (ועיין צמחתי צ"ח פרק ד' בהלמה להנגיד שנה חמישית זייטע 302), והישב עליהם חל אוחם וצרתם ליימיס" —, וחז"ל קפרו (ערכין י"א תענית כ"ע וצירולמוי שם) "כשתצו בהו"ק ערצ ח"צ ונולאלי שנה היה ומשונרתה של יהודים היתה והלויים אזורים שירה ונה שירה היו אזורים וישב עליהם חל אוחם וצרתם ליימיס וכו'" ועיין בגמרא והירושלמי ורש"י ותוס' שם, האזורים שהשירה הזאת לא היתה מענין היום רק הפסוק הזה נפל בצווייהו יע"ש. ולפי דרכינו כאשר כי כבונם שנו חכמינו — שידעו לכל הדברים לאיפתן —, חל השיר קטנה הזה, צפי הלויים, על משונרתה של יהודים, שהיו מן חק — כי בצחלקת המשנרת (ציינו דוד ושמואל) להכניס והלויים ילא הגורל הראשון ומשנרת חול ומשנרת, משונרת הכהונה ליהודים, ולעוונת משנרת הלויים "לא חק ליוסף בן חק" והוא הים ראש משנרת הלויים והיהודים ראש משנרת הכהנים, כמזכיר כ"ז צד"ה ח' ק' כ"ד פ' ז', וק' כ"ה פ' ע' —, ובני חק הללו היו ג"כ מהמתנבאים ליד הנוכל — מלכות שמים ומלכות בית דוד — צאור לין, אשר נשם אלהים הויע, וע"כ כשתצמל ע"י בני יהודים לין, וכל הדברים הנאמרים צה, אשר בחוק גם המעוררין צהיר ובאמור —. אז ילאו גם הנה נגד פניהם, צהיר קטנה — (תהלים ל"ד) ומשנרת חל קטנה, והמתנבאים שובע הארץ להשב גוול חל גלים — גיח ראש שמים — שהפילו חל ועונתו, והשופעים והמתנבאים צרוחו —, ובחפוק (שם כ') "היתבדך ככא הווח יולג עוגל עלי חוק" החכונן ג"כ לנו, שטענתם היו "חבר היםודים", והנה וב"ד לנו וקסר דגזרתא —, והפכו כחומר חותם, רלוני, חותם האות, העוב והסר, בללם אלהים ונשה וני צראשית שחוק החוקים, ומתנבא והתב צנברא בין השמשות (— אבות פרק ה') ומלמע אלהים, נחפדך אלליהם כחומר ציד הוולר —. ללור מונוו כייר עלי על פי החכמים —, ועמל עלי חוק —, ולחצר חל

אשר לא חוצר — והיא חיצר נפשא, ציהם, וכפאם ועגלי עונים לבית ונשכן ל' —
וע"י קשר הילירה הזאת צראו עגלאם הלחא (— והוא עגלי עונים אלפי אדום, ואלך
לשמה נעבד) . (דרשיה שפתי, ונחסק על הכחא הוות . כי אז יאנורו בגוים הגדיל
ל' לעשות עם אלה, הנה קבורים שהגדיל ל' לעשות עושה, לא כן "הגדיל ל' לעשות
עונו — וישג צמוים ישחק גם עלינו, כי אלצע אלפים זה, הביא גם עליהם נכת
נזרים — וכאמור —, חיוו "היחברך וכו'?" הלא חצורים הוא רק חיצור שנוצח ליד
שוקו, וחצור עצבים, מעלבות ועוול להחונה ועוולים בחוקים (קיון ה'). הגדרה עמדק
ומשוכה, ואשכלות מוכות לנו הנעושים על מי עיבצר מי ואלא ועלמי רגל השור והחונור
וחזיר ויער — . והנביא (ויכה ז') אמר נגדם יום לבנות גדיך יום ההוא יחקה
חוק — . כי כל ענון של גדיהם לכרעה, לא עשוין רק לענון כל יכרענה חזיר ויער
השור והחונור, — וגדר ותקנה החצירים — צרות ל' — הוא לבל לבל חצירים וצחונה
דקה בצרך ישראל — . עוד זאת ועגדן, לבל לעייל להר ל' — לשבח צבחה תחכמוני
בלל צב וקיי כפיו, ומי שלא ראה את אורו ליון ויויו, ואינו צדק אלף ויראח
שנים — , והם אלה קמוני עין שלא יכלו לקרות צהאחיות הפורחין עליהם באייר
ונשעה יוני צראשית, נעה הופעת אלהים ולייון — . וגם גדרו עבד עין תכליות, והם
הנה הוא הגבול שבצלו האזנה הראשונים, הצרחה וילחק, צינים ובין העררים, שלא ראו
אח עוקום מרחוק (וכונדרשם שם —) .

אלא אלה! נעה שבאו היולרי עוול עלי חוק, ששערו להכחנות אור עהחורה ,
אז אשי גבול הללו, פרוו וכלתו להגדר והצבול, ובגרשם נשם, אלה שנחכנו ונחם
צמם "אשכול הכופר", כי אין לו אנונה לדוקים בהקשר דגזרחא, גרשו גם להקפאות
לנשע קפאות לבית דוד, שסיו וננכין זקנים (— עיין גדרש רוח ירושלמי כהונת פרק
והלכה ח') — צנחי המשחחות שלהן, שהיה יוניי האשונור צענציו נשעה יוני צראשית — ,
ואשכלות העונים והצכורים הדובצ לשפתי ישינים, חיצור רוחא שכל ישראל בו, לרוח
מי שחבל שבו — , ונשענלם קנהגדין ואשכלות האלה, והחחיהם באו הכרס זלות לבני
אדם, דנגדי ודקרי" (— עיין קוטע נ"ח ח') רלוי, אלה שנחכנו צחו "ונכת
פרושים", ואלה שכתבו על קרן השור שאין להם חלק בחלוקי ישראל — הם הנה
צ"ד של הרקינוס והורדוק — . אז שנו חכמי האזנה צנשנה הראשונה "ונשענלם
קנהגדין צעל שסיר צנחי ונשחחות" שירי שנהה נשירי ליון — , צקראם עם הנעים
ומירות "איד נשיר את שיר ל' — שירי ליון — על לדונה נכר — , ודנגדי
ודקרי שרי" כי הם הנה השירי הוגה ששרו ציי אסף נגד ונגדיהם ובקדם —
"ודגלדאי אסור" רלוי שירי העבדין, הנועדין וסיפין לעור העגל, לענון לעשות וננוו
שמוחין לבהמה (— עיין חוספחא ידים) —, שיר כזה צבחה הכח, אז אלה רשאי
לאנורו צעל פה — , כי יה' נראה כעודה להנצלי עולם, שאי אלה רשאי להרהר אחרי
היולרי עוול עלי חוק, תחם שהנאלך שיצב צגרון צלעם, הכריח אותו זה כנר להודות
לכו, באנורו (צונדר צ"ג) "ולא ראה עוול צישראל ל' אלהיו עונו והרעות עולך צ",
וחצורא דא, צריעות וחביה, נחצר וצבלי עוול ויגיעה, אה כל ישראל כחצירים, לכח
ל' וחוקותיו, שצמם חקק אה כפאו — והוא, השונים והאצך ועולחם — , וכונדרשם
"אם בחקותי הלכו חוקות צבחה חקקתי שנים וארץ חוקות צבחה חקקתי את הירח
חוקות צבחה חקקתי את הים חוקות צבחה חקקתי את תהום" — . וגם יחזקאל אמר
"ונחתי רוחי צכס ועשיתי את אשר בחוקי הלכו" — . כי אז יחקה חק עוול עמדק
ונוסכה בגדרות לבהמות ונחזונים ציניי הצינים (— ויעעעל-אלטער) — , ושיצו לרוח
האים העולה לענלה, לחוקי יוני צראשית. אשר רוח אלהים היים נחחלך צנוו לרוח
היום — ואשר נוצד וילה נקב לה וון הנון — , וצעה שיקם אשכולו כיה שכל הדור
בו, יום ההוא ועדיך יצול לנני אשור וכו'" כי אליו גויים ידעונו ונה פעל אל — ,
וגם הנביא לגויים, והנאלך שיצב צגרונו, צע"כ הודו, שגם הנה לא יכלו לכנוס לנחילה
"לדיק מושל יראח אלהים", כי ננשלה לדיק והכס אחיה, ורלחיו צנשעה צראשית,
הוא צעין יראח אלהים, שראה אחר הופעתו ולייון, אה כל אשר עשה והנה עוב נאור — ,
וגם הוא צלשיהו צעין לור לבצו, וחלקו ונור ישראל מושל וסוכן אדם — הוא רוחא
צעין ל' רלא", וסוף עולם ועד סופו, הפעולה שפעל, ואשר עמד לעשול — ובלקחו
נשם הדברים, הם הנה חלקה עוב, לבכר גם לחוקי החורה, ולשחיות אחת עם חוקי
שנים ואצך, להחודע ולהגלות לעין כול, שספר החורה הזאה, הוא הוא קשר חולדות
אדם — , וכונדרשם על הפסוק "כעה יאנור לעקב ולישראל ונה פעל אל רחא" ינינו

שישראל יושבין לפני הקצ"ה כחלומי לפני רבו ונוצרים כל פרשה ופרשה למה נכתבה וכו' יו"ש ותראה טובכל לכלול את דברינו בתוך דבריהם — וכי עד עתה ביקרתי את השם "יראה" ולא כהשם שנכתב, נקרא — אז גם החורה היחידה כתובה לפניו באש שמורה ע"ג אש לבינה (רש"י ברכה ועיין בירושלמי שקלים פרק שמי הלכה א' —) והאש שמורה הזאת, השחיר פני הלוקים והביטוסים והחמורים, לכל לראות בהאש לבינה, ולבנה הספיר, שחור החושים חמה רגלי ל' ובהתגלות השכינה לאור קיני בתיבת החורה — ובשחרות פניהם לאו בהחוקים לא עובים ונשפעים לא יתיו צנו, שונגחיס כי תורח — ויובת שער — וחודני לשמע ונחל (— בשבת הכתב —) נעקר ונגז וייני — וע"כ יאלו להצביה רעה, וכתבו על קרן השור שאין להם חלק באלוק ישראל ונגדם אשר הנעים וזירות "היחברך כשא הוות וכו'" — והנ"ל ויבא אשר יום לבנות הגדיך וכו' כי אז יחברך הכשא והשם שלם — בשם ירושלים — יראה שלם — והיה עיךן רוחות את מוריד ולא יכנף עוד מוריד" — ויתברר ויתלבן החורה על ונה שכתבה, והוא, האש האש לבינה — וכן הוא אומר כי ליושבים לפני ל' יהיו קטרה ולחננה" — והם הם כדברי אטיגוס ח"ל תהיו כעצדים הנשפטים את הרב על ונה לקבל פרק וכו' והתא מורח שמים עליכם" — והוא הוא היחלח שמים בעיני ל' יראה — והאזיות "מורח" הם הננה אזיות "מאור", והמאור שנה ומאור אל "לקח עוז — ובאור פני ונלך חיים, ובתיבת היחיה אתו האלים והשלום — והחנם לו וייחסי — ונפשי שנו — ל' יראה — יחיה הוא — ויש להחריך הרבה הרבה זהה אך גם אנוכי יראתי פן אלא מודברי, והגבול שבבתי לעלמי בדברי הראשונים, ועוד חנון למועד — וועשה שבו לענינו, לדברי הנעים וזירות על יוצרי עולל עלי חוק — שכתובה באש שמורה, והנברכה צין השמחה, ואשר וננה החסילה שלשה משמרות היללה (עיין כוכבי יחוק העפע 27 ייטע 40 —) , האומר (ס')גורו על נפש לדיק וכו'". והוא הלדיק האזיתי הנחשו וכדק בלדיקו של עולם, לדיק יסוד עולם — ועל עמוד זה העולם עמוד, כי הוא נקוונו של עולם ואין העולם נקוונו, והלדיק האזיתי הזה שחרוטה ונלך זו וקרא ריע אהב את העקום וכו' (אבות פרק שמי —). הוא הלדיק נושך ליראה אלהים ונקוונו — ע"י אור ליון — ולחסיך לוחשי לחישה כאלה יתן הכח לבעל הגזירות — ליינו הגזירות לפי דעה סדייני גזירות קתוני עין — וע"כ גורו עליו, בקראם לו "אשכול הכופר בגזירות — "הרס בקי ירשעו" ולפי דעתי נרמו פה הנעשה ונחוי הלדיק והסקיד האזיתי, שהרגו אותו אשני אנטישטער והרקיותם — באורם עליו שהגים דגמו — ובשם את לבבו אל כפי — אל אל בשמים — (— ולולי כי יראתי נחאגדות הנעקרים הנשחקים הייתי אומר שגם ויבא בלונרו אצל חקיד ון הארץ וכו' כולם לדונים וארובו וכו' על הרע כפיס להטיב וכו' רנו בחזיונו להנעשה ונחוי שדקשו עליו (במענית ח' יו"ש ובציאורי לזה צקיון ל' —) את הסקוקים "על כפיס פש אור וילו עליה צונפיע יגיד עליו רעו" כי הוא נחשב כריע להיעיב את הכפיס (—). — ובשפקוק "ישע עליהם את אונם וצדעה ילוייהם וכו'" ילאו בני אשך גזה. נגד ושמורה יהודי "נונייה לנייה", בלונרו אחת ל' לעולם חשב כשך לדור דור" — ואך "בשעלו האשכולות והצ"ד בקרן אורה" ונייה לנייה לא בעל, וישך וינוד להם בנייהם — ועל דעשה לכרם ישראל ואת בית ונכזי ואת חוטי בהחברך עם זה אדום, ובהקצ"ב חבנית אניות ונעבות הנשקות על פני הים, על קרנות קברות בית ונכזי (דבה"ל "קשיעל 13 סקוק 28 —) יעשוך — זה אדום — וכדברי נושלי "עין חלעג לאז וכו' יקרו עורפי נחל" וקוף וניפיד יעופון מהרונים וכדברי ירנני (איכה ל') "שמי ושנתי זה אדום (—) ובנדרש איכה "זו קיסרין" והוא לעמארע צין הורדום האדוני שנה אורה ככלילת יופי לעיר חוף הים —) גם עליך העבר כוס שחכי ותחערי" וגם יחזקאל אומר נגדו: דם רדפה דם ירדפך — ועוד זאת כ"ל, צפורם ונאזירה השירה בשפקוק "וישב עליהם את אונם וכו' בנשנורה על יהודי, בחורבן ראשון ופני — התכוונו לחורבן ראשון ופולמוס של פוננטיים וליך, עד שכבש הורדום האדוני ונעטם הרונים — וחורבן השני הוא חורבן שעי"י עיטוס, ובשפלוות הראשון עשו החזירים והלויים ונחמילה שלום עם הורדום, ושררו על נקמחם וצ"ה — וגם בשולמוס השני ונלמו, שהיה שנה גדולה צין הקלאים ואגרשם השני וביתו שהיו משלחו צ"ח ונל אונם.

וודברי חז"ל ועל דבריהם ודרכיהם לנדהי לציאור הפקוקי ברכה, ובאמר אחרי שחשב כל הופעות, חשב גם הופעת "ל' יראה" ליוות השמים, והוא הופעתו מליין ואמר "מימינו אש דה לנו וכו'" וימין מושל באדם בללם אלהים, והחרוטה על לוח

לצבס צאש לצינה, ונלכנה הקפיר שחזו חחה רגליו — ונאחזן קפיר דעות כקא שחזה יחזקאל —, דת כזאח ניחן ליוו, ורגס וויס רציס, וני ונלא, וני עיזער, הנוהנה שחיס שלח כדה יוניו —, לא יוכל לככות רשפי אש האהבה, ונלווה לצבס, אל דהס —, וספטי יפולץ וסקן יסבר ואחן הקפיר לא יזח ונוקונו —, אף חובצ עמיס"ז, כי דה חוזה יקודס והאחיות ופעשה בראשית, ונחוקות שמיס ורזץ —, וזה ספר חולדות אלס חוה כלל גדול בחורס, כי לקץ היינון —, יהיו שינוה צפי כל טקסר חורה חוזה סוה חוה הקסר חייס, והלקח עוב, לכל חולדות אלס הנכרז צללוו —, כל קדוסי צידך —) יד היינון הוקרבה לכל אלס צמינה הרחמיס —), והס חוכו לרגליך", להסוודעות והחגלות הליכות אל בקודש — על האחן אהן צחן פינה יקרת חוקד וקוס — "ישח ויזכרתיך", כי רוח ד' דיבר צס ונולחו על לשונס — והוא כנאמרס "עש"י הדברים השלה כרתי עורך בריה ונלווה שהדברים שפנה חציצים ונן הכחצ" כי הדברים שפנה הנה העתקה ונקרע לור לצבס ונהנממח חייס אשר נפש ד' ירחא, ואשר חלק ונכבדו ליריחי —, וציוס ונלכנה סנברחצ צין השמעות חוה חוה הכוחן צה רוח חייס ונקרחה על שנו להכחצ והוכחצ סנברחצ צין השמעות חוה חוה הכוחן צה רוח חייס ונקרחה על שנו (—) כי אלנולח חוה לא סיחה ועלחה יסירה ונשרי הדברים סנברחו צין השמעות —, ונלווה חורה כנשה רצינו (חמורה ע"ו צ' יעו"ש —) והלכחו חוה הלכס לנשה וקיי — כי גס הלכחו צחה ונחיווה שהליכות אל בקודש —, חורה ליוה לנו ונשה ונאורסה (לפי קריחה חזיל כרכוח כ"ו סנהדרין כ"ע —) קהלת יעקב" חורה הכחופה צאש שחורה ע"ג אש לצינה, חוה כנאורסה לקהלה יעקב והאשכול שכל חורו צו נקרחה גס צאש "אשכנכה" אש כלה, וחוא ינשול צה, צווחו עליס לגלות סניה קהלכה, הליכות אל בקודש —, ואלנולח השלכותו חיש חורה והכחמה הנשנשה לאשה יפה אשה נעוריס חיילת אהביס יעלת חן —, ססקירו לצות השמרות וננה, סיה נשמר פני חור, ונחש שחורה, כפני סלדוקיס והציתוקין והחמוריס, שלקחו לכל היצרים ככחנן ויאלו צזה נגד פניסס — פני אלס ונגד — ויניה הרחמיס שהיו ליינון ד' —, לשנאל שהוה פני חור ('יחזקאל א') ונייה סדון, ובגדרס וקייגס, צו גדרות לנשמות, וישה אלס ויפול אש צרוחס היורדה לנשה —, ונעסית להס קנח דנווחה לכל להסתחצ צין צני אלס, רק צין סנהמות חוריס והחמוריס —, וכנאורסה (שפח ע"ח) לנניינייס צה קנח דחייח למשנאליס צה קנח דנווחה", כי ונשנאל יאל להס החוקיס לא טוביס, אשר לא יחיו צמו. עס פני אלס צללס חליהס חייס חבל ונניינייס צה צללס דעות חגייתו סיה יסיה בחוקי ד' וכאנור —, ויסי ציסרון ונלך בהסתחף ראשי עס יחד שצני ישראל" ונפרס צוה אה דצרי, חיותי ראש חור כל חור, ונלך והאשכול —, בהסתחף ראשי עס וכו" ורסו חוה קיינן —, לזס נחה שס ונלך לישרון, חבל לא צוונשלתו צוונשלה צלתי וננבלח —. ונעשה ידיי אחי חני לצו חליך בתשובה דצני ונכחך, צדכר העתקה הנאוריס הקעניס ששלחתי צחפני זה ככר ליצ"ח, קשה עלי ונחוד העתקה ונחש, כי דרכי ונח חוה, לרסוס יוס יוס על הגליון דצרי רעיוני צערצו", כפי קדר חלדוס, וכאשר יעלה צרלוי לעשות חוה ונאור או נכחצ שלס מענין אחד, חני ונלקע והגליונות, וער סס זכר סס, ונלקועיס הללו, ונעדריס שנהחדשו לי צעה כחצי נכרז הנאורי, וענה קשה עלי עתיקא ונחדח, אך אחר כ"ז ארחה להסתחנן לעשות לרונך, ובחיוה יניס אשלח לייך הסעתקה גס נוס, והרסוח צידך להוליא חוחס לאור צחיה וקוס שחלה.

ונחה צחתי לקיף ונכחך, ונחוד לר לי להלצין פני החדמוני, וננרז גנר ונורחא חחה, וני יחן וסיה כל סנולגליס ונצקריס, פוסחיס כאלה, אשר חין ציכלהס לצרוח גס ונשיתת חסצ"ר הלנודי, חוקס ונער כנחש —, ולולי כי נשחתי פניך — צחונך כי עור ננולח אנחיס כנוחו, שלא ונלאו רגליהס דצרי —, לא הייתי ונשיב לפרס דצריס הנשורכיס חלר היע, ילודע ספר לצוה צו פנינה, ואלה אשר לא יעו להקסר רק ונשעס הקגורה לפניסס, ונשקפה ראשונה צחשה שחורה, צאשקלריה שאינס ונאורה, גס פירוש שפירוש לא יחלצן הדברים ויהי צענייהס כספר חחוס — אך למענך חני להשיב צקיוור. לננווחו ונליחחו על חיה, "רוחחח" דצרי ר"צ (עירובין כ"א —) לפי ציחוי צכוכצי יחק העסע 27 — אלנולח עינו הגבוהה לנחק צחלקו, ואלנולח גובה חנו, סיה וניח ודחן אל צוונשלה ומכוסה כוה סנפל צגורל סנולגלג, כי חחלייס צאשס וכעסס, על צני אלס, סנפל צגורלס חשער, ולחס הקרס, וננוו וננוו לעלנא, חח חשס לנענן לא יחיו לציני אלס צמה לצבל חשער, והנה ר"פ צנווחו חח סנולגלג להחלייל, יפה חור "שניידן צפרס רוחחח" כי כל חשס — חש קנל הקנחה — נשאר חללס

להרחיח הפרש והעלמות — ובנפחם צרותם הירודה לנעם, (זאם הקנאה) —
 לאור כל גם אהה מה העולה? , הלל לחותם —
 ושלחו בקיוון השלחה על הדיבור „ציונים” ככ”י 27 זייעע 41, ע”ז לאורו
 הדברים ונבנה קחם וקטן ע”ה. עיין יונאל כ”ח —. וחסדף כי רק ציונים ציוני צים
 שני שהקריבו לשלחן גבוהה את הנשמה (מלאכי א’) — אזל ציוני צים רשון חבל אש
 המוצה והצבראים והשמיניים העולין על שלחן ומלכים —. וע”כ אורו (שס) שציוני צים
 רשון היה אש המוצה רבולה כארי —.

ובשנשו בתגה חלף — תגה שאינו הולנחו — נתחלף לו בחסכה הילכה האיש
 צאשה וילך כלל אשה כל חזו שונט, לאור על הצית יוקי שכיני עלנאם צהשם „איש
 כלה” לפי ביאורי (ככ”י סס), אור הוא שאורתי שכיני עלנאם צשם נשים וכלות ושחשם
 כוחם כנקיבה —, היש לך חילשות דעה כזאת? ומה יענה לזה יצ”א? הכי יונאל גם
 צהה את דמותו? — ולחפשות עלי דברים אשר לא דברתי ולא עלתה אל לבי —
 ועל ובקרים כללה אורו בהשונטה (ו”ק ו’) לדין את האישות וכו’ —.

ועתה אהה ידידי אחי בצעתך רוחי, כי נעולס לא רדפתי אחר הרבנות, ולא
 החוועדתי לרשות, ורק מואחזתי את מלאכתי, ונלחת הניס, מים שאין להם סוף,
 והארכוה ונארך וידיחה, שנהי נפשי ככמי לשוע צומים האדירים האלה מים אשר לא
 יעבר —, ואחרי כל הפללות ליוזרי וקוני המאור את עיני, אחי מנחלל שלשם פעמים
 בכל יום, צבונת ושים לב, את המפילה „אלהי נאור לשוני ונרע וכו’ ונפשי כנפס רבול
 חיי” וכו’ „והפלתו חוני (— נגד הרקיעות ואכשיו שליווה לו לקלל את הסהנים שהיו
 צפנים —, ואשר לא שלחו בעוולתה ידוים —.) „יקללו הנה ואתה הצדק” —. וגם
 אהה אחי עזור כל לי בתפלתך לצל אשכל ולא יכשלו צי אחרים —. וגם הודיעני נא
 את שפטך — צלי מואתה פנים — על מואורי „צית אשמואלין” בהלופה להמגיד,
 ונשנה העבר וננה זו, ועל פרקי „אגדה נדרשת” שילאו לע”ע לאור צבוכני ילחק
 מוצרת 26, 27, ובקבולה חכמים מוצרת א’ —. ועל מכתבי זה, שהוא כמו נוספות
 לכל המוארים הפ”ל —. דברי אחיך אהבך צאנת ולב תמים ונפיה לתשובתך ומשפטך
 ש ל ו ת פ ר ע כ ע ל .

שייך לסימן ד’ (זייעע 57). שנואל צ’ ק’ ה’ פ’ ו’ עד י’ ובד”ה ק’ י”א פסקו ה’

יעו”ש והה”ל כי הלגורים הללו להנשכת המים מניחון, ונחתם לארץ, היו
 נעשה ידי אונן מופלא ונשנת קדם, והיו הולכין בדרך עקלתון, שלא יחודע לעיני העם
 ונקום מולא המים, וגם ללנוי הלגורים שטעמו על ראש הסר היו בתמונת עורים ופסחים,
 להוכות כי לא יחראו ציין אדם, וגם רגל אדם לה יונאל כתיבותיה —, ועוד זאה יוכל
 להיות שהיה צבת הלגורים (— ע”י ונלכת מעכאניקעס —) לעוור ולקטע עיני ורגלי
 דלא אונן להם, ונוגע צנו —. והם הם העורים והפסחים. שטעמו צנו יושני יצום,
 שלא יוכל דוד לצוא הנה, רק אחר הקירם —, ואולי היה צבות הלגורים הללו לשעוף
 גם מים רבים על ראשי האנשים העומדים מונעם, ויהיוו לעלות צראש —, וכפי המצואר
 ציהושע (ע”ר פ’ ס”ג ובשופטים ק’ א’, ה’, פ’ ה’, כ”ח) כצשו צני יאזיה וצנינין לירושלים
 רק לא יכלו להורישם וון המולדה וישב היצוקי את צני יהודה וצנינין צירושלם, והוא
 הדיבר אשר דברתי, כי יראו להשעף מים רבים, וע”כ עשו שלום, וצני המולדה הספיקו
 לירושני ירושלם גם מים, שהיו מוקלחים וון הלגורים צראש הבר והמולדה, והלגורים
 בתמונת עורים ופסחים, היו לערבון לאנשי יצום נגד המואים והעורגים לאשקי. מים
 ויראלי מושעף מים רבים שלא יגיע אליהם —, וע”כ התחכם דוד נגדם, ובתחבולות עשה
 עמם ונלחמם, להציא צראשונה חתה ירו את מולא המים —, ואחר „כל מכה יצוקי
 (— והוא השומר והאונן להלגורים), ויגע צלכור ואת הפסחים ואת העורים צראשונה
 (מילה צראשונה כחזו צד”ה יעו”ש) יהי לראש ושר” —, כי הכול היו חלוי צראשונה
 וזה —, ובמדרש אורו „מה עשה יואז הלך והציאו צרות אחר רענן וקצבו צלד החוונה
 וכפן ראש שהיה רק וחתו צו דוד וקפץ יואז וכו’ ונהלה צצרות ודלג על החוונה וכו’”,
 ונחמנה כי לא היה יכול להציא את המולדה צמלור, בדרך עורכי המולחנה, ע”כ נתן את
 נפשו ע”ו, ונשמה את מנעמיוו צחמו, ולא חלק כצוד לדוד כאשר עשה צצרת צני ענון —,
 וגם מה לא לכד יואז רק מולדה קמים, העורים והפסחים, אזל כבישת ליון היה ע”י
 דוד ונקרחה „עיר דוד” —.

ונעשה נחמה אמן את דברי חז”ל בלגורי ליון, ולפענ”ד רק לנוו התכוון ר’ יוחנן
 צאורו (סוכה ו”ט) „שהיו מנעשה יוני צראשית נכראו שטאנור וכו’ נעשה ידי אמן
 נעשה ידי אוננחו של הקצ”ה” —, וצוה יתוך קושיות חו”ס ד”ה „הלל תקרי צראשית

כו' ח"ל, ונחיהו קשה דר"י אר"י להכח קצר ונששה ימי צרשית נצראו וכו' ולקחון פרק החליב אר"י בשעה שברה דוד שיחין וכו' — ועיין צרשי" (ס"ג) שנתקשה ג"כ בזה ולפי דרכינו למדנו, שהשיחין הואוונותו הקב"ה ונששה ימי צרשית, היו צליון, אשר נשם אלהים הופיע ונללכתו, לעשות ונעשיו בששה ימי צרשית, והשיחין שברה דוד, היה צנוקש, כגד נוקם הנסקים, ואין פרץ ואין יולשת, ואין לושה צינותס, ולדבא קול שני רעים אחנו שוועים. —

ובזה נחזונן גם בצרביהס (תענית כ"ה ז'), א"ר אליעזר כשונסקין את הניס צמו הסוס אוור לחזירו אבע עיניך קול שני ריעים אזי שונע, שנאוור הסוס אל הסוס קורא לקול לנוריק א"ר לדידי חזי לי ההוא רודיא דמי' לעגלא חלתא וכו' והכ"ל, כי נרנע בזה האוונות של השיחין חתה הנמצה שברה דוד, ואשר חיבר אותס דרך לנורות להשיחין ושה ליון אוונותו של הקב"ה ונששה ימי צרשית — והס הס הקול שני ריעים, כי עלה שלום היה בין שניהס, בין לנורי הסוס ליון — שהיו בידי מלכות בית דוד, וכן דוד היו הכהנים שנה, ללור ישראל, שדיבר בנוו למשול צאס — ובין לנורי הסוס הנקדש — כ"ז שהיו חתה ידי הכהנים, שלא שלחו צעוולתה ידיס אחר כחר הנודינית — וע"כ כשהיו ונסכין ויס צהו, "יגיד עליו רעו וילו עליה צופגיע", לחאר "אבע עיניך" — ורבה צאנרו (ס"ג) לדידי חזי לי", צא למרש דרך חצורס — ואור שהלניור הנמצר את השיחין הללו, היה בדמות שור או עגל שפרוקה שפתיו, ושהה ונחרס עילאה — ונליון אשר נשם אלהים הופיע — ושך חותס לחתוס חתאה נירושלים, והוא החתוס שברה דוד — ב"התווצ' עילאה א"ל חשור עיניך" כי נשם ליוור ד' את הדרכה חיים עד העולם, ונשס ידין עמים יתן חוכל לנכביר — , להחונא חתאה א"ל אבע עיניך", כי נחשורחא דלתחא יבוא חערותחא דלעולא — , וסך את דצרו על הקחא "הכללים נכרוו צאךן עה הזויר הגיע וקול חתור נשמע צארלינו" — ועיין צרש"י ונחש"א שנה —), ולפי דרכינו נאנו, ונקרא זה נוקב ויורד — (לחור הזה —) עד החתוס — .

ועוד זאת כ"ל, כי אומיות אהבה שני ריעים הללו — אהבה ליון וחיבה ירושלים זה לזה — ציינו דוד ושלמה, ניכר בהאומיות השס "ירו יראה", שהוקיפו על השס שלס, כי צרשונה, נקרא רק תר ליון ונאברהס, צסס "יראה" ע"ש כי עוליון ווכלל יופי אלהים הופיע, והעיר יבוקי היה נקרא צייני שס בן נח צסס "שלס" — (עיין צ"ר ס"ס —), כי צכס שהחחילו לקרוב צסס ד', היו חושנין, אחרי שנוס אלהים — שהיו נחשפה על פני הניס — השלים את ונלכתו, בששה ימי צרשית, עזב את חשוותו וני סוכתוד ונעשה "אל עליון" והשויס ל"ד והארון יתן לבני ארס — , ועד לק (— רלוני, ע, "וכלי לדק" —), יבוצ ונשפט — , ואחריו כל ישרי לב — ישרס ונקוחס שלס — , ונגד דווקיס כאלה, ונית חשוונא, אור הנביא (ויכה ז' פסוק ד' —) "ישרס ונסוכה . . . ונעה שכבש דוד לנלודה ליון, נחצבר הבר להעיר, כצבה אחיס גם יח, וצסס אחד נחככו ע"ש שניהס — יראה שלס — ירושלים, כי נעשה היהס "עיר חשוברה לה יחיריו" — , ונון ונעונו צליון, עיני ד' בה ונרשית השנה עד אחרית השנה, —) עיין חוספתח צרכות פ"א, אהה נאנור שנה על הפסוק ויהי צשלס סוכו וכו' יעו"ש ונחזונן צצרי ודבריסס, ולעה מלוא יבואו עוד דכרינו בזה — . ולא יגרע גם ונחליק האומיית את עינו, כל זמן שעלה שלום היה בין שניהס — .

ובצ"ר על הפסוק (ס"ג) "ירא את הנקום ונרחוק וכו' ונה ראה ענן קשור בה וכו'", כי שנה נינלח הנפתח של גשמים שציד הקב"ה . ונס האור ליון, שסיסה ועיני העשיריס דורות שהיו ונלכיו, את העמוד ענן ציוס, כי נעה שפרש עליו —) עיין חיוצ ב"ו. ונהלון יבוא דכרינו בזה —) אורו, דנו ונדונו צו, שנעזב ד' את חשוותו וני סוכתו — ובאנור — . אברהם נחדפא צבור הזה, וראה, כי העמוד ענן קשור צו — , וד' הלך לפניו צעמוד הענן ציוס, לחור ליון אשר ונעוסה שנה — ודצרים הללו אחיו ג"כ כנאנרס "כל פעולות עובות ישועות ונחשות שעתיד הקב"ה ליחן לישראל איננו אלח ונליון וכו' — , והס דכרי ר' עקיבא, לפי נוסחה החוספתח —) סוכה ספ"ג ע"ד ונליון וצ"ה ע"ז —) "אנור ר"ע וכו' הצי ניסוך הניס צחג כדי שיחצרכו ע"ד גשמים ואנור והיס אשר לא יעלה ונשפתח הארץ לירושלים להשתחות לנלך ד' נבחות ולא עליהס יסיו הגשס ואס ונשפתח ונלריס לא העלה לא צאה ולא עליהס" — , ואך שונלריס לא לננער השנים חשה, רק היילום ונשקה אחו, ככ"ו גם תהוס חתאה לא יציע את עיניו אס קול שני ריעים לא צאה — .

ועי' הנחונן ג"כ דצרכיהם וביחודם צפוקי חיוב ל"ו פסוק כ"ע עד סוף הקפיעענ' יעו"ש וצונקבא תענית ח' יעו"ש — ולפי דרכינו כאשר שרמנו חז"ל גם בזה להסיפור מומיני שהגיק דעתו כלפי וענה, ופרשו להפסוק "אף אם יצין ופרכי עב השואות סכמו" סכמו הוא המים אשר רוח אלהים, צטרם שאמר "יהי אור", וככתוב "וימי בשלם סוכו — (—) וועונתו צליון כי נשם אלהים הופיע — וכאמור —), ואמר זאת נגד הקומיני והוצרי לילה, אף אם יצינו למפדשי עב וכו' הן פרש עליו אורו וכו' " הכלל הסחומי עין הללו לא יכלו לראות צאר ליון, ובאמרו "יהי אור" פרש זה אורו על המים, ואור הזה, שפסא לפרשי הים — ומהו פרשי הים? תהום — ונכה גם לוחם צפוקורים, וננקע את רגליהון, להיות ונהפולים סחומי עין, ולא ידעו ולא יצינו בחשיכה יתהלכו —. ושנה דצרכיו עוד הפעם "על כפיס כסא אור וכו' " אף אם נראה לעין גשר העמוד ענן, הוא מוכסא ונעימיה ע"י האור, "ויולה עליה צונפיב" ורק ע"י הנפוגיע והנחפכל, היודה בהשכל יודע אזהו — (והיא הסם "7" יראה" —) לפי מו הוא ונחפכל, לא יזו עליה — "ויגיד עליו רעו" ווי הוא רעו? הוחס לחימות (במרחק סם —) ווי הוא הוחס לחימות? היודע והמציין להקול דמעה דקה אשר ל' זו, הנהא ונלור ישראל נושכל צאדם, ומההוא רוחא דאחענד קלא צאמרו יהי אור, ואיש כול כזה, שהוא צכול —, והכול זו —, ונושכל צירחא אלהים —, כל העולם כולי כדאי הוא לו ונקרא ריע וכו' (אצות פרק ששי —) החצר וכדק צרעיון חין סוף הוצר ונציין לרעד ורע אצין. — וחרועת ונלך זו. — ואיש ריע כזה יודע להיעיב כפיס —, צעין "7" יראה" שראה את כל אשר עשה והנה טוב מאוד —. "ונקסא אף על עולה" ואמרו (חז"ל סם —) "ואם לחס ועלמס צידו ומוגוס דעתו עליו וביא אף לעולם", ווי לא יראה בזה הרמזיה על ונעשה סומי, שהציח על נששו, אף הנקבא —, והם האלפים והעיריים לביח איעיפאטער וחרקיונס — וכאשר ינאחר להלון צפנים שנהרג על דם עבור זה.

סימן ה' (לזיינע 59). ד"ה ח' ד' "הנה היולרים ייושבי נעשים וגדרה על הונלך צונלחכתו יצנו סם" וצ"ר פרשה ח' איתא "גם הונלך ונלכי הונלכים הקצ"ה יצנו נשפוח של דיקים שפחה נונלך הקצ"ה וצרח את העולם", ובשבת קי"ד אמרו "נאי בנאין א"ר יוחנן אלו הלוגידי הכונים שעוקקין צבניינו של עולם כל יוסיס", והם הנה היולרים —, כי כחונר ציד היולר, כן צידם לעקור ולעקוצ להוסין ולגרוע ולדרוס, בהכחז והמכתב שצברח צין השונות, בזה שחזרה ע"ג אש לבינה, ולהסוך בחונר הדברים (עיין קועה ע"ז ואצות פרק ה' נעשה כ"א —), שנשחר פייסס ומחאש שחורה, וסחודים להסתחו ולמות חק כל הגופים שחח השנש, ובנפחס צרות הפניני שחורה להאש לבינה שחח האש שחורה, הנה מיס וקיינוס, ונחלצנו כלבנת הספיר, שמו החחים — צאר סיני ואור ליון — חח רגל, ד' —, "ויושבי נעשים", והוא כדברי הנביא "איש יהודה נעע שעשועיו" והם הנה היושבי נעשים והאשכלוח צכרס ד' לצחות צית ישראל —, ולחס הכסאות לונשפע כסאות לביח דוד, ואין ישיבה צערה שנהגת ונאור ליון, אלא לונלכות צית דוד נעע שעשועיו, כי באונה רק ע"י הנעימה הזאת שפחה ורבה (תריגה ג' צ' יעו"ש —) צקן אורה, כחוסף השם יראה על העיר שלם, ונהנו את של זה בזה, ואח של זה בזה, לאמור "נליון חלח חורה ודבר ד' וצירושלם", חח שונרשונה היחא חורה שלימה — (דברים ככתבן —) בשלם, ודבר ד' צונעשה צרשית ילא מליון —, "וגדרה עם הונלך וכו' " ובגולם הוא עם הונלך ונלכו של עולם, ויראה כעין יראה, ונה עיניו ונשועטים בכל העולם, ולא רחא עונל צישראל כל זמן שחורעה (ריעות וחיבה) הונלך היתה זו, כך הנה צעקס צבנין הגדר והגבול, עוקקים צחרועת הונלך, צבנין וחקיון כל העולם —, ויוס צנינה הגדר לקן היעין —, כשיחגלה השם וניינו, שהוא פני אדם. ויעין הזאת מקרצה לכל הנצרח צללנו, אז ירחק חל וגבול, בהחייב צבולות וצירוד צני אדם —. ובהנשאות לצציו חל כפיס —. ועין כל אונש יחזה ונחוח הענן הקשור צכר יראה —. ונחוח דניאל (ז' י"ג). שחח צחוזו לילה וארו עם עניי שניח צכר אשח אהח וליה יחצ שלען ויקר ונלכו וכו'

ושנעימה אחר (אצות פ"א) "אחוב את העלמכה וכו' ודברו זה היתה ג"כ דבר צעחו, נגד הכימות שמשלו צדורו, שחי צמות העלוקה — יולרי עונל עלי סוק ועי' צה לקבל פרס —) האפקוקרה והסחור, אשר רק נשע עונל עולה לנו והחזיר חומי צה לחלנידיו שלא יהי חלקס ענשה, אלא כהעושין מנחמה ועודצין מירחם —, ואיזהו העלמכה שיש בה חמה מניידיה, אהנת הנקוס ואהנת הצרייה, והסם "יראה" זו —, יחזו ונלמכה ונלכי המלכין לחיקון וצנין העולם, כנלמכה נשפות הלדיקים מושלי צירח

אלהים שיצנו לימין הקב"ה בעלשכתו, וגם עתה בחדשו בכל יום הניד ונעשה בראשית, לא יעשה דבר, אם לא גלה סודו אל עבדיו הנביאים — ונלכותא דארעא כעין נלכותא דרקיעא, וחלהים נכז צדקה אל ובקרב אלהים ישמעו. ויהושפט אמר אל השופטים שהענין, "ראו מה אדם עושים כי לא לאדם השפטו כי ל"ד ועמכם בדבר משפט — ובספרי אגדה נדרשה הארכתי ציבור כל המשנה וכאן לא צאתי רק להעיר בקיבור הנלך לעינינו —

צמדס (ונוצח צילקוט סימן רי"ד) "ויספחו על המוצא אשר עשה וכו' וכי הוא עשה והלא הם עשו אלא ונלמד שחיל עשאו נכזו ושמו אותו בחוכו, וא"ל ששנע את הקול ניד חסה האם אשר צידך והדלק נחתיו ניד זימן הקב"ה נחם ונח" — וזוה נחזקן גם בצאנזס (צרכות ו' ובחמוצא —) על חפילה אליהו ענני ד' ענני, ענני שחד אש ון השמים ענני שלח יאמרו ונעשה כשפים הוא" כי אם ילא האם ששקעה צאנך וטיאלה וכללה לכל הקבננות שהקריבו ישראל צמדס (פרקי ר"א וילקוט הקב"ד) אז היו אומרים כי גם עשייתו נעשה הוא ונעשה כשפים, וכנעשה חיל — וע"כ ציקס שחד אש ון השמים —

ש ל ו ט פ ר ע נ ק ע ל .

משא גיא חזיון . (Wiston)

Ron M. S. Habener.

ויהי באחד לירח האיתנים ונאני בביתי — בית תפלה —
 ותפול עלי תרדמה ורוח נשאתני אל עמק רפאים,
 הרחק מאוד מאדם מעיר, לארץ תלאובות מבולתי מסלה.
 וארא השטן מלך — בלהות, במשלחת מלאכי רעים,
 שערי גיבן-הנם נפתחו, והנשאו לפניו פתחי שחת,
 ועלי כמתי פסגת העזאזל השטן לבדו עלה פלאים.
 וישב על כסא מלכותו, בס לבת אש מתלקחת,
 שגל, לילית נצבה לימינו, תבנית נוראה מפיצה שאיה,
 ובכור מות, מפקד צבא תפתה במורד הכסא מתחת.
 ששים שעירים סביב לו, משעירי צלמות ארץ הגשיה,
 מלאכיו חרשי משחית עומדים ממעל לו על ראשהו,
 פלם אחזי פגע, מלמדי הרע, חשמלי שאול תחתה.
 יקתה חית מורפי מרף דומס בקרקע תפו לרגליהו,
 ציים ואוחים, אפעה ושרף מעוסף סביבו ישליו,
 וישאג מלך התפת וננהום אל הנצבים עליהו:
 "גושו הלום חשמני אשמנים, קציני אברה עדי אתיו!
 אליכם תפיים למשמעתי אקרא, אליכם כל עליז גאותי!
 האספו משרתי עושי רצוני, תחת שרכיט ועמי יחסו!"
 "אנכי אנכי אדון צלמות, ואתם עבדי חפצי טובתי,
 שנת שלומים באה, עת פקודה לשלם לאיש כמעשהו,
 וכן לגמול פעל יריכם ממום חזיון עזי עתה באתי."

"מי ככם הפליא עלי ליה, להרבות הרג ואבדון תוך ארצהו,
 הריא שוד ושקר לבני אדם, או גם ברעותיהם ייספו,
 לו יאתה עמרת תפארת, נאמן ביתי על פני אשיתחו."
 עודנו מדבר ובניא-כנהגם הפלעים וכפיים יורפפו,
 צללי אמש ושאה מחנויהם ירחפו בתעופת עיפתה,
 בעים רוח זלעפות מפרחק סערות תימן התאנפו.
 שאגת כלביא הד הרים יענה, סביב מזרה פחד ואימתה,
 שאול מתחת רגזה לקראתו בסאון הרעם אין כמוהו,
 ותגעש ותרגש האדמה כמו חשקה נפשה לשוב בתה,
 הם, לפתע פתאום נצוץ אדמדם יתנוסס לאשו מליל תהו,
 בזק אחר בזק יתרוצץ על כל מדרך רגל ושעל,
 בנחלי הפתות יהל אור צר, נשף גורא בין אבני בהו.
 אז ישצרו במעגלה שעירי עזאזל נגדה לכסא מפעל,
 וידחקו ויאלצו ויחדו, פלם יעבטון ארוחתם לעמתו,
 ויתרוצצו, וישתערו, ויתגעשו תוך נחלי בליעל.
 ואת מבינות לשעירים הדבר, ותיצב לקראתו,
 ויאמר: מפל עבדיך אדוני! אנכי עשות הטבתי
 גם כל אנשי בריתך ידוני ויענו ויאמרו: אפס זולתו!
 "אדצות אין מספר הפיתי שאיה, בקטב ישוד אני החרבתי,
 זקן עם עול ימים יונק עם איש שיכה אמרתי אפאיהם,
 פעמיד מאחרי הקוצר ישכבון, אז באפי אליהם קרבתי."
 "מצדי נפלו אלף ורבקה מימיני על משפביהם,
 לחומי רשף ראשם לחלי, אחווי השבץ לפתם אמולה,
 רב חלל וכבד פגור על תעצומות עזי יתנו עידיהם." —
 עוד הוא מדבר, ותתיצב החרב, ותפער פיה בקול המולה:
 "הרביתי הרג ואבדון, צבאות לאמים הכרתי מן הארץ,
 כל גבור חיל פרע רבץ נגדה לכל עמו באין תחבולה."
 "מערכות עם עצום לברק פני יתלכון גם יפרצו פרוץ,
 בעלי נשק ישמקשקון, רוכבי הרקב בכדור יתגודדו,
 ואני אתהלף לפנייהם, מעטה למבח, מרוטה לקרץ."
 "ויבגן גגווי כל עריצי גוים, ורבים נוקשו ונגלפדו,
 כמעט מט מאת אלף איש טכחתי ועוד צמא לדם הנני,
 איכה רבה העזובה בערים מפל תפארתם שדרו."

עור דברה בפי' ויהרפה הרעב ויאמר: שמעני!
"לי, מושל ערין, יתר שאת, אני עבדך לנאמן ביתך נוצרתי,
נשמתני אף, הליכתי רצח, הרעה תפתח ממני!"
"רבו חללי רעב מחללי חרב, גם עוללות לא השארתי,
אבות יאכלו בנים, הפן ימלא רעבוננו בכשר אבותיו,
נשמו איש באחיו, אדם ברעהו, את-ברית עולם הפרתי."
"נושא משך הרע יבכה, ואני ברנה אשא אלמותיו,
הנני שובר טטה-לחם, שוד וכפן הרביתי שבעתים,
והכל יאמרו: הנה הלחם באלפיו והרעב ברכבותיו!" —
"הם עצב נכוה וחדל אישים" יקרא קול פרא בין שפתים,
"אמנה לי נאזה תהלה, מאתי מעין כל פגע נוכע,
שמע ארון, אנכי אבינה, אמתך נאמנה בארץ החיים!"
"הנני משפלת דורות למדי, כל איש בריא אוילם אנדע,
באדם אחד יצורים למכביר, עם נולד גם דור אחרון, שושתי,
ראש פתנים וחמת תנינים בזע אדם תמיד אשתרע."
"ברתי ברית את-עון ופשע, לכל חטאת נקרא גקראתי,
קסמי יעור עיני פקחים, אנושה מפתם באין רפאות תעלה,
אדוני! הלא אצלת לי ברכה? הן מבל עבדיך נעליתי!" —
אוילם הפט! מה צולעת שמה מפין סלעי מעי מפלה,
אשה כושית, צנומה שדופה, כפתור ופרח על צוארונה,
שכורת מנין, חכלילית, עינים מוראה גם נגאלה. —
פזונה שלטת מכטה, גועלת אישה אלוף געוריה,
בצעיף קדושה מתעלפת, ולצורר נפשות באותה חומרת,
על זרון לבבה על עקשות ווחה ענתה בה הכרת פניה.
כל דשא גם כל עשב ימולל ויכש באישר רגלה צוערת,
שערים וקרדו לעמתה, נחשים צפעונים סכיכה יחוגו,
אבלה נבלה האדמה ותישם במקום עליה עומדת.
אסורי שאול ורגזון אף כל יושבי הישף וצלמות נמוגי,
כלבי שחת לשונם וחרצו, יליל ישמיעו כמו בבית מרוח,
שעיר על רעהו, יקרא, סורו! ואז כלם אחור נסוגו.
ותתצב לעפת הכסא ובקול תאניה תתיפת: —
"שמע מושל נאדרי באבדון, הסבת ארשת שפתי אמתך,
מעשי תקפי אני אבורה היום לפניך נפשות לוקח!"

"לכל תכלה ראיתי קץ, רחבה רעתי בעזרנו ואותך,
 כל עבדך השחיתו דים, ואני עליתי על כלמו,
 בכל עת אנכי רצונך אמלא, כי מה אהבתי תורתך."
 "בכל דר ודר אכלע בישאול חיים בני אדם אין ספורת למו,
 תחת מסוה קדש אתחפש, ועלילותי רצון יסיקו,
 וכבן אצמית הישרים בלבותם, מארץ אאבד פרימו." —
 "מישמרים הכלי שוא חכמה יעזבו, חבור עצבים שמים העמיקו,
 כלם חוזים שוא ותפל, וינורו לבישת ויהבלו,
 כל מאורי הדעת אקדיד עליהם, ובילדי פתיות ישפיקו."
 האח! זה דרכם בסל למו, עוד באחת יבערו ויכסלו;
 לסגור לאליל, נביא הקדוש, לשבח קוסם, איש הרוח,
 לרהר ריקים מעשי תעתעים כמו עגלי מרבק ישתוללו. —
 "בעלי השם חמסו תורה, וינאמו פחשים ורעות רוח,
 רוח עושים נסוכה עליהם, טחו עיני הסרתכונות יזבלני,
 בעטלה וינשוף מורדי אור, כל אדם בשמן קדשי משוח."
 "בערי הפרזים גם בקריה הזמיה צועה זונה הנני,
 ואענב באנתן זנונים על מאהבי שוכני ארץ הפהלאה,
 ותרא אהותי הרישעה ותשחת גם עגבתה ממני."
 "שבע תועבות בלפי, אחת מאחת ברעתה נפלאה,
 על מזבח לפי תוקד תמיד אש זרה שלהכת תחתיה,
 להעלות את-אזקרתה אזקרת עון ופשע וחמאה."
 "מה עו פאמונת-שוא נתעה, ומה מתוך פתאנים ורמיה,
 צרתי אמת תכלית ישנאה אשנא ואקוץ גישת עדיה,
 בצרקה רעותה בחלה נפשי, הנני אויבת התושיה!" —
 אז ירוץ הפסא, והשמן, משתאה על מדברותיה,
 קם בחפזו מפסא מלכותו, וידיו נושאות עמרת תפארת,
 נוסער את לועו לקראתה, ויקרא בקול גדול אלה:
 "החרישי ירדתי! במעט גדלת ממני אשת ממארת!
 נרצו מעשך לפני עד מאוד, הכבוד והעמרת לה נתונים,
 אוילם הגירי אי מזה פאת, מה שמך כי אכנף למזקרת?" —
 "החסידה מארץ בוקאוניא!" כן ענתה זאת אשת זנונים,
 מדי דברה אלה הדברים, רגזו תשעורים ויהמיון,
 וילחמו, וירעשו יחד בחרבות צורים עם חצי שנונים.

עד שְׁעָרֵי שְׁחָקִים הֶאֱדִימוּ , צִלְלֵי נִשְׁפָּה מֵאֶרֶץ יִקְלִיוּ ,
אִז חָלַל לְאָפֶס מִתְהַפֵּךְ , הָהָר שָׁקַט שֶׁאֵנָּה בְּכַתְחֻלָּה ,
וְאִיקָץ וְאָרָא וְהִנֵּה חִלוֹם , וְעֵינַי בְּהַקִּיץ עוֹד עוֹד יִחְזִיוּ . —

קוֹל בּוֹזִיִּים עַל הַר צִיּוֹן שְׁשֻׁמִּים . (סמסד)

Von Moses J. Landau.

כֹּל יִגְזוֹן כֹּל עֵצָב אֵל לֵב לֹא שָׁתוּ ,
לֹא מֵצֵאוּ כֹל דּוֹפֵי בְנֵעִים חֲבִלִימוּ ;
עַל עֲשׂוֹר עַל נִבְּל עֲלוּזוֹ גַם שָׁשׂוּ ,
מִשְׁחַח חֲלָדִים עַד נִשְׁפָּה חֵיִימוּ ;
לֹא יִדְעוּ מַחֲסוֹר בְּשִׁדָּה בְּפִית ,
מִגְדִּישׁ עַד קָמָה עַד כְּרָם זֵית . —
שְׁחָקִים מַעַל לְמוֹ בְּרֻכּוֹת הַרְעִיפוּ ,
חֲבִלֵי עֵינֵימוֹ מְרֹב דָּם עֲנָכִים ;
תֵּאֱנֶה וְרִימוֹן פִּלְגֵי מְגֹר הַיִּשְׁטִיפוּ ,
מְרִיאִים נִתְּנוּ חֲלָבִים וְצֶמֶר חֲפְשֻׁבִים ;
גַּם כּוֹהֲנֵי אֵל כֹּל חוֹסֵר לֹא יִדְעוּ ,
כִּי מִדְּשָׁן חֲלָקִים לְמַדֵּי שִׁבְעוּ . —
מִכְצָרֵי צִיּוֹן עַל תֵּלָם נִצְבּוּ ,
הָרָם לֹא רָאוּ , לֹא יִדְעוּ קֶרֶץ ;
מִגְדֻלְיָה הַרְמִים בַּעֲזוֹ הַרְהִבוּ ,
וּכְשִׂיא גְבַחִימוֹ אֵךְ לָעָגוּ לְפָרֶץ ;
תּוֹשֻׁבְיָה שְׁקִמּוֹ בְּצִל בְּנֵפֵי מְרֻבָּע ,
כִּי שְׁמֵרָם מִפְּגַע שׁוֹכֵן גְּבוּחָה . —
וְעַל מְרוֹם הַר צִיּוֹן מֶה חֲזוּ עֵינֵינוּ !
מִי זֶה בְּרֹב הוֹדוֹ שֵׁם הַפִּיץ קֶרֶנִּים ?
הוּא הֵיבֵל הַקּוֹדֵשׁ ! זֶה דְּבִיר אֱלֹהֵינוּ !
בְּתַחֲלָה וּבְתַפְאֶרֶת לוֹ כִּי שְׁנַיִם ;
לוֹ נִהְרֹוּ בְּנֵיָה בְּחוּגֵי וְרִנְנָה ,
לְרֵאוֹת פְּנֵי אֵל פְּעֵמִים שְׁלֹשׁ בְּשָׁנָה ; —
כִּי כּוּ אֲנֹה יְהִי מִשְׁכְּנֵנוּ כִּי יִחִי ,
אִם עֲשִׂיר אִם דָּל אֵךְ כּוּ שְׁפָךְ תַּסְפָּלָה ;
זֶה הוֹרִיד דְּמָעָה כִּי גְדוֹל הַנְּחִי ,
וְזֶה שׁוֹבַע שְׁמֵחוֹת רַב תּוֹרָה פִּיו מִלֵּא ;

שְׁנִימוּ גַם יַחַד יִדְעוּ הַתְּבוּנָנוּ
כִּי רֵשׁ גַּם עוֹשֵׁר מִיַּד אֵל גִּתְנוּ
שֵׁם פּוֹהֲנֵי אֵל חַי לֹא מִנְחָה קִמְרוּ ;
דָּת לְעַמּוֹ הוֹרוּ גַם תּוֹרָה נִשְׁמַעַת ;
שֵׁם חוֹזֵי עֲלוֹיִן רַב מוֹסֵר דִּבְרוּ ,
לְשׂוֹנֵם הִרְעִיפָה צִיָּה חֲכָמָה וְדַעַת ;
שֵׁם הַקְּשִׁיב אֵל תִּפְלָה שֵׁם יַחַד קְמוּרַת ,
בְּיָנוּת לְכְרוּבִים מַעַל לַמַּפּוֹרַת .
— אֵל מָה אֲשַׁנֵּף צִיּוֹן עַת פֶּאֶר תַּצְנֹפִי ?
עַת הוֹד זֶה הַבַּיִת בְּךָ הַבְּרִיק זוֹחֵר ;
אֵל מָה אֲדַמְּךָ ? אֵת מַחְמַד כָּל יוֹפִי !
עַת בְּךָ יִקְרָה אִישׁ דָּת יַפְעַת כָּל מַהֲרֵ ,
אִז דְּמִית צִיּוֹן אֵת דְּגוּל מַרְכָּבוֹת ;
אֵל נִשְׁחַר לֹא הוֹעֵם פּוֹקֵר לֹא עֲבוֹת !
עַתָּה אִין מְקַדֵּשׁ מִזְבֵּחַ עוֹד אִין ,
אִין כְּהֵן אִין נִבְיָא אִין מִנְחַת נַחַח ;
נִשְׁבַּת כְּבוֹד קוֹדֵשׁ גַּם נִשִּׁיר עָלֵי יָיִן ,
וּבְנוֹת צִיּוֹן חַיִּי תִלְכְּנָה שְׂחַח ;
בְּנֵי צִיּוֹן הִיקְרִים אֲמוּנִים עָלֵי תוֹלַע ,
הָהָה ! דְּפֹאוּ לְאַרְצֵי הַלְכוּ בְּגוֹלָה ! —
עוֹד יַפְעַת הִירְדֵן בְּעֵינֵי הַשָּׁמַיִם ,
מִיַּמּוֹ הַזְּבִים עוֹד יִבְרִיקוּ סָבִיב ;
עוֹד נִשְׁנֵר וְחַרְמוֹן יַעֲטֵרוּ יְרוּשָׁלַיִם ,
בְּגִזְרֵי יְשׁוּשִׁים עוֹד יַעֲגִדֵם הָאֲבִיב ;
עוֹד יִהְיֶה אֹזר עוֹלָם אוֹדֵם הוֹד נִשְׁחַר ,
עַל הַדֵּר הַשְׁרוֹן עָלֵי רַסְיָי מַל צַחַר ! —
אֵף הַר הַקּוֹדֵשׁ הָהָה , נְהַפְּךָ לְמִישָׁאוֹן ,
וּכְרָאשׁ כָּל מְרוֹמִים אֵף תַּנִּים יִשְׁכְּבוּ ;
בְּמַקּוֹם כְּבוֹד עֲלוֹיִן שֵׁם הוֹסִיעַ נְאוֹן ,
בְּעַת לֹאֵל גִּכְרֵ שְׁמָה יְרוֹנוּ ;
אֵף נִבְעַת קוֹדֵשׁ שׁוֹמְמָה עוֹמְרַת ,
כִּי עָלֶיהָ אִישׁ דָּת בַּל עוֹד יִקְרַת ! —
אֵיכָה נוֹתְרָה צִיּוֹן רִיקָה מִחֵיל ,
עִיר חֲפָצֵי בָּהּ הִיתָה לְכַלְיוֹן תְּחוּ ;

בְּסוּף עָבִי אוֹפֵל קָדְרוֹת לַיִל,
וּכְמִתְפַּכֵּת סוּדוֹס נְהַפְכָה לְבָהּוּ;
בֵּין צִלְלֵי אָמֵשׁ, בְּנִמּוֹת עֲנִי עָרֵב,
נִפְלוּ גִבּוֹרֵי אֵל, בָּרְעוּ לְחָרֵב! —
מִי יִמְנָה הַרוּגִיךָ לַיִל צִלְמוֹת?
טוֹבֵי שְׂכָמֶיךָ מִסְפָּר עֲצָמוּ;
אִישׁ מִמֶּךָ יֵצֵאָה וּתְאָכַל שְׁלֵהֲכֵת,
עַד נִבְלָה צִיּוֹן שְׁעָרֶיהָ שְׁמָמוּ;
בָּךְ לַיִל עֵמֶל הוּא! נִשְׁפָּה רוּב תְּלֵאוֹת,
סִפּוֹ קָדְשֵׁינוּ תָמוּ מִן בְּלָחוֹת. —
בָּכָה נִפְלָה צִיּוֹן תְּפֹאֶרֶת אֱלֹהִים,
בָּרָעָה לִפְנֵי צָר גַּם קוֹם בַּל יִסְפָּה;
כֹּה תִשְׁפּוֹן עֲפָתָה יוֹשֶׁכֶת גְּבוּהִים,
נֶאֱסַף בּוֹכֵב נִגְהָה שְׁמִשָּׁה חֲלָפָה;
קִרְנֵי הוֹדָה תִּשְׁכּוּ בְּסִתָּה עֲלֵמָה,
מִשְׁאוֹנָה וְעֵלּוּ בָּהּ נָחָה שְׂקָמָה! —

(Nach Schiller) . שִׁיר הַפְּסִיכָה .

Von Moses Schulbaum.

עַל יַד הַגִּי נְתִיבָה מְתַתְּלֵכֶת,
מִבְּדֻלַּת בֵּין חַיִּים וּבֵין הַמּוֹת,
כִּי הַגִּל שְׁעָרִים בְּטַח הִרְכֵּת,
וַיְרוּ עַל פֶּלַע עוֹזְבֵר הַצִּים וּמוֹת;
וְאִם לֹא חֲפָצָתָ לְהַעִיר אֶת הַלְּבִיאָה,*
לְאַטְרֵךְ לִבְךָ וְקוֹלְךָ אֵל תִּשְׁמִיעָה,
עַל שְׁפָתוֹ טַעֲבָרָה תְּלוּיָה מִמַּעַל,
אָבֹן אֵינֶנָּה מַעֲשֵׂה יַדִּי בְּנֵי אָדָם,
כִּי מִי זֶה עָרֵב אֶת לִבּוֹ וַיַּעַל?
תְּחַתֶּיךָ יִשְׁטַפּוּ הַמַּיִם בְּחֹזֶק יָדָם,
יִחַמוּ יַחְמְרוּ יִתְחַכְּבוּ אַף יִתְגַּלְגְּלוּ,
לְהִרְסָה לְגִרְסָה יִחְשְׁבוּ וְלֹא יוֹכְלוּ.

(* כֵּן קִדְּשֵׁי לַעֲלֵל — הַשֵּׁלֶב הַהַלְוִי בְּלַעַל הַהַר (לַאוּיָה) כַּאֲשֶׁר יִקְרָאוּ
לּוֹ צִנִּי הַשְׁוִיץ (לַאוּיִן) כַּעֲסֵ' הַשְׁשׁוֹכֵר.

מן הוא והלֹאָה כְּמוֹ שֶׁעַר יִפְתָּח ,
 אַיּוֹם וְנוֹרָא כְּשֶׁעַר יִשְׁאוֹל מִתַּחַת ,
 אֲכֵן מִתּוֹבוֹ שְׂרֵי חֲמַד נִתְּנוּ רִיחַ ,
 גַּם בָּס שְׁמֵשׁ בִּיקָר כְּבוֹדָה זִרְחַת .
 מִמְּכוֹן יִשְׁבְּתִי רַב הַעֲמֵל וְהַתְּלֹאָה
 מִי יִבְיֵאֵנִי אֶל הַחֲלֻקָּה הַנִּסְפְּלָאָה !
 בַּה אֲרַבְּעָה נִחְלִים יַעֲבְרוּ יַחֲלֹפוּ ,
 אִי מִזָּה כָּאוֹ אֵין יִרְע נֶאֱמָנָה ,
 אֶל אֲרַבְּעֵ רוּחֹת הַשָּׁמַיִם יִשְׁטֹפוּ ,
 יִמָּה וְקִדְמָה צְפוֹנָה אַף תִּימָנָה ,
 וְכֹאֲשֶׁר יֵצְאוּ מִרְחֹם בּוֹ נוֹלְרוּ ,
 בֵּן תָּמוּ נִכְרְתוּ הִלְכוּ וְאֶבְרוּ .
 שְׁנֵי סֻלְעִים יִשְׁגִּים גְּבַהִים בְּשָׁמַיִם
 כְּשֶׁנִּי קִרְנִים נִטְוָעִים בְּרֹאֵשׁ הַהֲרָה ,
 עֲלֵיהֶם עֲנָנִים בְּנֵי אֱלֹהִים חַיִּים
 יִפְזֹזוּ וְיִכְרְפוּ בְּרַב עֵז וְתַפְאֲרָה ;
 מִמַּעַל לִבְנֵי אָדָם לִתְבַּל וְלִישְׁבִּיָּה ,
 בִּי כֹאֵן בְּעֵינֵיהֶם הִיא וְכֵל הַמּוֹנִיָּה .
 בְּרֹאֵשׁ יִשְׁבֶּת הַמַּלְכָּה צָחָה וּמַחְדָּרָה ,
 בְּסֶאֱהָ עוֹלָמִים לֹא יִמְגַר לְנֻצָּח ,
 וְעִטְרַת פֶּל סִגְלָה וְכֵל אֲכֵן יִקְרָה
 לְכִבוֹד וְלַתְּפֹאֲרֶת נוֹשֵׂאת עַל מִצַּח ,
 עֲלֵיהָ תִשְׁלַח הַשָּׁמֶשׁ בְּרַק חֲצִיָּה ,
 אֶף סְפִינָה תִצְחֵל וְחַם לֹא תִזְמָה .

(Nach dem Deutschen) . הנער על הפרק .

Von J. Willheimer, Oberlehrer.

נער אחד עמד חם ביה אבותיו וילך לבקש אשרו בחבל חרלה כחפץ סוכיו . ויהי
 כאשר בא על אש הדרך ויעמוד וישחאם כי לא ידע אש להימין או לשמאל : ובהשכילו
 לבחור והנה אשה יפה חוצר עומדת לקראתו , נחומדת לנורחה עינים אבל הכרת פניה
 עתה גם כי ארמוניה עקלקלות ועם אנשי חון חפרד . "נער" קראה לו ונרחק "אשה
 לא חדע חזרו דרך חצבר לשלם גם מלעדי רגליך , לך אחרי , וכל יוני חלדך חסיה בעוב ,
 ראה הדרך העונה הוא אשה ישרה ורחבה ידיים עסקולה מלצני נגד , בלי עונל ויגיעה תוכל
 לשלם גם לעדי רגליך , ראה האנשים הרבים ההולכים זה , והכרת פניהם חענה צהם
 כי לא חלונה להם רעה ונגע לא יקרב צהלהים" . "עיני חחונה כל זחח" , ענה הנער
 אבל הגידי כל לי עני אש ונה שונך ? "חענוג חככי" , ענה צקולה הנעימה , וחוצי
 קראו לי העשה ! " ערם כלחה לדבר והנה אשה אחרת קרבה אל הנער אשר לא סיחה

ישיבה ורבה מן כראשונה אבל הלופה היה צמחון (ברכטווארט) קולה ערב ונראה נאה. "נער עוב", אורה צמתק שפתחים, "אל הלך צדק אתה, כי לשאלו תובילך, אונה, האורה אשר היא תראה לך הוא ישר ורצה ימים וגם רבים צו הלכו, אבל מה! העורים אינם יודעים אלה המה הולכים, קץ דרבה הוא! וזה ואצון! המורה לשחח את נפשך? איעלך ונע רגליך ונתיבה, לך אחרי אם יש את נפשך להגיע אל ארץ האושר העד והשלום, והלא זאת השאלה?" "אבל אנני לי שאלה!" השיב לה הנער והנן והאמר: איכי הלדקה (דיו סוגרנד) והנה פה על ידי הדך אשר אהפון להוליכך אל האושר ואל השלום!" — "דך יפה אף נעימה", לחקה השעמח, "ראה נא ראה האורה הלו והעוקל הזה, גם הקון והדרכר אשר צו לונמים! הסתלה לגוף באצן רגליך? השחיגע את נפשך לעלות על הרים חלולים וגבוהים, ראה כי נתי ונשפר המה הסולבים צו! אבל הלדקה הסיפס לדבר אל הנער ובחמאם מחמה היה והאמר: לא רליתי לנחם את לבצך צדתי חלקוק כי לא נסייתי בחלה, גם לא חלעלי ונעמד כי דרכי לרה ומעוקלת ונקבל לא תוכל לילך צו גם ונה יועילי להלל צך ולהארך לך הדברים קלים אם אינם, גם זאת כל אכחז ונעמד כי רק נתי ונשפר המה הסולבים בה, אבל דע! אף אחד לא נחם עוד אשר דרך עליה! אל תשים לבך ועיניך תמיד רק על הדך הצונן גם אל הנערה לכן היא מוליכה! שא לא עיניך נגד ההר הגדול והגורל אשר נרחק וישיע לבגדך. הראיה העיר הנחמדה אשר תגיה לקראתך? שמה נערה חפלי וקץ דרכי, שמה נוה הסלחה והאושר והשלום והשעמה!" "הרק בראה הלו והקסה הלום תוכל להגיע אל העיר העליזה הזאת?" הסיף הנער לשאלו את היה. "רק באורה הזה תוכל לבוא שמה עתה הלדקה, אלוה צכצוו וצעלמו יעד נוה האושר על הר הגבוה והלול הזה. הלא כל הדברים הטובים לא תוכל להשיגם רק צעול וצביעה. אם יש את נפשך שהארך מהן לך את יבולה ותצביעך ונפריה הלא צונת אשך תצבוד אוחה? כי תהיה עוז בנשפך שאכתי ארלך יכדוך הלא העוול עוול רב להקים להם דברים טובים ויועילים והפעול גדולות להם, ובעבור האושר אשר לא יחל עד עולמי עד לא תהפון לעשות ואחונה?" — "אבל התבונן נא את האורה הלו והעוקל הזה אשר רק בחלחה ונעוול רב תוכל לילך צו וערך חליו ונשליה ורוחה והנשקלה" לעקה השעמח. "הלא אנני לך צמח לבצי — הסיפס הלדקה לדבר — כי אחרי חינו נקל ללכת צו, אולם לא תוכל לדמות בנשפך כי יהיה תמיד מלא עוול והלחה, כל החלה קשה! אולם אם עשה תעשה דבר אחד תמיד והרגיל את נפשך צו ויכלת עמוד, והדבר אשר היה קשה מאוד בראשית, יקל באחריתך. דע אישים רבים הסולבים אחרי, דנו בנשפך ציינים הראשונים כי ייעמו ויגעו ורק כברה קניה הלכו וזי פעם בפעם, וכאשר יספו להלך כן עלמו וכן גדלו כמותם ניום ליום! ונה גדלה שונתם בהסיפס לעלות אל רכס גבוה, אם הלכו הלך וקרב אל נערה חפלי, והיה בחשנם ללחוח ורוחם לא קמה צם כי נפל לצם; והביעו אל העיר הנעעירה ורוחם וגם הנחשבה הכונה לבוא שמה התחדשו בקרצם. "קלרו יני החלחה" אמרו, "אבל תזוחתם עדי עד", וכאשר קרבו לנערה חפלי כן הסיפס לילך דרכם בשונחה וצטו לצב!" "דרכך, אונר הנער בפנותו אל השעמח, דרכך תוביל אל גיא שחח בראשיתך שמה ואחריתך הוגה!" נוי יכיר תמיד על האחרית? ענתה השעמח, רב, אם דרכי נתיבה כעה לצב הסולבים בה! "סקר דברת, סך ענה צך, אונר הנער הלא אז היה הסקיל הגדול אם אהרר ואקריב הענוג אשר סיס תהיה לחלוק עמושר עד אשר לא יוסף! לדקה! אני אלך אחריך, הגישה ליידך ותהללי לצב יעוועו שמוי, הי לאור לנתיבתי!" הכי היה ידך עם נתי ונשפר, קראה עוד השעמח אחרי, ולא חשית לבך לגדוד הגדול הסולבים אחרי? ונה יועיל לי, ענה הנער החכם, אם ארד צרעה בחברה גדולה. עוב היות ונלית צמתי ונשפר ותיית צרע וצעוני בהנמן רב! אלך הזות לך לדקה צת השמים אשר הללת את נפשי נודי הסיפס אשר בחלקת אנני ראה להדיחני ונחלת אלמים, נא אל תעצוני, נהל ונלעדי לצב תמוע אשוני ולא ינעווד קרקולי ואם אישך ואיגע, סווכני חוקני ואנלי.

יונה בלא"מ מהו משה יעקב וייללחיימער זצ"ל.

. בית ר Nach dem Ungarischen „Mohács“ des Hof. v. Eötvös.

Von Dr. Adolf Süßsch, Rabbiner und Prediger der
Neuschule in Prag.

„בא וראה כמה חל'ם ח'י שעדיין היא עושה פירות : ולמה היא עושה פירו' : ר'
חנני' וריב"ל : ח"ד חנר ע"ש שחנבלין חוטה, וחרינח חנר ע"ש שסס וחסכין צעפרה".
יכולנני פ"ד דחעניח, פתיסת' ח'יכ' רבתי.

ישם בא'שר אבותינו נתקו מוסרותיהם
ריח שושנים נודף ממקום מלחמתיהם,
על הרי בתר עוד יצמח דשא מארץ
ועמקים יעמפו בר, גם אחרי פרץ פרץ!
מה תשתוממו על זאת? ישם שתתה האדמה!
דם הגבורים, על פן לא היתה ציה ושממה!
מדם חללים מחלב גבורים שמורח ערוכה
בגנה זרועיה תצמיח, בפלים לברכה!
טובים חללי חרב! עליהם אל תאנהו
בנמול עלי אמו, בעפרות ארצם ינחו
עלי רגבים בא'שר הערו למות חיייהם
ישם מצאו מנוח, ברכות ישפיעו תחתייהם
לב גבור א'שר בחיו טוב ארצו דרש
גם במותו יועיל, חילו וטובו עמו יירש
מעל לקברו עוד מרחפת רוחו נאמנה
ללמד דור אחרון ב'שרון מעשה דרך אמונה!

הפרידה.

Von Alphon Kohn.

ציה גדול ורחב ידים עונד לפניס על יד ציה — הפלה גולי — פארעוגאל צעיר
הנועעירה אונטערדאס, ונחאחו והצניחו הרחו לדעת כי שמה עושב שופעי העדה יושבי
על עין. על כסא הנושפט ישב אז איש נבון וחכם — לב ר' ושה אנאריירח ושנו
כל רז לא חסג ליה וגם אל תהום הקבלה הליע. כל הימים ענה חס נפשו, לבו רחק
ונכל תלוח והענוגי בני חס, נער כפיו ונחמוך צשחד וירדף לרק לרק, האנונה היסה
אור ונחין, ולא סר מדרכי אבותיו ונהנפלה אשר פנו יעון ושנאל. ואך צה חסת
היסה לו אשר חסה כאמנתו, עיניו סהרות אורו ורשפי גילה וחס התולעו צהביעס
על צחו זחה הנחסנה והנעיונה, כאילה שלוחה על הרי צחר. אשה חיקו וחה עליו
צרגע לרה חוטה — עחה ישב על שלחנו, הנחנה חחה נעל הספרים אשר עליו
ויסה ועה, אחו צקצק רעיוניו, אשר השתרגו עלו על ראשו נדי ארחו לחברה חס
רעיהו — הצדיק, והנה אנהו צחה לאעס הסדרה וחאמר: הנה צרוך עונד צחל.
צשאנו הצדיקים האלה, וישא חס ראשו הכפוף כאגוון, גבות עיניו השחורות כעורב
צשאו לנעלה, כאנה ודונס ישב ככה רגעים אחדים, אחר כן קרח צקול עז כגבור
ונלחנה „יבוח“. ויהי צהקצו הדלת שנית על ירכה, והנה איש זר ונחאחו צל הסדרה

זה האור: קוונתן קוונת איש ציוני, פניו אורו כאור צדק לא עצות, רקתו כפלה
הרעון לחם וזבנה, ותתן לדעה כי החכמה נאלה בו קן לה, קולותיו חותלים שחורות
כעורב יורדות על לבו קביצ, שפחיו קנעיים קבלו ללוח, כי שוט שועף הזנן כבר עבר
עליו ויהי לו למרום וככל זאח לא נפל שדוד וינשול עליו צדוהו, ועיניו נהה אור
שמים כעין החשש אשר השפיק אור פניו. צדוק עמד, ושללוח כפתו, ולא כעבד לפני
אדוניו על שם אמיץ — רוח, לפני עורכו אשר ביעז אליו סר וזעף, ויאמר „למה זה
ביאלותי עשׂה הלוט מורי? הנני כי קרחא לי.“ יען העורה ויאמר „הנני נותן לפניך
שאלה עמוקה, הבינני נא אזהה, כי עיני הבהות נלחו לחקרה.“ „הגידה נא לי מורי
שאלתך“ ענה צדוק „אף כי זה כביר לא השכלתי מונך ונאווה, בנפש ספלה אנולה
שאלתך.“ „כבר יהי מונך הדבר צדוק“ ענה העורה „אם לא תפקח עיניך והצדונתה זה
ימים רבים.“ „עוב לו כי ענותי“ ענה צדוק „כי לי להשיב לך כל הגמולות עלי“ קרח
העורה „ונא לענות העורה? ראה נא צדוק! כל אשר ישאל מונך מונך זן אדמה
גוו וצשרו יכנו, תעש בכל לבך, ולא יצטר מונך גם עולל ירחים אחרים; וכעתן
חרש חלמט הזנך לקול מונך — אנוכה יהודה, הדופקה על דלתי לבך, וחס
ספן מונך היושבי בשמים, יהי שמו מונך, השליך אחרי גוף?“ ככה עשתה לה השמועה
כנפיש? „שאלה צדוק ופניו חורו. „כן אזני שועו ככל אשר זה כביר נחשתי וינאל
לבי, ואנכי לא האמנתי, אף כי נראו אמותיו במרחש עיניך, ונקשת באזני סיד כי
לא הגיח בחוכתו כנקדס, ודוחד קרה ועליך; עת חקרנו מפעלות ה' לצאות הוקרת
רגלך נעית — התפלה, שלחנך ואלהא קיח לנאה בלי ספתי חכמינו, גם אח יום השנה
לא חשור לקדשו, ונענאכלי גבול לא חקתך.“ העורה שם קנלי לנלין. וצדוק גם הוא
החריש — אחר כך פתח העורה שנית את פיהו ויאמר: „אהה אשר עוד בנעורך
עוד הורה לך קרחתי, וברצ חכמתך חקרה תהום העדע, וכל שערי סתרים
לפניך נפתחו — תפן עורק כיום אל אנוותנו והלכה שובצ צדוק לבך?!“ על פני
צדוק הדעונה שורכה. „צדוק“ ענה העורה שנית „אהה לתלמידי אהובי אשר כבר צעני
אהבתך, ותקותי דבנה לי כי תשצ על כסא אחרי, ה, נשחת דרכך, ודוחד זרה,
והלכד ברשח הפחיתו. עורה נא ונשנהך ועוצ לדרכך הרלשון.“ השצ קס מונקווי,
ודעעה סרלה דלתי עיניו. צדוק נאכה וישא כאוב קולו ויאמר „מורי היקר, אצן גלות
ועל לבני, ורב חודות לך על כי החילוח לדבר את עבדך, לפניך מורי ונעוריי אשר
כבלי תפן יקרה ותכבד צעני, לפניך אזי אסתק הונדה כל רואים, דע כי אף לפניך
אני נלחן לרחוץ צנקיון כפי ולפני שוכי שתקים. שועה נא לקולי, כל מנעשי ומעלותי
לא מונקור הסכלות הכונחה, לא מונעין הפחיתו השועף ועוצר תקו ילכו לנו, ודרכי
אשר קלתי לי לא דרך גאון וגובה הוא, הלא ידעה כי לא צעחתי צסקר וצכוצ, כל
ונחשבותיו רעות ונשאות הנה, ומונקור הסקירה נובעות הנה, וכל ששחתי נוצר
התכונה אצתי, והנה אף הנה פתיל חיתי, ונפשי אחרך עליהן, ולו גם ידעתי כי כל
ימי לבאי עול ותלחה אכחל; כאשר תענה אהה את נפשך על אנוותך העהורה הררופה
צכור לבצך, וכאשר נכון אהה להקריב כל הונך ורכושך. כסאך ומיחך על מנחה האוונה,
ולמה זה ארע אנכי? מדוע לא אאזור חיל גם אני ללחום אל דבר נעלה צעני אשר
לרפחיתו לכרך כסף? הלא ידעה אף ידתי אל תהום החכמה וכל עקבותיה לי נודעו,
מונך כונוי עליתי מרום הגלגלים העליונים, באשר רנה ופלה אף כלים שונרי
הפתח ולא ככהני המנחה יראו, ואנכי עוד יותר מונך לעלות העפלותי, ונלחתי האלהים
והחיים עומדים יחד אחווי יד קביצ לתורה הקדושה; רחיתי אביה ערוונים וכל העונה
החה כל היקום ישכנו, ותפקחן עיני ותאורן, אז נשצעתי צנפשי לשום אוחו לאוונה
לי, נחתי ונלשתי עולמים, וכל מנשעותי אף לו נחתות ננשה. גם זאת אגיד ולא
אכחד כי לא אקרא אנכי בית ה' בית הפלה, וכל מלות ה' השליך אחרי גוי, יען לא
אנולה צהם את אלהי אשר צחרתי, ואלהים רומי זרה. ועל דבר השצת? הלא אשצית
כל ימי נלוח וכל עבודה, כי כל עוב העלר הועצה צעני. ואשר אונרה כי אנולה
צעני סגול ונפשי ערגה לבא בצרית דה אחרת, שקר הוא וכוצ ותלימה לי מנשוח כדבר
זה, נחתי נעשה לא את ימין ושאלל, ונכל רע ארע רע אכלל רגלי, ועל אלה אכתע
לך כפי ואשבעה.“ צדוק עמד ומדבר, פניו אדונו כחולב ועורקי נלחו קונו. — אחרי
רבעים אחרים פתח העורה את פיהו ויען ויאמר: „נעתה ידעתי את כל לבך, ועתה
נה אשיב על דבריך? דברי זן אונן „הוי חכמים צענינים ונגד פניהם נצונים.“ כי
אם אונתי להוביח דרכיך על פניך ולהראותי מנוחתך ידעתי כי לריק איגעה. אף אה
אגיד לך שנעתי כמוך זן רבים עברו חק ויסקרו מן הדרכ, כמוך זן רבים עברו את

לכם ברצ חנוכה ויהיו לעלות אל הר נורם העלוות אל אשר הוילתם תאות נפשם
אכן ונחונתם לא קרו, ואם צאו צקהל אנשים כנעשים עשו גם הנה, כי ידעו כי
הוא ראשית חנוכה האדם. ונחה ברוך, היה נא גם את אשר נחונתו, אל תחנק וננו, ואם
לא הוכל לעמוד בפני רוקן קטוע צך כסערת ים, לכה נא ופדן שיה לפני האלהים
וראו האנשים והאנשים כי ישר אה, לנענן לא אשא עליך חרפה, ולא יאמרו ^{הנה}
הלמוד רצ ונארייראל" למה זה תעשה ונלמה ונריצה צין יהודים וישמעו לוריהם
וישחקו? למה תזול שלום לבדם ושלוח רוח? וידוע מדע כי לא אוכל אנכי לחגור
ונחי להיות לננון לך ונעצרת אנשים ונקהחתם על כי איך שנוע צקול ה'. ולו העית
אזן לדברי, ותש צבית החסנה צין שלמה הגדולים ונצלי העומים עליך כל עבודה. וגם
אנכי לא אשים לאהבתך קן צלצצי, ואם צתי אשר תשקה נפשך זה לא תחזוק עד
שונך אל דרכך העוזה, אל הנקום אשר צו ישכון אור. ואל האנזין כי אך רעה אני
עוון לרגליך, לא, כי ידעתי נאנתי כי באחרית הימים תשוב לדרך הראשון, לא ארא
כי כל וננלות רוח האדם קקף על פני וים נדף וחינו. ונחה השציה לי דבר את שווא
אה צקולי מן תהיה ערך לנלחמות הנחם" ^{הנה רבי}, מי יתן ואשמיעך את דברי,
ולא תחנכי לאים תפכות, כי כאשר תרומים על לוח לצד כל דברי תורה, כן תורה
על לוח צבי: אין חפצי צם. כי הידוע מדע את ונלחמותי בכל נח צנפתי ונרתי.
להסליך אחרי גוי כל תקותי אשרי ועוצי? כי ידעתי אל נכון, כי לו ונלחתי את חפליך
כי אז לא תרחקתני לעולם, לכן הרף וננני, ולנלח לא אעזוב את תורה ונשה ולא אסור
מונה יעון ושואל, אך גם לנענן ונחשבותי תהורות והנשגבות הנני נלחץ לפכות עורף
אל כל עוזה הארץ; ונחה אל נא הענוה לשטן לי דרברי אשר אנכי הולך זה, וגם
אני לא אהיה לך ללור נאשול על ונלחתי, ואם אנת יהנה חקך כי ציינים יצאו אנחם
על כל ונשי, חסה נא ליינים יצאו" ^{הנשה הלאה צן צליעל} קרא הרב צחרי אף
^{הלוחי} העוזה, וציפי צתי ונחונתנו הקדושה אה קץ, רדה אל שאול ונחתה אשר פער
פיו לך; אה נעשת תורתנו ואנחנו נגרשך ועל פנינו" ^{ברוך} נחן עיניו על פני רבו
הרועים וילך. עוד רגע קצון ונדו עיני הזקן את ארך הצית וישב וישב על כסאו עיף
ויגע. פתאום נפתחו הדלת, והנה זה יפת תאר ועוזה רחי צאה, והגש אל השב,
ויהי צראוה כי עורקתי לה ונחתי לה פני רגליו ותצד, ויפרש הזקן כפיו על רלשה
ויאמר: צרכתי לך לצדך עתה צתי אשר אהצתי. — העלם שפינאלח נשא את רגליו
וילך אל צית קצון לא רחק ונשם, אשר פש עליו העוני כנפיו תשחורות. הצית נתן
לדעה כי הוא למשפחה וסוריים העצרים אשר צשם ^{סכורי} נעניי ארץ" ויכול להקרא.
כנזיה אנה לכל דבר וננוך. וצנו מיהם ונחלקת לשוים יעירי אה ציהו צלצב כל
להניח לקנות ולנוכר כל קניני תהבל, ואם שרעפיהם צקרבם ישעשעו, ועם כל זה ונחנני
קבלתם אך ונעיל אחד וקבלתה נחשה אהת, וצצית הזה יקבלו צגדים צלים ונעללים וכלים
ונפלים ונשור דר ודר, ואל צית אצותיו זה הרים צרוך פעמיו. וחלה תמונה אציו:
גוו ארוך אך צצרו רה וראשו כסוף, פניו ונקנעיים רקהל אה, אך ונשערוהו אשר
מעט אנה נדע כי גם הוא מרח כהנר צנעוריו. אנו צאה ציינים, ועודה צריאה ושלמה,
ואחיותיו אשר צעיינים הפיקו תאות נפשם הלכו לקראתו. וכלם חכו לדצרו ויציבו
אציו דונונים, אך יען לא דבר דבר ויפתחו את פיהם. וישאלו אציו ויאמר ^{ברוך}
איך נפל הדבר עם רבך? הנכרת עונו צצית" ^{שאלה} אנו, ^{הדברת} שלום אל אהתך"
קראו אחיותיו. עשיתי עונו חוזה צלצתי נדחיק איש אס אחיו ולצנתי נענע "ארחומי"
ענה צרוך. ^{מה זה}? קראו כלם, ואציו, אף כי ידע ונחשבותיו ולא האנזין צם קרא
צגרון ויאמר ^{הלא} פקודך לראש צצית תשפלה"? ואחיותיו תרחבו פה ויאמרו ^{הלא}
הקה אהתך דודתך לך לנשה"? אך הוא ענה ויאמר ^{הלא} לא. כרעם נורח וזוק עמודי
הצית ירופף כן אצותם יראה ופחד ויקראו כלם פה אחד ^{הלא} להיות ראש ולא לקחה
אה, אך לנוע וללוד כל עשאלת לצד"? — פתאם ויחס אציו את כלם ויאמר ^{הדבר}
קטר לי אליו, ויען ויאמר ^{הלא} הלכת ונעם ונורך צחרי אף, ותקש ערשך ותנאן
לנעות ונפיו לקור ונדרך הרע"? ^{הנה} אציו השגי הנער ^{הלא} יכלתי עשות דברו כי
הקה לשאול וננני" ^{דצריך} וננני נעלמו" אור אציו אך זאת יודעת נפשי כי חמה
אשר לך הנשעט לשונתי כזה עין ונכלימה ויגון עוד תרצ אמתתי ולרתי ישעתי, והודרה
את שיצתי ציגון שאולה. הנה תקוה צה — רנני, כאשה זונה וקוררת צגדה צי, תוסלתי
על ימים יצאו נכונה, ותחה אשר נאמר לי: זה אצי הרצ הגדול וצצרוי סככה לו, יורו
לי צאלצעותיהם ויאמרו: זה אצי הנער הסורר והמורה אכור הוא ויוקתה. ועמה
הסדר נח ונאצין כאשר נפרתה ונאמן, וכאשר פנית ערך אל צה יפת ונראה נחמה

לעניים, אשר דאחה על כנפי התקוה כי הרים את קרנה, פנה ערק גם אל אהך ואחיותיך, בלה יניך צודד כנענז עזאבה ונרע ונאשה ונצנים, רבת שבעתי יגון ואכזבה ועוד לי רב עם צנותי. אך צבוכך לאדונהך זכרתי ואל השכחתי." כן דבר וירץ אל המדר השני. וצנינים ונפילות זעף עזבוהו גם אחיותיו, אך אנו נשאלה ועיניה העיפו דעעה "הם צרוך" קראה, ויירה תוכו פניה ותלך. ויצקש צרוך לדרוך אחריה, אך היא קראה אליו צניניה ותעבור. צרוך עמד בחוק הצית, ידו האחה על לבו, ומאכזב לבצו נח על פניו, נענז ואונבל כאנח, וישלך אדרתו על כחפו ויקם אחר קסר אשר נחמה עליו שם קארטעזיקס, ובנשארים העיף עינו צבהלה וצלעג ובזו, וישן כה וכה ויקרא בקול דעעה "היו צעוז אצותי!" וילך — הליטה פרש כנפיו על הארץ ויכס את עיניה. ויהי צעברו דרך בית — ההפלה ותגש אליו תמונה נאקסה צלעיק וחקרא ותאמר אליו "השונך צרוך?" "לא אעלים את שני לעולם" ענה צרוך. "ענה קחה שכר עונך" והנה להט חרב ונחפכת על ראשו, אכל צרוך נסוג אחר ויואלע, והנורלח צרה כי קרצו אנשים לבא. ואחרי עברו רחצות וקסר ויבא אל בית גדול, ויעל על הנודרה עד הצית העליון, ויפחה את הדלת ויאמר על צעליו "יהי ה' עונך ואככי תלמידך". והצית בית חרש — זכוכית. ויהי ונאחרה ויקהלו כל עדה הפורטיגעזיס צעיר הועטעריה אונקטערדאס וצית ההפלה ואלא ענה אל פה, ר' עשה נארטעירא והלעוידיו ונזה ונזה עלו על הצמה אשר עליה התורה הקדושה, ויפחה ר' עשה את פיו ויקרא "יען גזר אל שדי, יהי ענו וצרך, אונכי, כי יענה אחד וצני ענונו בחהו לא דרך ויקשה ערפו ללכת צעיריות לבו, וצציתה דת אחרת לא בא — כי אז לא יכלנו לדבר עליו ונאונזה — חרס יחרס לה' וענה שצרו את נפשתיכם לבני שנה אחר יחד ולצלתי אכול ענו ולצלתי דבר אליו דבר, ותחת אשר נקרא שנו "צרוך" נקרא שנו "אכור" ויונהר ויסייר ידו ועל קסר התורה ויחקק וננחה ענן ושמות. הנקהלים התחכשו יחד, ואחרי כן ענו בקול גדול ויקיימו את דבריו. אך צצית — הפלה הנשים עונדה תמונה יפה נערה על עניה, ראשה שח ארלה ונחוך לעיפה נעשו דעונות אין נקסר. ויהי צלכה ההגון איש לביתו, ותכס גם היא פעמים ותלך אל בית יושבי על עדין. ציוס הסוף כשנע קול פעמון צחולות אונקטערדאס וקול קורא: "בהסקנות ראשי הימים נגרש צרוך ונהוך העיר על כי חרף את אונותם וצצית דת אחרת לא בא, ואלהים יצקש את הנידך. ויהי צנשוו הקורא את קולו לפני הצית אשר צו חסה צרוך, ויקח צרוך את אדרתו ואת קסרו ויקרא "מיה צענינים" וילך. כן עמד צרוך שפינאלא, עושה צכה ידו את הפהילאזשפע החדשה, גדול צחכמה ככני ענד ולא קס כנוהו, צצנת אלף שש נאות ומאשים את העיר אונקטערס. ויהי צרוך ארצעה ומאשים שנה. ושבע עשרה שנה אחרי אשר נגרש ונעירו ונה דדו ונענז צעיר האהב בלא אשה ובלח כל ארצה.

Heber Meziza. (* מציצה.)

Wir danken die Mittheilung folgender, ihrem Inhalte und Resultat nach für das Allgemeine äußerst wichtigen Briefe und Dokumente, die Güte des Herrn Rabbiners Lazar Horwig in Wien. Es sind diese um so mehr der Veröffentlichung und Ausbreitung würdig, indem sie ein von Benanntem gegebenes Votum enthalten, das auf die Begutachtung einer rühmlichst anerkannten talmudischen Autorität, wie M o s e s S c h r e i b e r s f. A. zu Preßburg basiert ist. Und das schmerzliche im ersten Briefe mitgetheilte Factum, das den fraglichen Punkt in Anregung brachte, und

*) Häufige Nachfragen, ob des in dem bereits vergriffenen ersten Hefte enthaltenen Gutachtens des f. M. S o p h e r, so wie erst jüngst wieder neuerdings aufgetauchte Zeiterreignisse, machten es uns zur Pflicht, diese ganze Verhandlung, wie sie im genannten Hefte sich vorfindet, hier nochmals abzudrucken, und hoffen wir dem Wunsche des Publikums hiemit nur zuvorkommend zu entsprechen. St.

auch die Approbation dieser rabbinischen Celebrität ohne Weiteres herbeiführte, empfiehlt sich um so mehr der allgemeinen Beherzigung und Nachahmung in allen Gemeinden Israels, jemehr die Verdächtigung der bisher bestehenden Form der Meziza (mit dem Munde) thatsächlich hieraus erwiesen, indem sie nicht nur als ekelhaft im Allgemeinen, sondern speziell als Gefahr- und Unheil bringend sich bekrundet, und die nach Uebereinkunft der Herren Vertreter, seitdem bereits hier eingeführte Reform dieses religiösen Aktes, der Heilung der Operation, dem Auspruch hiesiger Aerzte zufolge, weit förderlicher, als die frühere Form, ist.

מָה רְאִיתֶם עָשִׂיתִי, מְהֵרָה וְעִשׂוּ כְמוֹנִי;

Der würdige, sehr verdiente Herr Doktor B. Werthheimer, s. A. Primararzt des israelitischen Spitals, Mitglied der löblichen medicinischen Fakultät und der k. k. Gesellschaft der Aerzte in Wien, war es, der dieser Sache mit warmer Theilnahme sich annahm, und um dem Verdienste die Krone bleibender Anerkennung zu ertheilen, führen wir hier wörtlich seine Eingabe an die hiesigen Herrn Vertreter an, in welcher er sie zur Autorisirung dieser Reorganisation aufforderte:

Wohlgeborne hochzuverehrende Herren Vertreter!

Ohne die geringste, irgend wie zu deutende Beziehung auf die vor Kurzem, in Folge einiger Beschneidungs-Operationen eingetretene Kalamität, woran erwiesener Maßen durch ein unglückliches Verhängniß, nur die Instrumente der Operateurs, keineswegs aber seine, von mir und mehreren Kollegen sorgfältig untersuchte, physische Beschaffenheit schuld waren, und ausschließlich von dem Wunsche beseelt, einem höchst wichtigen religiösen Akte, alles Unanständige, des Künstlers Auge, wie des Laien Zartgefühl beleidigende, und, in mehreren Fällen allerdings auch vielleicht Unheilbringende zu beuehmen, proponire ich, gestützt in religiöser Beziehung auf die Beilage A. und in artistischer — mit freiwilliger Entfagung jeder persönlichen Glaubwürdigkeit — auf die Beilage B. Dieselben mögen dem hier Folgenden durch deren Unterschrift und Fertigung gesetzlich bindende Kraft und Sanction auf hiesigem Platze verleihen:

1. Das Bespritzen der frischen Beschneidungswunde mit Wein aus dem Munde des Operateurs, so wie das ekelhafte Saugen und Schöpfen derselben mittelst der Lippen, sei von nun an und für die Zukunft allen Beschneidern am hiesigen Platze als nicht gesetzlich vorgeschrieben, und als ein nur auf schmutzigem Boden wurzelndes Herkommen, auf's Strengste untersagt; Sie haben vielmehr dieselbe mittelst eines feinen, früher ungebrauchten, und daher im heißen Wasser wohl ausgekochten Schwämmchens, welches sie nun, Behufs ihres Zweckes, mit kaltem, mit warmen Wasser, oder nach Umständen allenfalls, mit Wein tränken können, zu besprengen, durch gelindes Abdrücken vom Blute zu reinigen, und solchergerstalt das Maß der Blutung zu regeln, d. h. nach dem jedesmaligen Bedürfnisse zu befördern, oder zu mäßigen.
2. Das zur Abtragung der Vorhaut erforderliche Bistouri soll nach der bei andern Operationen üblichen Weise, unmittelbar vor dem jeweiligen Gebrauche zur Milberung des scharfen schmerzhaften Eingriffes mit reinem Oliven- oder Mandelöl befeuchtet werden.

Wien, den 15. März.

Dr. Werthheimer.

Als minder wichtig werden nachträglich noch folgende zwei Punkte vorgeschlagen.

1. Das sogenannte Kränzchen, welches nach vollzogener Beschneidung angewendet und umgebunden wird, um jede Reibung zu verhindern, möge früher den betreffenden Partheien zugestellt werden, damit allenfalls die Apperhexen es mit einem beliebigen Stoffe selbst überziehen können, um den Forderungen der Reinlichkeit und selbst des Luxus zu genügen.
2. Bleibt es jedem unbenommen zu mehrerer Sicherheit das benötigte neue, feine und wohl ausgekochte Schwämmchen selbst besorgen zu dürfen.

Beilage Litt. A. ist im Urtexte ebräisch; Beilage Litt. B. folgt hier wörtlich:

Erklärung.

Nachdem Herr Dr. W e r t h e i m in Beziehung auf dem Beschneidungsakt israelitischer Knaben, und Behufs einer deshalb zu veranlassenden, höchst wünschenswerthen Veränderung, an uns Endesgefertigten die zwei folgenden Fragen kollegialisch gerichtet hat nämlich:

1. Ob wir mit ihm der Meinung seien, daß bei dem Beschneidungsakte des israelitischen Knaben das Saugen und Schöpfen der frischen Beschneidungswunde mittelst der Lippen des Operateurs und das Besprengen derselben mit Wein aus seinem Munde, nicht allein nicht *n o t h w e n d i g*, nützlich und zweckmäßig, sondern vielmehr entbehrlich und selbst verwerflich sei, und
2. ob wir gleichfalls die Ansicht theilen, daß das Bestreichen des zur Abtragung der Vorhaut erforderlichen Bistouris mit reinem Oliven- oder Mandelöl unmittelbar vor dem jedesmaligen Gebrauche desselben geeignet sei, die Schärfe des blutigen Eingriffs zu mildern.

So erklären wir in vollkommener Uebereinstimmung mit dem Geiste und selbst den uns unterlegten Worten des Fragestellers:

ad primum. Das Bespritzen der frischen Beschneidungswunde mit Wein sowie das Saugen und Schöpfen derselben mittelst der Lippen des Operateurs, betrachten wir einerseits als unnötig, nutzlos, unzuweckmäßig und ekelhaft, andererseits aber sogar als verwerflich, weil dieses Verfahren unter manchen Umständen allerdings geeignet ist, gewisse Krankheiten des Operateurs möglicher Weise auch auf den Säugling zu übertragen. Ein gelindes Andrücken der Wunde mittelst eines kaltes, warmes Wasser, oder nach Erforderniß selbst in Wein getauchten Schwämmchens ist zweifelsohne anständiger, und satzsam genügend, daß Maß der Blutung zu regeln, d. h. es nach Umständen zu begünstigen, oder zu mäßigen.

ad secundum. Sind wir allerdings überzeugt, daß das Besuchen des zur Abtragung der Vorhaut nöthigen Bistouris mit reinem Del, wie dies bei andern Operationen üblich ist.

Wien den 6. 1837.

Dr. Freiherr von T i r k h e i m, k. k. Hofrath.
Reg. R. Professor Edler von W a t t m a n n.
Professor von B e r r e s.

A.

שילת יום א' ע"ז שצט הקל"ז לפ"ק פה וועגן הצירה ילו.

החיים והשלום, למשמורת עולם, לכבוד י"כ אד"מו הרב הגאון הגדול המארח ישראל שכצ"ה בקש"ח מוהר"ר זשה סופר כ"י אצ"ד ור"מ דק"ק פרעקצבורג יע"א.

ילמדי רבינו, ויה משפט הדבר אשר נשאלתי עליו מאת ידידי האדון הרופא ווער עייס משה, והוא עפ"י דין ודח הורחיתו הקדושה לריך המוסל לעשות המליצה לאחר המילה צפיו ושפתיו דוקא, או אם נכון הדבר לעשות פעולת המליצה ע"י המלאה אחתה אשר המליצה לעבול קטוב ציין או צוים ולקטוב חיזו פעמים על מקום החבורה ויפעול כונו כן רפואת החתוק הנעול כונו מליצה פה, וקצת השאלה נהימה. בלשך חלשים ונקרוב קרה ונקרה פה עירכו כצמה ילדים נמולים ומוסל אחד מוומחה אשר פתחה צעור בשרם לרעה ומוארת ובקחה הלרעה את כל צמר המילה וושש פתחה בכל גופם והרעה ילדים וחו מוחמת הלרעה היא כי אין דן דינס למזור ורפואת העלה לא עלתה להם, ועוד חיזו וחס צחיים חיוחס נלחמים ונחללים, ושפטו הרופאים כי פן צחה להם הרעה הזאת ומומת המליצה שצפה המוסל, הגם כי צדקו המוסל ונמלא עהור- ויקי ולא עולתה צו לא ויני' ולא ונקל'ת' ונחשולי הלוה, עכ"ז לניחש וייה צעי צעלמא. והנה חכבי השבתי כי לפע"ד חכמי רוחה שום דבר אשר יחנגד לזה עולד דחינו הקדושה, והע"ג שאמר ר"פ (שבח קל"ג ע"ב) האי אווננא דלא מייץ סכנתא הוא ונעצביני ל' מ"מ הרי לא פירש שצריכה להיות המליצה דוקא צפה ושפתים וצודחי ככון ג"כ לעשות פעולת המליצה צדבר אחר העושה פעולה היא להוליח הדם ונאקומות רחוקות דזיל צתר טעמו לנה הלרכיבו חז"ל כל עיקר המליצה ושום רפואת המנוול, והרי מעידים רופאים ומומחים שגם הספוג עושה פעולה ההיא כיוולא זה, וא"כ הא נעשה פעולת הרפואה, ולמה לא נאמן להרופאים צדבר הזה כונו כצמה רפואת אשר המליחו צדורות האחרונים אשר לא שערו הראשונים.

ואין להשיב ולומר כי הלשון מייץ הנזכר צדברי ר"פ הנ"ל מורה דוקא על מליצה פה בשפתים, דהא מליצו (צפה פ"ח ע"א) דנלמ זאת קובלת פירוש אחר והיינו דווייתי שם הש"ס בעובד צההור לזוקי דחזיח לרנצ דקא ונעיין בשונעתח ויחנה אלנעתח ידי' חוסי כרעי' וקא וייץ צהו וקא ונענן אלנעתי' דנא, ופירש"י זה' מונעך צרגליו על אלנעוה ירו עד ששך דם ונצין קשרי אלנעוהו, הרי דלשון מייץ אינו דוקא לשון יניקה ומליצה חיוסיוגען כ"א גם לשון כניסה ונעיכה חיוספערקטען, חיוסדיריקטען, וכן פירש"י (ויקרא ח' ט"ו) ע"פ וננלה דונו לשון וייץ אפים כי אשם הנץ כובש בית השחיעה על קיר המוצה והדם ונחנלה ויורד, וכן פירש"י (משלי ל' ל"ג) ע"פ כי וייץ חלב וגו' וייץ סחיעה empreindre כונו ויונץ על וגו' ונעמה הגם כי נכחה לע"ד פשוט להחיר הדבר הזה, עכ"ז אין דעתי לעשות דבר חדש כזה עד אשר יבאים עמדי אד"מו כ"י ולכן ינחול נא צנח"ת להודיעני דעתי הרמה צענין הזה בקרב הימים. והיות כי חלש המוצה חכבי כעת ונחמת כאב צראשי-ל"ע אשר כללתי צחדר הנטות זה חיזו ימים על כן צדברי לעו. והכני תלמידו, אהצו וידידו, נשחחוס ונול הדת כצדור.

ק' אלעזר הלוי אי"ש הורוויץ.

שילת פ"ב נגהי ליום ה' כ' שצט הקל"ז לפ"ק.

שלום וכ"ט ואורך ימים ושנות חיים לידידי הלמודי הרב וכו' מוה' אלעזר קג"ל הורוויץ כ"י אצ"ד בע"מ וועגן.

יקרתו הגיעני ויפה כתב כי לא נמלא מליצה צפה דוקא כ"א למקובלים שאומרים למוחק הדין על ידי פה ושפתים, ואין לנו עסק בנסתרות היבא דליבא לניחש לסכתא כל דהו, והנה שרש וייץ מלץ הכל אחד וכתיב וייץ אפים (משלי ל') ויונץ על מן הגיזה צשופטים צגדעון. ובכולם פירש"י לשון סחיעה וכניסה להוליח דבר ונכחו. וכן פירש ד"ק והראב"ע יע"ש, וא"כ אין לנו אלא להוליח הדם ונאקומות רחוקות יהים על חיזם פעולה שיהי, ויש להאזין ומומחים על זה איזה פעולה חשעול כונו מליצה שפתים, ועוד אני אומר חלילו הי' מושרש בש"ס מונץ צפיו, מ"מ כיון שאין זה ונחשך מילה אלא

נמשך סכנה והנל ופרע ולא נאלץ כבר גמר נולדו והסתוק נוסד בתרומה וחציו עומס פסק אלף שהו בסכנה עד שיעשה פעולה להוליא דם ננוקומוה לחוקה ובפסק ר"ח דמילה יליף ר"ע דומיא לחפלונית וכמון שהו נמשך סכנה ס"נ מליה, והכי חפלונית וכמון גופי' אין חנו נוסגין בכמון כלל גם לא באותן חפלונית שזכרו סם בש"ס באציי ורבה, ש"מ כיון דמשום כפואם סוה אין להקפיד אס הפוליאו הרושא' רמאות אחרות במקומו והוה הדין כמי מליה חשילו סי' נוחכר במשנה מליה בפה ו"ו יכולים להמיר בדבר אחר כיוולא זו, אך זיהירו הרופאים הננומחים שיעידו באמת אס חפלונו עומס פעולה מליה בפה, יוחר מזה אין לחוש לפע"ד. סי' ירפאסו ויחלימוהו כנפשו היקרה וכפס ח"כ דש"ח

An den Herrn Dr. J. Wertheimer, Primararzt im israelitischen Spital zu Wien.

Hochzuverehrender und wohlgeborener Herr Doktor! Ihrer Anfrage zufolge, ob nach dem Ritus unserer Religion die Mezizah blos mittelst des Mundes, oder auch auf andere Art geschehen könnte, habe ich die Ehre Ihnen zu erwidern, daß, indem die Mezizah keineswegs als wesentlicher Theil der Beschneidung anzusehen, sondern nur als Mittel vorgeschrieben ist, das Blut auch aus den entferntesten Gegenden der Wunde herauszuziehen, um dadurch deren Heilung zu befördern, daher jedes Mittel, welches diesem Zwecke entspricht, ohne Weiteres anstatt der in Rede stehenden Mezizah mit dem Munde, angewendet werden darf, welches auch aus dem Talmud und Maimonides deutlich zu ersehen ist, die sich folgender Maßen hierüber aussprechen: „Derjenige Operateur, welcher das Ausaugen unterläßt, setzt das Kind in Gefahr.“ Aus diesen Worten ersieht man, daß es bei der Handlung des Ausaugens einzig und allein auf Heilung der Wunde abgezielt sei, keinesfalls aber wird uns die Art und Weise der Mezizah vorgeschrieben, noch weniger werden wir auf die bei uns bisher eingeführte Behandlung pünktlich und beschränkt hingewiesen, indem dieselbe wahrscheinlich aus Mangel einer bessern Erfindung bis jetzt nur so wie sie ist, bestanden. Da nun aber verständige und sachkundige Männer Ihres Gleichen übereinstimmend ein anderes, zweckmäßigeres und der Heilung zuträglicheres Mittel in Vorschlag bringen, nämlich einen in Wein oder Wasser getauchten Schwamm auf die wunde Stelle einige Male gelinde zu pressen, welches Mittel nebstdem, daß es die Wirkung der Mezizah hervorbringt, auch noch den Vorzug hat, die in manchen Fällen drohende Gefahr zu verhüten und abzuwenden, so dürfte meines Erachtens von Seiten der Religion gar keine Bedenklichkeit, dem einzuführenden Schwamme anstatt der gewöhnlichen Mezizah, im Wege stehen. — Indem ich Sie freundschaftlich grüße, zeichne ich mit Hochachtung Ihr Ergebenster

Wien, am 23. Jänner 1836.

Pazar Horwitz.

Von Jakob S. Sperling.

אשר הטפתי על קבר רעי אהובי, ידידי יקרי, אשר עוב חלדו בדמי ימיו לשכון מרומים באור החיים!

הַלֵּילָהּ בָּא, צַלְלֵי אֶפֶל יִשְׁתַּרְעוּ
שַׁחַק בָּסֶה עֲרַפֵּל, הַשְּׁפֶת־אִמְתָּה;

אין אור, אין כוכב, אף עבים יפיעו,
פני סהר יועמו, ענני-עיפתה.

או בחשבת-ליל, בשערי-צלמון

על קבר רעי אתגפיל, אשתתחח;

בכה אבכה ושמה, בדרד ואלמון,

ורסיסי-דמע, על עפרו אשפכה. —

איך פה בערמות עפר יתבלל שחם

ברקיהוד וזחר, מידו קרנים? —

איך גויה יקרה מעלפת חן ונעם,

איך פה אחריתה מלא עפר הסנים? .

איך קרקוד היכל רעיונים נשגבים

יחשוף אוצרות שחק בסיל עש וקיסה;

איך פה במחשבים לו ימתקו רגבים

לברות יהי למתלעות-עש ורמה?

הה, אדם! צלם-יה, נזר חבריא!

כל נשגב, כל נפלא, חקרת ותבן;

איך פה תישן המות, בפזר שאייה,

ולזכרון חלדך — דומם נצב אבן? —

נפשי עלי תשתפך מר מר אחמיה

אזכרך בחיים, הה, ואריע רע;

איך מפוס ערנים, שתיתי לרויה,

ליטיגי עת גצבת, אהוב וריע!

קסם על שפתך, תמופנה צופים

נעם מליך לנפשי פנימה מתקו;

יפוי וענות-חסד, פניך עמופים,

בנעימות אהבה, עת נגדי שחקו.

אזכרה ימים מקדם, ימים נעימים

עת חלכנו לשוח פרגש אחוזים;

מאחרנו שמענו: זאת נחלת תמימים

בצל האהוה שלאנן ישבו עליזים!

”אשריכם נאהבים! צמודי-חלכבות!

אם חיי-שמים, לכם ינעמו;

מה מאשרתם נצח דגולים מרבבות!

באהבה תשמחו, מפריה תמעמו;

מְלִישָׁתוֹת כּוֹס־יַגּוֹן נִקְה תִּנְקוּ ,
אִף מוֹזֵר לְלַבְכֶם תַּעֲנוּגֵי־כְהֵמָה ;
מִדְּשֵׁן פְּרִי־תֹאֵר עֵדֶן תִּינְקוּ
אֲהַבְהָ בְּתַעֲנוּגִים , מָה לָּכֶם נַעֲמָה !
אִף לֹא בְּנִי־חֲלוּף אֲתַנּוּ קִנְאוֹ
כִּי גַם קִנְאֵ חֲבֵלְנוּ אֲרָאֲלֶם יִאֲתָיו ;
מִקְדָּשׁ אִפְדָּנִם , יֵצֵא יֵצֵאוּ
וְעַל נִשְׁפָּה חֲשָׁקְנוּ בְּקִנְיָהּ יְחִיּוּ . —
"מַה לִּילְדֵי גוֹשׁ עֵפֶר" הַמִּיּוֹסֵו אֲמַר
"כִּי חַיִּי שְׁמַיִם לָמוֹ נִפְלֹו חֲכָל ;
מַה לִּישׁוֹכְנֵי עֶרְפֶּל קְרוּצִים מִחֲמֹר
לְחַיּוֹת כְּמוֹנֵי , חֲפָשִׁי מִנִּי אֲכַל ?
כְּמִנּוּ ? — מֵאֵד הַצִּלְחָתָם נִדְלָה ,
כִּי הֶאֱחוּהָ זֶרֶח לָנוּ — אֵיךְ ?
אִף לְבְנֵי אָדָם יָשָׁם בְּאַרְצָהּ הַשְּׁפֵלָה ,
הֶאֱחוּהָ תִשְׁקִמוּ , נַעֲמוֹת עֲדֻנְיָהּ . —
"מַה לָּנוּ כִּי הֶאֱחַבְהָ שְׁמֵשׁ נְדָבוֹת
אֵלַי יוֹשְׁבֵי חִשְׁךָ תִּבְרִיק זְהַר־עֲרִיסִים ;
בְּאַהֲבָה יִתְגָּאוּ עַל אֵלִים בְּנֵי־עַרְבוֹת
וְגַם עֲדֻנֵי בָשָׂר לָמוֹ גִּיל מְרַעִיפִים . —
"מַח לָנוּ כִּי יִתְגַּשְׂאוּ בְנֵי אֲנוּשׁ אֲרוּרִים ,
מְלוֹךְ יִמְלֹכוּ עֲלֵינוּ בְּאַחֻוּהַ נִצָּחַת ;
כּוֹס עֲדֻנָּמוֹ נִסְיֹךְ בְּמִסְךְ־תְּמִרוּדִים ,
אֵל וְשֹׂאֵל אִף יִרְדּוּ אֵל יִרְבְּתֵי־שַׁחַת" . —
כֹּה אֲרָאֲלֶם קִנְאוֹ בְּאַחֻוּהַ נִחְמָדָה ,
וּפְתָאוּס שְׁמֵשֶׁךְ , בְּעוֹד יוֹמָם בָּאָה ;
אֵת גִּפְשׁ חֲשָׁקִי שְׁמוֹ לִי לְחֻרְרָה ,
אִף עָלֵי אֲזוּ רְאוּ וְעֵינֶם גַּם דְּמַעָה . —
עָלֵי אֲזוּ רְאוּ , אֵיךְ רוּחִי נִשְׁבְּרָה
כּוֹס עֲצֻבוֹן סָף רַעַל לְבִי שִׁכְרוּ ;
אֲזוּ זֶרְמִי דְּמַע עֵינֶם בְּמֹר נִגְרָה ,
בְּלֵב נַחֵם הַבִּישׁוּ אֵת אֲשֶׁר דִּקְרוּ . —
עֲמָה סִפִּיר גִּזְרֹתְךָ בְּעֵפֶר יִתְבַּלֵּל ,
כֹּה בְּאַרְצָהּ מֵאַפְלָיָה יִצְעַךְ רִפְדָּתִי !

פְּרַח־הוֹד נְעוּרָךְ לַשַּׁחַת יִתְמַלֵּל
וּבְדַמִּי יִמְדָּךְ לְגִיּא נְשִׂיָה יִרְדָּךְ!
כֹּה עָפוּ יַמֵּי גִיל, עֲנַג לְנַפְשׁוֹת יְקָרוֹת
הִלְפוּ מוֹעֲדֵי קִדְשׁ, גַּז נְעִים־חִלּוּמֵי;
אֶל הַהָרִים אֲשָׁא עֵינַיִם נְנֹרוֹת
הֵה! מֵאֵין תָּבֵא, שְׁלֹו וּשְׁלֹומֵי. —
הָעֲנָנִים יִחְלֹפוּ, יִתְנוּסְסוּ הַכְּכָבִים
מִפְּלִישֵׁי — עֵבִים, אֹזֵר קַפְאוֹן פּוֹלֵחַ;
שֵׁם הַסֶּהַר יָבוֹא, בְּפִנְי־לְהַבִּים
וְעַל צִיּוּנֵי קְבָרִים, קִרְנֵי שׁוֹלֵחַ. —
מֵה נֹרָא הַמָּקוֹם! פֶּחַד גַּם שׁוֹאָה!
עַל כְּנַפְי־צִלְמוֹת מְרַחֶפֶת הַשְּׁלֹוה;
פֶּה קָמוּ לְרַמְמָה סַעַר גַּם סוֹאָה
וּבְאֲחִיּוֹת מִשְׁלִימוֹת, צְרָקָה וְעִלּוּה. —
פֶּה יִגִּיעֵי־כַח, עֹזְבֵרֵי בְמִלּוֹן־אוֹרֵחַ
לְחִיק אָמֶם שָׁכְנו יְנוּחוּ, יִרְנְעוּ;
מִטְרָתֶם רָדְפוּ, אַחַר צֶל־בוֹרֵחַ,
כִּלְסֵם תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ אֵיךְ שָׁוֵא יָנְעוּ. —
פֶּה אֲסִירִים שָׁאָנְנו גְּדוֹל גַּם קָמָן
וְעַבְדֵי חֲפָשִׁי מֵאֲדָנָיו בִּשְׁאוֹל מִטָּה;
שֵׁנֶת עוֹלָם נָמוּ, אֵין פָּגַע אֵין שְׁמָן,
הֵם הַשְּׁלִיכוּ — הֵה, אֵימָה, הַשְּׁקֵמָה. —
צַעֲדֵי מִלֶּךְ בְּלַחוֹת אֲזֵנֵי קִשְׁבָת
פֶּה שְׁאוֹל לְקִרְאוֹת בְּאוֹ תְרַפֵּז מִתַּחַת;
מִשְׁטָרוּ יִפְקֹד לְמַעְרְכוֹת בְּכוֹר מוֹת
לְרַגְלוֹ תָכוּ כֹל שְׁעִירֵי גִיא־שַׁחַת.
עַל כֶּסֶף וְרַבֵּץ, אֵיזֶם רַב הָעֵינַיִם
פָּנָיו יִבְרִיקוּ לְהַבּוֹת־דָם אֲש־קִרְץ;
חֲרָב־מוֹתָה מִיָּדוֹ תִשְׁלַח קִרְנִים
כֶּה יִהְיוּ, יִאֲבֹד, כֹּל חַי בְּאֶרֶץ. —
סָכִיב לוֹ גְּדוּדָיו, בְּיָדֶם כְּלֵי מַפְצָמוּ
שְׁלוּחִים לְרִצָּה, קָלִים מְנֵי אֶרֶג;
פְּנֵיהֶם מוֹי־מוֹת, כְּבָרֵק חֲצֵמוּ
מֵעֲגִלְמוֹ יִרְעִפוּ, דָם קָטֵב וְהָרַג. —

בַּחֲמַת עֲבוּרֵי יַרְעִילוֹ, חֲרָבִים הַשְׁנוּנָה
מֵעַמָּה לְטִבַּח, הַבּוֹת רַבִּים חֲלָלִים;
אֵל כֹּל יֹסֵי וְחֻמְדָּה בַּל יִתְנוּ חֲנִינָה,
אֶרְצָה יִשְׁפּוּכּוּ, דָּם זָקֵנִים וְעוֹלָלִים. —

אִם עַל בְּנֵיהֶ, הֵה, יַחֲדוּ יִרְמָשׁוּ
אִב וְאֵת בְּנוֹ בַּיּוֹם אֶחָד יִרְצָחוּ;
כִּלְחָ עִם דּוֹדָה, מִחַיִּים יִשְׁרָשׁוּ
כַּצַּדִּיק, כְּרִשְׁעוֹ, מִתְּכֵל יִמְחוּ. —

עַל בַּחּוֹר וּבַתּוֹלָה הֵם לֹא יִחְמָלוּ
מִלְרַצַּח גַּם שִׁבְעֵימִים זַעֲפָם בַּל יִרָף;
בְּעֵמִיד אַחֵר קוֹצֵר לְפִי חֲרָבִים יִפְלוּ,
לְמִלְךָ בְּלִהוֹת, יִשְׁלִיכֶמוּ לְפָרָף. —

חֲלַבְמוֹ הוּא יִשְׁתָּה, וְדַמִּיהֶם יִמוּצֵץ,
בְּדֵי חֲלָלִים הָאֵחַ! יִשְׁאֲגֵנִי שְׂאֲגָה בְּדוֹלָה;
יַעֲרַעַר כָּל חַי, יִשְׁפַּר, יִגְרַם, יִפּוּצֵץ,
עַל מוֹקֵד מְזֻבָּחוֹ, כִּלְיֵל יַעֲלוּ לְעוֹלָה. —

הֵה מוֹת! אֲיוֹם וְנוֹרָא, שְׁלִימֵת תַּחֲתֶיהָ!
אֲתָה בְּשִׁצְפָה קֶצֶף, צִוִּית — וְהִי;
לְהַלְמֵנִי, לְפַצְפֻצֵנִי, בְּזוֹרַע נְטוּיָה
לְהַשְׁקֵנִי סֶחַ קִבְעַת, וּמְרוֹרֵת־נְהִי. —

אֲתָה מִבֵּין זְרוּעֵי, דוֹדֵי חֲמֻסָּתָ!
כַּפִּידָ עֶדֶן נוֹטְפִים דָּמָיו הַנְּקִיִּים;
יִגַּק בְּעֵגֶן בְּאֵבוֹ, קַמּוֹף קְמֻסָּתָ!
פְּרַח־יָפוֹ עַל תְּלָמִי לְפִי נְטוּעִים. —

הַמַּעֲט מִמֶּךָ אֲרוֹז לְכַנּוֹן רַבִּי עֲפָאִים,
כִּי גַם עַל פֶּרַח הָאֵז עֵינֶךָ פִּקְחָתָ!
הָאִין דִּי כְּעַר לְקַצְפָּךָ קַחַל הַרְפָּאִים,
כִּי גַם נִפְשׁ זֶה —, בְּרַצַּח לְקַחָתָ?

שׁוֹשֵׁן חֲמֵד בְּאֵבִיב, יִשְׁרוּשׁ הַשְּׂרִשְׁתָּ!
מִדוּעַ גַּם הַחֹחַ בַּל הַתְּעַרְעַרְתָּ!
לְמִרוֹף רַע יִמַּר חָה! כִּלְבִּיא חִישָׁתָ,
מִדוּעַ אִיתִי, פְּתִיִים הַשְּׂאֲרָתָ? —

שִׁפְעַת קַכְרִים נוֹרָאִים! פְּעָרוּ לוֹעַ
חֲנוּגֵי נָא, בְּתוֹכְכֶם, אַחֲזוֹת אֲדַמְתִּי;

פצה פיך שחת! חיתי לבלוע,
והזריני שאולה, אל מחמד לפתי. —

אך לא פה, ברחם ארמה מעונתו,
לא בין מלתעות-רמה בעפר יסודו;
כי תום גם יזשר היו פה מפרתו
לכן בשחקים שמה, בהיר הודו.

אשרף! עזבת ארץ לא-מטהרה
רוחה לשמים, פנה — ויעל;
בזרועותיה, תשתעשע נפשך הפרה
ואנכי אחריך, אעלה גם אעל! —

מנבחי שבתך, שם במעון-השטמחות
על רע נעזב, הו! רגע השקיפה!
זכור! ברית אחוה פרתנו בעמק אנהות
ורסיס-רדמע, נא עלי המיפה.

בינינו לעד עומדת, אהבת-קרש
אם אשכחך רע! תשפח ימיני; —
בבאב אצפה, מתי יבוא החדש
יום, עמך בין פככים שמתי קני. —

כי האהבה שושנה רבת-תפארת
בעדן גן אלהים ובהדרם תפריח;
האף! לאדם עוד היא לעד נשארת
עת אותו אל אלים משם הדיח. —

האחוה נשונה, מעשיה נפלאו;
פה, נפשות נאהבים פתע נפרדו,
בנעימות נצח קן למו מצאו
ובשערי גן עדן גם במותם נצמדו.

האחוה שלהכתיה שמש צרקה
ביפי אור זורחת, בפקר לא עכות;
להולכי צלמות, בחשכה מבלקה
תאיר למו הדרך לשמי-ערבות.

לכן מרומים שכנה, תשובתך הרמתה,
זרהך בין פככים, פסתר זרוח;
בשרות-עדן שמה, אתך אתעלסה,
ובגן אלהים באחוה נלכה לשויה.

Der erste Brief der Schemiten an Hiob Rudolf,
kaiserlichen Rath.

Aus dem hebräisch = samaritanischen Urtexte ins Hebräische transcribirt.

Von Dr. Alois Müller *)

(Gedruckt ist dieser Brief samaritanisch im Jahre 1688.)

בשם יהוה אלהי ישראל:

יהוה אלהינו: ואלהי אבותינו: אלהי אברהם ויזחק ויעקוב: נודי לו שמיד בכל הימים: אשר שלח נשם נביאו בחורה והנלוה: וגלח קיום הר גריזים בית אל הוא העוקם תנצח עליו השלום: אשר אשר יהוה והיה צעברכס את הידן תקימו את האבנים האלה אשר אנכי נלוה אהבם היום צהר גריזים:

ובחר כן נעלם עליכם: ונשול יהוה ישורכס: ביכלותו הגדולה: אתן: וכד צא אלינו נכבד כלכן העברי על די יעקב בן ישראל העומרי היהודים: והכרתם אך אחתנו בני שורון: לא ידענו שם שורון: מה הוא: דעו אחינו כי אחתנו בני ישראל השומרים עם קדש עהורים: קדישים: שומרי התורה הקדושה תורת ושה בן עמרם: ולא בקרא אלה התורה ון בראשית אל לעיני כל ישראל: ועמנו ספר יסופע בן נון: ולא בקרא ספרי נביים היהודים:

ואחתנו כלנו ון בני יוקף הלדיק ון שבעי אפרים ונשה: ומן בני לוי ומן בני פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן:

*) Bekanntlich ist gegenwärtig Nablus, 12 Stunden nördlich von Jerusalem, wohl der einzige Ort, in dem Samaritaner sesshaft zu finden. Der erste europäische Gelehrte, welcher die Aufmerksamkeit auf sie richtete, war Julius Scaliger. Zuletzt trat Silvester de Sacy mit ihnen in Korrespondenz, welche mit einigen Unterbrechungen bis zum Jahre 1820 dauerte. Die Samaritaner erkennen bekanntlich nur die 5 Bücher Moses als göttlich an; das ganze übrige alte Testament verwerfen sie. Sie haben zwar auch ein Buch Josua, welches aber von dem unsrigen ganz verschieden, voller Fabeln, nur arabisch vorhanden ist, und die Geschichte bis auf den Kaiser Hadrian und weiter fortführt, aber auch nicht kanonisches Ansehen bei ihnen hat. Sie haben den hebräischen Pentateuch mit samaritanischen Lettern geschrieben und lesen ihn in ihren Synagogen nur hebräisch vor, die samaritanische Uebersetzung ist fast ganz außer Gebrauch gekommen, da sie das Hebräische besser verstehen. Aber sie lesen das Hebräische mit einer ganz eigen thümlichen Aussprache. Den Namen Jehova lesen sie Schema שמה b. h. „der Namen.“ Daher die Fabel daß sie einen Götz unter dem Namen „Asima“ anbeten. Das Wort בראשית sprechen sie nicht wie wir, sondern mit Pathach im Anlaute. Uebrigens ist ihre Umgangssprache arabisch. — Der vorliegende Text ist leicht verständlich. In denselben sind die beiden Worte גריזים der stets als Eines geschrieben. Die mangelhafte Orthographie, der wir in einzelnen Worten begegnen, darf uns nicht Wunder nehmen, wenn wir bedenken, wie wenig wohl das Hebräische bei ihnen im Gebrauche ist. Weiter bemerken wir noch אפרבני „der Franke“, ראו שלאים „Jerusalem“, אנגלד „England“, מה „nicht“, קשטנו „die Wahrheit“, wir wissen, kennen“. Geschrieben ist der Brief im Jahre 1688 (?). Jedenfalls haben sie eine ganz eigene Zeitrechnung. Der Einfender.

ואתהו כחומר יהוה שואב ציונינו: והיהודים יאמרו לדונאי: ואנחנו כחומר צראשית
בפתח: והם יאמרו צראשית בפתח: ואנחנו כרחץ צוים וכל העונות. ונמול ערלה
הילד הזכר צוים השמימי וכל אשר בתורה נשמרו: ולא נצטיר לש בשבת והמועדים ולא
נשכב עם אשה בשבת והמועדים: ולנו שבעה מועדים: הראש מועד הפסח ושיביעי חב
הולות ונספר חמשים יום מנחת השבת: אל יום חג השבעות: ומש השביעי: ויום
הכפור: וחג הקצות: ויום השמיני עלרת:

ונללי ליהוה פני הר גריזים צית אל: צערב וצבקר: ונקד ארלה ונשתחווה על
פניו על אפי הרץ:

ועינו ספר תורה וון ימי הרלון כחצו אבישע בן פינחס: כחצו צו אני אבישע בן
פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן כחצתי אהו בפתח אהל מועד דהר גריזים שנת שלשה
עשר למושב בני ישראל ארץ כנען לבגולותיה קצבי: אודה אה יהוה:

ועמנו קצרי הכזים הקדושים: קברת אבינו יוסף בן פרת: ואלעזר ואיחמור
ופינחס: וצוים הכהנים הגדולים: ויהושע וכלב: והשבעים הזקנים: ואלדד ונודד:
כלם קברתם ציינו: נשרת אהם: עליהם השלום:

ועתה נבקש עונך אה אדני: הגיד לנו מה אמת דהך: ונביאך והורוכך: אן אהת
מומנו שומי: ויש עונכם שומים עבדים כמונו: כי ידענו אן צאלגנד ממונו: ובא לנו
ממם כחצים: ולחם רב: מן חמם שמים מה שלחו כחצ: ומה קשענו אמת דהם ואינונתם:
ונוא בקשנו מהם לךמה כרתו העבדים:

ואנחנו נשול לךהכס אה ישכם עשים חקד ואמת אהנו: השיבו אהנו דבר אמת:
ולא חקדו כלום: כי אהנו זכרנו כל אשר דרשתם אהו ממונו: ולא השפחד ון עוב
וחקד לךמה נדבה להעוקם המבחר הר גריזים: והנצבים והכהנים ולכל יתום ואלמנה:
ועוד נזכר לכם אן אהנו לא ישא הקסר התורה אלא הכהנים בני אהרן וצני לוי:
כאשר אמר יהוה: ויכתב ומה אה תתורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי הנשואים אה
ארון ברית יהוה: ועוד אמר וילו ומה אה הלוים נשאי ארון ברית יהוה לאמר: לקחו
אה קסר התורה הזם ושנתם אהו מלך הארון ברית יהוה אלהיכם:

ועורן בן נדרש ון חסדיכם הן היה מדרשכם השלחו לנו לךמה וחתשו עמונו עוב
וחקד: השלחו אהו עם איש אפרנגי או השלחו לראו שלמים היא צית ונחשת לאפרנגאי:
והם ישלחו לנו: לא השלחו מואום עם אהרן יהודים כי ישאלו אהנו וישקרו עלינו בעבור
אנון עזבי קמי מואשר בתורה: ואן חוכלו השלחו מכם שמים אנשים לנו: עד מוזנן צם
ובשנח צמם ויהי עמונו עוב יהר: ויגידו לנו דברי האמת: ויתחלו בואת המקומים
הקדושים: וישונו צלום: ונשול יהוה אלהינו אלהי השמים והארץ: יפדי אהכם מידי
דצצים וישמרכם אנון:

ועל עקב כחומר אינונתי כך יהוה וצאשה בן עומם עבדך: ובתורה הקדושה: ובחר
גריזים צית אל וצוים נקם ושלם: וצרוך אלהינו לעולם וצרוך שמו לעולם:
ושלום יהוה על ומה בן עומם נציו: ופללנו בעלמם וצוים נקם:
הכתב צוים יג מן חמם השביעי שנת ששת אלפים וואה וחמשה ועשרים שנה:
לבריתא עלמה: כחצנו אהו צעיר שכם הקדושה עול הר גריזים צית אל: מן אנשי שכם
השומים: כחצו מרחיב בן יעקב דמוני אפרים בן יוסף מלדיק: עליו השלום:

Die Aufschrift dieses Briefes lautet:

ישיג אל העיר הגדולה פרנקפורט ליד אדני חיוב לודולף אזכני: בארץ גרמניה:

Die Adresse der Hülle dieses Briefes:

ינוני לעיר הגדולה פרנקפורט ליד המלך העוב חיוב לודולף אזכני: יהוה ישמרו: וכן
יסגי איקרו: אנון:

(Nach Schiller.) Von Nathan Meller *הַתְּשׁוּבָה.

הוי עמך חשך אפלה
עב-ענן וערפל סביבותיו
שמתח לפי מה גדלה
לו ידעתי מצוא ותצאתיו.

*) Einem kaum 12jährigen Knaben. St.

ורוח הַהַרִים הַהֵם הַרְמִים
 רוח חַיִּים בְּפֶלֶל נִשְׁבַּת .
 אֲבָל לְשֹׁמֵן , הֵחָ לִּי יָקוּם
 הַפֶּחַל , גִּלְיוֹ יִהְיֶה יַחְמְרוּ .
 בְּרַעַשׁ יִנְשָׂאוּ גְבַהֵי שְׁחָקִים ,
 לְקוֹלֵם תִּסְמַר שַׁעֲרַת בְּשָׂרֵי .
 אֲבָן יִשֵּׁם אֲנִיָּה תִתְגַּדֵּד ,
 אֶךְ חֲסָרוּ תִפְשִׁי מִשׁוֹמְיָה ,
 לְרֵדַת אֵל תּוֹכָה הַתְּעוֹדֵד ,
 כִּי רוּחַ צָרוּר בְּכַנְפֶּיָה .
 עַל אֱלֹהִים הַשְׁלֵךְ יִהְבֶּךְ ,
 כִּי הוּא לֹא יִתֵּן עֲרֹבוֹן מִשְׁמָיִם ,
 אֶךְ דְּבַר — פִּלְאָ יִשְׁאַךְ
 לְאַרְצ־חֲמִידָה רַחֲבַת הַיַּרְדִּים .

שָׁמָּה אֲרָאָה גְבַעוֹת לְבוֹנָה ,
 הָרֵי בְשָׁמַיִם תִּאֲוֹת עֵינַיִם ,
 מִי יִתֵּן לִי אֲבָר כִּי־וָנָה ,
 אֲלֵי הַהָרִים אֲפָרוּשׁ בְּנַפְסִים .
 הֵן אֲשַׁמַּע קוֹל שָׁרִים ,
 עֲרַב אֶף נְעִים לְאַזְנוֹיִם ,
 וְרִיחַ בְּנֵי נַרְדִּים וּבְכַפְרִים
 לִי יִבְיָאוּ רוּחוֹת הַשְּׁמַיִם .
 שֵׁם תְּפוּחֵי זָהָב יִצְיִצּוּ ,
 יִחְדּוּ מִפִּינִי עֲפָאִים יִבְרִיקוּ ,
 וּפְרַחֲחִיחַן שָׁמָּה יִצְיִצּוּ
 נִצַּח רִיחַ גִּיהוֹחַ יִפְיקוּ .
 שָׁמָּה בְּאוֹר־שְׁמֵשׁ עוֹלָמִים
 הָאֵחָ , מִה נְעִים לְשַׁבַּת ,

פוליטיקין

(תרווה פרק ג' עשנה ה')

Von Hermann Hoff.

קורא נעים ונחמד! ערס אחל לדבר משרש וולה זאח ונחולחטה אגיד לך ג"כ
 ונה רחיתי על ככה ונה הגיע אלי לצחור לי וולה אשר חין לה שם ונוקס צכל כחצי
 הכ"ך רק דגדגי מח"ל הקדושים ז"ל שם חינון מושבה. ועהה הקבת ושנוע. סנה זה
 סנה וחלי עברו וועת אשר שדי המר לי מחד והנסה עלי ידו לקחה וני עטרת ראשי
 הוא אחי העליץ מו"ר די כ"ע, הוא היה לי מעורר לחמד ונעם בעצמות
 סאחה וההסבן האמיתית נפשו היחה תמיד קשורה בנפשי כי כאז את צנו רלכי וכל יוני
 היחו לא יעף ולא יגע לתח לי לקח עוז ללמד זרועותי לחרות ולשדד אח אדונה קדש
 ולשהול עליה לעמי לקח אשר רק בדים אלהים! צנוה שתולים ובתלרות אלהינו יפריחו,
 ועהה אהה, איננו! עוז אח הארץ כשנה הלנו! והנה אונת לא אכחד זאח תחת לשוני
 צפני קהל ועדה ולא אכלה את שפתי להגיד צעור צה רצים כי ערס פנה אחי ז"ל
 ערף לחיים האלה רוח רעה מאח אלהים צעתו וצינה כל אדם מצנחו וצבור זאח ערס
 שם לנוות דרך, לרק צל הלך לפניו ולא כנוות כל אדם היה מוזהו, כי נקעה נפשו
 צחייו ומיחו היחה עליו לערה ולמשא כלאה כשוא וכלכל וצעקנות דרך זאח פלם כחי
 לחפו ולא חשך — נפשו! ותצטר — נפשו! תמנכה שערות ראשי צחרי זאח ובהעלותי
 עלי לוח לבי הדבר הזה! ישנו שונים על זאח! על זאח כשמו זקנים ונערים יאחזו
 שער! אולם חעו ג"כ קורא נעים ונחמד כי אלצע אלהים היא! וכנסה היה מאח אל
 קדוש ונורא, אולי ראה צחכמותו הנשבה כי הוא לעוצה הכללי ולעוצה הפרטי! צעקנות
 ונחשכות צחר לו אלהים דרכים אלה אשר צהם יפעל ויעשה חשלו הקדוש ולהראות צהן
 כמו ועולם ידו. כי היא אנוש קלר יעמי ודעת אשר יוכל להסהל ולחומר: עליתי שונים
 גם ירדתי ונחשכות אלוה בקרצ לבי ונפשי? איה צן — תנועה אשר יעו מלומה
 מוגבי שנים מנעל או מנוקקה משאלו תחמיה? מי זה הוא אשר ידע סקר אלוה או
 הכליה שיי מי יצין? כי לולי כן מי ראה זאח או מי שמע כאלה איה כחאי ז"ל ואשר
 מנעוריו גדל על צרכי הסורה והחכמה וירכאח שדי; איה אשר היה נאדר צדקס וכביר
 מלאה ידו שפסה מעצרים, כי מה נמללו דבריו מדבש וננפת לופס לפה הסוכל, כאשר

יחד זאת כל וצנין ונשכיל ונשפה ועשרים ונחצרות כוכבי יל חק אשר לא הרפה את ידו
 ונחם עד יום ומוחו וגם ונשפרו הנחמד ילדי שעשועים אשר כל נפש יקרה ומשעשע;
 איש אשר היה לו כל ימיו שכל עוב וזינה אתם ישר הולך, הכלית שנאה שאל כל ארח
 רע, החנונים דבר תמיד עם רעיו ונענהו לא היה עזות אחרי חצרותו השחוקק ונקש
 כל איש ורבים וכן שלמים החתקפו תמיד קציביו לשמוע ומנוו דברי טוב עם ודעה ר'
 ואיש אשר כשלים נשים לנגד ילדי בני ישראל תורה והכמה ונווקר ורבים אשר עשו
 שרי על עץ הדעת, גדלו והלליתו, כי לנגד זרועותם למשוך בקרית קופר נחסי; איש
 אשר היה ונעטן אלוו חנודה לצ אציו ושנאה נפש יולדתו, בזעה אשם גדלותו ונשעוריו
 לחורה ולעבודה וכל כסף וזהב לה נחשבו לנו. ואיש אשר כל אלה לו ימות ונח
 אחד הנבלים אשר בארץ והיא אחריהו כמותו? לא כן הוא, רק הדבר כאשר דברתי לצ
 החל מהוה, רוח עישים אצרה עשתותיו. ורליוו וקדושים ולדוקים וחקידים אשר היו
 לפיננו כי גם רגלם נלכדה ברעה החטאה ולא ונרשעה לבס עשו זאת רק ויילך לבס
 אשר גבר עלינו כמאמר תז"ל: "אין אדם הועיל אלא א"כ נכנס בו רוח שטוח" ר"ל
 רוח רעה או ילך — יע גדול, ואלהים אלה זאת לידם לאיזה קנה הירועה לו יחצקן,
 ובכל זאת נקראו דבורה אחריהם קדושים, בגן עדן אלוה ונחמסם כבוד ונחמרים כזוהג
 הקיש וכתבתי על זאת עורים אלה להיותם מנזה לאחי ז"ל:

בְּיָדְךָ אֱלֹהִים וְחַמְטֵי שִׁירִים הַבִּיעַ
 טָרָם מִזֶּה יִצְרֵה לְחַטָּא אֶת לְבֹ הַגִּיעַ,
 וּבְכָל זֹאת נִזְדַּע לִיקָר פִּי בְרָכָה אַחֲרָיו הַגִּיחַ;
 אֵתָה רַב מְחַמְשֵׁת אֱלֹהִים שִׁירִים פְּתַבְתָּ,
 עַד יוֹם מוֹתְךָ — אֵרַח חַיִּים לֹא עֲזַבְתָּ,
 בְּגֵן אֵל גַּם אֵתָה תָנוּחַ בְּחֶצֶר שְׂדֵי תַפְרִיחַ.

לדיק אלה אלוה כי ארזי אליך, אך ונשעים אצרה אהך. הן חנה אולה אתם
 דרכו חתלף, אולם למה תראני פה עלי הארץ שושנה נחמנה ונענגה אשר בלא רחוח
 ובצלח והיא דרוקה חחה פעניו רגלי עובר? למה תראנו היכל ענג עם עליוח ונחוחים
 אשר פתחום נהפך כמחפכת זרים ויסודותיו נהרסו עד היסוד בהם? אך מה אצרה
 חנוש אלוה איד יבנה לו קלם ויסק שמים לחקור חמנתך הנשגבה והקדושה והטהורה?
 רק אלה אלוה לדיק וחכם אנו קלרי דעה ושכל נשים יד לפה ונדום ונרמן הדיונים
 סיכו נבלוה. אך יהיה הדבר איד שיהיה עלי לבי דוי ונפשי עלי השחוחה בה עיני כל
 תום לזרם כמחוקר מים כצירים, יונם לא אעלף וננוה ולילה לא דוניה לי. אך
 זאת נחמתי בעיני, זאת אשיב אל לבי, אלה יושבי צמוים! נחמתי, אלה לורי וישועתי
 ברוב שרעפי בקרבי רק נחמתיך נפשי ישעשעו. ואחרי אשר אכפת צי וקלפה עלי עד
 נחור אודך אלי גם על זאת כי יסוב אפך והחמתי רק עד ארגיע אפך חיים ברלונך ככי
 אש צברצ ילין בצקר רנה השועי, נפש ונכיסה צענני לרה ויגון פתחום צלור השנוחה
 ושון חופיע, ורק על זאת אפרוש כפי אליך אלהים כי תתן ונחמה נכונה לשנעת אחי
 נרדכי ז"ל הסתירה בחר כנפיד וצללך הקדוש, תן חלקה צין נשמות זכוה ונחמירה
 והיא לרורה צלרוב חיי נלח והשכון צעה ושמן נשחך רעה. אל תאמר צלצנד קורח
 נעים כי רק לנען אחי אצרה נא שלום צו ולנען יונק שדי אחי אפרוש עחה צשער בה
 רבים כמות עינים עליו ונראשו ועד רגלו, הן תוי! וכל איש אשר יע את האיש הזה
 ואת שמו צחיו יבוא ויכזבי את שקר חחה לשוני, ולא נחמה לכל איש לדבר מנוו
 חלילה רע ונחמנה ונשפוך הוא, ראוי הוא להלל צשערים ונשעיו. וגם אני צרית כרתי
 עם פי לבי ונפשי ללמוד בעד נשמת' כל ימי היותי על האדמה הוזה צכל יום ויום
 דברי חמיוני ז"ל צושניות ובגמח ולאמר אחרי זאת צהחשף בני ישראל להשפלת אל
 אל חי קדוש ונורא קדים דרבנן לזכוה ולעטר ולקדש ונשמו. ואחרי הדברים והאמח
 האלה הדע וחשכיל קורח נעים ונחמד מה הוא הקנה אשר הביאחתי לחקור ולדרוש
 אחרי ונלה פוליעיקין, ונחזור עחה לענינו. ונלה פוליעיקין הורחשה: "צני פלערים של
 ונלבים" ונשרם ונלה זאת חצ' ונלה פוליעיק צל"א אשר הורחשה ששחשקקויע, כי
 ידוע הוא כי ציונים קדוונים צעוד הלכו עוני הארץ צשחך הסכלות, צלתי ספק הוא

כי חכמתו הנבונה המדינית והקדומה כמו זר נחשבו לנו ואור זה כל נגה עלינו, רק צהיכל המלך שם היו הקות הלה נמלאת; אולם אחרי כן כאשר חזר זה מרש ונעור כנסיו על כל פאחי הארץ ושקדה על לזכות כל איש ואיש. החלש בשכלו לאור גבור חזי נקרא כל איש אשר ידע חכמה זאה פאליטיקער ונשם האפשט פאליטיק כלומר גם הוא כחמד ושוכני צהיכל המלך אשר כל חכמה כל נעלמה מכל וכל רע לא חק לנו וגם להפך ומלח פאליטיקער נרע כי מלח פוליטיקין הוראתו; בני פלעטרים של מלכים. חזי ערם אכלה לדבר אגיד לך עוד קורא נעים כי סך הכסף אשר חספתו זה ששה עשר חדשים צמחחום אחרים צמדינה הגר על שני ספרי הורות הקדושות ועל שני כלי קודש מזהב וכסף אשר יבואו לירושלים עיר הקדושה צבית הכנסת החדש עולה לשני אלפים זהובים ע"ו. וכל איש אשר נבנה רוחו וזוחו לזאת לנאלכת הקדש הזאת ג' זהובים ע"ו יחן לו ספר חשוב דוד אשר הצבתי ללמוד ומנו מוסר ויראה אלוה וישלח הכסף הזה לעיר קאנאחן אל יד הגאון אב"ד נשום מוה' סינחם ליב פריעדטן ג' או אל יד ר"ה מנש הכבד ר' גרשון ווייס ג'. צעיר הנ"ל יעשו כלי הקדש וצעיר וואילעטן צמחח פעטע יכתבו ספרי החוכות הקדושות, האחד כלה צו' ארז שני וסמט יכלה צערב יום כפורים הנ"ל על אחר השלה שחריה. ובזכות נגלה זאת אשר ישורון עשה עתה ישקיף אלוה ומנוס קדשו מן השמים ויקצן נחיתו מארצנו כנסתו הארץ יבואנו לליון עירו צבנה ולירושלים בית מקדשו צמחח עולם חנן.

אברהם צבי כאם מפרערויא.

מזמור לתודה.

Bon J. L. Gordon.

לירידי שאהבה נפשי, כבודי ומרים ראשי החכם הגדול והמליץ הנפלא
גבר תמים ואדם המעלה,

הר"ר מאיר לעמטערים נ"י. *

ציום שלחו לי את המונח פניו על לוח לנחמה

גפשי אותך מקדמות נער!

ובבקרתי ובקדתי ילך

עת ישחר ישחרתי חפץ הוחר

עוד בקצות הקדים בשמי החלך

תבניתך ברוח נכחי עברה

ולמופת לי אותך נפשי כחרה.

* Da wir für diesmal keine „Novitätenschau“ geben, so können wir es bei Gelegenheit, wo wir ein treffliches Gedicht zur Ehre des rühmlichst bekannten Dr. M. Letteris zu geben in der Lage sind, nicht unterlassen, seiner neuesten gebiegenen Spende im Gebiete der ebräischen Literatur ehrenvoll zu erwähnen. Wir meinen hier seinen nach E. A. Frankl's „Primator“ ins Ebräische übertragenen **נשיא בישראל** welcher ebenso separat, wie in Begleitung des von dem bekannten ebräischen Dichter M. L. Gottlobler nach Frankl's „Aus Egypten“, in's Ebräische, bearbeiteten **ממצרים** also in zwei Ausgaben, dem Publikum vorliegt. Wenn wir diese jüngste Blumengabe, welche die Muse Letteri's auf den Altar der

אז על שיריך השבמתי אחרתי
 ובספרך להגות לא יעפתי
 כי רוח שיר ציון אף בם הפרתי
 ומליץ במזך להיות נבספתי
 ובכן מעיר רוחי מאיר היית
 ומבלי דעתך את דעתי נחית .

ובסר עין דעתי עת כי יגמל
 ופרי בכורים אשכלתיו הבשילו
 אז לך נבר חכם גם לי וסמל .
 ראשית בכורי ידי שני הזבילו
 ובקצון מכין את פניו קדמת
 ובחסד עולם גם אותי רחמת .

ומן אז והלאה הפצי מצאתי
 כי גדל חסדך אלי משכת
 לא הזבשת פני אליך נשאתי
 ברע כאב עמי התהלכת
 ובקרית אהבה אתך הבאתני
 ובלוח תבניתך פיוס כפרתני .

הן תבנית זאת לקצות ארץ מודעת
 אזני אירופה אל ישמך תצלנה
 כי בלשון ארצה חכמה ודעת

ebraïschen Literatur niedergelegt, als eine gelungene Uebersetzung bezeichneten, so würden wir eines kritischen Fehlgriffes uns schuldig machen. Wer die fast unüberwindlichen Schwierigkeiten, die diese meisterhafte, durch und durch deutsche Dichtung Frankl's dem Uebersetzer bietet, nur einigermaßen erwägt, der wird das Markige, die Eleganz und die meisterhafte Gewandtheit, die in dieser Arbeit sich beurkunden, dankbar zu würdigen wissen und es freudig anerkennen, daß Letteris hier eine dem Verfasser bis in die äußersten Nuancen und Gedankenschattirungen folgende unnachahmliche Uebersetzung des „Primators“ geliefert habe. Man muß aber auch, wie Letteris, mit dem doppelten Priesterornate im Tempel der ebraïschen und deutschen Muse geweiht und bekleidet sein; man muß eben, wie er, ein verdienter thatkräftiger Veteran im Felde der Literatur gewesen und noch immer sein, um seine Hand an eine derartige Aufgabe zu legen, und sie so glücklich und rühmlich zu lösen. Möge er daher hier unsern Dank im Namen aller Freunde der ebraïschen Literatur in Empfang nehmen, und möge sie allen bestens empfohlen sein!

Stern.

רבות וגדלות יְדִיךָ תִּפְעַלְנָה
וּשְׁפַת עַמְּךָ הַרְבִּיתָ וּתְפָר
בְּסִפְרִים רַבִּים נִזְתַּנִּי אִמְרֵי שְׁפָר.
עַתָּה גַם בְּמַעֲוֵנֵי הַצָּר זָכְרְךָ
כִּישְׁמֵשׁ בְּנִקְיָק צוּר בָּא וַיִּגִּיעַ ;
וּכְמוֹרָשֵׁי לִבִּי מִיָּקָר אֹרֶךְ
אוֹר חֲדָשׁ עָלָה נִגְהַ וַיִּזְפֵּעַ .
תּוֹדוֹת לָךְ אֵל עֲלִיזוֹן כִּי עַד כַּה בְּאֵתִי !
מָה אֵימָתָה נִפְשֵׁי וּמָה לֹא מַצְאֵתִי ?
נִפְשֵׁי אֹיְתֶיךָ מִקְדָּמוֹת נֶעַר
בְּחִלוֹם חֲזוֹן לִבִּי צִלְמָךְ חַוִּיתִי
וּבְהִקְצֵן עַתָּה כַּנְּגַה לְמַחֵר
נָעַם תִּכְנִיתְךָ שִׁכְבַּעְתִּי רוּחִי ;
תִּכְנִיתְךָ בְּלוּחַ נִכְחֵי תַנּוּחַ
עַל כֵּן אֶזְכְּרֶךָ עַד יוֹמֵי יְפוּחַ .

זַעֲקַת שֶׁפָּר *

על מות הכהור הנכחה, מודע לבינה משה כן איש נכבד יקר ערך
הקצין ר' דניאל אייזלער יהי. — נולד ער"ה סיון בשנת תר"ג
לפ"ק ומת ביום כ"ג לירח אדר שני בשנת תרכ"ב לפ"ק. נפשו
תתלונן בצל שדי.

Von Jacob Fischer.

אֲנוּשׁ כִּי שָׁתַח כּוֹס הַחַיִּים לְרוּחַ
הָאָרֶץ יָמִים, כְּמַדַּת שָׁנוֹת אָדָם חָיָה,
לְעֻזֹב מְלוֹנוֹ, חֲמֹת בְּאַזְנוֹי קוֹרָא ;
אִם נִפְרָד כְּמִנּוֹ, לֹא נַעֲצָבָה ;

*) Von Herrn Fischer hat so eben unter dem Titel ראש הערה eine Bearbeitung von L. A. Franks „Primator“ die Presse verlassen. Wir können dieser Arbeit das Belobungsdekret redlichen Strebens und mühevollen Fleißes nicht versagen; und würde selbe Hr. Fischer in weit besserem Sinne gelungen sein, so er mit zu ängstlicher Hingebung dem Originale nicht fast wie ein unzertrennlicher Schatten gefolgt wäre, wodurch er eben dieselbe in den Schatten gestellt hat. Doch wollen wir diesen Umstand der pietistischen Ehrfurcht vor einem — Mosch Haebah zuschreiben. Stern.

זאת המנוחה, זאת חשנה הערכה ;
כי רק לגור פה יעננו הבוֹרֵא .
אֶבֶל המציג רגליו בַּגֵּן חַי אֲדַמָּה ,
פְּרֵי הַחַיִּים רוחו עוֹד לֹא טָעַמָּה ,
שְׁמֵשׁ אֲכִיב חַיָּו לְזוֹרֵה הַחֶלֶה ;
וּכְפַתַע פִּתְאֹם קִדְרוֹת תִּלְבִּישׁ שְׁמֵי ,
אוֹר חַיָּו בְּבִקְר יִכְבֶּה , בְּמִבְחַר יָמָיו ,
עָלָיו נִסְפֹּדָה , עָלָיו נִתְאַבְּלָה .
גַּם אֲנִי הַצֶּעִיר , עָלַם יִפֵּה תֹאֵר ,
עוֹד הִתְחַלַּכְתָּ בְּנִתְיַבֵּת יָמַי נֶעַר ,
וְהַמּוֹת תִּפְשָׁךְ בְּזוֹעוֹ הַחֹזֶק ,
גִּדַע עֲנַף עֲלוֹמִיךָ בִּירוֹ הַעֲצוּמָה ,
הַקְּשִׁיחַ לְבוֹ מִצְרָה הָאֵיּוֹמָה ,
אָמַם אֲזַנְיוֹ מְקוֹל יִלְלָה וְצַעֲקָה .
דָּרַךְ חֲקֵמָה וְדַעַת בַּחוּר בְּחַרְתָּ ,
מִשְׁבִּיל הַמוֹסֵר וְהַצָּדֵק לֹא סִרַתְּ ,
זְכִיתָ אֶת אֲרֻחָךְ בְּאֲמוּנָה בְּרָה ;
קִרְאתָ סְפָרִים הַמְּאִירִים עֵינַיִם ,
בָּהֶם מִצֵּאתָ שְׁעֵשׂוּעֵי הַחַיִּים .
תַּעֲנוּגוֹת הַכֵּל הָיוּ לָךְ לְזוֹרֵא .
דָּבְקוּ בָךְ בְּנֵי מִשְׁפַּחְתְּךָ הַמְּפֹאֲרָה ,
רְאוּ תַמַּת לִבְךָ וְדַרְכְּךָ הַיְשָׁרָה ,
לִכֵּן חָנַם וְאַהֲבַתְּם לָךְ קִנִּיתָ .
מִבִּירֵיךָ אוֹתָךְ אָהָבוּ וְהוֹקִירוּ ;
פְּרִי עֵץ הָדָר אָתָּה , כָּלֶם הַבִּירוֹ
בְּאֵלֶיךָ הַפְּחוּרִים דָּגוּל חַיִּיתָ .
"אֲכִיד "לֵיל" תּוֹחֲלֵתִי נִכְזָבֵת .
"אִיכָה נִהַפְכָה שְׁמִחַתִּי לְעֲצָבֵת ,
הִנֵּה חֲמַדַּת נִפְשִׁי מִמְּנִי בְּרַחֵה !
בְּנֵי יִפֵּה תֹאֵר וּמִרְאָה , בְּנֵי כְבוֹרִי
בְּלִכְתָּךְ מִמְּנִי הַקְּדַרְתָּ אֶת אוֹרִי
הַיֹּצֵעַתָּנִי בְּיָגוֹן בְּכִי וּבְאֲנָחָה" .
אֲמַךְ הַנִּקְיָרָה בָּךְ בְּנִפְשָׁה הַתַּמָּה ,
תִּאֲנַח וְתִזְעַק מִרְ "אִיד חַיִּיתִי לִישָׁמָה ,

"בר כמני מְשׁוּשׁ לְבִי לְמַה עֹזְבְתָנִי?
 צְרִי לְלִבִּי הַנִּפְצָע אֵימָה אֲבַקֶּשֶׁה?
 מִפְתֵּי הָאֲנוּשָׁה בִּי מִתְחַדֶּשֶׁה —
 לְעִמְק תּוֹנָה וְעֶצֶב שְׁמֵת מִשִּׁפְנֵי"
 אֲהַבְתָּךְ לְאֲבוֹתֶיךָ מֵאֹד נִפְלְאָה,
 זֹאת הִרְאִיתָ עַד עַת הִלִּיפְתָּךְ בְּאֵה,
 לֹא תִכְלָא אֲהַבְתָּךְ בְּמוֹתְךָ בְּכַחֲיִים;
 נִפְשֶׁךָ תִּתְחַנֵּן לְאֵל נֹתֵן תַּעֲצוֹמוֹת,
 לְהִשְׁקוֹת לֵב אֲבוֹתֶיךָ מִכּוֹס תְּנַחֲמוֹת
 וְלִמְחוֹת אֵת דְּמֵעוֹתֵם בְּאֲגָלֵי יְשָׁמִים.
 נִפְשֶׁךָ עֲתָה בֵּין מְלֹאכִים יִשְׁכַּת;
 יֶשֶׁם אִין יְגוֹן, אִין מְכַאוֹב, אִין עֲצָבָת,
 תִּתְעַנֵּג בְּמַחֲזָה שׁוֹכֵן הֶרְקִיעַ.
 עוֹד יָשׁוּב תִּיָּשׁוּב לְאֲבוֹתֶיךָ הַתְּמִימִים,
 לְעַת בָּהּ יִבּוֹאוּ הַיָּמִים הַנְּעִימִים
 וְלִקּוֹם נִרְדְּמִים קוֹל יִשׁוּפֵר יִרְיעַ.

מ כ ת ב

Ben S. Born.

להרכיב החכם נשגב ונעלה המליץ המפואר מדברותיו נאוה, אור
 ישראל, בוכב נוגה, כבוד מו"ה מענדל שטערן נר"ו.

בעזר השם, דרך אמונה בחרתי לפ"ק:

זה שלש עשרה שנה חלפו גזו בעברו, ועתה קללתי לי ונסילה בין הכוכבים זנוקילוחם.
 אונם וני אז חללתי ונעם הכמוס. כמה חבל! יעזובי אלשי ונדע, דורשי חשי, לשלוח
 איהו דברים אל כבודו. ונעחרתי לנו. רק בשני הנוסח לא נודעתי רק אל כבודו.
 וסדבר הנשלח כמה הוא (הלמודיטע עקסעגנעט) ולקוב אותו בשם הקודש. ואחלה
 אזוני חס ימים עינו הפקוחה ויהיה הפקוחה כמחונכה; הן אז וכל להפין ונעני
 החולה. ואולי הוא קעורת הועבה, אזי הזהרנו חו"ק קעורת זכה לא העלה על
 מוצה ה ד פ ו ס. על כן חס יעצב בעיניו, ואם חין? נא להודיענו ע"י רבי הק"יה,
 חס ישנה בעיניו. זה תוארה! נשאל נשאלתי מאחד מניוודעי בעברו דרך פה ארץ מאלווי
 הוא הר"ר נ. מרגליות. וכה אמר בשאלתו, "אזקס מונך ידידי לצל מדיחתי בקנה של
 דרש, רנו, וקוד, כי חס צהשכל ודעת. על פי חקירה עיונית" ונדע לא עלהה שנתה
 של הכהנים הגדולים ציני היה שני חוב"ב? לוחה לשואלי נדרשתי ונונלחתי, ועניתי
 ואזרחתי לו כפי קע סכלי. רק ראשונה חלעו זה דברי חו"ל. הן חונת חס ז"ל דרשו
 יונח ע"ו "אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן מה דכתיב? ירחא ה' חסוף ימים
 ושנות רשעים תקלננה. ירחא ד' חסוף ימים זה וקדש ראשון שעמד ח"י שנים ולא
 שמשו בו רק י"ח כהנים גדולים. ושנות רשעים תקלננה. זה וקדש שני שעמד ח"ך
 שנים ושמשו בו יותר וכן שלש מאות כהנים גדולים" וכו'. לא וחסוב כל אחד ואחד
 לא הוליא שנתו" עכ"ל הגמרא. ולפי גרסת ר"ח וריב"ח לא שמשו צנים הראשון רק

שמונה הכנים גדולים. והציאו רחיה לדבריהם וכן דברי תימיה שנאמר הוא עזריה אשרי
כהן ציוני שלמה ונלך ישראל. וקחירה לדבריהם ז"ל עיין בהעבקר הגדול חלק אחר
ציה פ' נ' דף קנ"א וציונה עולם פ' ל"ג דף קע"ג ואחרי שהבחי דכשוח מז"ל
אחיה דעה חף חיי — דבר ידוע ומופרכס שמשא רבינו ע"ה זולת הכמותיו הרמות
למד עוד הכונה אחת הרעונוי ונלרים. עיץ פולין היהודי וידידיה האלכסנדרני קיסר ג'
וה"ל "מעשה רבינו השלים את עלמו בצלוקסיא הנקשרה היא הכונה הרעונוי. ובין
הכמות אשר למד מהם. למד מהם גם הכונה קווי הקטורה והקטרה. כי מאזר מאזר
גדלה אז הכונה הרעונוי הכמות העצב וככל מיני הסוים הנקרא (עגישטישע מווייען)
ומהם למד כל למודו. אף הוא ע"ה הכמותו השלים א"ע בחכלית השלימות: עכ"ל
ירדע בחכמהו ושרת כל מי שלא למד הכונה קווי הקטורה ואופן הקטרה. ימות מעשן
עיץ הקטורה. ומהם באחד עשר קננים שלהם אוחנו ונ"רעה היה איה מהם שהם קווי
הנות, וחולי הוא החלצה: ועד כאן לדברי ון ויקרא ע' כ"ג "ויצאו משה ואהרן
אל אהל מועד ויאלו. הביאו רש"י ז"ל" למה נכנסו? ונלחתי? בפרשת מולוים הנוספת
פל הו"כ שלנו. למה נכנס משה עם אהרן? — ללמוד על מעשה הקטורה "וזה
נתבאר שם העלם האהרן שהיה נביא ד' וביצא צולרים לא ידע צעלמו אופן הקטרה
עד שלמדו מר"ע: ולפי זה לדעתי וחו כדז ואצירו. ש:אחרי "ויקחו שני אהרן
כדז ואצירו איש מוחתו ויחוו בהן אש וישינו עליהן קטורה ויקרבו לפני ה' ותל אש
ותאכל אוחם" ויקרא ו' א': וכפי דרשות מז"ל הוא מעשם ארבעה דברים. או יען
שכנסו שחיי יין. או פדוע ראש. או שלקחו אש זרה. או שהורו הלכה צפני רבס.
ולדעתי הוא מעשם שלא ללמד ונעשה רבינו אופן הקטר הכונו שלמד אהרן: ועיין ילקוט
שעשוי רמז חק"ד" אבא יוקי בן דוקחאי אומר כוין שני חוטים של אש יאלו מביה
קס"ק ונחלקו לארבעה. וכנסו שנים בחוטו של זה. ושנים בחוטו של זה. וכו'
ושם "וישם בכתובים ככתובים של הנוסחים. הוא של נחיים." כמו שהביא רש"י ז"ל. ושם להלן
ויחוו לפני ד' ר' אלעזר אומר כוין ויחה שרפה נשמה ובוך קיים" הרי לדעתם נחמו
רק ועשן ענין הקטורה ויחה שרפה. וכן כאשר הקטיל קיים לא עדה לחלוך על
הכהונה אחר משה בחכמותו. צמדבר ע"ז ע"ז" ויאמר משה אל קרח צוקר וידוע ד'
ובו"ז זה עשו "ואחרא צילקוט רמז חש"י" זה עשו קחו לכם מוחות הרי לכם
השנים החביב וכל הוא הקטורה וקס הווח נהן צחוכה שו נשרפו כדז ואצירו
לפיכך השרה בם: ויקחו איש מוחתו וישינו עליהן קטורה ואש יאלו ותאכל הר"ן
איש ונקריה קטורה: ושם י"ז ה' "וזכרון לבני ישראל אשר לא יקרב איש זר להקטיר
קטורה. ולא יהיה בקרה וכעדתו" יען מה? שנו"ע" לא לנדס ונעשה הקטורה ואופן
הקטרה: ושם י"ז ו' אחס הווחס פירוש הר"א צ"ע, ו"ל" הטעם מה רחיה? שנבחר
אהרן לכ"ג יתכן שצחכונה שידע חס שרפה חס ונקריבים" ואם ישאל השואל
משם י"ו א" ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ושים קטורה ובכר עליהם ויתן את
הקטורה ויכפר עליהם. ואיך יעבור המגפה צדבר שסס הווח צחוכו? ע"ז אשיבו
שאין הקטורה העולר המגפה הקטורה שנקטירין: ועיין רח"צ. ו"ל "שים קטורה"
ולא אחר הקטורה והמשכיל יבין עכ"ל: ועיין בפירוש מועט שאמר "שרנו בזה שהקטורה
העולר המגפה אינו הקטורה הראוי לעבודה. " והאקור חיים אומר ג"כ "ען שלא אחר
הכחוב צה"א הידוע לכן שמועט שלא היה אהרן הקטורה הכתובות צחוכה רק קטונים
כדי לרקוח את עפוש האויר שהיה קיבה המגיפה: " (ואנו נוכל לומר כי הוא ההקטורה
שנקטירין בכל יום כי בכל יום היו ונקטירין קטורה אחרים) ועתה נשנה נל לענינו.
ציוי ציה חשקון שה"בג היו דור אקר דור צירושא אבא לבן למד האב לבנו כל אפי
הקטרה לכל יווח ועשן ענין הקטורה כמו שקבל מאבותיו ועו"ר ע"ה לא היו קולרין
ינייהם רק ווחו באורח כל רעשא. אונס ציוי ציה שני קנו את הכהונה והמגפה צחוכר
רז ווחה הממשלה כדברי מז"ל יווח י"ע" דאמר רז יוסף חרי קבא דנכי עיילא ווחחא
צה ציתוס לינאי ונלכא עד דלקווי ליהושע בן גללל צכ הכנא רצדבא: ע"כ לא היו
רולים הכהנים הווחרים ללנדס להכהנים שקנו הכהונה צוחור אח אופן הקטרה. ועבור
זה נחקו ועשן ענין הקטורה הי קס הווח צחוכו ככ"ל. ועיין צפרי פ' סינחס "לכ
אומר" צביל שהיו ווחכרין אותה דננים החחילן שוחיתן ונחלקרין" וצירושלוי יווח ש"ק
אומר "צווקדס שני שהיו כה"ג נוטלים דננים. וי"א שהיו הורגים זה את זה בצפסי"ם
וכולי, (ועיין הכפסיס לעת הקדמונים היה דבר שלא ידעו קבחו עפ"י הכונה
העצב קראו כפסיס וחקמה העצב קראו צסס פינוליא של וועלה וועטס
וה אחר ר' יוחנן חולין ז' "למה נקרא שום כפסיס שנוכחיסם פינוליא של

ונעלה יען שלא נחודע קנחו ועיין רש"י חולין בפירוש האגדה זו ה"ל "ופיעוליא נקרא
החיל ולבא השמים והוא עוקק השמים ר"ל הט צע וכו'!) ואל יקשה להקורא אם
כדברי, ונדוע לא נוחו כל השנים יותר משלש ונאזה כה"ג כי בכל יום ויום היו נקטירין
קטורה חמיד? ע"ז אשיב בשלשה פנים. — או שהקטורה נכלל יום לא היה אוחו
הקטורה שנקטירין צד"ה: או יען בכל יום לא היה כח המס חזק יען שהעיקרים היו
גדולים, אונס בערב יו"כ היו נחזירין אוחו לנחשה ושוחקן יפה יפה כדי שתחא
דוק מן הדקה על כן היה חזק נאזה שהגיע אה המקטיר אם לא לנוד דור אחר
דור אופן הקטרה: או יען כל השנה היו נקטירין באוהל מועד והיה גדול כפלים כה"ק
והיה דרך לריח המס להחפשט אנה ואנה, אונס ציום הכפורים היה נקטיר כה"ג
כה"ק וכנסק לשם פעם אחת בשנה והיה האויר נעלר שנה כל השנה ע"כ לא היה
לחריח נמס חמוח שבקטורה דרך להחפשט וכנסק לחומו של הנקטיר ניד בצווחו אל
הקודש פנימה והיך לו הריח והקטורה ע"כ לא עלתה לו השנה כי לא לנוד אופן
הקטרה: ועוד אמרו ח"ו ע"ס. "לא היו ימים מועטים עד שמת ומוטול באשפה וחולעים
יולדים מוחומו". ופירש הרמב"ם "על שהריח מריח הקטרה" וכן אלל המלך עוהיו
ונלחנו. בשנה נוח המלך עוהיו. פי' רש"י "ביקש להקטיר קטורה ולרעה פרהה בצלמו
וען מה היה לו כל זאה? יען שלא לנוד נאזוהיו אופן הקטרה. וען לבד אשר ביקש
להקטיר ועדיין לא הקטיר פרהה הרעה. ואם היה נכנס לפני והקטיר היה נוח
אונס מועטם שכהצחי: והיחא בילקוט ישעיהו רמז רע"א "שרפים עוהים. שעהידה
האש לשרוף אוחה כהם ששרפה לקרה ועדתו". ואלל יפלא צעייך השערהי זאה
וחשכני לזר ונחר לבני עווי על שאומר שמשר"ע ילוח לנו צה"הק על מועטם
הקטרה דבר שלמד צולרים? ע"ז תען לשוני לדקתי. כי כבר אמר הרמב"ם ז"ל אשר
נפיו חנו חייך וכתב צו"ג ב"ב ע"ג ה"ל "יען היה הנהגה מפורסם בצולם כלו שהיו
אז רגילים להקריב נייני צע"ה היכולות שלהם ולהקטיר להם לא גזרה סכנתו שליונו
להניח העצמות שהן ולצטלם כי אז יהיה נוח שלא יעלה בצב האדם לקבלה כפי העצב
האדם שנוטה חמיד לנורגל וכו'": יעין ע"ס, עליו תוכחי יסודתי. ועתה אחר השנועתי
דעתי צה יפלא על כבודו דרכי בקודש בנאזויי שכל אם היה על קוי האמה נאמרים
וקלעתי אל הנוטרה אם לא? — ניידיי הדורש והנבקש יושר דברי אנה חיי
צטוב ובנעינים מונו המכבדו הסר לנשמתו. אחריתי יהי ע"כ"ן הנקטיר.

Mittheilung von Dr. N. Friedländer.

זה לא כביר חידה חדתי לבני עמי ורק שנים מהם הצליחו בפתרונה והנני
מעתיק אותה לך פה למטה ואל תצפינו אם תרא אותה כי טוב הוא.

הֵן בשלושה אננים את בית הקימותי
יסודתו ואת אבן פנה בשתים לריתי;
לא ישכתתי בישש את כל עבודתי
למטה מעשרה עוד ראיש גכי בניתי
כליל בהדרו לישר באדם פתחתי דלתי
הלא רע ובליעל לא יבא לביתי;
נִוָּה ומקלט לאיש גבור חל הייתי,
אף להיות גואל גם אנכי נקראתי.
פתרון החידה.
נִאָלְחוּ בני אדם, אין עושני,
תרים אך שנים בארץ נבחרת מצאוני,
נִפְשׁוֹת יראי ד' כי ילינו;
פִּי שנים לקה יום השלישי ממני.

רובץ בין המשפטים כמנוחה ראני סוף החן
 ילדה הצפינה אם כראותה כי אתו אני
 עלם כהיותו לכדו בתבל לא ימצאני
 דוד חכמה לבני עירו לחידה שמני
 לכשתם לא הגידוה אך ישנים מי אני
 עזרו כי ימצא גבר גם אותי ומצאני חסד
 נפשי ולכי נסתרים לאזן תשמעני
 דעת אותי ואת אחותי אשר תשנאני
 עברה אשה לא נולדה מצות מחוללינו
 ראה אותי אבי וזכר אם בתך אני

(Nach Kautzner) Von M. Samueli. חליפות החיים.

עננים יבואו — ויעבורו כרוח
 מי ישים לעת דלתים ובריה?

באלפי מסיבות יתהפכו החיים
 יבואו — ויחלוף כל השמים.

פרני האדם יצמחו יגדילו
 אשכלות הפחרות לאישים יכשילו

לחיי הנערה אדמו פחכצלת
 הן טובת מראה היא — הן ונובלת

אתמול הוא היה גם היום הגהו
 ומחר הגד נא איפה איהו?

שושנה ואלה מסער תהרפנה
 ארצות תפרחנה — ממלכות תחלוסנה

יגיע הפבור לנגוה לנצח
 והעת בהרמשה תשחיתו כרצח

אופן המקרה תסוכ הגה ושמה
 גם קול ענות גבורה — על ידה נאלמה

הצלחה הפוגדה אם תשיחה
 דע זאת פי אך הנע היא תשקה

כל יום ויום אומר ויבוע לנו
 רגעי שמחות לרוב יתלו בנו

בפים בפירים האדם ישושט
 הן רוחו בקרבן רק יגוד יתמוטט

בשפק ואפלה הוא גוע ינוע
 אורה יבקש! העד משקנה יגיע

הנה לִכְבֹּ אָנוּשׁ אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּרַעֲשׁ
יָפְעִים סְחָרְחָר בֵּין שְׂמִחָה וְכַעֲשׁ
וּמִלְחָמָה תְּמִידָה בְּקִרְבּוֹ שׁוֹרְרֵת
הַיּוֹם נִרְוֹ כִּכְהָ — אֶתְמוּל בּוֹעֶרֶת
שְׂחֹק הַמִּקְרָה הוּא זֶה הַתַּעֲהָ בְּמַחֲשָׁבִים
מְטֹרֵת הָאָדָם תִּשְׁכַּח בְּמִקְרָקִים
אוֹתָהּ בַּל יִשְׁגֵּי פֶה בְּאָרֶץ הַחַיִּים
אָנוּשׁ יִשְׁוּהָ לְכַכְבּוֹ לֶקֶת שְׂמִים.
רֵאשׁוֹן חֲלוּמוֹתָיו לוֹ הָיוּ הַחַיִּים
אֶחָדוֹ אֶף יָבוֹא לְמָקוֹם רַחֲבֵי יָדַים
שָׂמָה אוֹ יִחַל לְהוֹפִיעַ לְעוֹמְתָהּ
אוֹר בְּהִיר בְּשִׁחָקִים עַת בּוֹא הַלִּפְתּוֹ.

·. Kiquion Yona. Ankündigungsschrift. Von Senior Sachs.

(Paris 1860)

Der Zweck dieser Broschüre ist, die Erscheinung eines Cyclus von Monatsheften anzuzzeigen, die der bereits rühmlichst bekannte Herausgeber zur Förderung der ebräischen Literatur liefern wollte. Wir sagen: wolte; denn leider ist es vorläufig bei diesem ersten Hefte geblieben, da uns bis heute keine Fortsetzung zur Hand gekommen, und scheint es diesem „Kitajon“ gleich jenem bekannten des gleichnamigen Propheten ergangen zu sein, nur dürfte hier die entgegenetzte Ursache obgewaltet haben; denn was dort die zu viele Wärme, die Sonnengluth gethan, wäre hier durch Kälte, Apathie und Erfrostung aller Theilnahme herbeigeführt worden. A'est tout comme chez nous — eine alte Gesellschaft, die ewig neu bleibt. — Wenn je etwas Anlockendes, Ergreifendes, Gediegenes und Beherzigungswürdiges als Einladungskarte zur Theilnahme für irgend eine an und für sich preiswürdige Sache geschrieben und in die Oeffentlichkeit gesendet wurde, so ist es dieses so meisterhaft abgefaßte „Kitajon“. Es ist dies eine ebräische Prosa, wie man sie in der Neuzeit nur allzu selten findet. Man weiß nicht, soll man die Leichtigkeit und Gewandtheit, soll man die Gemüthsstiefe, den aufeinander quasi sich thürmenden Bildervereichtum und die allenthalben vorherrschend concise Kürze darin vorzüglich bewundern. Wir sind zu beengt im Raume, und müssen, da wir für diesmal keine Novitätenschau geben, uns nur kurz fassen. Nur so viel noch: der wermuthgetränkte Herzenserguß, den der Verfasser über den so frühen Tod seines geliebten Sohnes gibt, ist so markig, so reich dotirt an kunstvollen Wendungen, so hinreißend jede Faser des Gemüthes umklammernd, so großartig mit der Blutesenz des Wehes geschrieben, daß man ihn dem berühmten „Arba Kosboš“ Pappenheims als ebenbürtig an die Seite setzen darf; und wenn je ein „Kitajon“ der Prophetensprache an den Kopf gewachsen, so ist es dieses! — Wir senden hiemit dem wackern Sachs unsern innigsten Brudergruß aus der Ferne zu und wünschen seinem „Kitajon“ eine solche Gluth der Theilnahme, auf daß er nicht nur mit jeglichem Monate, sondern mit jedem Tage ein neues liefern müsse.

Stern.

